

T.C.
İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANABİLİM DALI

DOKTORA TEZİ

**LEYLÂ İLE MECNÛN MESNEVİSİNİN ARAP,
FARS VE TÜRK EDEBİYATI'NDA ELE ALINIŞ
BİÇİMİ VE LARENDELİ HAMDÎ'NİN ESERİ
CİLT 2**

©
T. C. KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI
KÜTÜPHANELER VE YAYIMLAR GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

3208
KÜLTÜR ESERLERİ

459
ISBN 978-975-17-3422-8

www.kulturturizm.gov.tr

[e-posta: yayimlar@kulturturizm.gov.tr](mailto:yayimlar@kulturturizm.gov.tr)

[Bu kitap internet ortamında ilk kez yayımlanmaktadır.](#)

(Metin)

Belal Saber Mohamed Abdel-Maksoud

KİTÂB-I HAYRETNÂME

1b

1. Bihamdi'l-Kâdiri'l-Ferdi'l-'Alîm
Ve bi'smillâhi Rahmâni-r'Rahîm

Be-'avn-i Hâlik-i Tevvâb ü Kakhâr
Be-luüf-ı Râzık-ı Vehhâb ü Settâr

Hudâ kim bir-dürür bî-misl ü mânend
Hudâvendân aña dirlen Hudâvend

Mübârek nâmı dürr-i tâc-ı tevhîd
Kilîd-i mahzen-i esrâr-ı tahmîd

5. Nişân-ı nâmesi her ser-firâzuñ
Zebânı virdi ashâb-ı niyâzuñ

Müşerref idüp elvâh-ı zebânı
Müzeyyen eyleyen her dâstânı

Dahı tigrâ-yı defterhâ-yı lâ-reyb
Ser-âgâz-ı hakikat-nâme-i gayb

Kilîd-i mazla'-ı suhf-ı ma'ânî
Tılsım-ı mahzen-i genc-i nihânî

Dil ehline hurûf-i lafzatullâh
Derûn-ı fûrcesinden gösterür râh

10. Ki sâlik gitse bu yoldan be-her-hâl

İrişür mülk-i maksûdına derhâl

‘Arûs-i dîn-i İslâm için iy şâh
Gelüpdür şâne gibi nâm-ı Allâh

2a

Çün ol nâm-ı mu‘azzam açâ pençe
İrer ser-pençe-i şirke üabanca

DER TEVHİD-İ BÂRÎ ‘AZZE İSMÜHÜ

Eyâ tigrâ-keş-i menşûr-i evvel
K’ezel bürhânı sendendür müseccel

Eyâ rûşen-nümâ-yı cevher-i rûh
Devâ-bahş-ı zahûm-ı cism-i mecrûh

15. Çerâg-efrûz-ı naz‘-ı üâk-ı hazrâ
Zñiyâ-bahş-ı bisâz-ı sahn-ı gabrâ

Sebeb kılup cihâna kâf ü nûnı
Yaradan bu sipîhr-i bî-sütûnı

Çeken cân levhine tigrâ-yı garrâ
Yazan dil sahfina tevki‘-i ra‘nâ

Felek şem‘-i cemâlûñden münevver
Melek nakş-ı kemâlûñden musavver

Sıfatuñdan olupdur deng ü meftûn
Niçe Leylî-yi ‘âkil hemçü mecnûn

20. Kemâl-i zâtuñ oldı çünki tahkîk
Halâyık buldı andan ‘ilm-i tevîk

Bu ‘âlî kubbeye bânî üapuñdur
Kara hâke viren can üapuñdur

Bulupdur emrûñ-ile rif‘at eflâk
Kalupdur pestligüñde her zamân hâk

Senüñ emrüñ-le döner çarh üâsı
Senüñ hükmüñ-ledür anuñ esâsı

Meh-i nevdan fetîle düzüp iy Hak
Koduñ gök şem‘dânında mu‘allâk

25. Nesîm-i luüfuñ-ıla verd handân
Hevâ-yı havfüñ-ile ebr giryân

2b

Senüñ hükmüñ-le bergin bâgda gül
Tagıtmış kim bisât idine bülbül

Güle sen virdüñ iy Hak behcet-i rû
Sen itdüñ gocenüñ agzını hoş-bû

Dehânın nergisüñ itdüñ tolu zer
Sabânuñ dâmenin kılduñ mu‘azzer

Kohu sun‘uñ-la bulur turra-i cûd
Alur luüfuñ-la müşgîn şâm-ı deycûr

30. ‘Arûs-ı yemm ruhında k’ola mevvâc
Köpükden sen ‘ıyân itdüñ sefidâc

Senüñ luftuñ-la zâg dûd-i külhen
Bulup-durur şererden çeşm rûşen

Çerâgı âdemüñ tâbende senden
Cihân bâgına irmiş hande senden

Dil ü cân gözleri fikrüñ-le binâ
Zebân tûtîleri zikrüñ-le gûyâ

Dehân dürci tapuñdan tolu gevher
Basar burcı gamuñdan pürdür âhter

35. Gamuñdan gildedür âbüñ ayagı
Gezer ser-geşte sahrâyı vü bâgı

Tapuñdur Hâlik-i ten bâ'is-i cân
Olur hükmüñ-le var-yok cümle yek-sân

Kamunuñ bildügi 'ilmüñdedür cehl
Olupdur kâruña nisbet her iş sehl

Dileseñ lutf idersin dileseñ kahr
Beraberdür katuñda şerbet ü zehr

Senüñ emrüñ-le olur her 'acâib
Ki sensin müc'îd-i cümle garâib

DER BEYÂN-I TEVHÎD VE HİKMEHÂ

3a

40. Niçe vasf idelüm ol pâdişâhı
K'ola 'arş-ı mu'azzam bârgâhı

Dürişüp sun'ma idrâk irişmez
Kimesne anuñ işine girişmez

Odur emvâc viren bahr-ı cûda
Ten ü cân ol bağışlar her vücûda

Kerîm ü Kâr-sâz u Hâlik oldur
'Alîm ü bî-niyâz ü Râzık oldur

Başına hüdhüdüñ oldur koyan tâc
Anuñ emri-yle öter kumrı vü dürrâc

45. O düzdi sakfını bu bârgâhuñ
O yazdı nakşını bu kârgâhuñ

Felek filinüñ üstinde yıl u ay
Zühal hindûsına oldur viren cây

Ki tâ zabü itmege ol fil-i mesti
Tutar kavs-ı kuzahdan yay desti

İdüp hurşîdi çarhuñ pâdişâhı
Nücûmı aña kılmışdur sipâhî

Çerâg-ı meh ki yanar âsümânda
Ne rûgân ne fetîle vardur aña

50. Felek bir beyzâdur kim ser-nigûndur
İki sarulu k'anlar ay ü gündür

Bulut kuünında şebnemden zamâna
Nihân itmiş-durur sad penbe dâne

Müdâm iş üzredür ked-bânû-yı hâk
K'aña penbe-i sihrdür çerh-i eflâk

Gedâ-yi gülşene vakt-i bahârân
Derâhim bahş olur her nakş-ı bârân

Her ezfâl-i giyeh kim togurur hâk
Çü dâye ebrden sedd virür eflâk

3b

55. Gehî tahta çıkar verd-i muüabbak
Sabâ geh üagıdur yaprak-be-yaparak

Gehî handân ider bâg-ı cihânı
Gehî giryân ider zâg-ı zamânı

Gehî şiddet-le tolar mîgden kûh
Çiçekler bitürür gâh anda enbûh

Geh ider nergisüñ tâcını zâr-kâr
Kılar geh jâleden ol tâcı dür-bâr

Gehî bir kazreden bir âdem eyler
Ki geh giryân aña geh hurrem eyler

60 Gehî râhat getürür câna geh renc
Gehî iflâs virür halka geh genc

Geh olur bir gedâyı şâh eyler
Gehî biñ şâhı hâk-ı râh eyler

Ne ilter ‘akl anuñ takdîrine râh
Ne olur kudretinden kimse âgâh

Dizilür sün‘ıla âdem kef-i hâk
Mu‘allâk emri-ile döner eflâk

Olupdur kudret-ile târ hurşîd
San ibrişim-i ‘ûd ü çeng-i nâhîd

65. Kılup çarhı müzeyyen encüm-ile
Şeref virdi zemîne merdüm-ile

Binâ-yı kudretidür hâne-i ten
Bulupdur dîdeden ol hâne revzen

Siyeh mûdan çeküpdür kudret-i hû
Revâk-i dîde üzre üâk-i ebrû

Hilâl-i ‘idden lutfıyla her sâl
Virür sâk-i ‘arûs-i ‘arşa halhâl

Düzer kavs-ı kuzâhdan sun‘-ı Mevlâ
Muhît-i âsumân üzre pül-i a‘lâ

4a

70. Felek bahrında kılmış sun‘-i Bârî
Hilâlî fi’l-mesel bir fülk-i cârî

Sedef birle sehâbı eyleyüp çüft
Togurdur müddet-ile dürr-i nâ-süft

Tumandan görk virür kûha enbûh
Ki çekmez kış sovuqlığından endûh

Karañudan çıkarur âb-i hayvân
Hacer karnında besler la‘l-ı rahşân

Kara yirden bitürür hazravâtı
Kamış dürcinde derc eyler nebâtı

75. Kışı zulmet kılur gülşen bahârı
Şeb-i târîk ider rûşen nehârı

Şükûf-ile pür olur evvel eşcâr
Biter her birisinde âhir esmâr

Siyeh-pûş olduğu nedür bu gabrâ
Nedendür nîlgûn çarh-ı mu‘allâ

Ne vech-ile yaratmış gör cihânı
Niçe düzmiş zemîn-ile zamânı

Niçe tertîb olunmuş gör bu ‘âlem
Ki kendü ‘âlemindedür her âdem

80. Kimini bay kılmış kimini yoksûl
Kimi merdûd olmuş kimisi makbûl

Kimiñüñ mâlı deryâ gibi mevvâc
Kimiñi eylemiş bir pula muhtâc

Kimiñüñ azlas-ı zîbâ libâsı
Kimi bulmaz libâs-ı çün palâsı

Kimini pâdişâh-ı dehr kılmış
Kimini yire çalup kahr kılmış

Kimi toprağı tutsa ider altun
Kimi avcına zer alsa olur hûn

4b
85. Kime virmiş cemâl ü hüsn ü behcet
Kime virmiş kemâl ü ‘ilm ü hikmet

Kimin Leylî gibi mevzûn kılmış
Kimin Mecnûn-veş meftûn kılmış

Kimin manzûr ü kimin nâzır itmiş
Kimin mü'min kimini kâfir itmiş

Kiminüñ işi dâyim zühd ü üâ'at
Kimiñüñ cürm ü 'isyân ü şekâvet

'İbâdetden kimi makhûr olupdur
Şekâveten kimi magfûr olupdur

90. Kimi meyhânedan irdi Hudâya
Kimiñüñ üâ'atı vardı hebâya

Kimin 'âkil kimini kâmil itmiş
Kimin ebleh kimini câhil itmiş

Kimi gülşende sürer 'ayş ü 'işret
Kimi külhânda tutar derd ü mihnet

Kimiñi hasta vü rencûr kılmış
Kimiñi râhat ü mesrûr kılmış

'Aceb Kâdir-durur kudretleri çok
'Aceb Hâkim-durur hikmetleri çok

KASÎDE DER TEVHÎD-İ BÂRÎ-Yİ TE'ÂLE

95. İy Kerîm-i kâr-sâz u zü'l-celâl ü bî-zevâl
V'iy 'Âlîm-i bî-niyâz ü lâ-yezâl ü zü'l-cemâl

Kudretüñden 'âriz u haddında meh-peykerlerüñ
Âteş ile âb bulmuş imtizâc u i'tidâl

Gâh dilberler cemâli gibi mâhı bedr idüp
Geh kemân-ebrûlerüñ kaşu gibi eylersin hilâl

İy ki iki nokadur taht-ı yedüñde dü-cihân
Sun'uñuñ bir şemmesidür bu bihâr ile cibâl

5a

Bir gemidür gûyiyâ ‘ummân-ı sun‘uñda felek
Kim kılup girdâb-ı hayret içre döner lâ-yezâl

100. Anda kim deryâ-yı ‘afvüñ mevc ura gark olur
Katresinde cümle ‘âsîden gelen cürm ü vebâl

Hükm kılsañ âsümân gibi zemîn devvâr ola
Çarha ger emr eyleseñ sâbit ola gabrâ misâl

Kibriyâ-yı zâtüña irişmez efhâm ü ‘ukûl
Kim sıfâtuñ anı setr itmege çekmişdür hicâl

Her ne deñlü seng-dil olursa iñler-idi kûh
Okusam ger levh-i medhüñden aña birkaç makâl

Cân zamân-ı gamda yâd idüp seni râhat bulur
Şöyle kim bir merdüm-i leb-teşne nûş eyler zülâl

105. Gonca-i hâmûşa vasfuñ dil virür bülbül-sıfât
Havfüñ ider gonca gibi bülbül-i gûyâyı lâ

Bâg-ı cânda dikdi şevküñ bir nihâl-i tâze kim
Hamd ü medhüñden bitürdi berg ü mîve ol nihâl

Pâye-i a‘lâ bulur luüfuñ kime kılca nazar
Kimi kahr iderseñ olur menzili saff-ı ni‘âl

Kim nazar eyler aña kim lütfüñ igmâz eyleye
Yâhu kim kal-durur anı itse kahruñ pây-mâl

Her kaçan kim kasd eylersem sıfâtuñ vasfına
Hayret ü heybet zebânumda komaz kılca mecâl

110. Pürdür a‘mâlüm kitâbı cürm ü ‘isyân ü hatâ
Anuñçündür işüm her dem figân ü ibtihâl

Sen ‘inâyet eyle Hamdî bendeñe iy üzl-minen
Bu fenâ dârından itdükde bekâya intikâl

Kâdir eyle her cevâba yâ-ilâh e'l-'âlemîn
Şol zamân kim kabr içinde ideler dürlü su'âl

Komagıl nâr-ı cehennemde mü'ebbed yanmaga
Rûzî kıl cennetde ol miskîne dîdâr u visâl

5b

GÜFTÂR ENDER MÜNÂCÂT

Elâ iy 'özl-gîr-i cürm-kârân
Ricâ-bahş-ı kamu ümîd-vârân

115. Sebebsüz 'afv iden bî-hadd günâhı
Dü kevnüñ sâni'î vü pâdişâhı

Bizi nevmîd kılma rahmetüñden
Irag eyleme bir dem hizmetüñden

Reh-i tahkîkde sâbit-kadem kıl
Ayak basdurma kim yola kerem kıl

Çerâg-ı âhumuñ tâbından iy Hak
Şeb-i târîkümi kıl rûz-ı ablak

Benem zulmât-ı gafletde giriftâr
Hidâyet şem'î vir iy Hayy u Gaffâr

120. Yüzüm suyn yaşumdan eyle behrem
Ki gerd-i cürmden pâk ola çehrem

Kiyâmet vartalarından halâs it
Kemâl-ı 'ilm ü üâ'at birle hâs it

Sehâb-ı cûdüñüñ feyz-iyle her bâr
Pür it cân dürcine dürr-i güher-bâr

Vücûduñ bahrıña yokdur nihâyet
Bize bir kazresinden kıl 'inâyet

Zelîl ü mübtelâ vü zâr kılma
Zamân-ı vaslda bî-yâr kılma

125. Pür eyle mihrüñ-ile cân dimâğın
Hem it nûruñ-la rûşen-dil çerâğın

Yüzümi kible-i islâha döndür
Yolumı kâ'be-i iflâha döndür

Baňa vir rişte-i tesbîhden kayd
K'anuñ-ile bu seg nefsi idem sayd

6a

Sütûn-ı dînümüñ misvâkiñi kıl
Yakînüm gülşenine nahl-ı kâmil

Gönül gencürîñüñ nakdine senden
Îlâhî dûr olsun dîv-i reh-zen

130. Irâğ eyle gözümdeñ reşk hâbın
Ögümden ref' kıl benlik hicâbın

Gice târik pür çeh gidicek râh
Yolumı baglamasun âfet-i çâh

Be-gâyet teşneyem câm-ı visâle
Beni luüfuñdan irür ol zülâle

Beni mest-i mey-i hum-ı safâ kıl
Dahı müstagrak-ı yemm-i vefâ kıl

Elüme kıl 'azâ miftâh-ı maköüd
Ki açıla yüzüme hâne-i cûd

135. Beni kıl mâlik-i gencûr-i ihlâs
K'onuñ feyz-iyle bulam mâye-i hâs

Safâ nûrında gark idüp bu cânı
Ebed hamrından eyle mest añı

Dehânum medhûñ-ile pür-şeker kıl
Kelâmüm vasfuñ-ıla mu‘teber kıl

Gözümü nûruñ-ıla rûşen eyle
Dilümi şevküñ-ile gülşen eyle

Göñülden pâk eyle kibr ü kîni
Çıkar añdan hevâ-yı ân-u-îni

140. Keremden hâzırüm âyînesin sen
İdivir saykal-ı ‘ışk-ıla rûşen

Ki tolup şükr-i şeker-ile kâmum
Pür ola bâde-i şevk-iyle câmum

Bilişik âftâbı pertevinden
‘Azâ kıl cânuma bir nûr-ı rûşen

6b

Takarrüb ravzasından vir şemîmi
Tarahhum gülistânından Nesîmi

Öp hırsum elini bî-ferû kûtâh
Ayagum togru basdur kandasa iy şâh

145. Dilümi mihrüñ-ile eyle pür nûr
Ki tâ andan olam çün subh-ı meşhûr

Göñül bendini çöz kim dil-gûşâsın
Reh-i tevfiik gösterür reh-nümâsın

Hudâya zât-ı pâkuñ hürmeti-y-çün
Sıfât-ı kadr-nâküñ ‘izzeti-y-çün

Kamu kûdsî melekler hürmeti-y-çün
Dönen kat kat felekler hürmeti-y-çün

Dahı Cibrîl ü Mîkâ’il hakı-y-çün
Hem İsrâfil ü ‘Azrâ’il hakı-y-çün

150. Mahabbet mührinüñ âsârı-y-ıçun

Nübüvvet mührinüñ envârı-y-ıçun

Safâ vaktında Âdem safveti-y-çün
Süleymân-i nebînüñ şevketi-y-çün

Sadâsı hakkî Dâvûdüñ ki her ân
Demüri mûm iderdi taşı nâlân

Kelîmüñ bûrda etvârî hakı-y-çun
Yed-i beyzânun envârı hakı-y-çun

Dem-i ‘Îsâ hakı-y-çun k’irse fermân
Virürdi mürde-yi peymürdeye cân

155. İcâzet virdügi-y-çün derde Eyyûb
Tahammül kılduğı-y-çun hüzne Ya‘kûb

Şu zindân itdügin mâhı hakı-y-çun
İçinde Yûnusüñ âhî hakı-y-çun

İlâhî Hızır ‘ilmi hürmeti-y-çün
Neciyyü’l-Allâh hilmi hürmeti-y-çün

7a

Halîli yakmayan âteş hakı-y-çun
Çehâr erkân ü cihât-ı şeş hakı-y-çun

Halîlüñ itdügi kurbân hakı-y-çun
Aña senden iren dermân hakı-y-çun

160. Cemâl-i Yûsufüñ zîbâlığı-y-çun
Nihâl-i kaddınuñ bâlâlığı-y-çun

Hudâvendâ Muhammed hürmeti-y-çün
Dü-kevne şâh-ı sermed hürmeti-y-çün

Anuñ âlî vü ashâbı hakı-y-çun
Kamu etbâ‘ ü ahbâbı hakı-y-çun

Yoluñda cân viren teşne hakı-y-çun

Hüseyini katliden deşne hakı-y-çun

Nübüvvet şâhınıñ mühri hakı-y-çun
Risâlet çarhınıñ mihri hakı-y-çun

- 165.** Sa‘âdet şehrinüñ derbâni-y-içun
Velâyet tahtınıñ sultânı-y-içun

Kerâmet bahrınıñ mellâhı hakkı
Feöâhat kuflınıñ miftâhı hakkı

Gözi nemgînlerüñ evrâdı-y-çun
Dili gamgînlerüñ feryâdı-y-çun

Çerâg-ı câna feyzüñden irür nûr
Yolumı dergehüñden eyleme dûr

‘Azâñı cürmüme her dem şefî‘ it
Bu serkeş nefsumi baña muzî‘ it

- 170.** Mürüvvet mevr‘ından tûşe virgil
‘Înâyet hirmeninden hûşe virgil

Günâhum çokdur igen şerm-sâram
Velî ‘afv ile kim ümmîd-vâram

Egerçi dergehüñde rû-siyâham
‘Ukûbet eyleme kim ‘övr-hâham

7b

Bir işde kim buyurmaduñ rızâ sen
Bu miskîne anı görme revâ sen

Özümi kendüligümden cüdâ kıl
Ki ya‘nî ‘ışkuñ-ıla âşinâ kıl

- 175.** Benem ser-geşte-i sicn-i tahassür
Ki basmışdur nedâmet-le tahayyür

Esîr-i vâdî-i cürm ü hazâyam

Gñarîk-i kulzüm-i derd ü belâyam

Yüzüm ‘isyân ü cürm-ile karadur
Gice gündüz işüm fisk ü hazâdur

Günâhum gerçi kim hadden bîrûndur
Senüñ cûduñ velî andan füzûndur

Gñnazab-ı rahş-ı egerçi tanduruñdür
Semend-i lutf öñinde kündürüñdür

180. Çi ger cürmüm benüm kûh-ı girândur
Senüñ deryâ-yı ‘afvüñ bî-kerândur

Egerçi nâr-ı kahruñdur gazab-nâk
Vir âb-ı ‘afvüñ andan bize yok bâk

Hudâvendâ kaçan kim ‘azm idem ben
Bekâ mülkine bu dâr-ı fenâdan

Gñam ü derd-ile olam ben tebeh-kâr
Ecel nez‘-i cidâline giriftâr

Hayâtum nakdı dünyâdan dire raht
Civârında resûlüñ vir baña baht

185. Ecel engüşti oldukda gelû-gîr
Yem-i cûduñdan itme kazre taksîr

Şahâdet şehdini câna gıdâ vir
Sa‘âdet âftâbından ziyâ vir

Şol ev kim kabr eydürler aña kim
Münevver idivirsün şem‘-i İslâm

8a

Çü halk itdüñ beni luüfuñdan evvel
İlâhî âhirüm kılma mu‘atüal

Günâhumdan çü fazluñ çokdur iy Hak

Koma ben bendeñi düzâhda mutlak

190. İrişe çün bahâr-ı rûz-ı mahşer
Zeminden sebze gibi kalduram ser

Baňa in‘âm ü ihsân eyle ol dem
Sehâb-ı Ahmed-i muhtârdan nem

Yüzi suyu hakı-y-çun enbiyânuñ
Beni hâs ümmeti kıl Musüafânuñ

**DER NA‘T-I SEYYİDÜ‘L-MÜRSELİN VE RESÛLÜ
REBBÜ‘L-‘ÂLEMİN**

Eyâ hürşîd-i çerh-i kabe-kavseyn
Çerâg-ı mürselîn ü şem‘-i kevineyn

Eyâ şeh-bâz-ı Kâ‘be âşiyâne
Şehinşâh-ı Medîne âstâne

195. Eyâ hem-râz-ı sîrrün‘li-ma‘ Allâh
K‘ayagun hâkidür cân-ı her âgâh

Eyâ sîmürg-i kâf-ı gülşen-i râz
Hümâ-yı cilvegâh-ı ‘arş-pervâz

Yüzi mir‘ât-ı dîdâr-ı ilâhî
Sözi ‘üvân-ı hükm-i padişâhı

Tarîkât-nâmesinüñ ibtidâsı
Hakîkat levhasınuñ intihâsı

İzi settâr-ı genc-i mülk-i tevfik
Sözi keşşâf-ı kufl-ı bâb-ı tahkîk

200. Şeh-i kişver-nişîn-i mülk-i bâlâ
Ayagınuñ gubârı ‘arş-ı vâlâ

Gül-i ra‘nâ-yı bâg-ı subhgâhî

8b Tılsım-ı mahzen-i genc-i ilâhî

Sözi dürr-i yetîm-i bahr-i müknet
Yüzi bedr-i dücâ-yı çarh-ı vahdet

Lebi pür-luüf ü şûr-engîz ü emlah
Zebânı hem şeker-rîz ü hem efsah

Şeh-i peygamberân bâ-tîg u bâ-tâc
Ki tîgıdur şerî'at tâcı mi'râc

205. Özi nakdîne-i genc-i ma'ânî
Sözi gencîne-i nakd-ı nihânî

Dil-i 'uşâka bahş iden ginâlar
Büzürg ü küçüğe viren nevâlar

Şeh-i kevneyn hân-ı sidre-kişver
Ki Hakdan hem 'âlem buldı hem efser

Yüzi hurşîd-i gerdûn-ı risâlet
Özi Cemşîd-i eyvân-ı celâlet

Mübârek nâmı vird-i her sühan-senc
Dil-i 'ârîfde mihr gizleyen genc

210. İki kevne olan sulûân-ı sermed
Nübüvvet tahtınuñ şâhı Muhammed

Senüñ nâmuñdan iy sultân-ı mürsel
Melâ'ik efseri-dür mîm-i evvel

K'açup ol mîm-i tavusî gözini
'Adâletden gözedür hak yüzini

Şu hâkim ortaya almış iki mîm
Dile keşf olur andan sırr-ı ôhâ-mîmô

İkinci mîm kim vardur anda çün dür

Melek tesbîhinüñ şeh-dânesidür

215. Birisi hâledür mâh-ı münîre
Biri hâtem Süleymân-ı emîre

İki ‘âlem-dürür iy çeşme-i nûş
Ol iki mîme iki halka dergûş

9a

Bu ‘âlem reşkden oldı iki nîm
Ki ‘âlem mîm-i vâhid ol iki mîm

Çehâr oldugı ‘âd oldukda dâlî
Peyünçe çâr yâruñ oldı vâlî

Nebîler subh gibi idisen rûz
Olaruñ der-peyinçe ‘âlem-efrûz

220. Cihân-efrûz ola çün mihr enver
Çerâg-ı subhda kalmaz igen fer

El ursa ma‘dene üstâd-ı mihr
Ezel ahcâr çıkarur soñra gevher

Şu mîve kim ola pür âb ü lezzet
Bulur yıl âhriñde kadr ü kıymet

Bugün bu hil‘at-i zibâ-yı İslâm
Senüñ sa‘yüñ-le buldı zîb-ı itmâm

Bulur âdem ne deñlü olsa ‘âsî
Senüñ luüfuñ şefi‘inden halâsı

225. Cihâna gerçi evvel geldi Âdem
Senüñ nûruñ-durur andan mukaddem

Harîm-i hürmetüñ sahrâ-yı Bathâ
Yoluñ ferrâşıdur nefh-i Mesîhâ

Senüñ mihr-i hâdim hânuñ Hâfildür

Harîmüñ kuşları hep Cibrâ'ıldür

Kapuñda dâîm iy sutlân-ı Yesrîb
Turur Mûsâ 'asâsı-yla çü hâcîb

Gelüp Hızr âsitânuñ öper der
Ki kıla hâk-ı râhuñdan lebin ter

230. Halîle âteş oldı-ysa gülistân
Seni görüp cehennem ola büstân

İrişdise ger İsmâ'île kurbân
Seni sahib Burâk eyledi Sübhân

9b

Ölüyi ger diri kıldısa 'İsâ
Sen itdüñ müslümânlar dînin ihyâ

Eger var-ise Mûsînuñ 'asâsı
Mutî'-idi saña dehr ejdehâsı

Makâm-ı Yûnus ise batn-ı mâhî
Deve söyler görüp sen pâdişâhi

235. Eger Dâvûda tag oldı-ysa dem-sâz
Saña mi'râcda Hak idi hem-râz

Cihân mülkini tutdı-ysa Süleymân
Seni sultân-ı kevneyn itdi Yezdân

Çi ger Hak Yûsufa virdi cemâli
Saña virdi cemâli vü kemâli

Tapuñ ser-haylıdur kamûsı hayluñ
Murâd özün-durur âhır tufeylüñ

Çü lutfuñ oldı Vehhâb-ü'l-'atıyyât
Saña muhtâc cümle gayr yek-zât

240. Gubâr-ı dergehüñde iyledür bû

Kim andan rûh-1 kudsî hâssyet çû

Senüñ medhüñde iy peygamber-i pâk
Kamu ‘âciz-durur ifhâm ü idrâk

Budur gelmedügi vasfün beyâna
Ki virilmez bedelsüzden nişâne

Vücûduñ ‘âlemün pîrâyesidür
Bu ‘âlem devletünün sâyesidür

Cihânün melce’i-dür sâyen iy şâh
Yücedür Hak katında pâyuñ iy şâh

245. İşigün secdegâh-1 cümle cândur
Kapuñ mihrâb-1 ehl-i âsümândür

Çekilmiş cây-1 mîstar gibi mi‘râc
Ki turur kâmetün kiline muhtâc

10a

Çü nûr-idi tapuñda cism-i matbu‘
Olur her nûrdan pes sâye merfû‘

Gubâr-1 makdemünden dîde mahzûz
Sürer na‘linüne yüz levh-i mahfûz

Egerçi rûh-1 kudsî mü’nisündür
Vâlî mürg-i çerâg-1 meclisündür

250. Ki aña ‘arz eyleseñ şem‘-i cemâli
Yakar pervâne gibi perr ü bâli

Ser-i ‘arşa-durur na‘linün efser
Sürer ayaguña levh ü kalem ser

Yüzündür âfitâb-1 çarh-1 ‘izzet
Boyundur ‘ar‘ar-1 bustân-1 vahdet

Cemâlündür ‘ibâdet kıblegâhı

İşigüñdür sa'âdet secdegâhı

Yüzüñüñ mâhıdur mâhiyyet-i hüsn
Cemâlüñ mazharı hâssiyyet-i hüsn

255. Ayagıñ toprakıdur gözlere nûr
Hak andan eylesün çeşümü dîr

Egerçi ümmetüñdür cümle 'âsî
Kiyâmetde şefî' ol vir halâsı

Çü 'iöyân ehlin ide şefkatüñ yâd
Hezârân buncılâyın ola âzâd

Bu mücrim de ne takvâ var ne tâ'at
Tehî vü müflis umarvan şefâ'at

Çi ger bî-had-durur cürm-i şenî'üm
Kamunuñ şâfi'isin ol şefî'üm

KASİDE DER SIFÂT-I HÂTEMÜ'N-NEBİYYÎN 'ALEYHI's-SELÂM

260. Yâ seyyîde'l-halâyık yâ mefhare'l-ümem
Yâ mazhare'l-halâyık yâ dâfi' a'z-zulem

10b

Yâ sâhibe'r-risâle yâ ekreme'l-'Arab
Yâ hâteme'n-nübüvvet yâ eşrefe'l-'Acem

Yâ menba' a'l-mürüvvet yâ mahzene'l-vefâ
Yâ şefî' a'l-garîka fi'l-haşrı bi'l-kerem

Ke'l-verd fi'l-letâfe ke'l-bedri fi'ş-şeref
Ke'l-kand fi'l-helâve ke'l-bahrı fi'l-himem

Rûz-ı ezelde yazmış idi sun'-ı lem-yezel
Dîbâce-i nu'ûtuñı fi'l-levh-i bi'l-kalem

265. Şâh-ı mukarrebânsın sultân-ı her dü-kevn

Kerrûbiyân saña hadem ü enbiyâ-haşem

Nâm ü nişânı yog-ken Âdem-ile ‘âlemüñ
Hak virmiş-idi saña Muhammed diyü ‘alem

İy ‘andelib-i Ka‘be v’iy tûtî-i Bihîşt
İy gülşen-i Medîne v’iy bülbül-i Harem

‘Arş-ı şerîf bulmaz idi bu kadar şeref
Mi‘râc gicesi yüzine basmasañ kadem

Cem‘ olsa bir araya cevâhir girân-ı dehr
Kimse gubâr-ı makdemüñe koymaz kıyem

270. Hâs-ı der-i Hudâsın ü bir dahı yok-durur
Arz u semâda sencileyin hîç muhterem

Ma‘nîde cümle vech-ile nûruñ kadîmdür
İtseñ mahaldür Âdem-le da‘vâ-yı kıdem

Mihruñ şeh oldı kişver-i ervâha yâ Habîb
Dikdi kulûb ‘âlemine nûrdan ‘alem

Bir barmaguñ-la iki bölünür felekde ay
Köklü ağaçları yürüdürsin bilâ-kadem

Zâtüñ vücûda geldügi şeb düşdi hep yüzün
Küffâr ma‘bedinde olan zümre-i sanem

275. Küffâr mu‘cizâtuñı gördükçe buhl idüp
Kırlarlar idi sihri ko diyü saña tuhem

11a

Söylerler idi gerçi ki zâhirde bu sözi
Var idi içlerinde velî reşkden verem

İki cihânda düşmanuñı kahr iden Hudâ
İtdi dü kevne hazretüñi şâh-ı muhterem

Levlâke didi şânuña Hallâk-ı zü’l-minen

Sen olmasañ cihânı yaratmazdı lâ-cerem

‘Azm eyleseñ gazâyâ kaçan iy habîb-i Hak
Getürdi feth ü nusret öñüñce iki ‘alem

280. Husnûñ gülinden iy yüzi hurşîd ü alnı ay
Oldı meselde bir varaka gülşen-i İrem

İster ki cümle eyleye ihsân ü lutfuñı
Her gice tâ sabâha dek encüm döker direm

Zîb-i cihâna aldanuban olmaduñ ferah
Fakr meşakkatinden anuñ çekmeduñ elem

Hîç ihtilâl irişmeye bustân-ı şer‘üñe
Gerdûn eger yakıla vü ‘âlem ola ‘adem

‘Asîlerine ümmetüñüñ rahmet itmege
Kurân içinde Hak buyurupdur niçe kase

285. Olur hezâr şükrüñe muhtâc mücrimân
Hân-ı şefâ‘atuñ-la kiyâmetde mugtenem

Mahşerde ol şefî‘i bu Hamdî şikestenüñ
Dûzâh içinde kılmayalar tâ aña sitem

GÜFTÂR-I DER Mİ‘RÂC-I HA½RET-i RİSÂLET ‘ÂLEYHİ’s-SELÂM

Meger bir şeb ki ‘âlem rûşen idi
Felek bâğı açılmış gülşen idi

Gög-i kevkeb müzeyyen kılmış-idi
Yeri ‘aksî mülevven kılmış-idi

Vücûdı çarh-ı pür dag olmuş-idi
Ki san biñ gözlü bir zâg olmuş-idi

11b

290. Şafakdan suhf-ı çarha kâtib-i şeb

Meger ö ve'n-necmö yazmışdı müretteb

Felek türkin şihâb-ı necm-i sâkıb
Müg-i zer-kâr-ıla kılmışdı lâ'ib

≤iyâ virmişdi nûr-ı lâ-yezâli
Cihân zülmetden olmuş-idi hâli

Döker feyyâz-ı 'âlemden bulup fer
Yire gırbâl-i gerdûn müşg-i ezfer

Açılmış kapuları âsumânuñ
Saçılur rahmeti halka Hudânuñ

295. Bakardı hâleden bu mâh-ı pür-nûr
Nitekim revzen-i firdevsden hûr

Cemâli 'aksi kudsîyân-ı 'arşuñ
Münnîr itmişdi sakfını bu ferşuñ

Şeb-i ferhünde hem-çün turra-i hûr
Nühüfte câ-be-câ müşg içre kâfûr

İdüp emr ol gice Cibrîle Allâh
Buyurdi k'Ahmedi var eyle âgâh

Oku bu cânibe gelsün bu gice
Kamu maksûdını alsun bu gice

300. Hezârân hürmet-ile peyk-i hazret
Özine zîver idüp bâl-ı 'izzet

Per açdı sidreden sûy-ı zemîne
Semender-vâr togru şem'-i dîne

İrürdi bir burâk-ı berk-i seyri
Ki hacl eylerdi ol uçmakda tayrı

Kaçan kim bâl-ı müşgînin açardı

Buçuk demde tokuz çerhi geçerdi

Hayâl-i âdemîden tîz-rev ü ter
Süminüñ bir yılı biñ nev'-i sarsar

12a

305. Gözin yumup veda' eylese 'arşa
Yine açınca irerdi bu ferşe

Aña cevlângeh-idi çarh-ı gerdân
Tutardı tarh özinden yedi meydân

Yatagı idi hulduñ sebze-zârı
Şücûrından yir idi dürlü bârı

Suvadı çeşme-sârı kevser idi
Makâm-ı gülistân-ı ahÑar idi

Var-idi mürğ-i tâyir gibi bâlı
Degüldi şâyine muhtâc yalı

310. Per ü bâline misl-i turre-i hûr
Mülemma' olmış-idi ser-te-ser nûr

Gözi seyyâre mânendi dırahşân
Güneş gibi zamîri nûr-bahşân

Meselde her sümi bir beyzâ-i la'l
Hilâl olmuş san ol la'l üstine na'l

Lebi yâkûtdan u dendânı billûr
Temâşâsı bağışlar gözlere nûr

Teni nâzüklügi ol rahşuñ el-Hak
Komamışdı harîr-i Çinde revnak

315. Perî-cevlân melek-hû âdemî-rûy
Hezâr-ı nâtıka gibi sühân-gûy

İbrîşüm-i dem-i 'anber-feşânı

Verürdi zülf-i havrâdan nişânı

Dür ü yâkût-ıla zeyni murassa‘
Cevâhir birle âlâtı mülemma‘

Süleymâna rikâbı hâtem olmuş
Yahûd engüşter-i şâh-ı Cem olmuş

Yâ tavk-ı gerdeni hûr-ı cinândür
Ki misli halk çeşminden nihândur

12b

320. Yâhud mâh-ı münîrûñ hâlesidür
Ki nûr ol hâleyi kılmış-durur pür

Musaffâ la‘l-i ahmerden uyanı
Murassa‘ her cevâhirden ‘inânı

Meger kim ol gice sultân-ı devrân
Sarây-ı Ümmühânî didi mihmân

Revân irişdi peyk-i müste‘ânî
Elinde ol hümâ-rahşuñ ‘inânı

Virüp evvel selâm-ı Kirdigârı
Okudı soñra na‘t-ı bî-şümârı

325. Didi iy hâk-ı pâyı başlara tâc
Mu‘anber ca‘dı reşk-i şâm-ı mi‘râc

Berü gel vakt-i vasl-ı yâr irişdi
Nihâl-i maköüduñda bâr irişdi

Okur dergâhına sen şâhı Allâh
Bu teng evden dişürtür bâr-ı püngâh

Özüñi çek fezâ-yı lâ-mekâna
Revân ol sûy-ı sahn-ı bî-nişâna

Mülevvesdür çıkar dilden cihânı

Teferrüc eyle mülk-i câvidânı

330. Gözinden çıkdı ol dem ‘arsa-ı hâk
Pes itdi kasd-ı ‘azm-i ‘âlem-i pâk

Bisâtından turup ol şâh-ı ‘âlem
Süvâr oldı Burâk-ı berke ol dem

‘Arab şâhı firâz-ı tâzi üzre
Ki ol tâzî safâdan bâzî üzre

Öñince çün gulâm-ı halka-der-gûş
Getürür kâsıd-ı hazret eyer-pûş

Şarâb-ı şevkden ser-mest sultân
Pes itdi ‘azm-i dîvângâh-ı Sübhân

13a

335. Müzeyyen olmuş-idi âsumânlar
Kıldı ‘ârşdan nezzâre cânlar

Sipihr evcinde yir yir her sitâre
Göz açup aña kıldı nezâre

Gidüp ol yeryüzinüñ pâdişâhı
Ururdu âsumân farkına râhı

Kudûmından şeref buldı felekler
Edindi tâc na‘linin melekler

Nisâr-ı makdemi-y-çün çerh-i ahðar
Pür itdi kâsesine dürr ü gevher

340. Getürdi kalmag-içün pây-endâz
Cinândan hulleler havrâ-yı tannâz

Pür eyledi melâyik çerhi safdan
Felek sükkânı hayrân her taraftan

İrişüp enbiyâ ervâhı bir bir

Du‘âlar eylediler aña vâfir

Çeküben saflar itdiler kıyâmı
Resûle virdiler cümle selâmı

Hezârân ‘izz-ile olup dü-tâ-kad
Selâmın aldı bunlaruñ Muhammed

345. Dü-tâ oldu k’ola kadd-i nâ-yâb
Sücûd-ı enbiyâya anda mihrâb

Se‘âdet-le çün ol şâh-ı yegâne
Ururdu yol birinci âsumâne

Kamer irüp ayakında kodı baş
Okudı bî-‘aded tahsîn ü şâbâş

Didi iy nûr-ı çeşm-i halk-ı ‘âlem
Yüzümüz basa geldüñ hayr-ı makdem

Gidüp meh menzilinden şâh-ı kevneyn
Makâm oldu özine tâk-ı isneyn

13b

350. Okuyup ol şehüñ na‘tını bî-kadh
‘Utârid saçdı başına dürr-i medh

Üçünci çerhe çıkdı çün bi-şöhre
Elinden çengini bıraktı Zühre

Ki ya‘nî dir saña cândan mutî‘am
Tutaram şer‘iñi gerçi şenî‘am

Çü mehd-i çâruma irdi o meh-çihir
Yire geçdi rûhından şerm idüp mihr

Ki tâ gerd-i rehine sürdi yüzün
Gözine kühl idindi izi tozın

355. Geçüp ol kasrdan sultân-ı encüm

Pes oldu hüsrev-i eyvân-ı pençüm

Du‘â kılup kılıcın çekdi Behrâm
Ki ide katl hasm-ı şâh-ı eyyâm

Çün altıncı fezâyâ çıkdı Ahmed
Atı na‘line sürdi Müşteri had

Du‘â vü medh okudı bî-nihâyet
Anuñ-çun buldı bu resme se‘âdet

Gidüp andan dü-kevnin pâdişâhı
Yedinci kal‘aya irürdi râhı

360. Mübârek pâyına baş kodı keyvân
Zenâ savtından oldu pür ol eyvân

Çü geçdi ravza-ı heftümden ol şâh
Yüzi gösterdi heştüm ravzada mâh

O havlıda olan sâbit kademler
Nisâr eylediler pâyına gevher

Geçüp ol sahndan da gitdi ta‘cîl
Nühüm çerhe irişdi bile Cibrîl

Serine dikdi tûbânuñ ‘âlem tâ
Serîr-i Sidreye basdı kadem tâ

14a

365. Ol uçmakda yorulup peyk-i hazret
Per ü bâlinde hîç kalmadı sür‘at

Hudâdan hem aña yog-idi fermân
K’o menzilden yukaru ide cevlân

Burak-ıla ol mahalde kaldı Cibrîl
Revân irişdi Mikâ’ıl ta‘cîl

Götürüp Ahmedi ‘azm itdi derhâl

Biraz gitdi anuñ-la gör ne ol hâl

Anuñ ardınca İsrâfil geldi
Biraz tayrân idüp ol dahı kaldı

370. Dahı soñra irişüp taht-ı refref
Resûl ünsî ile oldı müşerref

İdüp ‘azm-i cenâb-ı râh-ı matlûb
Pes uçdı bir zamân ol kürsî-i hûb

Şu denlü aldı çıkdı ol pâdişâhı
K’uruldı ‘arş üzere bârigâhı

Hem irdi emr k’anda ferş-ber-ferş
Varup eyledi istikbâl aña ‘arş

Bırakdı refrefi de anda Ahmed
Ol iki kevne nûr-ı pâk-i sermed

375. Aña kim hizmet ide ‘arş-ı kudsî
Huzûrında olur bî-kadr kürsî

Çü şâh ol bârgâha hâzır oldı
Kalem-le levha dahı nâzır oldı

Çün ol dehlîzden üaşra geldi
‘Înân-ı ihtiyârın hayret aldı

Cezâyir-ber-cezâyir nakş gördi
Biyâbân-der-biyâbân rahş sürdi

Kodı bu cümleden çün pây bîrûn
Pes oldı mahrem-i eyvân-ı bî-çün

14b

380. Gözi õñinden oldı perdeler dûr
Özine manzar oldı ‘âlem-i nûr

Olup mahv cemâl-i ±ü’l-celâli

Tehayyür virdi şevk-i lâ-yezâlî

Özinüñ varlığından dûr oldu
Ki ya‘ni gark-ı bahr-i nûr oldu

Çü divân-ı Hudâ oldu turagı
Cihâtuñ farkına basdı ayagı

İşitdi naklsuz Hakdan kelâmı
Cihetsüz gördi vech-i lâ-yenâmı

385. Müberrâ oldu zâtı şeş cihetden
Derûni dürci toldı ma‘rifetden

İşideceklerin cümle işitdi
Göreceklerini gördi işi bitdi

Neler gördüğünü hâce ol seferde
Baña düşmez ki şerh idem haberde

Hitâb irdi ki iy mâksûd-ı dergâh
Dile hâcet ki makbûl itdi Allâh

Sarây fazlı bulduñ çünkü hâlî
Taleb eyle berât-ı lâ-yezâlî

390. Du‘â kıldı günahkâr ümmetine
İcâbet virdi Mevlâ hâcetine

Kerâmetden giyindi hil‘at-i hâs
Nüzûl itdi yine kalbi pür ihlâs

Özine üayy olup bir demde bu râh
İrişdi menziline yine ol mâh

Sovunmamışdı dahı câme-hâbı
Harâretten yog-idi inkılâbı

Getürdi halka ol sâhib-‘imâme

‘Azâb-ı nârdan âzâd-nâme

15a

395. Cihân içinde çün kim hâs eger ‘âm
Anuñ ihsân-ıladur gark-ı in‘âm

Ricâ oldur ki bu Hamdî garîbi
İrüre sıhhate ol cân üabîbi

Baňa yâ Rab reh-i şer‘a güzer vir
Anuñ emr-i hilâfindan hazer vir

Kaçan k’olam lâhd ola makâmum
Unud-ıla cihân içinde nâmum

Baňa rûzı kıl anda baht-ı sermed
Şefâ‘at eylesün ya’ni Muhammed

**DER MEDH-İ EMÎRÜ’L-MÜ’MİNİN EBû BEKR
RADIYALLÂHÜ ‘ANH**

400. Olupdur Musüafânüñ çâr-yârı
Kerâmet Kâ‘besinüñ rükn-i çârı

Husûsan yâr-ı evvel ya’ni Sıddîk
Emîr-i bârgâh-ı mülk-i tevfiik

Yüzi mir‘ât-i envâr-ı hakîkî
Resûlüñ gâr içinde refiki

Şerî‘at âsumânı evcine bedr
Güzîn ü parsâ vü ‘âliyyü’l-kadr

**DER NA‘T-İ EMÎR’ÜL-MÜ’MİNİN
‘ÖMER RAZIYLLÂHÜ ‘ANH**

‘Ömer kim şer‘i muhkem idi gâyet
Sivâ-yı Hakdan itmişdi ferâgât

405. Agu k’içdi resûlüñ añup adın

Mizâcî buldı andan şehd dadın

Yog-idi hîç nazîri dîn içinde
Bahâdırlardan idi kîn içinde

Melâhat-göklerine mâh idi ol
'Adâlet-kışverine şâh idi ol

15b

Buyurmuşdı nebiy şânında ânuñ
Ki şem'idür 'Ömer kasr-ı cinânuñ

**DER SIFAT-I EMÎRÜ'L- MÜ'MİNÎN
'OSMÂN RAZİYALLÂHÜ 'ANH**

Biri 'Osmân ki zi'n-nûreyndür ol
Enîs-i server-i kevneyndür ol

410. Sipeh-sâlâr-ı sultân-ı tarîkat
Vilâyet-gîr-i iklîm-i hakîkat

Degüldür hilmi kûhından anuñ kâf
Buçuk dirhem kadar iy ehl-i insâf

'Ale't-terfîb Kur'ânı idüp cem'
Cihâna nûr virdi nitekim şem'

Hadîsidür Resûlüñ hem mu'ayyen
Ki şerm ider melâ'ik gökde andan

**DER BEYÂN SIFAT-I EMÎRÜ'L-MU'MİNÎN 'ALÎ
KERREMALLÂHU VECHEHÜ**

'Alî kim Ahmedüñ dâmâdı idi
Enîsi mahremi mu'tâdı idi

415. 'Aceb mi kutbı olursa cihânuñ
Ki 'ammi-zâdesidür Muötâfânuñ

İki dillt kılıcı k'eyleye kîn
Alur andan cevâbın düşmen-i dîn

Sehâb-ı tîgı yag-durur ferâvân
Başın kâfirlerüñ mânend-i bârân

Anuñ hakkında aslanum didi Hak
Şecâ'at anda hatm olmışdı mutlâk

Kıyâmetde ridâsıdur anuñ pes
Hicâl-i cism-i 'uryânân-ı bî-kes

420. Kodı çerhi dönişden kudretullâh
Namâzın kıla tâ vakt-iyle ol şâh

16a

'Alîdür dîn-i İslâmîye vâlî
K'ol itdi küfrden dünyayı hâlî

DER MEDH-İ HASAN VE HÜSEYN RAZİYALLÂHÜ 'ANHÜMÂ

Gelüpdür öürete öun'-i Hudâdan
İki meyve nihâl-ı Murtazâdan

K'o zîbâ meyvenüñ biri Hasandur
Birisi hem Hüseyin-i bî-semendür

Hasan kim nûr-ı çeşm Murtazâdur
Nihâl-i gülsitân-ı Muötafâdur

425. Çü câm-ı kahrđan nûş itdi zehri
Firâkı âteşi yandurdı dehri

Hüseyin ol kim sa'îd-i sermedîdür
Sirâc-ı hânkâh-ı Ahmedîdür

Sürûr hâtır-ı gamgîn-i Zehrâ
Çerâg-ı çeşm rûşen-bîn-i zehrâ

Yezîd ol mâhî deşt-i Kerbelâda
Şehîd eyledi envâ'-ı cezâda

İki gevher idiler bir sadefden
İki ahter yahûd burc-i şerefden

430. K'ol iki gevher idi çün sitâre
İki gûşına 'arşuñ gûşvâre

DER SİTÂYÎŞ-İ HA'RET-İ SULBÂN SÜLEYMÂN E'AZZALLÂHU ENSÂRAHU

Çü şerh olındı tevhîdi Hudânuñ
Dinildi hem nu'ûtı Muötafânuñ

Bulardan soñra lâzımdur bize hem
Şürû'-ı medh-i sultân-ı mu'azzem

Ki olmışdur bu 'asruñ pâdişâhı
Cemî' 'âlemüñ püşt-ü-penâhı

16b

Şu resmedür funûn içinde efzal
Ki öñinde tıfl-ı ebced pîr-i ekmel

435. Sözi feyyâz-ı yenbû'-ı me'ânî
Özi dâna-yı esrâr-ı nihânî

Cemâl-i gülistân-ı bâg-ı 'irfân
Kelâmı gevher-i deryâ-yı 'ummân

Öninde pîr Selmân u Nizâmî
Diyemezler iki togru kelâmi

Ger emlah sözünü işitse bir ân
Feöâhatdan dem urmaz idi Sahbân

Fazîletde durur cümle fen ile
Dü-‘âlem cân-durur pes bir ten ile

440. Cihânuñ ol-durur bî-şübhe cânı
K’anuñ-ladur cihâna zinde-gânı

Sarâyından cihândur sanki bir tâk
Ki çerh ol tâka sakf olmuş-durur bak

İşigidür harîm-i zinde-gânı
Sarâyıdur makâm-ı câvidânî

Kamer bir şemmesidür efserinüñ
Nigînidür Süheyl engüşterinüñ

Sipih-efgen-durur eflâk-ı heybet
Kamer efser-durur âfâk-ı sür‘at

445. Sorarsañ kimdür ol hâkân-ı devrân
Direm sultân Süleymân bin Selîm hân

Ezelden ‘âleme bu devre dek tâ
Müselsel şâhdur ‘an cedd ü ebâ

Çü kaldurdı yedi iklîm fethine ser
Tokuz çerhe kemendi takdı çenber

17a

Güneşdür gûyiyâ çetr-i cenâbı
Ki şark u garbı tutmuşdur tınâbı

Felek bir gûşesidür kişverinüñ
Cihân-efgendesidür leşkerinüñ

450. Kaçan kim kılsa ‘azm-ı kâr-zârı
Olur düşmenlerinüñ kârı zârî

Kaçan cûş eylese deryâ-yı cûdı

Ganimet garka virür her vücûdı

Kılıcı korhusından tîg-i hurşîd
Turup ditrer su içre nitekim bîd

Livâsı cümle âfâk üzre manöür
Mu‘îni kâhir ü a‘dâsı makhûr

Hudâdan râyetine hem-çü tugrâ
Yazılmış âyet-i ‘İnnâ fetahnâ’

455. Direfşi ayınuñ âyînesinden
‘Arûs-ı feth dîdârı mu‘ayyen

Görinür üâhirâ zencîr-i ‘adli
Kılıcı cevherinden hem-çü Kısırî

Şeh-i Hindûstân hâkân-ı Çîni
Iraklardan öperler işigini

İder reşk olmaga derbânı Kayöer
Yolı tozı ser-i Fagfûra efser

Eger irse eli Efrâsiyâbuñ
Düşerdi pâyına bu âfitâbuñ

460. Sehâb-ı cûddan ihsân-ı Sübhân
Cihâna itdi feyz iki Süleymân

Mutî‘ idi birinuñ emrine bâd
Birisinden ‘anâsır oldı âbâd

Birine râm idi ger dîv ü perî
Biri kıldı musahhar bahr ü berri

17b

Biri eyvân-ı dâda urdı bünyâd
Biri ‘adl ile kıldı dehri âbâd

Biri evc-i kerâmet burcına mâh

Biri mülk-i se‘âdet tahtına şâh

465. Hem İskender-durur hem Hızr zâtı
Ki var hem mülki hem âb-ı hayâtı

Hem İskender gibi kişver-gûşâdur
Çü Hızr ermişlere hem reh-nümâdur

Ferîdûn-ı düvüm Behrâm-ı sâni
Hatâ didüm galatdur bu me‘ânî

Ki dâyim gûr idi nahcîr-i Behrâm
Zamâne şîri olmuşdur buña râm

Ferîdûn idi tiftl-ı gâv-perverd
Bunuñdur devleti bâlig zihî merd

470. Mutî‘ olmuş-idi bir mâra zahhâk
Buñadur râm ejderhâ-yı eflâk

Süleymânun niğîn ise bunuñ dîn
Çeri buldı-y-sa İskender bu âyîn

Buña virdüğini devlet ager kâm
Olara virmemişdi devr-i eyyâm

Kara vü ak cihânda her ne kim var
Hudâdan geçse oña dirlere perestâr

Giyüp başına ‘izz u baht tâcın
Alur Hind u Horâsanun harâcın

475. Ne mülkün fethine kim açsa râyet
Refik olur aña şem‘-i hidâyet

Ne iklîme salarsa emr-i takdîr
Rikâb-ı devleti olur cihângîr

İdinüp dîn-i İslâmî-i miftâh

- Beligrad kal'asına oldu fettâh
- 18a**
- Alup Rodosı zûr u satvet ile
Müsûlmân şehri kıldı şöhret ile
- Çü kahr itmek diledi Engürûse
Harâb itdürdi birkaç 'abd-i Rûsa
- 480.** Helâk olduğına bu resme küffâr
Garâdadur henüz İblîs-i bed-kâr
- Ki kendü başı derdinden o kattâl
İdemez oldu şimdi halka ızlâl
- Eger çekse 'adûsı ser-ber-eflâk
Gelüp yine eşiginde öper hâk
- K'eres gerçi biyâbânda ider cûş
Olur deryâya irüşdükde hâmûş
- Zamânında anuñ şâhân-ı kîn-senc
Sükûnetde-dürür çün şâh-ı şatranc
- 485.** Var-ise kanda bir cûd ehli sultân
Urur çâkirliginden lâfi her ân
- Kamu sultânlaruñ püşt-u-penâhı
Giriftâr-ı kemendi mâh u mâhî
- Tutupdur dehri tîg-i hâme ile
Ki bir iklîm açar her nâme ile
- Çü tab'-ı rûşeni baglaya tehbîr
Hezârân leşkeri bir fikr ile sır
- Şehinşâh-ı cihân hâkân-ı a'üam
Ser-ü-ser hayl-i sultânân-ı 'âlem
- 490.** Penâh-ı dehr-i şâh-ı heft kişver

Ki dîn ü devlet andandur muüaffer

Vilâyet-bahş-ı mülk pâdişâhî
Şehinşâh-ı sepîdî ü siyâhî

Şeh-i kişver-gûşây-ı mülk-i ma‘nî
Emîr-i bârgâh ‘adl ya‘nî

18b

Özi meşgûl rûm içre safâya
Düşüpdür heybeti Çîn ü Hitâyâ

Şikâristânı Tebrîz ü Horâsân
Şebî hûngâhı Hârezm ü Sıfâhân

495. Şehinşâh-ı Habeş hân-ı Semerkand
Külehdâr-ı hoten sultân-ı derbend

Tutan magrib sevâdın erlik ile
Açan maşrık ilin serverlik ile

Müyesser olalıdan feth-i şâhî
Gidüpdür Hind mülkinden siyâhî

Olupdur pîş-i tîg-i şâh ‘asra
Müsahhar Hurmüz ü Bagdâd u Basra

Gedâ-yı Hindden tâ mün‘im-i Rûm
Degül cûdından anuñ kimse mahrûm

500. Cihâna ‘ammdur ihsân çün mâh
Bu resm-ile gerek şahlık zihî şâh

Cihânı kabü idüpdür ferr-i râyı
Beli böyle gerek üll-ı Hudâyı

Külehdâr-ı hotendur kâfir üzre
Külehdâr kor her zamân nev nev ser üzre

Per-i pervâne-i üll-ı cenâbî

İder pûşîde şem‘-i âfitâbı

Sala ger sâyesini âfitâba
Ol ateş çeşmesin gark ide âba

505. Eger mâh-ı neve vire berâtı
Kemâl-i naködan bula necâtı

Felek kavs-i kuzah altında her gâh
Olupdur satl-i âhûr-i şehinşâh

Dem-â-dem itdüginden ‘ıdl ü inöâf
Cihânı tutdı nâmı kaf-tâ-kâf

19a

Sadâ-yı kûs-ı şehden nâle-i ra‘d
Cihânda işidilmez oldu min-ba‘d

Çü Nîl ü bahrdur ol öâhib-ikbâl
Velîkin Nîl-i sâkin bahr-ı seyyâl

510. Kılıcı suyu şâh-ı kâinâtı
Sebûsın sır hezâr âb-ı hayâtı

Sikender-pâyedür zahhâk-şemşîr
Süleymân-mayedür cemşîd-tedbîr

Güzer kılalı kasrından anuğ bâd
Süleymân-ı ‘atîki eylemez yâd

Çü kasd-ı ceng ide ol şâh-ı ‘âlem
Çi rûyîn ten katında vech-i Rüstem

Gelün eyleyelüm Hakka niyâzı
Ki virsün şehe ‘ömr-i dirâzı

515. Cemâli şem‘i olsun ‘ilem-efrûz
Şebi mi‘râc olsun rûzı nevrûz

Mu‘în olsun Hak ol şâh-ı cihâna

Cihân hâö olsun ol öâhib-kırâna

Tutup ‘adli zemîn ü âsumânı
Pür itsün tıgı âvâzı cihânı

Se‘âdet-le günü günden yeg olsun
Hadengi düşmen içine ig olsun

Dem-â-dem devleti olsun ziyâde
Öğünce şâhlar yilsün piyâde

520. Hudâ hayr eyleyüp hem âhirini
Bihişt içinde zeyn itsün yirini

**Kasîde Der Sıfat-ı Pâdişâh-ı ‘Âlem-penâh
Hazret-i Sultân Süleymân**

19b

İy şeh-i mülk-i ‘acem v’iy melik-i Rûm u ‘Arab
‘Âlemün serveri ‘âlî haseb vü pâk neseb

Kahr ile ma‘rekede bir nazar itse gamzeñ
Bata düşmenlerünün yüregine tîr-i ta‘ab

Hüsrevâ gördi meger kim kılıcuñ heybetini
Düşdi berk-i felegün sine-i sûzânına teb

Her ne iklîme ki ‘azm eyleyesin devlet ile
Kalmaya rahşuñ ayak basduğı yirlerde cezeb

525. Vâkıf olmadı hevâsına şehâ rif‘atünün
Ne kadar k’itdise pervâz bu şehbâz-ı taleb

Çehresi kühl-i öefâhâne dönüp ola gubâr
Kûh-i Elburza eger ‘arz idesin gürz-i gazab

Çerh hemser dirler ise kapuğa kılma ‘aceb
Pîr-i fertût-durur anda igen olmaz edeb

Cân gözi ahvâlinün sıhhatine hâzik-i dehr

Atuñ ayagı tozı kühlını buyurdı sebeb

Şarkı vü garbı ihâta eyledi şâh-ı cihân
Ceyşüñe bahr-i muhît okusam olmaya ‘aceb

530. Atuñ ayagı tozın her kim edinmez sürme
Şu‘le-i şems görinsün gözine zulmet-i şeb

Hâdimüñ gibi işigüñ süpürür saçı ile
Bu durur konduğı hurşîd diyü mihre lâkab

Hizmetüñde olana olmaduğı gibi elem
Dergehüñ dûrları gönline yok ‘ıyş u tarab

Fi’l-mesel ebr-i şecer cennete beñzerse keremüñ
Ki ‘atâ eyledüğüñce çoğalur anda ratab

Gösterür bir hutbe lutf-ıla olsañ nâzır
Mu‘cize Mûsî ‘asâsı gibi şâhâ o hatab

535. Bulasın kesb ü kemâl ile şehâ neşv ü nemâ
Niçe k’iksîrilere hâk-ı râhuñdur meksebe

20a

Der Medh-i Şehzâde-i Mu‘azzam Hazret-i Sultân

“ Selîm tâle bekâhu ”

Çü ben elmâs hâme birle çâlâk
Şehüñ medhinde deldüm niçe dür pâk

Çi ger mâhî gibi bî-dest ü pâyam
Cihân deryâlarına âşinâyam

Ki yüzdüm çok deñizde fi’l-hakîka
Bu resme irmedüm bahr-i ‘amîka

Tutup ol bahrden tâ mâye-i hâö
Hoş oldum bir deñize dahı gavvâö

540. Getürdüm pes ele bir dürr-i meknûn

K'aña kıymet degül sad genc-i Kârûn

Bulup ya'nî şehün medhinde behre
Dür-efşân oldu nazmum mülk-i dehre

Pes oldu şimdi lâzım ben gedâdan
Ki aňam şehzâdeler nâmın du'âdan

Huöüöen hazret-i sultân Selîmi
Ki hak virsün aña 'ömr-i delimi

Bagışlasun cihân halkına Allâh
Ki cânıdur cihân halkınuğ ol mâh

545. Müvecceh rûyı hurşîd-i dirahşân
Münevver râyı şem'-i nûr-bahşân

Fer u tezyîn-i taht u mâye-i tâc
Yüzi âyînesine baht-ı muhtâc

Özidür dürr-i pâk-i dürc-i 'Osmân
Sözidür gevher-i deryâ-yı 'ummân

Gişş-u-gılden dili mir'âtı tâhir
Cihân bâtınları hep anda üâhir

Sözinden 'ilm-i hikmet bir eserdür
Dilinden fenn-i mantık bir haberdür

20b

550. Münevver zihni açmakda mu'ammâ
San olmışdur kilîd-i genc-i esmâ

Dildinden lâmi' envâr-ı hakîkat
Yüce 'adli ile kasr-ı şerî'at

Gil-i 'adlinden olmışdur hûveydâ
Kemend-i pây-i mürğ-i cân-ı a'dâ

Şeh-i encüm-sipâh u 'arş-ı dergâh

Kamer-efser cevân-baht âsumân-câh

Sikender kişverinüñ kâm-kârı
Süleymân hazretinüñ yâdigârı

555. Eli dest-i üafer gibi kele-bahş
Dili fazl-ı Hudâ gibi güneş-bahş

Nihâl kâmeti serv-i bihişti
Begenmez kasrı rif'atde bihişti

Hacel hurşîd-rûyinden meh-i bedr
Siyeh dil müşg-i mûyinden şeb-i kadr

Güneş bir tûgme kadri câmesinden
Cihân bir nokta cûdı hâmesinden

Yaraşmış başına devlet külâhı
Mübârek eylesün feyz-i ilâhî

560. Cihân hayyâtı biçmiş bî-kem ü kâst
Se'âdet câmesini kaddine râst

Meger kim görünür bilinde berrâk
Kuşatdurmış anı Cibriyle Hallâk

Kılıcını hamâyil kılrsa ol mâh
Melekler çağrışur “ nasrun min'allâh ”

Kemânından ki bir tîr ide per-tâb
Açar çerhuş tokuz kasrına bir bâb

Eger hışm ile ursa kûhe nîze
Geçer eyle ki bürrân igne yire

21a

565. Tokındursa yahûd şeşper-i maskûl
Kıldardı kâf tagın kuhl-ı mahlûl

Gazab-la ki'ola bir deryâya nâzır

Su yirine od olur anda hâzır

Siper kim var kolında hem-çü mir'ât
'Adûya gösterür alnını kat kât

Kılupdur bu sipihr-i merdum-efgen
Kemendi bendine teslîm-i gerden

Kılıcı zü'l-fekâr u kendü Haydar
Atı düldül süñüsü mâr-ı saf-der

570. Şeh-i merdân özi aşkar semendi
Meh-i devrân yüzi ejder kemendi

Kime irse tîgı bu şâh-ı zamânı
Ecel bağlar kaçacak yolın anı

Kılıcı heybet ile kılta zûrı
Bıratur gûra sad Behrâm-ı lûri

İrişse tîgı ucı bir süvâre
İder at-ıyla anı dört pâre

„ün iki yüzlü tîgın ide 'üryân
'Adûv başın on on çırpır firâvân

575. Döger gögsini kûs-ı pâsbânî
Ki depretmeye ra'd artuk zebânı

Felek rahş aña mihr ü mâh iki zîn
Ki gündüz birîn urur gice birin

Süvâr oldukca ol şîr-i zamâna
Atı na'li od atar âsumâna

Şitâb itse semend-i berk-vârı
Koparur rûd-ı ceyhûndan gubârı

Atı na'linden almış mâh-ı nev-tâb

Göge anuñ-çün aldı halka-ı bâb

21b

580. Ne güne kim anuñ hıncı basar süm
İder ol yörenüñ aslanların güm

Atınuñ savletine döymeyüp hâk
Yakasın eylemiş vâdilerüñ çâk

Olımaz çerh atınuñ hem-rikâbı
Tanık-durur kılıcı âfitâbı

Berât-ı merg alur tıgından a‘dâ
Ki ‘âlemde dahı turmaya aslâ

Agudur kahrı lutfi âb-ı hayvân
Ki tıgı cân alur câmı virür cân

585. Nigîninde Süheyl-i çerh bir lâ‘l
Hilâl-i nev semendi pâyına na‘l

Mürüvvetde güneş mânendi üâhir
Kaçan hışm itse gerdûn gibi kâhir

Hasûdine virür ol şâh-ı zer na‘l
Kılıçdan gevher ü peykândan lâ‘l

Gıl-ı ‘adlinden olmışdur hüveydâ
Kemend-i pây-i mürğ-i cân-ı a‘dâ

Zamânındadur anuñ bâr u dem-sâz
Ganem-le gürg tîhû ile şehbâz

590. Yemîn itdi yasagın eyleyüp yâd
Ki artuk kapmaya kuhl yelkenin bâd

Añup ‘adlini ‘ahd itdi öürâhı
Ki içmeye meyüñ kanını dahı

Görüp cûdını anuñ Hâtem-i Bay

Kara yazulu tûmârın ider tay

Sehâsınun hayâsından denizler
Dökerler zîr-bâr-ı çerhde dürler

Vire bir dem çü cûdı ebr ne cûş
İdemez feyzini deryâ der-agûş

22a

595. Sehâsı sofrası üstinde ‘ummân
Olupdur sanki bir tas nemek-dân

Hevâ-yı himmetinde çerh-i devvâr
Olupdur fi’l-mesel bir mürğ-i tayyâr

Budur oldugı çerhun tâcı pîrûz
K’olur tâcından anuñ şu‘le her rûz

Güneş her gün giyüp zer-tâc
Kapusında turur feyzine muhtâc

Düşünse sâye-i kaddine bir hâk
İder başına tâc ol hâkı eflâk

600. Anuñ-çün her kişi kim çekmeye renc
Yire geçsün vücûdı ger ola genc

Ayagına nisâr olmasa bir cân
Suya batsun olursa âb-ı hayvân

Anuñ yolında kurbân olmaya ser
Yile gitsün ger ola müşğ ü ‘anber

Keremden eylesün eltâf Bârî
Elemlerden emîn ol şeh-süvârı

Türâb ikbâl-i cûd-ıyla zer olsun
Agu yâd-ıyla anuñ şekker olsun

605. Pür itsün dehri cûd-i bî-dirîği

Cihâna şu‘le virsün berk-i tîgi

Şol âteş kim kılıcından virür tâb
Ten-i a‘dâ hadîdın eylesün âb

Kemânından çıkan tîr-i kemîne
Ser-i gerdûnı bıraksun zemîne

Cihân halkına ‘âm oldukca cûdı
Mukîm ü pâydâr olsun vücûdı

Özine baht-ı devlet yâr olsun
Uzun ‘ömr-iyle berhûr-dâr olsun

22b

610. Bu bîkr nazmı ben kim söyledüm pâk
Bu zibâ dür ki diledüm çüst ü çâlâk

Umaram k’ol emîr-i ‘âlem-ârây
Sadeğ gûşında ol dürre vire cây

Irag olur edebden fi’l-hakîka
İletmek katreyi bahr-i ‘amîka

Velikin bu vesîle-yle murâdum
Budur k’ağ-ıla ol dergehde adum

Ki ya‘ni eylemekden câpulûsî
Bulam teşrîf-i nat‘-ı baht bûsi

615. Ümidum var ki bu tigrâ-yı îcâd
Okundukda dîn-ile âferîn bâd

K’anuñ şevkî-yla nazm oldu bu nâme
Hem ire nâmı ile ihtitâme

Düşe ol şehriyâruñ dil-pesendi
Şerîf ad-ıyla bula ser-bülendi

Kabûl ide anı sultân-ı Yûnân

Süleymân-ı zamân oğlu Selîm Hân

**Kasîde Der Na‘t-ı Şehzâde-i Cevân-baht
Hazret-i Sultân Selîm tavvelallâhu ‘ömrehü**

İy vücûdı mücid-i cûd u ‘atâ lutf u kerem
Zât-ı pâkı menba‘-ı hilm u hayâ hulk u himem

620. ‘Ahd-i ‘adlünđe memâlik şöyle bulmuşdur salâh
Kebk bâz ıla uçar gürg ile seyr eyler ganem

Sancakuñ çûpinüñ altun başlıgıdur âfitâb
K’âsumân-ı çâruma irürdi farkın ol ‘alem

İşigüñ derbânlarınuñ biri sultân-ı ‘Arab
Âsitânunñ kullarınunñ biri hâkân-ı ‘Acem

23a

Olalı peydâ livâ-yı ‘adlün iy çâpûk-sûvâr
Nâ-bedîd oldı cihândan bid‘at u zulm u sitem

Kişver-i Yûnâna bünyâd uralıdan rûzgâr
Böyle bir hân ile olmadı müşerref lâ-cerem

625. Hazret-i sultân Selîm bin hân Süleymân K’oldı anuñ
Bahr-i cûdına göreyidi deñiz bir katre nem

Şeh-sûvârum düşmanuñ mekrinden olma münfe‘îl
Ki oldı maglûb Ahmede kasd itdükce Bü’l-hakem

Yazabilmedüm gice vasfunđe bir beyti tamâm
Şehd-i medhuñ lezzetinden iki şakk oldı kâlem

Cem‘ olsa bir yire cevher-fürûşân-ı cihân
Atuñ ayagı tozına koyabilmezler kıyem

Her şeb ider mâh defterdâr-ı dîvânunñ gibi
Akça döküp nakre-i encüm hisâbını rakam

630. Parmagina ney yürütdi hâme tek cellâd çerh

Şâhuñ engüştine öykindüñ diyü kılup tühem

Kendüyi tezvîr idüp beñzetmiş atuñ na‘line
Çekdiler tamgâ mehüñ altına k’oldı müttehem

Devr-i ‘adlünde vücûdından yudı üâlimler el
Her biri bir yoldan itdi ‘azm-i iklîm-i ‘adem

Hân olaldan sen sa‘âdet birle Yûnân mülkine
Ol vilâyetden kaçupdur kaht u tengî vü sıkam

Işığıñde nevbet ile hizmet ider mihr ü mâh
Her seher tâ şeb biri her şeb biri tâ öubh-dem

635. Rif‘atuñ çerhinde tokuz mevlevîdür nüh felek
Himmetüñ deryâsınuñ bir katresidür yidi yem

Nûr-i ‘adlünden Karâman ili döndi Yesribe
Oldı sûrı Konya şehriniñ harîm-i muhterem

23b

Kangı kûh u deşte ‘azm itseñ şikâr içün çıkar
Ol yirüñ aslanları bagrında havfüñden verem

Toldı şâdîden zamânuñda memâlik şöyle kim
ûerre deñlü yir bulunmaz k’anda ârâm ide gam

Rûm u Tatar u ‘Arab Çîn ü Habeş Türk ü ‘Acem
Sâye-i hükmüñdedür âsûde şimdi her ümem

640. Meclisüñde âh u zârı deldi nâyın bagrını
Kâmetini eyledi çengüñ figân ü nâle ham

Gamze-i dilûz-i cânân gibi tîr-i sad-derüñ
Her nefesde biñ hevâyı seyr eyler bî-kadem

Cûduñ eyyâmında sâ’il kalmadı ‘âlemde hiç
Oldı ‘ahdüñde cihân müflisleri hep mugtenem

Düşmenüñ tevsenlik itse agzına serrâc-ı çarh

Âhen-i hayretten urur dest-i kahr ile licem

Hânkâh-ı rif`atünde niçe biñ yıldur döner
Sûfi çarhı Celâlün türbesinde tutdı dem

645. Âsitânuñda gedâdur ‘âlemün mün‘imleri
Dergehüñdedür cihânuñ begleri hayl u haşem

Hâk-i pâyı bûyı virdi cânuma Hamdî hayât
Bulmuş-iken üstühânum dürc-i sînemde rimem

Gülsitân-ı kasruñı kılsun müzeyyen rûzigâr
Niçe kim memdûh ola dillerde gülzâr-ı İrem

Meclisün câmı şehâ neşv ü nemâ bulsun müdâm
Niçe kim mezkûr ola ellerde nâm-ı câm-ı cem

Hak te‘âlâ ‘afvüñi mebzûl ide mücrimlere
Niçe kim ‘âdet-durur kuldân hatâ şehden kerem

Der Ta‘rîf-i Hâme Ve Sebeb-i Nazm-ı İn Nâme

24a

650. Elâ iy hâme-i çâlâk-i tahrîr
Nedür ahvâl-i dehr it bize takrîr

Çü var iki dilün eyle hikâyet
Ehâdis-i selefden kıl rivâyet

Bugün ne ‘âcîz u ne höd zebûnsın
Cihânda nakş-bend-i kâf u nûnsın

‘Asâ-yı Musâsın iy hâme-i gûyâ
Ki senden cümle mu‘cizdür hüveydâ

İdersin mu‘cize urdukca bünyâd
Göñül şakka’l-kamer engüştini yâd

655. Meger Meryem ananuç hâherisin
Ki rûhullâh-ı nazmuñ mâderisin

Senuç zâtuñdur iy kilik-i siyâhi
Me‘ânî kulzümü ka‘rında mâhî

Ki olur bir nefesde kâm u nâ-kâm
Hezârân Yûnis-i ma‘nî saña râm

Ne sihri k’idesin iy hâme izhâr
Melâ’ik gökde ider tahsîn-i tekrâr

Tükenmez bu nikâtuñ bâb u faslı
İşidüñ bir nedür maköüduñ aslı

660. Meger günlerde bir gün k’irdi nevrûz
Mübârek rûz idi çün ‘îd-i pîrûz

Gelüpdi tâli‘ümden baht-ı Kâbil
Murâdum âyînesine mukâbil
Safâ vechini göstermişdi devlet
Dile fer virmiş-idi feyz-i rahmet

Çeküp himmet felek fevkına rahtum
Gam uyhusından uyanmışdı bahtum

24b

Olup ma‘şûk-ı şevküm rû-güşâde
Murâdum sâkîsi virmişdi bâde

665. Kızıl gülden seher bulmışdı deste
Zamânum idi firûz u hoceste

Bahâr eyyâmı idi ol zamân hem
Bihişte dönmiş idi bâg-i ‘âlem

Çemen sahnı be-gâyet hurrem-idi
Dehânı gonenüñ pür şebnem idi

Açılmışdı ruh-ı Leylî gibi gül

Kıldardı nâle Mecnûn-vâr bülbül

Zeberced-reng şâh üzre gül-i ter
Açılmış çün Süheyl-i çerh-i ahÑar

670. Pür itmiş şâh-ı gül câm erguvânı
Ki içe ‘andelîbe döstugânı

Benefşe dir giyüp bir câme önsün
Beni gülzârda görenler ögsün

Ruh-i gül şevk-i bülbül birle handân
Dil-i bülbül gam-ı gülden perîşân

Kılar bülbül güle karşı terennüm
Gül ider aña tanz-ile tebessüm

Gül açup bülbüle remz ü peyâmı
Zebân-ı hâl-ile söyler kelâmı

675. Yalınçag eyleyüp tîgını süvsen
Turur vâdîler içre hem-çü reh-zen

Yücelmiş kâmet-i süvsen çü servi
Ki her gonce o servüñ bir tezervi

Giyüp süvsen kabâ-yı âsumânı
Müzeyyen eylemiş her bûstânı

Turur gülnâr çün tennûr-ı pür-nâr
Gülistân andan olmuş germ-i bâzâr

25a

Gülistân meclisinde şâh-ı zanbak
Uyarmış câ-be-câ sad şem‘-i ablak

680. Başında var gelin gibi gümüş tâc
Gözinde sürme haddinde sefidâc

Turur nergis çemen sahnında bî-tâb

Şikâr itmiş gözi âhûların hâb

Semen dendânın açmış nitekim dür
Aña minkâr-ı bülbül olmuş enbür

Müzeyyen kılup âfâkı gülîstân
Mu‘attar eylemiş gülzârı reyhân

Zemîni zeyn eylemiş çiçekler
Tonanmış san-kim encümden felekler

685. Hevâ-yı hoşdan olmuş sahn-ı gülzâr
Misâl-ı deşt-i Çîn sahrâ-yı Tatar

Yeşil hulle üstine ‘unnâb pür hâl
Tokınmış hûri gibi tükme-i âl

Togıdup saçlarını sünbül-i ter
Gülîstân bezmini kılmış mu‘attar

Temâşâ eyledüm çün bu rumûzı
Derûnumda belürdi ‘ışk sûzı

Nesîm-i zevk-ıla toldı dimâgum
Fitîl-i şevk-ıla yandı çerâgum

690. Mey-i râhatdan oldum şöyle medhûş
Ki tab‘um eyledi deryâ gibi cûş

Tefekkür eyledüm bu rûzigârı
Diledüm kim koyam bir yâdigârı

Ne disem hoşdur anı bilmedüm lîyk
Bu hayretten beni gam kıldı bârîk

Pes itdüm fikr k’uram ben mu‘allel
Nizâmî hamsesi deryâsına el

25b

Anuñ-la mûnis olup niçe günler

Harâm itdüm gözüm hâbı dünler

695. Tutup anı hezârân ‘izzet-ile
Sevâdına göz urdum hurmet-ile

Teferrüc eyledüm bir hatt-ı müşgîn
Hurûfi hûb hem-çün nâfe-i Çîn

San ol hat idi kufl-ı genc-i ‘irfân
Ki miftâhı-y-dı aña satr-ı ‘unvân

Saçılmış idi ol hatt nihânî
Sehâb-ı hâmeden dürr-i me‘ânî

Çün açdum ol kitâb-ı müstetâbı
Ezel satrında gördüm bu hitâbı

700. Ki bir efsânedur pür sihr ü efsûn
Şol erden k’anı ‘ışk itmişdi Mecnûn

Çü ma‘lûm oldu baña bu ‘ibâret
Kitâbı düzmege buldum işâret

Göñül olmuş-iken bu fikre dem-sâz
İşitdüm sûy-ı hâtifden bir âvâz

Ki iy tab‘ı semendin eyleyen râm
Füsûn u nazm sahrâsında nâ-kâm

Kalem-le noktadan düz dâne-i cev
Buyûr-ı hikmeti çek dâme cev cev

705. Dahı kur nüshasından şi‘rünüñ dâm
Ki ola râmuñ hezâr âhû-yı bed-râm

Nihâl-i ma‘rifetden dik revânî
Kelamuñ bâğına nahl-i me‘ânî

Kalem ney-şekker ü nazmuñ gül-i ter

Düz ikisinden anuñ gül-be-şekker

Kalem çek defter-i sâhirlığa sen
'Alem dik kişver-i şa'irlığa sen

26a

Dekâyıktan şu resm-ile eser bul
Ki nazm içre Nizâmî-yi diger ol

710. Çıkar şî'r içre bir vech-ile nâmı
K'ide tahsîn sözüñe Monlâ Câmf

Kopar bâg-ı sühande bir nevâyı
K'ışitse âferîn ide Nevâyî

Bu emri çün baña feyz itdi ikbâl
Ümîdüm bâdesinden toldı zifâl

Velî düşmedi âsân baña bu genc
Ki çekdüm her güher içün üküş renc

Yidüm her gavtada yüz zehr ü biñ hûn
Kılınca bahrdan bir dürri birûn

715. Çıkardum gerçi niçe dürr-i şehvâr
Velî derdâ k'aña yokdur harîdâr

Ne dürler kim şumar olmaz behâya
Degül şâyeste gûş-ı her gedâya

Şu gevherler ki cümle bikrlerdür
'Arûs-ı câme hâb-ı fikrlerdür

Hicâb-ı gaybde mestûr idiler
Hıyâl-ı âdemîden dûr idiler

Kamu çün dâne-i nâr idi yek-sân
Hicâl-ı sırr-ı cân ardında pinhân

720. Bulardan bulmamışdı bu gül-i âl

Yog-idi yüzlerin görmüş meger hâl

Ne açmış gonce-i ra'nâların bâd
Ne virmişler sabâya bâgda dâd

Egerçi şem'lerdür cümle pür-nûr
Velî pervâneler ol nûrdan dûr

26b

Şekerlerdür berî ta'n-ı megesden
Güherlerdür mu'arrâ dest-i kesden

Dil ü cândan taleb-kâr oldum âhir
Ki idem gaybdan bu genci üâhir

725. Girüp meydân-ı nazma pes sır açdum
Kalem nahlinden anda mîve saçdum

Bu bâga bir şecer dikedim bahârî
Kim oldı mîve-i cân berg ü bârî

Hüner dîkinde kaynatdum bir efsûn
Ki görüp Leylîyî cân virdi Mecnûn

Beni mest itdi hamr-ı şebâne
Ki gitdi dilden endûh-ı zamâna

Dil ü cân şöyle cüş itdi ferahdan
Ki kimse eyle mest olmaz kadehden

730. Mey-i râhatdan olup sır güşâde
Çü sâkî sundum ehl-i bezme bâde

Bilen bu gencüñ asl-ı mahzenini
Bulan bu dürr-i hâöuñ ma'denini

Ki ya'nî 'arz iden bu dâstânı
Şu resm-ile rivâyet kıldı anı

Ki var idi 'Arab mülkinde bir mîr

Sehâ vü lutf-kânı vü cihân-gîr

Eli Hatem eli gibi-ydi der-bâr
Kefi fayyâz hem-çün nahl-ı pür-bâr

735. Kabâyilden ‘Arab içinde ol hân
Şeh idi ‘Amirîler üzre yek-sân

Var idi tâbi‘i encümden efzûn
Otâgına dike bakardı gerdûn

İki biñ yidek atı vardı tâzî
K’iderdi her biri berk-ile bâzî

27a

Şu deñlü var idi mâl anda efzûn
K’ödemezdi zekâtın genc-i Kârûn

İşitse kande bir ‘uryân ya bir aç
İderdi şöyle k’ili aña muhtâc

740. Sa‘âdet mûnisi ikbâl-ı yârı
Kamu maköüdını virmişdi bârî

Halîfe var gerçi olmuşdı meşhûr
Halefsüzlikden idi lîk mecbûr

Ne kim isterse virmişdi Hudâvend
Müyesser kılmış-idi lîyk ferzend

Dilerdi nesl ü peyvend içün ol şâh
Hudâdan bir veled şâm u sehergâh

Kişi kim kalmaya bir yâdıgârı
Telefdür öldüğinden sonra kârı

745. İderdi giceler Hakka niyâzı
Kıldardı nâfile dünler namâzı

Seherlerde münâcât eyler idi

Hudâya ‘arz-ı hâcât eyler idi

Kıldı nevr ü kurbân u ‘atâlar
İderdi çok tazarru‘lar du‘âlar

Ki bir ferzend virüp Hak te‘âlâ
Çerâg-ı çeşmin anuñ-la ide bînâ

Bu idi ciddi ü cehdinden murâdı
Ki ‘âlemden güm olmayaydı adı

750. Anı bilmezdi kim Mecnûn olısar
Uyup ‘ışka hünerden dîn olısar

Sebû-yı nengini taşa çalısar
İçinde halk anuñ hayrân kılısar

Cihânda dâstân olısar adı
İdiser nev nev envâ‘-ı fesâdı

27b

Çü bir gevher ki üâhir ola k’andan
Biter niçe cigerde kanlar andan

Kaçan bir lâle tezyîn itse bâgı
Hezârân sîneye kor derdi dağı

755. Bitürür tâze güller gerçi gülzâr
Yürekler yarar ammâ gayret-i hâr

Ogul hoşdur kişiye ger halefdür
Çün ola nâ-halef sa‘yı telefdür

Bir oğlan k’ola bed-hû iy karındaş
Atası görmeye anuñ yüzün kâş

Yahûd bir tıfl kim olmaya hoş hû
Yeg oldur kim anadan toğmaya o

Çü ferzend ola bed-hâh u hevâ-senc
Belâdur ataya vü anaya renc

760. Ger oğluñ olsa dörise bî-bâk
Neseb-le nâmuñı eyler senüñ hâk

Ogulsuzlıktan iken olma derhem
Ki hoşdur başına sultânlık âdem

Meger kim reh-güzerden bir gün ol şâh
Geçerken bir harâbe gördi nâgâh

Var içinde anuñ bir turfe abdâl
Yüz urmuş hâke ‘arz eyler Hakka hâl

‘Acîbü’ş-şekl bir abdâldur ol
Yüzine yir yir eylemiş yaşı yol

765. Teninde görinen gerd-i nem-âlûd
Olur cân u dile iksîr-i maköûd

Başı saçlu nitekim nâfe-i müşğ
Dili göynüklü hem-çün penbe-i huşk

Hum-i nahl-i kadinden ol müşevveş
Yaşı nehrine pül düzmiş kemer-veş

28a

Velî âyinesin saykallamış âh
‘Iyân andan nukûş-ı mâ-sivallâh

Misâl-i zülf-i ‘anber-bâr-ı cânân
Derûni cem‘ ü bîrûnı perîşân

770. Mekân tay itmede çün lem‘a-ı berk
Aña bir adım-idi garbdan şark

Zebânından ne kim iderse takrîr
Buyurdugın yazardı kilik-i takdîr

Halâyık der-peyince nitekim rûd
Yüz urup hâke ider ‘arz-ı makôûd

Bu hâli gördi çünkim server-i kavm
Murâdına irişdi mihter-i kavm

Mukarrar bildi kim ol pîr-i kâmil
Olur Hakdan ne kim isterse hâsıl

775. Varup öpdi mübârek gözin anuñ
Düşüp pâyına sürdi yüzün anuñ

Pes ol ‘ummân-ı şevk u kulzüm-ı nûr
K’önünde bir idi nezdîk ile dûr

Nedür gördükde şâhuñ bildi hâli
Derûnında murâdı vü hayâli

Eline sundı bir ayvâyı fi’l-hâl
Giderdi şâhdan eyvâyı fi’l-hâl

Didi burc-i safâ nâhîdidür bu
Murâduñ çerhinüñ hurşîdidür bu

780. Bu tâze mîveden ger bû alasın
Muhakkak bil ki nevmîd olmayasın

Çün irişdi saña bu mîve-i hûb
Yakînlarda bir oğluñ ola mahbûb

Velî ‘ışk anı ser-gerdân idiser
Katı şûrîde vü hayrân idiser

28b

Olısar ‘akıbet meşhûr-ı devrân
Şehinşâh-ı gürûh-ı müstemendân

Kaçan-kim ola ‘âlemden haberdâr
Beni vasf eylesin aña zinhâr

785. Bunı didi vü gözden oldu pinhân
Sarâyına yöneldi şâh handân

Niyâz u zâr ile ol gice turdı
Refikından safâ vü zevk gördü

Olup ebr-i murâdı katre-perver
Sadef dürcine îsâr itdi gevher

Bu hâl üzre çü geçdi hefte vü mâh
Bir oğlı oldu yüzünden hacel mâh

Niçe oğlan yüzi hurşîde beñzer
Kaşı yayı hilâl-i ‘îde beñzer

790. Güzellik bâgınuñ kaddı nihâli
Letâfet ‘aynınuñ lâ‘li zülâli

Lebi şîrîn dehânı gonce-i ter
Saçı müşgîn yanacağı verd-i ahmer

Mükehhal çeşm-i fettânı Hudâdan
Münevver tal‘ati şems-i Nuhâdan

Çün iki hefte geçdi togmasından
İki heftelik ay oldu yüzi san

Görürler pür hünerdür ol şeker-hand
Urarlar adını Kays-ı hüner-mend

795. Buyurdı şâh dâye buldılar tîz
Ki şîrîn ola ol la‘l-i şeker-rîz

Çü dâye menzîl itdi mâha mehdi
Sanasın oldu hizmet-kârı Mehdi

Ne mâye k’âña virürdi gidâdan
Pür iderdi derûnını safâdan

29a

Ne sd k'iderdi Őîrn lâ'line sarf
Vefâdan resm olurdu bir niçe harf

Virüp hem Şîr-ı râhat aña devrân
Kıladı dâye-veş perverde her ân

800. İderlerdi bu tertîb üzre tmâr
Gzellendi varurak ol perî-vâr

Hazîne kapusn açup atası
Şu del dökdi zer kim yok kıyâsı

'Arab resmince çekdrdi ta'âmı
Konakladı kamu hâsı v 'âmı

Ne denlü varsa anda tâbi'-i hân
Başına Kaysu oldılar dr-efşân

Yüzi günden güne bedr aya döndi
Hilâl ebrları kej yaya döndi

805. Togup mihr-i cemâl-ı tâb-nâkı
Münevver eyledi iklim-i hâkı

Bul'ından güzer kıldı ç bir sâl
O mâha menzil oldu çarh-i ikbâl

Velî giryân idi ol tıfl dâyim
Degüldi dâyeye râm u mülâyim

Zebânı söylemez kim diye râzın
Gci yitmez ki 'arz ide niyâzın

Nedür bilmez anu kimse zamîri
Ne nesnedür cihândan dil-pezîri

810. Meger kim bir perî-ruh bir gün anı
Götürüp seyre gitdi bstânı

Çü bindi dûş-ı mâha ol şeker-nûş
Kodı aglamagı vü oldı hâmûş

Olup ol meh-veşüñ hayrân-ı rûyı
Diline virdi teskîn bûy-ı mûyı

29b

Kaçan-kim bakdı ol sîmîn-‘ızârâ
Tebessüm kıldı lâ‘lı âşikâra

Çün ol meh-rû kodı dûşından anı
Yine kılmaga başladı figânı

815. Dilemez ol perî-ruhdan cüdâlık
Anası birle kalmaz âşinâlık

Ruh-ı zîbâsına karşı anuñ şâd
Berî uyhudan u yimekten âzâd

Degül öz dâyesine bir nefes râm
Buçuk dem bir sanemsüz tutmaz ârâm

Kelâmın itse ya bir meh-veşuñ gûş
Safâsından olur hayrân u bî-hûş

Mukarrer bildi her öâhib-firâset
K’iriser ‘ışkdan aña felâket

820. Olup tîz günde rüsvâ-yı zamâna
Yazılısar adı her dâstâne

Sünnet Kerden-i Peder-i Mecnûn Mecnûn-Râ

Kaçan k’irdi üçe ‘izz ile yaşı
Halâyık anda çâpük oldı başı

Anası diledi kim sünnet ide
İlinüñ uluların da‘vet ide

Hudûd-ı Kûfeden Bagdâda dek hem

Kabâyil cem‘ine gönderdi âdem

Şu denlü halk geldi anda enbûh
Ki sıklet virdi hût u gâve endûh

825. Ahâli-yi tarab cem‘ oldu yir yir
Mevâlî-yi ‘Arab şem‘ oldu yir yir

Perî ruh sâkîler dest urdı câma
İrişdi keyf-i bâde hâö u ‘âma

30a

Nevâ-yı berbat ü çeng irdi çarha
Ki tâ çarh ol safadan girdi çarha

Sadâsı cânibine târdan ‘ûd
Düzetdi mutrib için râh-ı maköüd

Nevâ-yı cân-fezâ ‘arz itmege nây
Dehân itdi vücûdını ser-â-pây

830. Define mutribuñ ol bezmde bil
Meh oldu pûşiş ü zühre celâcil

Kimüñ gûşına irse nagme-i çeng
Safâsından olurdı vâlih ü deng

Perî-peyker güzeller yüzleri gül
Mugannîlik iderler hem-çü bülbül

Kamer-ruh dil-rübâlar çarha girdi
Neşât âvâzesi gerdûna irdi

Yog anda mest olup cîb itmeden çâk
‘Aseden muhtesibden kimseye bâk

835. Ki rîş-i muhtesibden mîr-i bâzâr
Rebâb için getürdi bir niçe târ

Bu resme kırk gün ol mîr-i eşref
İli in‘âm-ıla kıldı müşerref

Ekâbir yiryirin çün ‘avdet itdi
Gelüp cerrâh Kaysı sünnet itdi

Mülûkâne tamâm idüp düğünü
Dil-i hasma kodı dag u düğünü

Süpurden-i Peder Mecnûn-Râ Be Mu‘allim

Çün ol meh-tal‘at irdi çâr sâle
Atası mektebe itdi havâle

840. Dem-â-dem Kays dahı tâlib oldı
Diline ‘ilm şevki gâlib oldı

30b

Düşürüp yanına bir kaç perî-zâd
Giderdi hâceye ol serv-i âzâd

O mekteb burc-i hurşîd olmuş-idi
Ki dürc-i şem‘-i ümmîd olmuş-idi

Beş on var idi ol mektebde dâyim
Perî-ruhlar okumaga müdâvim

Neyise niçe tûti-yi şeker-hâr
Kamusı bir kafesde-y-di giriftâr

845. Hep ol meh-pâreler mânend-i mecnûn
Cemâl-i Kaysa düşmişlerdi meftûn

Ki idüp kâfile Yâsînı ezber
Müveşşeh var vasfında okurlar

Ne deñlü varsa ol mektebde mahbûb
İdinmişlerdi rûy-ı Kaysı matlûb

Bu dahı eyleyüp anlara nâzı
Kıldardı her biri-yle ‘işve-bâzı

Sizüp kendüde nîrû-yı tabanca
Tutişurdi perî-ruhlar-la pençe

850. İki pençe tutişıldukda ta'yîn
Olurdi fi'l-mesel bir rahl-i sîmin

Çün ol mihr ü funûnı kıldı hâsıl
Perî-ruhlardan evvel oldı kâmil

İki üç yılda oldı dâniş-âmûz
Yarîf ü ehl-i fazl u hikmet-endûz

'Ulûmı çün ihâta itdi ol mâh
Düşürdi dersgehden bâr-ı büngâh

Çü gitdi hâceden ol serv-i dil-cû
Sebak etfâle görindi siyeh-rû

855. Elif anuñ gamından döndi mûya
Ki meyl eyleyibilmez hiç sûya

31a

Dehânı goncasinsuz k'ol-durur mîm
Kalupdur teng-dil her gonce-i cîm

Dişi dürrinden ayusun urmuş
Elif engüştine hayrân olup diş

Firâkıdan anuñ her hâl pür-reşk
Ruh-i şîn üzre olmuş katre-i eşk

Gamından öâddur bî-hâb u pür-gam
Kim ansuz yumamaz çeşmini bir dem

860. Delüp gûş kulı gibi komış nûn
Tenine noktadan dag-ı siyeh-gün

Kaşınuñ hasretinden rây-ıla yâ

Kalupdur levhlerde bî-ser-ü-pâ

Çü mekteb-hânedan çizdi kenârı
Serây-ı hâöda tutdı karârı

Yidiye irdi i'zâz-ıla sâli
İl içre dâstân oldu cemâli

Dişi lülü yüzi hurşîde döndi
Gözi câdû saçı ta'vîde döndi

865. Irakdan her kim iderse nezâre
Virürdi göñlüni ol gül'ızâre

Mu'anber ca'dı oldu pîç-der-pîç
Cihân içre nazîrı yog-idi hîç

Anuñ vasfında bu şi'r-i lâtfi
Dimişdi ol zamânun bir üarîfi

Gazel Der Vaf-ı Hâl

Mihr-i ruh anuñ meh-i tâbânı begenmez
Reftâr kadı serv-i hırâmânı begenmez

Müşgîn saçı zulmât-ı sevâdına baş egmez
Şîrîn tutagı çeşme-i hayvânı begenmez

31b

870. Nutk-ı deheni bülbül-i gûyâya kılar ta'n
Gül-güne yañagı gül-i handânı begenmez

Dil 'akla belâ tahtını çok gördüğü bu kim
Bir kişi ki Mecnûn ola sultânı begenmez

Hicrinde siriş-kim şu kadar akdı ki Hamdî
Cûş eyleyen kulzüm ü 'ummânı begenmez

Çün irdi on yaşına ol kamer-veş
Gönüller hirmenine urdı âteş

Nireden kim geçe ol şâhzâde
Olur 'âşıklardı biñden ziyâde

875. Muhassıl ol perî-ruhsâr tannâz
Olup bir kaç kamer-ruhlar-la dem-sâz

Yiyüp içüp sürerdi 'ayş u 'ışret
Teni kuvvet tutardı cânı râhat

Bulışurdu varup sultâna geh gâh
Bakup yüzine şâd olurdu hem şâh

Dün ü gün meyden olmaz idi hâli
Yog-idi gönlinüñ kılca melâli

Firîbinden bu devrün gâfil idi
Ne bilsün çarh işin sâde-dil idi

880. Ne gönlinde var-idi gam gubârı
Ne höd 'âşıklıguñ cânında bârı

Bunu ummazdı devr-i bî-vefâdan
K'özin bir dem cüdâ kıla safâdan

Degül vakıf ki nahl-ı rûzgârı
Belâdan bitiriser berg ü bârı

Sıfat-ı Şeb ve Âverden-i Peder Mecnûn-Râ Be-dîden-i û

32a

Meger bir şeb ki dehr olmuşdı pür nûr
Kamer rahşân idi çün tal'at-i hûr

Sipih-i sebzden necm idi peydâ
Nitekim dîde-i hütân-ı deryâ

885. Her encüm hâle-i meh-tâb içinde
Gül-idi sankı havz-ı âb içinde
- Gözinden kühl-i deycûrı yuyup şeb
Göge kâfûrı saçmış-idi kevkeb
- Felek ‘aÑdına bağlamışdı zühre
Kazâdan bir münevver bâz mühre
- Meh-i tâbâna olmuşdı sirişte
Şeb-i kadr içre san nûr-i firişte
- ‘İyân olmuşdı ol şeb-hâleden mâh
Nitekim devr-i hattından ruh-ı şâh
890. Sürûrından şarâbuñ Kays hoş-hâl
Belâ-yı ‘ışkdan hem fâriğu’l-bâl
- Turup ol gice çün şem‘ ol dilârâ
Atası hizmetine vardı tenhâ
- Görüp şâh ol cemâl-ı bî-nazîri
Didi hüsn ehlinuñ budur emîri
- Buyurdı yakdılar ‘ûd u sependi
Ki tâ def‘ ide andan her gezendi
- Bakarak oğlına ol öâhib-ikbâl
Be-nâgeh yâdına düşdi ol ibdâl
895. Ki görmüşdi harâbe içre anı
Dökerdi gözlerinden hâka kanı
- Sürerdi yüzini topraga her gâh
Dilinden çıkmış-idi mâsivallâh
- Çü geldi yâdına ol pîr-i mâhir
Didi Kaysa anuñ hâlini bir bir

32b

Ne resme gördise vîrân içinde
Gözi zevraklarını kan içinde

Niçe gark idügin hâka vücûdı
Niçesi itdügin Hakka sücûdı

900. Peyince halk kılduğın tazarru‘
İren maköûdın itügin tevakku‘

Kamınuñ hâsıl olduğın murâdı
Özide kılduğın pâk i‘tikâdı

Ayagina varup yüz sürdüğini
Kamu andan işidüp gördüğünü

Murâdın ‘arza kılduğın aña hem
Ogul istedüğünü Hakdan ol dem

Eline çıkarup virdüğün ayvâ
Giderür didüğün bu senden eyvâ

905. Yakında oğluñ olur didüğünü
Özinüñ cümle kaydın yidüğünü

Dahı idügin ol ferzend-i zîbâ
Olısar ‘ışkdan rûsvâ vü şeydâ

Bilicek kendüyi ol gamzesi tîr
Beni vasf it aña didüğün ol pîr

Bunu diyüp de pinhân olduğünü
Bu sözden kendü şâdân olduğünü

Dahı her ne ki didi-y-se özine
Cemî‘isin didi Kaysuñ yüzine

Dîden-i Mecnûn Sûret-i Leylî-râ Der Hâb

910. Çün işitdi atasından bu nakli
Hemîn pervâz kıldı murg-ı ‘aklı

Nesîm-i zevk aña virdi derdi
Şemîm-i şevk kendüden giderdi

33a

Teni verdine batdı hâr gamdan
Diline dag çekdi nâr gamdan

Degül vâkıf nedendür bu harâret
Kim itdi gönlinüñ nakdını gâret

Bu sûz u tûf kimüñ dagından irdi
Ya bu hoş-bû kimüñ bâğından irdi

915. Turup yatdı bu endîşe-yle ol mâh
Uyurken bir ‘aceb düş gördi nâgâh

Görür kendüyi bir gülşen içinde
K’anuñ bir havzı var rüşen içinde

O havz içinde âbuñ her habâbı
San olmışdur nücûm-ı burc-ı âbı

İdinüp bir habâbı gûş-vâre
Dönüpdür her semek bir gül‘ızâre

Su resm-idi lâtîf ol âb-ı öâfi
Ki âb-ı zindegânîdendi şâfi

920. ‘Aceb gülzâr idi zîbâ vü hurrem
K’ururdu çün Mesîh anda sabâ dem

Külâh-ı hûdhûd-ı zîbâ fesâne
Saçına sünbülünğ ulaşdı şâne

Bitüp ol gülsitânda dürlü ezhâr

Kokar nâfe gibi sahrâ-yı gülzâr

Salınu gülşene gelmişdi ‘ar‘ar
Kıbâ-yı sebze-le kim vire zîver

Çeküp sûvsen çemende kadd-i bâlâ
Sekûsı üzre şarmış çînî vâlâ

925. Açılmış bâg içinde zanbak-ı ter
Turup şâh-ı gül üzre bülbül öter

Yüce bir kasr salmış anda sâye
Ki gerdûn reşk eyler ol sarâya

33b

Kemân-ı Rüstem andan bir kemerdür
Meh-ile mihr iki rengîn hacerdür

Temâşâ kılmaga ol çâr tâkı
Aşagadan bakardı çarh tâkı

‘Arûsa beñzer ol kasr-i cihân-tâb
Ki haddünden hüveydâdur sefidâb

930. Şu deñlü künküre var anda kâşî
Ki çok bakanuñ olur çeşmi şâşî

Havâlisinde bî-had hücreler var
Kimi eyvân kimi kasr u kimi dâr

Anuñ her beyti zîbâ vü murabba‘
Görinür andan iki der çü matla‘

Nitekim bir nigâr-ı halka der-gûş
Bırakmış ol der iki halka ber-dûş

Ne der her tahtası bir cild-i pür-kâr
Ki gûyâ bir mücelled düzmiş iy yâr

935. Şu resme eylemiş pür nakş anı

Ki görse deng ü hayrân kala mânî

Bu işkâle tahayyür diken ol mâh
Görindi kasruñ ardından be-nâgâh

İki perî urınmış şekl-i âhû
Dil alur gözleri mânend-i câdû

Bedî‘ u turfe hem-çün öüret-i Çîn
Ten-i zîbâlarınuñ bûy-ı müşgîn

Görinür bunların farkında her şâh
Hasûduñ çeşmine mismâr-ı sûrâh

940. Depelerinde çifte şâh kim var
Belâ-yı câne düşmiş lâm elif-vâr

Kirişme-bâz u ‘işve-cûy u küstâh
Nefesleri çü müşg ü ‘anberîn şâh

34a

Geçivirdiler ol zîbâ çemenden
Gelürler gibi sahrâ-yı hotenden

Çü Kaysı gördiler bu resme meftûn
Söze çekdiler anı arhun arhun

Ol eyvândan yaña idüp işâret
Didiler belki bu kasrı ‘imâret

945. Bir eyvândur başı keyvâna irmiş
Zihî keyvân ki ol eyvâna irmiş

Bu tâk üstinde bir nakkâş üstâd
İdüpdür bir bütün şeklini bünyâd

Şu resme bî-bedel tasvîr idüpdür
Ki san dest-i kazâ tahrîr idüpdür

Cemâlidür belâ-yı cân-ı merdüm

Saçı gâret-ger-i imân-ı merdüm

Fülân tâyifedendür iy hümâm ol
Ki Leylî dimek-iledür be-nâm ol

950. Mu‘anber zülf ü çenber-mûy u gül-ruh
Semen-sîmâ vü ‘anber-bûy u ferruh

Gözi kattâl-ı öüfî zülfi çengâl
Yüzinde sübhadur her dâne-i hâl

Mükehhal gözleri fettân u mevzûn
Nitekim sâde kâğıd üzre ma‘cûn

Ham-ı ebrûsı bî-çerdâs-âyîn
Hezârân hâsıl-ı cân u dil ü dîn

Çü Kays işitdi bunların sözünü
Tehayyürden yitürdi kendü zîni

955. Karârı kalmayup ol nâ-tüvânın
Nazâr saldı varup takına anın

Görür kim bir nümûnesinde takın
Mukâbil sadrına ol çâr tâkın

34b

Yazılmış bir ‘âceb tasvîr-i kânî
Hasedden cân vireydi görse Mânî

Perî sîretlü bir şekl-i ‘acebdür
Dilârâ-yı ‘Acem şûh-i ‘Arebdür

Çün ol tasvîri seyr itdi bu mehcûr
Pes oldı ‘ışka cüft ü ‘akldan dûr

960. Göricek yârının resmin o müştâk
Gidüp ârâmı oldı tâkatı tâk

Şu resme kıldı anı seyr timsâl

Ki her hali tegayyûr buldı fi'l-hal

Tefekkür kıldı kim yâ Rab bu hâlüm
Düşüm midür 'aceb yohsa hayâlüm

Çün ol nakşı görüp ârâmı gitdi
Gam odı acısı cânına yitdi

Bu hâl içinde pes ol tıfl-ı güm-râh
Bir âh idüp o yanı geldi nâgâh

965. Görür kim gitmiş elden ihtiyârı
Tükenmiş sabrı kalmamış karârı

Teninden kaldurup baş şûr u gavga
Metâ'-ı 'aklın itmiş 'ışkı yagmâ

Hemân-dem başladı âh u figâna
Şu resme k'adı fâş oldı cihâna

Anası âhını bir gün işitdi
Yüzini çâk idüp efgânlar itdi

Didi k'iy kâmeti serv-i ser-efrâz
Ruhı vird-i nihâl-i gülşen-i nâz

970. Kim itdi gamzeñ uçlarını nem-nâk
Nedendür cûy-ı eşküñ böyle çâlâk

Kim urdı ay meh bu odı hirmenüñe
Kimüñ dûdı irişdi revzenüñe

35a

Metâ'-ı sabrı niçün oda urduñ
Hayâle mi ugraduñ yâ düş mi gördüñ

**Goften-i Mecnûn Hâb-ı Hîş-Râ Be-mâder ü Pend Dâden-i
Mâder û-Râ**

Çü Kays işidüp anladı sözini

Anasından yaņa döndi yüzini

Kamu gördüklerini hâb içinde
Gülistân u sarây u âb içinde

975. Ol iki turfa âhûnun sözünü
Bu nakş-ı dil-keşûñ garrâ yüzünü

Öñinde cümle ‘arz itdi ser-â-ser
Bırakdı mâderi cânına âzer

Anası çün bu resme gördi anı
Nasîhat eyledi açup zebânı

Didi k’olmıssın iy ferzend-i-dil-teng
Hazer kıl kim esîr-i nakş-ı nîreng

Akar su didigün beñzer serâba
Ki yüz dil-teşneyi virdi harâba

980. Dahı şol kâh kim gördün füsûndur
Sakın fitne çehine reh-nümûndur

Hem ol gülzâr deşt-i rîve beñzer
Ki her bir nahli şâh-ı dîve beñzer

Dahı şunlar k’urınmış şekl-i âhû
Dagül âhû k’olardur iki câdû

Dilün şol nakşdan kim pür gam olmış
Tuyup anı hasuduñ hürrem olmış

O tasvîr-i musanna‘ sîmyâdur
Beri kıl cânuñ andan kim belâdur

985. Leb-i yâkûtı sanma kût-ı cândur
‘Akîk-ı eşküñ anuñ-çün revândur

35b

Degüldür sünbül-i zülfi semen-sâ

Ki her bir târıdur bir ‘ırk-ı sevdâ

Kara gözleri cânuğa belâdur
Senüñ bahtuñ anuñ-içün karadur

Degül Hindû kaşı göñlüñ murâdı
Nidersin ol siyâh-ı kej-nihâdı

Sağa oldur bugün vech ü münâsib
K’olasın ‘ilmüñ arturmaga tâlib

990. Dilersen kaddin anuñ gâh gâhî
Elif nakşına kılasın nigâhı

Vü ger höd çeşmi olursa murâduñ
Gözünge yegdür andan çeşmi öâduñ

Saçı olursa ger maköûd u kâmuñ
Nazar eyle kara zülfine lâmuñ

Ve ger maköûduñ ise lâ’l-i dilber
Dehân-ı mîmüñ it nakşını ezber

Muti‘üñ diler-iseñ kaşı yayı
Gözünğden dûr kılma harf-i yâyı

995. Olupdur reh-zenüñ bir dîv-i gaddâr
‘Înân-ı kalbüñi üabt eyle zinhâr

İşidüp Kays anasınuñ sözünü
Pür itdi hûn-ı eşk-ile gözünü

Nemek saçıldı sankim yâresine
Ziyâde oldı derdi çâresine

Fırâka sabr iderdi kâm u nâ-kâm
Özine cebr iderdi kâm u nâ-kâm

Katı şûrîde vü dîvâne oldı

Ki nâmi ‘âlem etrâfına toldı

1000. Varurak halk andan nefret itdi
Halâyıkdan hem ol da ‘uzlet itdi

36a

Añup ol öüreti feryâd iderdi
Füzûn olurdı günden güne derdi

Der Beyân-ı Bozargî-yi Peder-i Leylî vü Şerh-i Cemâl-ı û

Gel iy büstân-ı cânıñ bâgbânı
Mahabbet bezminüñ şîrîn-zebânı

Var iken fırsat elde olma hâmûş
Dürîş k’aduñ olınmaya ferâmûş

Elüñe girdi çün bir cevher-i pâk
Ki hayrândur anı delmekde hakkâk

1005. Sen elmâs-ı tabî‘at birle anı
Şu resme del ki gören vire cânı

Cihâna sözden îsâr it güherler
Melâhat meclisine saç şekerler

Kelâmuñdan halâyık ‘ibret alsun
Okuyup diñleyenler lezzet alsun

Bilürsin kim vefâsuzdur zamâna
Ko efsûnı vü ‘arz eyle fesâna

İden bu defterüñ şeklını tasvîr
Şu resme kıldı söz nakşını tahrîr

1010. Ki vardı ol havâlîde yine hem
‘Arabdan bir şehinşâh-ı mükerrerem

Şükûh iklîminüñdi nâmdârı

Ki nâmı tutmuş-idi her diyârı

Yog-idi ol zamân anuñ gibi hân
Meger Kays atası olaydı akrân

Sehâvet birle meşhûr olmuş-idi
Cihân cûdından anuñ tolmuş-idi

Tutardı şol kadar hayl ü haşem ol
Ki bulmazdı kuş uçup geçmeye yol

36b

1015. Var idi çârpâsı hadden efzûn
K'olara otlak idi kûh u hâmûn

Bu idi kavminüñ içinde erkân
Ki tâbistân-ı eyyâmında yek-sân

Tutup deşt ü biyâbânlarda hargâh
Kış irince olurlardı anda her gâh

Turur hargerleri sahrâda her sû
Çü dag-ı lâle dil-teng ü siyeh-rû

Var idi şehlerinüñ bir kızı hûb
Saçı cevgân-ı müşgîn gabgabı tûb

1020. Sipeh-sâlâr-ı hayl-i gül'ızârân
Cemâline dil olınmış hezârân

Ruhı öubh-i münîr ü nâmı Leylî
Kişiler itdi Mecnûn 'ışkı haylî

Yüzi dibâce-i hüsne ser-âgâz
Sözi kand-ı taberzed hâne-i nâz

Ham idüp turre-i 'anber-veşini
Belânuñ çenbere almış başını

Asılmış gerdeninden sînesine

Mu'anber zülfi misl-i 'anberine

1025. Safâ mir'âtıdur gûyâ cebîni
K'añadur dest-i çûb-ı sîm-bîni

Nükûş-ı mihr ü mâh-ı 'âlem-ârâ
Kamu ol âyinedendür hüveydâ

Gözi garet-ger-i ervâh-ı 'uşşâk
Lebi bezm-i safâda râh-ı 'uşşâk

Bihîşt-i nâzdan bir serv-i kaddi
Nihâl-ı şîveden bir verd-i haddi

Hasedden ol perînüñ gül yañağı
Komışdı lâlenüñ bagrına dağı

37a

1030. Dehânı sıfır hem-çün hâ-yı mevhûm
Lebinüñ devri misl-i mîm-i ma'dûm

Gam-ı dendânı ol zîbâ cemâlün
Dişini ketdi yüz yirde hilâlün

Anuñ gûy-ı zenehdânı-y-dı gûyâ
Letâfetden dü-şakk olmuş bir elma

Keminden gamze-ile ol yüzi mâh
Delerdi sad-hezârân sîne her gâh

Kemerde mîm idi nâfi nihânî
Dökülmişdi yâhûd mûy-ı miyânı

1035. Ruhı pîrâye-i hüsn ü tarâvet
Lebi sermâye-i lutf ü halâvet

Ser-â-pâ olmuş-idi ol yegâna
Hecâlet-bahş hûbân-ı zamâna

'Arab mâhı cemâl itmekde izhâr
'Acem şûhı gönül kapmakda her bâr

Hayâ deryâsı vü âzerm kânı
Melâhat menba‘ı vü şerm kânı

Ne gün görmüş vücûdî sâyesini
Ne bulmuş mâh kadri pâyesini

1040. Cemâl-i gülşeni pür sünbül ü gül
Ki ruhsârı gül u gîsûsı sünbül

Egilüp zülfinüñ gûşına kaşı
Dir igende ucuz itme kumâşı

Sözi kandi lebinden şekkeristân
Saçınuy sünbülinden yüzi büstân

Gözi bâdemlerinden ol semen-ber
Nihâl-i tâze zîver eylemiş ber

Çü bulmuş vesmeden ebrûları fer
İki bâdâm bergi olmuş ahÑar

37b

1045. Ruhı lâ‘linden olmuş Hızr âbı
Zenehdânı ol âbuñ bir habâbı

Ne deñlü var-ise hûbân-ı kabîle
Kamusına-y-dı server ol cemîle

Diden-i Leylî Şekl-i Mecnûn-râ Der Hâb u ‘Âşık Şaden

Meger bir gice yüz nâz-ıla ol mâh
Uyurken bir ‘aceb düş gördi nâgâh

Ki kopup çarhdan mâh-ı cihân-tâb
Özini kıldı bundan yaña pür-tâb

Gelürek oldu bir gün yüzlü mahbûb
Ruhı gül hâli fülful gabgabı töp

1050. Yüzi verd-i gülistân-ı letâfet
Hazân irürmemiş bergine âfet

‘Izârında belürmez hat nişânı
Yakar mihri zemîni vü zamânı

Ay alnı âyînesine muhassal
Hilâl ebrûsı düşmiş misl-i saykal

Müjesi tîgına kim tâb virmiş
Ruhınuñ âteşinden âb virmiş

Lebidür fi’l-mesel bir lâ’l-i garrâ
Ki delmiş dest-i kudret-le anı Mevlâ

1055. Semen-sîmâ vü gül-ruh fitne-cûdur
Şeker-leb sîm-gabgab ‘işve-hûdur

Gelüp Leylînüñ ol serv-i semen-ber
Eline sundı bir deste gül-i ter

Şu dîdârına anuñ bakdı Leylî
Ayagina su gibi akdı Leylî

Olup âşüfte sevdâ-yı ruhından
Karârı gitdi rûy-ı ferruhından

38a

Kohuladı çü gül destesin ol hûr
½arûrî düşdi bâg-ı sabrdan dûr

1060. Çü buldı bûy gül dest-i güzelden
Nitekim deste-i gül vardı elden

Koyup ol gül bunuñ gönline dagı
Nesîm-i ‘ışkdan toldı dimâgı

Derûnın şevkdan pür eyleyüp tâb
Uyanu geldi başından gidüp hâb

Çün uyhudan götürdi baş o meh-veş
Görür kalmış gözinde ol nakş-ı dil-keş

Dil ü cânına gamdan sûz düşmiş
Cihân gavgâları başına üşmiş

1065. Yog âgâhı ki kandedür makâmı
Ya kimdür ol nedür ‘âlemde nâmı

Ne nâmın aıladı ne hûd nişânın
Velî ‘ışk âteşine yakdı cânın

Barîk-ı ‘ışk Leylîde çü Mecnûn
Ruhına ol nigârıı oldu meftûn

Nişân-ı tîr-i mihnet oldu cânı
Göge boyadı âhi âsumânı

Mukîm-i külbe-i derd oldu nâçâr
Aııup rüyâsını aglardı her bâr

1070. Dil ü cânına hasret cebr iderdi
Firâka bi’z-zarurî sabr iderdi

Reften-i Mecnûn Be-temâşâ-yı Leylî vü Ta‘rîf-i Hargâh-ı û

Bu yaıa cân-ı Kays-ı bî-mecâli
Zebûn eyledi ol mâhuı hayâli

Vücûdı gark-ı deryâ-yı gam oldu
Nihâli kâmeti gamdan ham oldu

38b

Çerâg-ı vasl-ı matlûbından ayru
Dökerdi giceler kan çeşmi her sû

Getürüp fikrine gördüğü hâbı
Bıragurdı içine iztırâbı

1075. Diküp dirsek dize feryâd iderdi
Hayâl-i dilberini yâd iderdi

Meger bir gün sarây öjinde tayyâr
Görür bir nâka var çâlâk u seyyâr

Yür-ise berkden katı gider ol
Sabâyı nâka mânendi yider ol

Kefinden ‘azm kılssa her diyâra
Döner basduğı yirler penbe-zâra

Kefinüñ nakşı vâdilerde yek-ser
‘Arûs-ı cânadur mîr’ât-ı enver

1080. Ya sahrânun durur çeşm-i ümîdi
Ki bulmuş muntazırlıktan sefîdi

İderdi reşk bustânına Kevser
K’sûd kılmışdı anı dürc-i gevher

Derâ-yı savtını işitse nâgâh
Girürdi çarha gökde mihr ile mâh

Latîf-âvâz şol resme derâyı
Ki savtı cânlara virür gıdâyı

‘Arabda bu idi evvel töre hem
Ki binerdi aña bir üstüre hem

1085. Sûvâr olup aña oldı revâne
Nitekim mihr-i hunk-ı âsumâne

Misâl-i âfitâb yek-süvâre
Gönildi cânib-i hargâh-ı yâra

Çi ger ol üstür üzre düzdi mahmil
Metâ‘-ı gamdan ammâ bâr-ber dil

39a

Geçüp vâdîleri mânend-i âhû
Döker gözden süreyyâ gibi lûlû

Biyâbanlarda ol turfe gazâle
Sürer üstür idüp feryâd u nâle

1090. Bulışduğundan isterdi haberler
Ki kanda olur ol serv-i semen-ber

Bilenler dirdi kim ol mâh-ı ferruh
Fülân sahrâda olur iy kamer-ruh

Bulup ol câyığâhı bu fütâde
Tîz inüp nâkadan oldu piyâde

Temâşâ kıldı ol deşti hırâmân
Kara evler tutulmuş gördi yek-sân

San ol hargehler idi anda her gâh
Göyinmiş hirmenân-ı Leylî-yi mâh

1095. Ya maktûlân-ı cevri u zulm-i dilber
Zemînden baş götürmüş hem-çü mahşer

Yahûd zâg-ı sebük-bâl-ı zamâna
Nigûn yapmışdı yir yir âşiyâna

Bakarken bunlara ol haddi lâle
Dökerken nergisi gül üzre jâle

Tokındı çeşmi bir hoş sâye-bâna
Şu resme ki ucu irmiş âsumâna

Kurulmuş hem-çün eyvân-ı Süleymân
Ki var içinde Belkîs-ı hırâmân

1100. Nitekim bir dil-ârâm-ı perî-veş
Düzüp ol çetri kılmışlar münakkaş

Dahı bir vezn itmişler nazargâh
K'ola Leyliye manüargâh-i bî-gâh

Ol eyvânuñ işigi gerdi gûyâ
Olupdur kuhl-i çeşm-i kûh u sahrâ

39b

Ser-â-ser ehl-i deşt ü ehl-i vâdî
İdinmişler anı fânûs-ı şâdî

Ki ortasında şem'-idi müşebbeh
Ruh-ı Leylî ki reşk ider aña meh

1105. Ya bir zîbâ kafes idi ol eyvân
K' içinde kebk idi Leylî hırâmân

Yahûd mânend-i kâlib olmuş idi
Ki cân anda şeker-leb olmuş idi

Görinmez dergehinde kimse hâzir
Meger kim bir niçe hem-râz u hem-sır

Çün ol eyvânı gördi Kays-ı bî-dil
Hakîkat bildi k'oldı mâha menzil

Gidüp elden 'inân-ı ihtiyârı
Revân tutdı tarîk-ı çetr-i yârı

1110. Çü menzilgâh oldu pîş-i hargâh
Cemâl-i yârı idindi nazargâh

Kaçan kim 'ârîzı verdine bakdı
Vücûdı mülkini 'ışk odı yakdı

Görür bir şekl kim rü'yâda anı
Görüp yakmışdı 'ışk odına cânı

Çü gördi nakş-ı rûyın reng-ber-reng
Cihân hayretten oldı başına teng

Hem ol mehde görüp bu âfitâbı
Ziyâde oldı şûr u iütürâbı

1115. Ki görüp düşde ol zîbâ cemâli
Dilinde nakş olmışdı hayâli

Çü gördi yine ol dildâr-ı çâlâk
Hadeng-i fitne kıldı bagrını çâk

Hevesden diledi kim ol gazâle
Sebû-yi nâm u nengi taşa çala

40a

Yine tutdı diyâr-ı ‘akla râhı
‘Înân-ı sabrına saldı nigâhı

Sipâh-ı derd ü mihnet hayl-i sevdâ
Dili mülkin bularuñ kıldı yagma

1120. Biri nâz-ıla hâlin ‘arz iderdi
Birinüñ ‘aklımı hayret giderdi

Ol içüp bâde-i gam vardı elden
Bu mest-i ‘ışk olup kaldı ‘amelden

Anuñ gözi bunuñ yüzinde kaldı
Bunuñ ‘ışk anı endûha saldı

Muhassal bir arada ol iki mâh
İdindiler biri birin nazargâh

Cihânuñ mihnetinden oldılar ferd
Var-idi dillerinde lîk bir derd

1125. Ki nâgeh devr kılupdur bî-vefâlık
Aralarına bırağa cüdâlık

**Âgâh Şoden-i Peder-i Mecnûn Ez Hâl-i Ferzend u Pend
Dâden**

Çün ahşam oldı vü hurşîd-i berrâk
Yatup bî-şu‘le kıldı kasr-ı âfâk

Ki ya‘ni meş‘al-i dehrün çerâgı
Söyinüp kaldı âteşsüz ocagı

Yüzine saldı ma‘şûk-ı şeb-i târ
Saçından bir nikâb-ı ‘anber-âsâr

Meh-i tâbânunı oldı hâlesi son
Gülün pîrâhenine zer girîbân

1130. Kamerden hâleye bu çarh-ı ahÑar
Süd ile sâkî-veş toldurdu öâgar

Yahûd girdâba düşüp fülk-i meh-tâb
Bırakdı âsumân bahrine kullâb

40b

Ya göstermiş-idi ol gice mutlak
Leb-i çehden cemâl-i Yûsufî Hak

Vedâ‘ idüp nigâra Kays ol şeb
Güline nergisinden saçdı kevkeb

Yaşı gevherlerini zâr u nâlân
Vücûdı riştesine dizdi yek-sân

1135. Hezârân derd-ile ol iki mecbûr
½arûrî birbirinden düşdiler dûr

O kaldı hargehinde zâr u tenhâ
Bu geldi evlerine mest ü şeydâ

Anuñ oldı makâmı külbe-i gam
Figân ü nâleyi idindi hem-dem

Bunı yakdı anuñ nâr-ı firâkı
Eritdi şem‘ gibi iştîyâkı

Şarâb-ı ‘ışk anı itdi bî-hîş
Hadeng-i hier bunı kıldı dil-rîş

1140. Zamânuñ şâdlığı gamsuz olmaz
Sürûruñ âhiri mâtemsüz olmaz

Hezârân derd-ile çün Kays meftûn
Nigârûñ haymesinden geldi mahzûn

Oturup gonce-veş hayrân ü dil-teng
Revân itdi gözinden eşk-i gültreng

Köyindi micmer-ı hasretde çün ‘ûd
Başına çıkdı nâr-ı hierden dûd

Dehânından saçılan âhı nârı
Başı üstine yagdurdı şerârı

1145. Bu resme itdüğinden dem-be-dem âh
Anuñ hâlinden oldı halk âgâh

Tuyup kavm-ı karâbâtî de yek-sân
Perîşân oldılar çün zülf-i hûbân

41a

Kafes mahbes olur mı hîç bâda
Ya gizlenür mi şişe içre bâde

Kamer kim gice ola bedr ü tâbân
Tutulmaz gözden anuñ nûrı pinhân

Bir ev ki’od şu‘lesinden rûşen olur
Anuñ gammazı dûd-ı revzen olur

1150. Kişinüñ zahmeti olsa nihânî
Teni za‘fi virür andan nişânı

Dil-i ‘aşıkda gizlenmek gam-ı huşk
Şunuñ gibi durur kim penbede müşg

Pes ol efsâneyi bir iki sırdaş
Atasınun öniñde kıldılar fâş

Ki ol âşüfte-hâl u bî-tesellî
Olupdur ‘aşık-ı dîdâr-ı Leylî

Çü bî-cân nâkşdur bî-öüret-i yâr
Usan olma aña bir çâre kıl var

1155. İşidüp bu sözi ol pîr-i dil-rîş
Te‘accüb birle urdı barmaga diş

Turup tîz oğlınun yanına vardı
Belini gördi bükmiş yâr derdi

Didi iy gevher-i gencîne-i cân
Vücûdı mâye-i nakdîne-i cân

Bu resme kim za‘îf ü münkalibsin
Hayâl-i Leylîden mi muütaribsin

Bu sevdâdan ferâgat eyle zinhâr
İgende olma bî-nâmûs u bî-‘âr

1160. Sen anı istemekde eşk rizân
Ol eşkün gibidür senden gürîzân

Sen anun guösasından haste vü zâr
Senün ol yârlıguñdan ider ‘âr

41b

Saņa anun Çîn-i zülfinden ne râhat
Bulur ol müşgdan cismün cerâhat

Koyup şûrîdeligi sabr eyle
Öziñe bir iki gün cebr eyle

Hevâ-yı Leyliden döndür yüzüñi
Yeter incid bizi vü kendüzüñi

1165. Bizüm öz kavmümüzde nâzenînler
Üküşdür mihr-hadd ü meh-cebînler

Mu‘anber-fülfül ü şîrîn-dehenler
Müselsel-kâkül ü sîmîn-zekanlar

Güneş tal‘atlu zîbâ dil-rübâlar
Gözi tannâz u ebrûsı dü-tâlar

Begen birisini makbûlûñ olsun
Alalum ‘akdüñe mahöülûñ olsun

İşitgil pendümi kim iy piser ben
Bilürsin höd degülven saña düşmen

1170. Çi ger Leylî-durur bir mâh-ı tâbân
Degüldür gevherinde bize akrân

Cevâb Dâden-i Mecnûn Peder-râ

İşidüp bu kelâmı Kays-ı meftûn
Nitekim şem‘ toldı gözleri hûn

El urup eyledi pîrâhenin çâk
Didi naylar kefen ney mürde-i pâk

Dü-‘âlemden o kim taşra kurar taht
Kaçan pîrâhen içinde düzer raht

Egerçi sözlerüñdür dürr-i meknûn
Ki olur zîb-i gûş-i cân-ı meftûn

1175. Derûnum zahmına pendüñ devâdur
İzüñ tozı gözüme tûtîyâdur

42a

Mahabbetden nasîhatler ki dirsın

Benüm-çün dürlü dürlü kayd yirsin

Ki dirsın dil ‘inânın zabt kıl var
Çekil kim pür belâdur turre-i yâr

Ben andan hâşe-lı’llâh kim çekilem
Bu yolda göreler ölince yilem

Niçe çıksun gönülden turre-i döst
Ki yârum magzdur târum benüm post

1180. Tenümde rişte-i cânumdur ol zülf
Ferâgat itmen îmânumdur ol zülf

Kara zülfi ki anuñ müşg-sândur
Murâd-ı dil semendine ‘inândur

Dahı didüñ degüldür bize akrân
Cemâl-i leyldür ger mâh-ı tâbân

Gamından ben ki ‘ıškuñ dil-figâram
Karârum yok-durur bî-ihdiyâram

Birikdürdüm dil ol meh-peyker ile
İgen işüm yok asl u gevher ile

1185. Anuñ höd gevheridür pâk ü rûşen
Ki çıkmış bahr-i nûr-i lem-yezelden

Cihân içre cemâl-i dil-rübâlar
Yüzi nûrından alurlar zıyâlar

Bilürsin sen ki ben miskîn ü gam-nâk
Yakamı ihtiyârum-la itmezem çâk

Buyurduñ kim bizüm kavm içre bî-had
Güzeller var kamer-hadd ü sehî-kad

Çi ger kavmüñde çokdur nâzenînler
Perî-peyker güneş-ruh meh-cebînler

1190. Ki zîbâdur kamusunun cemâli
Cihânda birinun yokdur misâli

42b

Kara evden ruh-ı sahrâya her sâl
Kor iy ‘âlî neseb kavmun siyeh hâl

‘Arab şûhı perî-ruhsârlardur
‘Acem reşki melek-dîdârlardur

Benüm gönlümün ammâ yok karârı
Ki sevdi kaldı ol gün yüzlü yârı

Eger ‘arz itseler havrâ-yı ‘aynı
Saçı boyına olmazam bejnini

1195. Hakikat ben kuluñ iy şâh-ı mesrûr
½arûriyem bu gün bu işde ma‘zûr

Ki gönlün bir puta-y-mıssa giriftâr
Benüm hâlümden olurduñ haberdâr

Saņa hicrândan irse bir nümûne
Baņa ta‘n eylemezdün gûne gûne

Şu kim yakmadı oda el ya ayak
Ne bilsün ol nedür ‘âlemde yanmak

Baņa pend eyleme kim bârum artar
Sen epsem didüğünce zârum artar

1200. Bırakma tütüyâ çeşmüm-durur kûr
Ki olur nûr-i çeşm kûrden dûr

Dilümden pend-i ‘ışkı eylemez red
Ki agarmaz yumag-ıla rîş-i esved

Bunu didi vü ‘aklı gitdi derhâl
Hücûminden gamun oldu diger hâl

Bir âh idüp yıkıldı ol şikeste
Kemend-i ‘ışka cânı boynı beste

Atası bildi kim olmuş harâb ol
Hum-ı endûhdan içmiş şarâb ol

1205. Nasîhat eylemekden geçdi ol pîr
Rızâsın eyledi teslîm-i takdîr

43a

Vâkıf Şodan Peder ü Mâder-i Leylî Ez-Hâlet-i ‘ışk-ı Leylî

Gel iy dânen-de-i esrâr-ı hikmet
Ki sensin vâkıf-ı âsâr-ı hikmet

Zebânundan revân eyle şekerler
Kelâmundan nisâr eyle güherler

Sözüne dâniş ehlin tâlib eyle
Özüñi câhil üzre gâlib eyle

Bilürsin yokdur eyyâmuñ vefâsı
Ki âdem cânidür her dem gıdâsı

1210. Bunuñ ko sen belâ vü mihnetini
‘İyân it halka Hakkuñ kudretini

İdicek kasd-ı âgâz-ı hikâyet
Şu resme eyledi râvî rivâyet

Ki çün Leyliye Kays çâk-ı sîne
Vedâ‘ itdi vü gitdi evlerine

Nigârın kaldı derd ü mihnet-ile
Kıladı âh u nâle hasret-ile

Derûn-ı lâle gibi âteş-i âh
Yakardı hirmen-i sabrını her gâh

1215. Gül üzre nergisinden döküp âbı
Şafakdan zeyn iderdi mâh-tâbı

Kadimîden meger var idi kallâş
Kapularında bir karı karavâş

Yüzi kara idi vü saçları ak
Cehennem çehresin yakmaga müştâk

‘Asâsı tîre beşzer kâmeti yâş
Habisü’ş-şekl ü bed-sîmâ vü bed-rây

Yüzi burşuk teni pür mû vü giryân
Gören sanur anı dîv-i biyâbân

43b

1220. Tonatmış boynınun etrâfını reg
Çekilmiş gûyiyâ zencîre bir seng

Yeñi içinde her bâzûsı kim var
Çeh içre san kara urgandur iy yâr

Bacakarı misâl-i nây-ı enbân
Berinden sarkup inmiş tâ-be-dâmân

Karımışdı şu resme ol ‘atîka
Ki köhne-y-di cihândan fi’l-hakîka

‘Acûz-i dehre ol gammâz-ı mühmel
San Âdemden dahı gelmişdi evvel

1225. Meger kim oldı ol kattâl-ı güm-râh
Bularun hâlet-i ‘ışkından âgâh

Hezârân hîle ile turdı derhâl
Sarâya gitdi kara gönli pür al

Didi keyfiyyet ü rengini kârun
Atasına anasına nigârun

Bular k'anuñ sözini itdiler gûş
Kafeslarından uçdı bülbül-i hûş

Şitâb-ıla atası turdı bî-bâk
Varup ol serve hem-çün seyl-i çâlâk

1230. Katı hışm eyleyüp bî-reyb ü 'illet
İçürdi tâ ziyân-ıla bir zillet

Atası niçe k'ururdu gazabdan
Sanem yüzine bakmazdı edebden

Gehi hışm-ıla seng ururdu ki çüb
Fetâ âzürde düşdi ol ten-i hûb

Şikenceden o serv itmezdi efgân
Velîkin hicrden olmışdı giryân

Dögölmek zecrin idinüp bahâne
Figân iderdi gamdan ol yegâne

44a

1235. Ne seng ü çüb k'aña tokanurdu
Gül ü serv-i riyâz-ı cân sanurdu

Göñülden dir idi kim bu nişâne
Elifler dâglardur 'aşıkâne

Cefâya kılup ol bî-rahm meyli
Sitekler eyledi Leylîye hayli

Vücûdı yidügi Ñarb-ı girândan
Usandı ol sanem cân u cihândan

Teninde anuñ hö şöyle-y-di letâfet
K'irürdi pîrehan târından âfet

1240. Kıyâs eyleñ niye irişdi hâli
Göricek kamçı zahmin yâl u bâli

Temâm idüp lebi ol cevri âyin
Gazabdan alınna bırakdı yüz çîn

Buyurdu tîz ki'ol didâr-ı manzûr
Ola perde-yle misl-i gonca mestûr

Sarây içre var idi kal'a muhkem
İletdiler nigârı anda ol dem

Çün ol reşk-i bütân-ı Kandeârı
Şeker tengî gibi oldu hiöârı

1245. Çıkamaz taşra idüp bir bahâne
Makâmı oldu her dem künc-i hâne

Çü Yûsuf gibi mahbûs oldu ol mâh
Züleyhâ-vâr ururdu göklere âh

Olur her gice ol mâh-ı ciger-sûz
Gönül odı ile kâşâne efrûz

Ne yârı var idi kim halın diye-y-di
Ne bir hem-derdi kim kaydın yiye-y-di

Ne sabrı var ki gönli kıla ârâm
Ne 'aklı var ki fikr ide ser-encâm

44b

1250. Ruhına şem' gibi çeşm-i hûn-bâr
Döker her lâhüa eşk-i lâ'l-kirdâr

Gam-ıla uyhusuzlıktan anuñ derd
Cemâli âfitâbın eyledi zerd

Ruhı ger za'ferâna oldu nezdîk
Babanca-yla tutardı sürh anı lîk

Kıldardı nâlesin pinhânî ol mâh
Ki kimse olmaya hâlinden âgâh

Olup yâruñ gamından lâgar u zâr
Bahâne-yle özin düzerdi bîmâr

1255. Gice halvet bulup ârâmgâhın
Oturup aglar u arturur âhın

Ki âb-ı nergisinden ol semen-ber
Sabâh olunca kılar câmesin ter

Bahâne eyleyüp dir ol şeker-leb
‘Arakdan her kabam ıslandı bu şeb

Çün ola hicrden giryân ü nâlân
Dir ölümüm öñüme düşdi el-ân

Gidince kendüsinden ol perî-zâd
Bu nev‘-yle kılar efgân u feryâd

1260. Kaçan yârı gamından ol dil-ârâm
Dilese nâle kılmak kâm u nâ-kâm

Dir oldı cânuma bir gam havâle
Anuñ-çun kılaram feryâd u nâle

Figâna başlasa hicr-ile her şeb
Çıgırur kim tenümi sokdı ‘akreb

İdüp her lâhüa bir dürlü bahâne
Döker yaş yirine kan ol yegâne

Nasîhat Dâden-i Mâder Leylî-Râ

45a

Çü geçdi hadden ol mâhuñ figânı
Mey-i hicr eyledi lâ-yü‘kal anı

1265. Kılup guşına zîver dürr-i ma‘ nî
Anası didi ol meh-rû-ya ya‘nî

K'ola iy nûr-i çeşm-i rûşen-i cân
Ruh-ı rengîni verd-i gülşen-i cân

Bu 'alem nâm-ı nîk-içündür el-hak
Yaratmadı murâd için bunu Hak

Pür âgûdur derûn-ı mîve-i dehr
Sakın aldar tapuñı şîve-i dehr

İşüñ soñımı her k'itmez tefekkür
Gelür öñine yüz şerm u tehayyür

1270. İşitdüm ben fülân kişiden anı
Ki 'ışkuñ haste kılmış bir cüvânı

Hem anuñ sen de olmışsın esîri
Dilüñi çâk kılmış 'ışkı tîri

Revâ mıdur saña bu resme işler
Ki ta'n ide bize yâd u bilişler

İl içre hâlümüz uş şuña yitdi
K'ucuñdan 'ârumuz yıllere gitdi

Harâb itdüñ niçe biñ yıllık adı
'Arab bizden götürdi i'tikâdı

1275. Biñ er 'ışkuñda tut kim mübtelâdur
Saña ma'sûka olmak ne revâdur

Şu duhter k'olmaya perde-yle mestûr
Degüldür ellerüñ ta'nından ol dûr

Berî ola çü bir duhter hayâdan
Anuñ togmaması yegdür anadan

İle kim mâyil ü râm ola bir kız
Siyeh-rûlıkdan olmaz dûr hergiz

45b

Ki meyl itdügi-çün gülzâre şimşâd
Degüldür bir nefes töhmetden âzâd

1280. Budur olmaduğı gül-güne gül-gün

Ki 'iömetden-durur her lâhüa bîrûn

İrüre gevhere el çünki hakkâk
Anı delmekden aña yok-durur bâk

Ne deñlü kim el irürmez güle kes
Letâfetde vü ragbetde-durur pes

Çün el ire mahall-i töhmet olur
Çıkar bâzâra vü bî-hürmet olur

Bir elma k'ola tab'ı şekker-âsâr
Çü şakk ola aña kalmaz harîdâr

1285. N'ider halhâli ayaguñ be-her hâl
Ki tavk-ı zülfden var sende halhâl

Yüzüñe bakmasun her lâhüa sûzen
Gözini rişte ile dik anuñ sen

Nazar kılsa saña âyîne hışm it
Dem-i kahruñdan anı tîre-çeşm it

Yüzüñ görmege hâtem kılsa ta'cîl
Çek engüştüñden anuñ çeşmine mîl

Ya baksa hüsnüñe dikkat-le mir'ât
Gazabdan cebheñi kıl aña kat kat

1290. Kimesne-yle temâşâ 'azmin itme
Mey alup mestden bustâna gitme

Vücüdüñ sâyesini görme ulı
Ki ide kâmetüñ servine meyli

Kimesnenüñ yüzine bakma zinhâr
Meh-i 'îd ise de fi'l-misl iy yâr

Saçuñ çînine iy hurşîd-ruh bak
Hilâl-i 'îdden yeg regdür el-Hak

46a

Bu sözler kim saña nakl itdüm el-ân
Eger tutmazsañ olursın peşîmân

Cevâb Dâden-i Leylî Mâder-Râ

1295. Çün işitdi bu sözi ol yüzi nûr
Özin ol mâcerâdan tutdı dûr

Tegayyür bulmayup ol serv-i gül-ruh
Anasına şu resme viridi pâsûh

Ki nedür 'ışk iy bânû-yı devrân
Uş adın senden işidürven el-ân

Nedür 'âşıklık ü ma'şûk kimdür
Benüm gönülüne uran ok kimdür

Kûy adı mı-durur bir şehrde 'ışk
Çiçek midür ya bâg-ı dehrde 'ışk

1300. Ya me'kûlât cinsinden midür bu
Hudâ hakkı-y-çun anı söyle togru

Bu resme sözler ile bâzıl u dîn
Ne lâzım k'eyleyesin bagrumı hûn

Çü gördi Leylînüñ ciddini mâder
Sözine eyledi fi'l-cümle bâver

Yakîni harfi levhinden olup hak
Göyündürdi dilini âteş-i şek

Güneş olmaz velî pûşîde gilden
Açılır gonca-i nev-reste yilden

1305. Fener kim şem'-i tâbâna mekândur
İçinde anuñ kaçan şu'le nihândur

Niçe k'içe şarâbı kişi pinhân
Kohusundan mu'ayyendür ne dermân

Çün añladı anası reng ü kârın
Biraz agladı anuñ hâl-i zârın

46b

Ferâgat kıldı çün bildi hakikat
K'ana kâr itmeyiserdür nasîhât

Turup pes halvetinden gitdi anuñ
Haka kaldı işi ol meh-likânuñ

1310. Velî virdi icâzet k'ol ciger-hâh
Koya habsi vü çıka seyre geh gâh

Rivâyet-i Diger Der 'Âşiki-yi Mecnûn u Leylî

Çi ger bu resme dindi bu hikâyet
Velîkin bir dahı vardur rivâyet

Ki vardı bir mu'allim anda üstâd
Özinden niçe fen itmişdi îcâd

Hüner-mend idi gâyet fâzil idi
Kemâlât içre hayli kâmil idi

Yog-idi ol zamân akrânı anuñ
Mevâlîsine çoğ irmiş zamânuñ

1315. O devr ulularınıñ oğlı kızı
İdinmişlerdi hâce ol 'azîzi

Ne deñlü var-ise merdüm-zâdecükler
Kamu andan okurlardı mukarrer

Meger kim Kays-ıla Leylî dahı hem
'Ulûm okurlar idi andan ol dem

Olurken burc-ı mektebde ol iki mâh
Biri birine ‘âşık düşdi nâgâh

Sevişüp ol serv-i bahârı
İkisinüñde gitdi ihtiyârı

1320. Okuyup yazma tedbîrinde sâyir
Bularuñ fi‘li anlara mugâyir

İder yârân hisâb-ı ‘ilm-rânî
Sürer bunlar hadîs-i mihr-bânî

47a

Lügat sormakda birbirine yârân
Kitâb-ı ‘ışk okur bunlar firâvân

Ne hâl-ise ol iki yâr-ı sâdık
Sevişüp birbirine oldı ‘âşık

Gelüp ‘ışk itdi iki sînede câ
Mahabbet bi’z-zarûrî oldı peydâ

1325. Göñül virişi çün Kays-ile Leylî
Müdâm arturdı birbirine meyli

Bu ‘ışk işi ki ola bir arada
Olur elbetde vardukca ziyâde

Çün iki mâh-peyker derhem oldı
Binâ-yı ‘ışk arada muhkem oldı

O da yandı hevesden kasr-ı ârâm
Yile vardı hevâdan hirmen-i nâm

Çü bunlar birbirine ‘âşık oldı
Bu kavlüñ biri lâ-büd sâdık oldı

1330. Ne hoşdur kim iki yâr-ı muvâfık

Sevişüp birbirine ola ‘âşık

Velîkin ortada olmaya gammâz
Ki nâ ehle bî-nâgeh keşf ide râz

Bunuñ gibileri devr-i zamâna
Cüdâ kılmaga tîz bulur bahâne

Anuñ gibi şeker zehrine degmez
Şol ihsân gibi kim kahrına degmez

Giriftâr Şoden-i Murg-ı Dil-i Mecnûn Der Dâm-ı Sayyâd-ı Cünûn

Bu hubuñ ‘ışkınuñ şûrîde cânı
Şu resme nakl kıldı dâstânı

1335. Ki çün gözlerden oldu dûr ol nûr
Gam itdi Kaysı günden güne rencûr

47b

İşi her lâhza oldu nâle vü zâr
Belâ zencîrine düşdi giriftâr

Çü mâh-ı nev za‘îf oldu vü rencûr
Ki hurşîdinden itdi çerh anı dûr

Misâl-i şem‘ idi ol merd-i âzâd
Güdâz ü girye vü sûz-ıla mu‘tâd

Belâ bezminde bulmayup murâdı
Çi ger kanından idinmişdi zâdı

1340. Gam anı her kaçan kim kılsa nâlân
Bu zîbâ şî‘ri okurdi firâvân

Gazel Der Münâsib-i Hâl

Çün iy Mevlâ beni kılduñ giriftâr-ı gam-ı dildâr
Ya vaslını müyesser kıl ya alup cânımı kurtar

Yem-i hayretde dil fülki katı sergeşte olmuşdur
Visâlûñ Hızrı irmezse benüm hâlüm olur düşvâr

‘Aceb şûrîde-hâl oldum reh-i ‘ışkında ol mâhuñ
Ki gelse yâduma adı döker kan gözlerüm sad bâr

Yanaram Tûr-ı Mûsî-veş tecellî nârına iy dil
Eger ‘arz eylemezse ol kamer-üal‘at baña didâr

1345. Göñül ma‘mûresin Hamdî harâb itmekde cevr-ile
Cihâna gelmemişdür bir dahı anuñ gibi mi‘mâr

Sıfat-ı Hâl-i Mecnûn Der ‘Işk u Dîvâneğî

İşitse her kim andan bu nevâyı
Bulurdı rûhına kût u gıdâyı

Çü mevc-i ‘ışk anuñ çıkdı serine
‘Âlem dikdi delülik kişverine

Bırakdı ihtiyâr u sabrı yek-bâr
Ki rüsvâ-yı zukak oldı vü pâzâr

48a

Delü gibi il içinde o güm-râh
Başına söylenür yürürdi her gâh

1350. Eline aluban geh seng ü geh çûb
Kıldardı gölgesi-yle ceng ü âşûb

Berehne-pâ ser ü ‘uryân u nâlân
Fişâr u hezl sözi hem-çü mestân

Güzer kılduğı yola gele gele
Oluban cem‘ üiflân-ı mahalle

Biri birine dirlerdi gelüñ tîz
Delü geldi uralum taş-la biz

Ne yoldan k'eyleye geçmege âheng
Uşag oylan elinden yir idi seng

1355. Bularuñ tuymayup cevr ü cefâsın
Ne yâdın fehm ider ne âşinâsın

Şu resme itdi anı 'ışk-ı dil-ârâm
K'idemez oldı hîç bir yirde ârâm

Yabana çıksa çarb-ı seng-i hayrât
Eve varsa gam-ı pend-i karâbât

Varurak eyledi âşüftelik kâr
Kemend-i hicrde oldı giriftâr

Tarîk-ı 'akldan çün geldi bîrûn
Kâbile takdılar adını Mecnûn

1360. İdüp dâmân-ı çâkını tolu hâk
Başından aşaga koyardı çâlâk

Meger var-idi anda bir yüce üag
Ki dehr itmişdi keyvânı aña râg

Aşaga almış ucı âsumânı
Yaratmış seng-i mihnetden Hak anı

Döker her sûy çeşm-i eşk-bârı
Yakalarda çü Mecnûn çeşme-sârı

48b

Degül ârâmgâh-ı âdem ol yir
Makâm-ı ejdihâ menzilgeh-i şîr

1365. Anuñ adına dirler Necd üagı
Kamu vâdîleri ejder yatagı

Anuñ her gûşesinden gösterür mîg
Gehi jengârı geh gül-gûnî bir tîg

Ne lâle kim bitirmiş anda hâre
Şehîdân gönlegidür pâre pâre

Sanasın ol cebeldür ‘âşık-ı zâr
Ki pür dūd itmiş anı sâye-i hâr

İçinde sū-be-sū çok gârlar var
Ki gūyâ her biridür gūr-i pür-mâr

1370. Var idi küllesinde bir ulu gâr
Makâm idindi anı ol dil-figâr

Sanasın kabr idi ol gâr tenhâ
K’ içinde mâr u mûr iderdi gavgâ

O bî-çâre cefâ katılığında
İdindi dirliğinde kabri mesken

Şehinşâh-ı serîr-i seng oldı
Başı her taş-ıla hem ceng oldı

Tenini çâk kılar seng-i bî-dâd
Gamından ‘ıškuñ ider âh u feryâd

1375. Teninde taşdan açılan cerâhat
Ekeydi san gül-i bâg-ı lezâfet

Aña zahm üzre konan penbe-i ter
Olurdu bâg-ı rahatdan semenler

Yüzine ‘aklı gidüp düşse bî-tâb
Yog-idi ebrden özge saçar âb

Dili kim ârzû ide-y-di kûtı
Çü nân yir idi târ-ı ‘ankebûtı

49a

Kaçan gam ‘ataşınıñ olsa zebûnı

Yaşından âb-veş içerdi hûnı

1380. Yaşından kim çü la‘l olmuşdı rahşân
Meselde kûh-ı Necd oldı Bedahşân

Dikenden sînesi mecrûh u mecbûr
Şu resme k’âşiyân-ı mâr u zenbûr

Başında perçem-i ‘anber-fişânı
San olmuş murg-ı ‘ıškuñ âşiyânı

Çün oldı ‘ışk iklîmine server
Başı üzre saçından kodı efser

Direfş-i âhına gerdûn-ı devvâr
Meh ile mihri kılmışdı ‘alemdâr

1385. Adına kahkahadan kebk-i üayyâr
Te‘aşşuk nevbetin ururdı her bâr

‘Acebdür k’olmuş idi aña bir sır
Per-i murgân çetr-i sâye güster

Kemer idi beline halka-i mâr
Serîri olmuş-idi peşte-i hâr

O sulûân idi vahşîler sipâhı
Magara kûh içinde bârgâhı

İdüp ol gâr-ı dâr-ı hüznin âbâd
Mukîm oldı cebelde nitekim bâd

Reften-i Peder-i Mecnûn Be-Kûhsâr Be-Costen-i Mecnûn

1390. Çü terk itdi atayı vü anayı
Varup evc-i cebelde tutdı câyı

Katı sa‘b oldu günden güne kârı
Özinden cezbe-i gam kıldı ‘ârı

Karâbatı vü kavmı oldu âgâh
K’olupdur menzili ol Yûsufuñ çâh

49b

Belâ gârınuñ olup sicn-bânı
Gam uyhuya iletmez oldu anı

Olup tag içre dem-sâz-ı ded ü dâm
Bular-la tutdı vahşî gibi ârâm

1395. Atasına meger bir âşinâsı
Didi her neyse anuñ mâcerâsı

Ki ol tâze nihâl-i ravza-i dil
Nitekim serv kaldı pây-der-gil

Teb-i gam nahl kaddin eyledi huşk
Giyindi post câme nitekim müşg

Meger aldı yağın dest-i hayret
Ki gitdi hâzırından ‘âr u gayret

Yiridür kûh-ı Necd evcinde bir gâr
Ki taşdur bâlişi vü bisteri hâr

1400. ‘Aceb geçdi bu devrân aña hurde
Ki ne zinde-durur bellü ne mürde

Tenin tîr-i gam itdi pâre pâre
Olup âvâre düşdi kûh-sâre

Magâre içre cild ü beyza-i mâr
Kefen-i kâfûr olur aña her bâr

Çü bu efsâneyi ol pîr işitdi
Şu deñlü agladı kim ‘aklı gitdi

İçinden atalık mihri idüp cûş
Tehayyür kıldı anı deng ü bî-hûş

1405. Bir oğlanuñ k'ayagina bata hâr
İder zahmı atası cânına kâr

Ger oğlan 'ayb-nâk ola vü bî-bâk
Atasına dir ol her 'aybdan pâk

Ata olmayan âdem bir niçe kâh
Degüldür mihr ferzendîden âgâh

50a

Döküp bârân gözinden ol pür endüh
Nite ki ebr itdi 'azm-i cânib-i kûh

Arayup her yaña ol nâzenîni
Yur idi eşk-ile pîr âhenîni

1410. Derûnından çeküp derd-ile âhı
Havâlisine kıldı nigâhı

Ki tâ çeşmine tuş oldu ol abdâl
Şikeste-hâl ü miskîn ü diger-hâl

Görür yatmış vücûdı garka-i hâk
Yaşı yir yir yüzini eylemiş çâk

Teb-i gam iki kat itmiş nihâlin
Yumuş eşki ruhı verdinüñ alın

Saçınuñ çoklugı şol hadde yitmiş
Ki dülbendüñ başında turmaz itmiş

1415. Delü olmuş aña ne ser ne saman
Girîbân çâk çâk u pâre dâmân

Görinmez âşikâre vü nihânî
Şerâr-ı dilden özge hem zebânı

Dilinde kim konulmuş dag-ı sevdâ
San urmuş âteş-i 'ışk aña tamgâ

Gam-ı dilberden özge mahremi yok
Figân u nâleden yeg hem-demi yok

Nazar kıldı çü pîr anuñ yüzine
Cihân gamdan siyâh oldı gözine

1420. Görüp anda bu resme ızürâbı
Yüzine eşkden saçdı gül-âbı

Dizi üzre alup yirden başını
Yeñi-yle sildi gözinüñ yaşını

Didi kim iy gül-i bâg-ı dil-i men(من?)
K' olur çeşmüm yüzüñ görmek-le rûşen

50b

Bu sahrâda saña dem-sâz kimdür
Bu hayretgâhda hem-râz kimdür

Giceler yatuban bu gâr içinde
Niçe râhat bulursın hâr içinde

1425. Eyâ cân-ı peder ne hâl-durur bu
Niçe dirlik niçe efgân-durur bu

Bu resm-ile niçün düşdüñ ayakdan
Ki koduñ bâd gibi kûha ser sen

Gözüm nûrı saña düşmeye bu kâr
Ki görünür bize bu kârdan 'âr

Kocalık bükicek dirdüm belümi
Yigit oglum var ol tutar elümi

Ben ol dem ki olam hâk içre pinhân
Olayduñ sen gelüp yirüme sulûân

1430. Benüm nâmûsuma kuvvet vireydüñ
Ogullık şarüina şöhret vireydüñ

Ezel ‘akl u hüner-le iy yegâne
Dilinde halkuñ olmışduñ fesâne

Kimüñ sevdâsı-yla olduñ bugün zâr
Ne derd itdi dilüñi böyle efgâr

Seni böyle ne gam mahzûn kıldı
Alup gönüñi kim mecnûn kıldı

Kimüñ hicrinden irdi cânuña dag
Kimüñ zülfi geçürdi boynuña bag

1435. Bu sevdâdan ki bozulmuş mizâcuñ
Kimüñ kand-ı lebindendür ‘ilâcuñ

Lebüñden gam meyi acılığın hem
Kimüñ sîb-i zenahdânı kılar kem

Kimüñ bâğındadır mevcûd ol verd
Ki bûyı birle zâyil ola bu derd

51a

Ne âteşden-durur sîneñde sûzuñ
Neden böyle karardı baht u rûzuñ

Tenüñe nîş ire çün mâr-ı gamdan
Tîz ur tiryâk-ı ‘akl-ı muhteremden

1440. Cihân halkınuñ ol-durur ‘azîzi
K’ola şerm u hayâ birle temizi

Neseb ululığına olma magrûr
K’o resme iş kişilikden olur dûr

Olur ol duhterüñ ehliyyeti az
K’anası hüsni ile eyleye nâz

Atañdur tut ki sâhib-kadr u fâzıl
Saña fazlından atañuñ ne hâsıl

Kiçi yaşıllara olmaya lâyık
K'ola böyle harâbâtî vü 'âşık

1445. İgen üfl iken olma lâ'übâlî
Egilmesün sakın kaddüñ nihâli

Senüñ göñlüñde neyler mihr-i Leylî
K'anuñ bir kılca yokdur saña meyli

Harâb ansuz sen ü yirüñ harâbe
İşi agyâra anuñ lâg u lâbeh

Gamından sen yatarsın hûn içinde
Uyur ol mefreş-i gül-gûn içinde

Tarîk-i 'ışk-bâzîden güzer kıl
Diyâr-ı 'akla sa'y idüp sefer kıl

1450. Kimesneye vefâ kılmaz bu zen hîç
Zemîn-i şûreden bitmez semen hîç

Seni vaslına tut-kim mihr-i Leylî
Kaşı yayı gibi itürdi meyli

Neden düşmek bu resme deşt ü gâra
Enîs olmak ne lâzım mûr u mâra

51b

Otur âdemler ile âdemî-vâr
Unutma âdemîlik resmin iy yâr

Tenüñe câme giy 'uryanlığı ko
Başuña tâcuñ al hayrânlığı ko

1455. Bir âdem şekline gir üağı terk it
Kariş halka bu deşt u râğı terk it

Ki ol meh kim saña dir nûr-ı dîde
Alıvireyin iy üfl-ı remîde

Þur evden yaña gidelüm gözün aç
K'anañdur anda dîdâruña muhtâc

Dîden-i Mecnûn Peder-râ vü Zârı Kerden

Bu sözlerden başın kaldurdı Mecnûn
Bilimedi ki kimdür pîr-i mahzûn

Velî yâd itdüginden vasl-ı dildâr
Tîz ayagina pîrûn sürdi ruhsâr

1460. Dönüp didi aña kim iy yegâne
Ki bükmiş bilüni cevri-i zamâne

Gözüme âşinâ görindün iy pîr
Ne kişisin ne ildensin haber vir

Didi ol haste kim ben hâk-ı bed-rûz
Senün atañvan ahî iy ciger-sûz

Cevâb-ı pîrden Mecnûn-ı dil-teng
Revân itdi gözinden eşk-i gül-reng

Düşüp öpdi ayagın hürmet-ile
Yüzine sürdi yüz biñ 'izzet-ile

1465. Didi iy bâg-ı cân hurrem üapuñdan
Vücûdum hânesi muhkem üapuñdan

Yol üzere keşüñüñ her nakşı iy hân
Olupdur baña mihrâb-ı dil ü cân

52a

Ayaguñ üopragıdur secdegâhum
İşigüñ taşıdur püşt u penâhum

Ayaguñ bir dikenden olsa efgâr
İder cânım gözine zahmı anuñ kâr

Dilerven kim başumdan lâ-yezâli
Vücûduñ sâyesi olmaya hâlî

1470. Senüñ her sözüñ iy sâhib-uarîkat
Bañadur bilürem pend ü nasîhat

Kelâmuñ cânım içinde düzer cây
Degül gönüm elümde n'ideyin vây

Dilerven kim baña pend itmeyesin
Dilüme gussadan bend itmeyesin

Benüm bu işde yokdur ihtiyârum
≤arûrî 'ışka saldı rûzgârum

Dilerseñ k'olmayam nâlân gamdan
Çıkar 'ışkını gönüm 'âleminden

1475. Alıvir gönümü müyından anuñ
K'arayu geçmeyem kûyından anuñ

Yog-ısa derdüme dermânuñ iy yâr
Beni men' itme bâri 'ışkdan var

Benem çün beste-i zencîr-i takdîr
İşüme assı kılmaz rây u tedbîr

Nitekim kasd eyler cân-ı mehcûr
Ki bir dem hâzırumdan 'ışk ola dûr

Füzûn olup dem-â-dem derd-i Leylî
Gamum mânendi artar vây veyli

1480. Bugün oldum kabîlem içre ben hâr
K'ider yârânlarum benden kamu 'âr

Cihân içinde oldum nâ-halef ben
Ki kıldum ata nâmûsın telef ben

52b

Baňa bunuñ gibi dirlikden el-ân
Ölüm yegdür vücûhı-y-la hem âsân

Susuzlık virse bir nahle zevâlî
Yine su hâsıl ider ol nihâlî

Baňa Leylîden irdi bu harâret
Dile ol viriser yine ferâget

1485. Gamumdan var-durur gönlünde çok bâr
Benüm-çün yüz belâya sen giriftâr

Yuvar ben haste-dilden dest-i ümmîd
Ki olmışam esîr-i derd-i câvid

Ezel demden ki bir dîde ola kûr
İrişmez sürme çekmekden aña nûr

Arınmaz gönlümüñ pend-ile pâsı
Ki yumag-ıla gitmez yüz karası

Niçe yanmayayın ben iy mükerrem
Ki var sînemde her sû biñ cehennem

1490. Belâ vü rencden mânend-i nâlem
İrişür âsumâna âh u nâlem

Gamın yime gözümüñ iy mükerrem
Ki olmaz âb-ı deryâ içmeden kem

Havâledür dile gam küh-sârı
Güç olur çekmek anuñ gibi bârı

Devâsuz bir marazdur baňa bu derd
Ne lâzım kim dökesin âhen-i serd

Ata kim tatmaga olmaya her bâr
Seg-i kûyından özge dilberüñ yâr

1495. Başum komaga yokdur vakt-i nâliş
Deri hıştından özge baña bâliş

Taşına anuñ-ıçun tutaram baş
Ki yegdür başuma efserden ol taş

53a

Nisâr-ı yâr-ıçündür cân-ı kerkes
Cihân bî-yâr ne işe yarar pes

Benüm ol dem olur çeşmüm-le kârum
K'ola aña mukâbil rûy-ı yârum

Ele meyl itdügi budur dil-i pâk
Ki kıla dilber-ıçün cismümi çâk

1500. Bunı didi vü vasl-ı yâr şevki
Bırakdı cânı gerdânına üavkı

Ki ya'ni atasına ol ciger-hâh
Koyup tagı vü râğı oldı hem-râh

Atası cehd ü hîle-yle revânı
Götürdi evlerine ol cevânı

Âmeden-i Mecnûn Be-Sarây-ı Hîş

Urın bu kıssanuñ aslına bünyâd
Şu resme eyledi efsâneyi yâd

Ki ol sulûân-ı hayl-i mihr u rezân
Vücûdı gam tebinden bîd-i lertzân

1505. Serîr-i kulle-i Necdüñ emîri
Fenâ vâdîsınuñ sâhib-serîri

Gözi sakka olan müjgâni ferrâş
Cebîni yârı eşiginde nakkâş

Saçından âşiyân iden tuyûra
Gıdâ viren teninden mâr u mûra

İden dūd-ı dilinden âsumânı
Gehî jengârı gâhî âsumânı

Mahabbet deştinüñ sâhib-karârı
Şikâr-ı ‘ışk olan cân-ı figârı

1510. Mukîm-i künc-i teng-i gâr-ı pür-hûn
Esîr-ı çâh-ı gam ya‘ni ki Mecnûn

53b

Çün atası-yla geldi evlerine
Bulışdı hısm u kavm u mâderine

Yine gördi ol evvelki mekânın
Sanasın buldı bülbül âşiyânın

Başından atası kazıtdı mûyın
Gül-âb-ıla yudı hem dâye rûyın

Dahı şol mâder-i pür derd ü mehcûr
Ki Mecnûnuñ gamından idi rencûr

1515. Görüp anı bu resme zâr u mahzûn
Yüzi üzre revân itdi gözi hûn

Der-âgûş eyledi cism-i nizârın
Gehî ruhsârın öpdi geh ‘izârın

Yeñi-yle kıldı ol miskîn-i gam-nâk
Gubâr-ı çehresini oglınuñ pâk

Düzüp hinnâ-y-ıla barmaklarını
Kesüp pâk eyledi tırnaklarını

Libâs-ı çâkini soyup ser-â-ser
Giyürdi egnine yiñi kabâlar

1520. Kamu endâmı zîbâ câmelerden
Egerçi oldı mazbû‘ u müzeyyen

Kabâsında olan her dükme-i zer
Dilinde bir girih idi pür âzer

Girîbânı zihinde nakş kim var
San añâ dâg-ı hicrân idi her bâr

Çün anı câmeler-le düzdi mâder
Getürdi varuban bir micmer-i zer

Pür itmiş ‘ûd u ‘anber-le içini
Ki hacl ider kohusı müşg-i çîni

1525. Dütüzdürdi revân Mecnûna anı
Pür itdi bû zemîni vü zamânı

54a

Kohulayup buhûr-ı müşg-fâmı
Çü nâfe hoş nesîm oldı meşâmı

Velî bî-‘anber-i zülf-i perî-rûy
Añâ ‘iür-ı kefen idi san ol bûy

Hem ol dem turdı Kays öñine mâder
Getürdi hoş üa‘âm-ı rûh-perver

Anası hâzır-içün ol şikeste
Bir iki kerre sundı haste beste

1530. O höd üâlib idi derd ü belâya
Kaçan meyl eyleye hön u kabâya

Ne lokma kim güzer kılsa feminden
Sanurdu zehr anı Mecnûn gamından

Lebinden ger geçe-y-di âb-ı gül-berg
Gelürdi telh aña çün şerbet-i merg

Nasihat Dâden-i Mâder-i Mecnûn Mecnûn-râ

Çü bir kaç lokma yidi çâr u nâçâr
Söze girdi anası haste vü zâr

Didi iy gül-bün-i hûn-âb-ı dîde
Ki bülbülsin yuvasından remîde

1535. Nihâl-i serv-i bâg-ı nâzsın sen
Niçün her lâhza girye-sâzın sen

Nedür iy reşk-i serv-i nev-bahârı
Benefşe tek saña bu sûgvârı

Hemîşe gül gibi ol şâd u handân
Çü gonca olmagıl mahbûs-ı zindân

Gamuñdan hasteyem iy cân-ı mâder
Ol öz gam-hârañ-ıçun sen de gam-hâr

Gamuñdandur kara saçum sefîde
K'ogulluguñdan oldum nâ-ümîde

54b

1540. Saçum k'agardı böyle iy dil-ârâ
Çiçek gösterdi her kim nahli gûyâ

Yâhûd mevtümde bu gîsû-yı çün şeb
Kefen kâfûr olmışdur müretteb

Gamuñdan cânım uş geldi lebe âh
Baña rûz-ı üarab döndi şebe âh

Elâ iy derd ü gamdan 'aklı gitmiş
Dilüñde şol perî kim mesken itmiş

Firâkından niçe giryân olasın
Dil odında yanup biryân olasın

1545. İgende düşme ta‘cîl odına var
Visâle sabr-ıla olgıl üaleb-kâr

Şitâbı ko hakikat bil ki iy cân
Senüñ sabr-ıla olur işüñ âsân

Dürişüp biz dahı eyleyelüm cehd
K’ola hem ‘akduñ ol mâh-ı felek mehd

Eger takdîr olur-ise muvâfık
Olasın mâha ol hûrşîd-i lâyıık

Umup Mecnûn visâlün dilberinün
Tiz ayagina düşdi mâderinün

Cevâb Dâden-i Mecnûn Mâder-râ

1550. Didi k’iy zâtı dürci gevherümün
Münevver rûyı burcı ahterümün

Nukûş-ı keş-i pâyuñ iy yegâne
Bihîştüm revzenindendür nişâne

Anuñ kim bahtdan vardur nasîbi
Yazar hallı-yla bu pend-i garîbi

Didün niçe kelâm-ı sûd-mendi
Ki benden dûr ider ol her gezendi

55a

Velî ben derd ü gamdan dil-figâram
Elümden ne gelür bî-ihdiyâram

1555. Aña kim zahm urupdur mâr-ı gîsû
Füsûnı-yla selâmet bula mı o

Maraz kim ben garîbüñdür nasîbi
Anı def eylemez hikmet üabîbi

Mey-i gamdan şu resme mestdür cân
K'özümüñ varlığın bilmezven el-ân

Ölürken hâküm âb-ıyla sirişte
Kazâ bu beyti kılmışdı nebişte

Ki bu âşüfte-hâl ü bî-ser-encâm
Gamından bir nigâruñ gitdi nâkâm

1560. Ne deñlü k'eyleyem ben rây u tedbîr
Hilâfına çeker zencîr-i takdîr

Gamundan iy çeken derd ü belâyı
İrür maksûduma ben mübtelâyı

Vegernî ko ki ben dil-rîş ü bîmâr
Geçinem gârda ölince nâçâr

Anası ol ciger-sûzınuñ sözinden
Dür ü gevher revân itdi gözinden

Öpüp kuçup nüvâht eyleyüp anı
Didi iy berg-i nahl-i zindegânı

1565. İdeyin kudretümce cehd ü ikdâm
K'ola hem-hâbuñ ol serv-i gül-endâm

İre gönlüñi hoş tut k'iy yegâne
Yakında tîr-i maksûduñ nişâne

Çü Mecnûn eyledi bu nükteyi gûş
Dilinden sâkin oldı vefret-i cûş

Ümîd-i vasl-ı yâr ile muhassal
İşini sabra düzdi ol mu'allel

55b

Reften-i Leylî Be-Kabile-i Mecnûn

Büt-i gâret-ger-i cân-ı garîbân
Sipeh-sâlâr-ı hayl-i dil-firîbân

1570. ‘Arab dilberlerinüñ meh-cebîni
‘Acem âfetlerinüñ nâzenîni

Yüzi güldeste-i gülzâr-ı devrân
Boyı serv-i bahâristân-ı handân

Lezâfet çerhinüñ şems-i ðuhâsı
Melâhat evcinüñ bedr-i dücâsı

Şehinşâh-ı sipâh-ı serv-kaddân
Boyı devrinde şâh-ı serv-kaddân

Büt-i müşgîn-külâh u ‘anberîn-hâl
Meh-i nev sâk-ı sîmînine halhâl

1575. Kaşî fettân lebi mül çeşmi üannâz
Yüzi verd-i nihâl-i gülşen-i nâz

Ki ya‘nî Leylî ol dildâr-ı manzûr
Yüzi reşk-i perî vü gayret-i hûr

Firâk u hier-i Mecnûn-ıla her dem
Dökerdi yaş yirine dîdeden nem

Civâr-ı sâye-bânında mukarrer
‘Arabdan var idi bir niçe duhter

Kimi kavmi kimi sırdaşı anuñ
Degüldi hiç birisi nâşi anuñ

1580. Kamusı dürr-i pâk-i dürc-i ‘ismet
Arada Leylî mâh-ı bürc-i ‘ismet

Yüzinden şemme her birisinüñ mihr
Meh ayakaları tozına sürer çühr

Giyer her biri bir dürlü libâsı
Öger Leylî ‘abâyı vü pelâsı

56a

Bularuñ ruhları sürhî-yle gül-gûn
Nigâruñ dîdesi eşki-yle pür hûn

Cemâl-i Leylî ol cem‘ ortasında
Kamer gibi idi şem‘ ortasında

1585. Var idi meyli her mâhuñ bir işe
İşi âh idi Leylînüñ hemîşe

Söze girmezdi bir yüzden zebânı
Meger Mecnûn ola ya dâsitânı

Çü bir söz açıla ol mübtelâdan
Dir idi yine diñ işitmedüm ben

Murâdı bu k’ideler adını yâd
Dir ol kızlara k’iy yârân-ı hem-zâd

Gelüñüz cehd idüp sizüñ-le bî-çün
Pey-â-pey diyelüm Mecnûn Mecnûn

1590. Kim artuk diyebilürse anı hem
Bu işde tatalum ehl ü müselleme

Ta‘assub-la dir ol hûbân-ı mevzûn
Bile Leylî ile Mecnûn Mecnûn

Dem-â-dem hâzır-ı-y-çün meh-likânuñ
Añarlar adını ol mübtelânuñ

Çü tenhâ kaladur gözden döküp hûn
Beni mecnûn kıldı ‘ışk-ı Mecnûn

Bu hâl-ile geçürürdi günini
Çıkarurdu göge dünler ünini

1595. Meger kim ârzû-yı vasl-ı Mecnûn
Heves virdi be-gâyet aña bir gün

Hem işitmiş-idi bu mâcerâyı
K'eve getürdiler ol mübtelâyı

Süvâr olup turup meh-rûlar ile
Saçı müşgîn gözi âhûlar ile

56b

Şikâra giderem diyü idüp ad
Yüzün sahrâyâ tutdı nitekim bâd

Yüridiler olup bir nûrdan tüm
Meh idi sanki dilber bunlar encüm

1600. Bu dilberler-le Leylî fi'l-merâtib
Kamer gibi-y-di hem-râh-ı kevâkib

Yüzi hurşîdini zülfi sehâbı
Bürimişdi nitek'ebr âfitâbı

Sahârî buldı hem-çün 'arsa-ı Çîn
Saçınun nâfesinden bûy-ı müşgîn

Mu'anber zülfinün bûyından ol cân
Ol ezrâfi mu'attar kıldı yek-sân

Bu resme nâz-ıla ol mâh-ı tâbân
İrişdi kavm-i Mecnûna şitâbân

1605. Çü gördiler kudûmın Kays hayli
Cevâhir saçdılar pâyına hayli

Yakın yirde sarây-ı pâdişâha
Vazan düzdiler ol çeşmi siyâha

Üküş ta‘zîm-ile kondurdılar hem
Dil-i Leylî safâdan şâd u hurrem

Meger ol vakt idi eyyâm-ı sermâ
Agarmış berfden ruhsâr-ı sahrâ

Mizâc-ı âsumândan ıssılık dūr
Güneş göstermez oldu kimseye nūr

1610. Cebelden geh geh olup ebr peydâ
Pür ider ‘âlemi berf-ile sermâ

Yagar berf âsumândan hem-çü kâfūr
İder hallâclık gûyâ ki Mansûr

Havâdan bâd olmuş berf-rîzân
Harâret mülki dünyâdan gürîzân

57a

Şitânuñ şiddetinden çerh hōd kâm
Güne karşı döner her rûz tâ şâm

Sehâb içre nihân mâh-ı cihân-tâb
Nitekim penbe içinde dūr-i nâb

1615. Çü gâyet serddür gördi zemistân
Meh oldu kâkum-ı ebr içre pinhân

‘Arûs-ı gülşenüñ haddinde çün ‘âc
San olmuş berfden peydâ sefidâc

Yeh olmuş künde-i gam pây-ı âbe
Gülistânı şitâ virmiş harâbe

Kopup mâhı sovuksan cûy-ı âbı
Gelüp her meclisüñ olur kebâbı

Yakar kebk âteş-i âhına şeh-per
Ki dir derdâ kanı gülzâr-ı ahker

1620. Diri tutmag-ıçun halk-ı cihânı
San âteş idi âb-ı zindegânî

Bu fasl içinde ol hûbân mesrûr
Degüllerdi yanından âteşüñ dûr

Şererden âteş eyleydi dirahşân
Ki zer tâcı-y-dı gûyâ cevher efşân

Görinür oddan âteş-dân-ı mahrûr
Şehîd-i ‘ışk kabri gibi pür-nûr

Ol âteşde bişüp envâ‘ üayyâr
Kebâb-ı baz gehî ki mürğ-i per-dâr

1625. Kohulardan kim oldur rûh-perver
Dimâg-ı cânları oldu mu‘attar

Leb-i şîrînleri handân saçıldı
Seher vaktinde gül gibi k’açıldı

Sıfât-ı Meclis-i Leylî

57b

Pes andan bezme başladı nigârîn
Döküldi ortaya esbâb-ı zerrîn

El urdı sâgar-ı sâkî-perî-nâz
Kopardı çeng ü neyden müürib âvâz

Tagıdup perçemini dûşına çeng
Özine kıldı üambûrı hem-âheng

1630. Götürdi perdesin ma‘şûka-i çeng
Ki ya‘nî koya bezm ehlini bî-neng

Eliflü na‘llu ‘âşık gibi zâr
Nigûndur kâmeti vü târı bisyâr

Hünerde kıl yarup sâzında bî-bîm
Tokudı kârgâhında ibrişim

Hem âgâz eyledi kavvâl nâye
Hurûş-ı ehl-i bezm irdi semâye

Neyûñ ‘azdında dag-ı bî-kerâne
Virür bâzû-yı ‘âşıkdan nişâne

1635. Tokındı çün lebine la‘l-i kavvâl
Neyûñ cârı lebine irdi fi‘l-hâl

İki leb bir birinden sordı râzı
Göge irürdiler nâz u niyâzı

Safâdan ‘andelîb-i hûb-âvâz
San oldı rûh tûtisine dem-sâz

Takınup def dahı zerrîn celâcil
Kefine muürübüñ geldi mukâbil

Pür itmiş çün bütân-ı mâh-pâre
Kulaklarını zerrîn gûşvâre

1640. Takup bir çenbere sad-halka-i zer
Mehûñ gerdânına bırakdı çenber

‘Iyân eyledi dil râzın surâhı
Anuñ-çun dökdi kanın sâkî dahı

58a

Kirişme-y-le aralık yirde sâkî
İder bezm ehline ‘arz anda sâkî

Meger sâkî katı sürdi ayakda
Ki mey gül-gûmı gark oldı ‘arakda

Gözi efsûn okur sihr-ile kaşı
Satar her bir bucakdan bir kumâşı

1645. Kişi k'anda yüridi gussadan dest
Ne mey ol la'lden olurdu sermest

Ne sâgar kim sunardı ol yegâne
Virürdi 'ömr-i bâkîden nişâne

Egerçi telh idi bâde vü pür tâb
Anuñ la'linden idi lîk cüllâb

Elinden her k'anuñ bir câm ide nûş
Ayıklıga meger düşde ola tûş

Şarâb âyîneye beñzedi gûyâ
Ki rûy-ı sâkî andan oldu peydâ

1650. Sürâhî fi'l-mesel âyînedândur
K' içinde mey anuñ mir'ât-ı cândur

Nigârınuñ bu zîbâ sohbetinden
Kamer girdâba düşdi hayretinden

Şu resme eylediler sohbet-i hâs
Ki gökde zühre-i şevk itdi rakkâs

Pes ol lâle ruhân nâr-ı bustân
Olup nergisleri mânend-i mestân

Safâdan vardılar nâz-ıla hâba
Ki mey bunları virmişdi harâbe

1655. Döşekler döşenüp her biri birşîm
Harîre sarmadılar sîne-i sîm

Sanemden gayrını hep aldı uyhu
Uyumadı velîkin ol melek hû

58b

Ki zîrâ anı derd ü hasret-i yâr
Komışdı hem-çü baht-ı sa'd-ı bîdâr

İderdi hicr-i Mecnûndan figânlar
Dökerdi yaş yirine çeşmi kanlar

Mülâkât Şoden-i Mecnûn Bâ Leylî

Bu yaña mîr-i taht-ı ‘ışk-bâzân
Şehinşâh-ı sipâh-ı cân-güdâzân

1660. Ruhı hicrân seylinüñ kebûdı
Yaşı bahrine gark olan vücûdı

Taşı bâliş kılup bister türâbı
Vazangâh idinen her bir harâbı

Belâ vâdîsinüñ seyyâhı dâyim
‘Înâ sahrâsınuñ sahnında kâyim

Cefâ katlıgına sabr kılan
Makâmın dirliğinde kabr kılan

Dem-â-dem mevc uran deryâ-yı pür-cüş
Ki Mecnûn ya‘nî ol şeydâ-yı pür-hoş

1665. Nigârüñ hâletinden oldı âgâh
K’olur zîrâ gönülden gönüle râh

Karârı kalmayup şevk-ile turdı
Şebistânı yolın tutup yügürdi

Irakdan kim görindi hayme-i yâr
Derûndan çekdi bir âh ol ciger hâr

Didi iy perde k’anuñ sen hicâbı
Nazar kıl hâlûme gör ben harâbı

Yeter olduñ gözüm öñine hâyil
İrîl bir lâhza karşumdan kerem kıl

1670. Şu ruh kim mislidür 'âlemde ma'dûm
Temâşâsından itme bizi mahrûm

59a

Benem çün 'ışkına anuñ giriftâr
Niçün sen olasın mennâ'-ı dîdâr

Şiken-çün açıvir bir lâhza kim tâ
Görine çeşmüme ol rûy-ı zîbâ

Ger ire dime ol mâha noksân
Seni âhum odı yakardı el-ân

Çü gûş-ı mâha gitdi âh-ı Mecnûn
Harîm-ı haymeden tîz geldi bîrûn

1675. Nazar eyledi yârı üal'atına
Gözinden kanlar akdı sûretine

Vücûdı oldı hayret bahrına gark
Şu resme ki idemez yirden gögi fark

Düşürüp 'aklın ammâ ol yegâne
Nihâl-i sabr degdi bâg-ı câna

Cemâline çün anuñ bakdı Mecnûn
Bir âh idüp cihânı yakdı Mecnûn

Olup mest-i harâb-ı câm-ı dîdâr
Şarâb-ı 'ışk kıldı cânına kâr

1680. Bu ol ruhsârı görüp oldı bî-hûş
Hem ol bu şekle bakup kıldı hâmûş

Anı câm-ı mahabbet eyledi mest
Bu 'ışk âbı-yla yudı 'akldan dest

Biri birine ol iki yâr-ı cânı
Hikâyetler diyişdiler nihânî

Sözi-yle dildiler bî-havf agyâr
Dür-i gencîne-i râz ol iki yâr

Günüñ nısfından irişince şeb gâh
Bile oldılar ol iki ciger hâh

VEDÂ‘ KERDEN-İ MECNÛN LEYLÎ-RÂ

59b

1685. Bu gülşenden k’içidür pür garâyîb
Çün oldu verd-i sürh-i mihr gâyîb

Felek ger gizledi bir verd-i ahmer
Velî yüzbiñ çiçek gösterdi asfar

Nikâb-ı zülf-i şebde kıldı yek-sân
‘Arûs-ı meşrîkı rûyını pinhân

Meger kim gün gurûbınuñ zamâna
Kara giydürdi sonuñda cihâna

Vedâ‘ idüp kamer-ruhsâra Mecnûn
Revân oldu vazangâhına mahzûn

1690. Çi ger ayrıldı lîk ol mâh-ı nevde
Dil ü cânı gama kaldı girevde

Vücûd-ı çâk u çeşm-i pür-nem ile
Cüdâ düşdiler envâ‘-ı gam ile

Nigâr u tahtgâh-ı nâz u ‘ışret
Budâla vü nefîr ü derd ü hasret

Nigâr u duhterân-ı perniyân-pûş
Hayâl-i yâr ile dîvâne medhûş

Nigârîn u ruh-ı gül-gûn ‘ızârân
Şikeste-hâl ü çeşm-i seyl-bârân

1695. Nigârîn ü harîm-i hargeh-i nâz
Yanında dilberân-ı nâvek-endâz

Budâla vü garîb ü dâmen-i kûh
Vücûdî lâle-veş pür dâg-ı endûh

‘Acebdür hâleti devr-i zamânuñ
Ki degmez vaslı hicrânına anuñ

Mey içme dehr câmından ki iy dil
Katılmışdur aña zehr-i helâhil

Yanıncadur gül-i tâze-y-se hârı
Mey-i nâb-ise biledür humârı

60a

1700. Eger el vire bir dem vasl-ı cânân
Komaya artuk yakañı dest-i hicrân

Çü Leylîden cüdâ düşdi ol abdâl
Katı âşüfte oldu vü diger-hâl

Göç itdi ol sa‘âdet-le şitâbân
Bu kaldı anda şûrîde vü hayrân

Reften-i Peder-i Mecnûn Be-Hastârî-yi Leylî

Gel iy gûyende-i bezm-i fesâhat
Ki sensin bülbül-i bâg-ı belâgat

Kelâmüñdür dür-i deryâ-yı ‘irfân
Makâmuñdur senüñ sahrâ-yı ‘irfân

1705. Sözüñdür gevher-i deryâ-yı himmet
Ki delmişdür anı hakkâk-ı kudret

Zer ü sîmüñ yog-ısa hamdü’lillâh
Pür itdi hâzıruñ gevherden Allâh

Çü virdi Hak saña gevher ‘ivazsuz
Nisâr it sen de ehline garazsuz

Ne deñlü harc idersen bu güherden
Kim olmaz zerre deñlü mâ-hazarden

İdüp Leylî vü Mecnûn bahâne
Zebânuñdan dür efşân ol cihâne

1710. Ki ger biñ yıl ola ‘ömrüñ ya bir rûz
Kalur çeşmüñde bu kâh-ı dil-efrûz

Bu hûbuñ ‘ışkınıñ şûrîde cânı
Şu resme nakl kıldı dâsitânı

Ki ol âşüfte-hâl ü bî-tesellî
Hilâle döndi bî ebrû-yı Leylî

İdinüp yâr kendüye belâyı
Ulaşdı ‘ışka kodı mâsivâyı

60b

Ne hâlet didügi bu haste-hâzır
Çün oldu ‘Âmirîler içre zâhir

1715. Varup didiler atasına yek-ser
Ki iy gözler yüzüñ görmekden enver

Harâb olmuş-durur Mecnûn be-gâyet
Demidür ki idesüz ‘avn u ‘inâyet

Şu la‘li k’itmedi hâkkâk ebter
Mahaldur k’ola hem peyvend-i gevher

İde ol dürri k’urupdur göñline bend
Özinüñ rişte-i ‘ıkdine peyvend

Çü gördi gey müveccehdür bu tedbîr
Begendi cân u dilden hâzır-ı pîr

1720. Didi kim imdi iy kavm u kabîle
Gelüñüz gidelüm sizüñ-le bile

Varalum isteyelüm ol nigârı
Nasîb itmiş ola kim bey-le bârı

Bir ulu dirnek olup turdı bunlar
Birikdürüp kelâmı sürdi bunlar

Bu yaña kavm-ı Leylî oldı âgâh
Ki gelür bir cemâ‘at tutuban râh

Biri birine eylediler i‘lâm
Ki mihmândur gelen idelüm ikrâm

1725. Velîkin kim ola bu kavm-ı mahsûd
Gelişinden buraya n’ola maksûd

Bular bu sözde igen hayret-ile
İrişüp kondı mihmân haşmet-ile

Biri biri-yle oldılar mülâkat
Meger kim ol dem-idi nahs-i evkât

Bunı virdi netîce ol sâ‘at-i şûm
Ki ol iki bir birinden oldı mahrûm

61a

Kurulmuş idi bir çetr anda hâzır
K’oña birden olıcaguz müsâfir

1730. O çetr olmuş-idi ta‘yîn konagı
Ol oldı hem bu şâhuñ da turagı

‘Aceb çetr idi zîbâ vü münakkaş
Musanna‘ her yiri her nakşı dil-keş

İçine almış ol çetr âsumânı
Çekilmiş ‘arşa togrı sâye-bânı

Münakkaş misl-i sûret hâne-i Çîn
‘Amûdı gevherîn ü mîhî zerrîn

Turur sakfında anuñ ol mîh-ı zer-kâr
Misâl-i âfitâb-ı çerh-i devvâr

1735. Bu mîh itmiş-idi ol çetri rûşen
Evi gûyâ ki gün nûr-ı-y-la revzen

Cihânuñ sakfı adı âsumândur
İçinde anuñ bir eski sâye-bândur

Şu‘â‘-ı şemsden hayyâm-ı gerdûn
Tınâb itmişdür ol çetre hümâyûn

Nüzûl itdi çü sulûân-ı müsâfir
Mücâvir şâh çekdi nüzl-i vâfir

Hezâr i‘zâz ile handân u hurrem
Didi el-‘ıyş şâha hayr-ı makdem

1740. ≤iyâfet çün-kim irişdi tamâma
Ekâbir yir yirin geldi kıyâma

Söz açup didiler kim iy şehin-şâh
Ne işe geldüñ eyle bizi âgâh

Ki bizden hazretüñe hizmet itmek
Olur minnet degül kim minnet itmek

Didi kim âşinâlıkdur murâdum
Karışmakdur size nesl ü nejâdum

61b

Nihâlümden getürdüm tâze bir berg
Ki sizüñ şâha anı peyvend idem berk

1745. Hilâfın yazmadı-y-sa kilik-i takdîr
Me’âlim levhine gelmeye tagyîr

Dönüp didi ‘arûsuñ atasına
K’elâ iy şeh-süvâr-ı rûz kîne

Tapuñ k’akrân içinde bî-bedelsin
Bize kavm olmaga gâyet mahalsin

Sizüñ duhter k’olupdur adı Leylî
Bizüm Kaysuñ katıdur aña meyli

Çü mazlûbına lâyıık ola üâlib
Anuñ ta‘cîlidür vech ü münâsib

1750. Ki ol dil-teşne koyup mâsivâyı
Senüñ çeşmüñden idinür ricâyı

Bu resme hayr işe iy şâh-ı ‘âlim
Degüldür istihâre hiç lâzım

Hamîr-i nermden bulduñ çü nânı
Yapışdur görmegin tennûre anı

Bulınmaz bu metâ‘a iy vefâdâr
Cihân içre benüm gibi harîdâr

K’aña ben kim bu ‘asruñ mihterîyem
Misâl-i mihr kuzgun müşterîyem

1755. Ne kim dirseñ bahâ ol şeh nejâda
Virelüm istedüğinden ziyâde

Bahâsın bulacaguz bir kumâşı
Hemîn satmakdur aslı olma nâşi

Virem olursa ger bu ‘akd mevzûn
Katâr-ıla güher yük-ile altun

Gulâman Hindî vü Rûmî dil-efrûz
Şeb ola saçları vü yüzleri rûz

62a

Senüñ-çün hâss-ı la‘l ü nâb-dürden
Kılayın dâmen-i sahrâyı pür ben

1760. İl içinde sîma luüfet it sözümi
Ki hacil eyler sözüml sınımak özümi

Bilürsin kim zamâna içre el-ân
Benem bu ortada ma‘rûf-ı devrân

Üküşdür meblâgum çokdur hazînem
Katıdur ma‘reke vaktinde kînem

Olursa bu karâbet gelmesün hem
‘Adû-yı kîne-cûdan göñlüñe gam

Ki kasd itse üapuña hasm-ı hûn-rîz
Olam katline anuñ tîg-veş tîz

1765. Gül-i tâze-y-se Leylî iy mükerrem
Degüldür Kaysda bir hârdan kem

Çü bir divârüñ üstine kona hâr
Aña kasd idebilmez düzd ü üarrâr

Elüñden kim yabana düşse bir kâh
Sakın k’ayaguña batmaya nâgâh

Çerâg elde tururkendür şeb-efrûz
Çün elden düşe olur lâ-büd cihân-sûz

Cevâb Dâden-i Peder-i Leylî Peder-i Mecnûn-Râ

Emîr-i ‘Âmirî çün didi bunı
San içürdi kız atasına hûnı

1770. Katı rencîde kıldı bu söz anı
Didi mihmânına açup zebânı

Ki iy sürme olan tozu gözüme
Melûl olma sakın togru sözüme

Bu işlerden benüm kızum-durur dûr
Ki çift olmaz firişte birle hiç hûr

62b

Tarîk-i ‘ışk-bâzîden habersüz
Hevâ-yı cân-güdâzîden esersüz

Ne ‘ışkuñ var-durur gönlinde dağı
Ne eser bulmuşdur ol bûdan dimâğı

1775. Niçe çift ideyüm Mecnûna bunı
Ki’od-ıla penbenüñ yokdur oyunu

Çi ger âteş olur pür-şu‘le vü nûr
Velî eyvendür andan her k’ola dûr

Senüñ oğluñdur el-ân lâ-übâlî
Şarâb-ı ‘akldandur câmı hâlî

Başından ayagina sînesi çâk
Zemînden âsumânı itmez idrâk

Varupdur ‘aklı cinnetden fesâda
Virür nâmûsumuñ bergini bâda

1780. Katı dîvânedür ol yâve-gûyüñ
Nişân-ı sengidür üflân-ı kûyuñ

Delüdür kendüye ‘aklı degül yâr
Görinür baña bu işden üküş ‘âr

Egerçi asldandur ser-bülend ol
Velî şimdi degüldür ercümend ol

Bilürsin kim halellü olsa gevher
Olur ehli katında hâr u ebter

Çün ola bu hikâyet ‘âleme fâş
Baña üa‘n eyleyici olur evbâş

1785. Kamu meyhâneler içinde mestân
İdinürler bu nakşî zikr ü destân

Bilürsin kim ‘Arab ne ‘ayb-cûdur
Ne resme herze-gû vü zişt-hûdur

Kabâyil mefharisin iy vefâdâr
Saña kavm olmadan yokdur baña ‘âr

63a

Degüldür lîk bunuñ gibi iş sehl
Kişi ferzendine kıymak olur cehl

Yimez şol mârdan ki ola pür-kahr
Ümîd-i mühresi-y-le ‘aklı olan zehr

1790. Nedür şekk ile nûş-i zehr kılmak
Kişi kendin el içün kahr kılmak

Devâdan kıl aña evvel ‘inâyet
Vefâdan soñra idesin hikâyet

Başına geldüğinden soñra ‘aklı
Bize hüccet-le ‘arz eyle bu nakli

Âmeden-i Mecnûn Be-Meclis Ve Nâ-Ümîd Bâz Geşten

Bunı didi vü hâmûş oldı ol mîr
Söze girdi bu yaña başlayup pîr

Didi kim iy emîr-i hûb-ahlâk
Ki mislüñ görmemişdür çeşm-i âfâk

1795. Benüm oglum k’olupdur çeşmüme nûr
Degüldür merdümiyyetden bugün dûr

Eger elden geleydi ‘âşık olmak
Reh-i ‘ışk içre böyle sâdık olmak

Bu ‘âlemde degüldi ol kişi er
K’anı pîşe tutınmazdı mukarrer

Boyun virmiş-durur ol dest-i ‘ışka
Delü demek hazâdur mest-i ‘ışka

Hünerdür ‘ışk her kâmil katında
Dime mecnûn aña ‘âkıl katında

1800. Bu lâhza imtihân-içün nihânı
Oku şu meclise gelsün gör anı

Düşerse üab‘ına vaz‘ı muvâfik
Pes ola köpegüñ olmaga lâyık

63b

Kabûl itmezse göñlün ir eger giç
Benüm sözümnden assı yok-durur hîç

N’ola diyüp getirüñ didi anı
Getürdiler varup ol nev-cevânı

Makâm-ı ‘izde gösterdiler cây
Geçüp oturdı içi pür-sûz çün nây

1805. Segân-ı Leylîden bir kelb-i güm-râh
Geçivirdi ol aradan be-nâgâh

Kimüñdür göricek bildi anı Mecnûn
Urup bir na‘ra dökdi dîdeden hûn

Yirinden sıçrayup vardı ol abdâl
Ol itüñ ayagına düşdi derhâl

Kefine sürdi her bir pâynuñ rû
Ki kılmışdur güzer ol kûydan bû

Hezâr i'zâz-ıla kıldı der-âgûş
Tutıvirdi hırâşına ser ü gûş

1810. Didi k'iy şîr-şekl ü ejdehâ-fer
Devâ-yı derd-mendânsın ser-â-ser

Senüñ feryâd u nâluñ her sehergâh
Olupdur rehber-i 'uşşâk-ı güm-râh

Çehâr oldugı çeşmüñ iy nigû-fâl
Basîret ehli olduguñadur dâl

Gedâ-y-ıla anuñ-çündür saña ceng
Ki yürür bir şikem-içün terk idüp neng

Següñden ben senüñ sen şîr-zâde
Demüñ gerdanuma zerrîn kılâde

1815. Bu sözler digen ol abdâl-ı fânî
Gözi tuş oldu şem'a nâgehânı

Meger düşdi ögine üal'at-i yâr
K'unutdı gayreti vü 'ârı nâçâr

64a

İdüp şem'a hizâb ol merd-i bî-kâr
Didi k'iy sûhte hem-çün men(?من)-i zâr

Ne için bî-cemâl-ı yâr manzûr
Virürsin böyle sen her meclise nûr

Cûdâsın çün bu dem bezm-i sanemden
Köyin pervâne gibi nâr-ı gamdan

1820. Görinmesün gözüñe subh-ı maksûd
Ki bezminden sen anuñ böyle merdûd

Diyüp şem'a bu sözi ol diger-hâl
Turup dipdi vü söyündürdi derhâl

Çerâğı gidicek ol bezm-i pür-nûr
Karañu oldı misl-i turre-i hûr

Bu işler k'eyledi Mecnûn-ı bî-dil
Gülüşdi üa'n kılup ehl-i mahfil

Atası görüp anuñ hâlini hem
Hacâlet birle dökdi dîdeden nem

1825. Yakîn bildi ki bahtı şûm olupdur
Visâl-i yârdan mahrûm olupdur

Nedâmet birle turdı gönli gam-nâk
Evine 'azm kıldı çeşmi nem-nâk

Peder-i Mecnûn-Râ Be Piş-i 'Âbid-i Gûşe-Nişîn

Çü Mecnûn bu haberden oldı âgâh
Ki sûy-ı mâha bulmazmış delü râh

Eline taş alup başını döğdi
Kara bahtına ilendi vü söğdi

Çeküp çâk eyledi pîrâhenini
Yaşından kana gark itdi zemîni

1830. Şu deñlü eyledi feryâd u nâle
Ki kaddi nâleden döndi hilâle

64b

Dil-i âşüftesi sevdâya düşdi
K'evi koyup yine sahrâya düşdi

Yine divşürdi kasr u hânedan raht
Yine kurdı varup Necd evcine baht

Yine vahşîler ile oldı mu'tâd
Yine oldı işi efgân u feryâd

Var idi anda bir pîr-i yegâne
Ferîd-i dehr u dâna-yı zamâne

1835. Şarâb-ı ‘ışkdan mahmûr olmuş
Vücûdî ‘ışk envârı-y-la üolmuş

Sülûk-ı ‘ışkda üstâd-ı mâhir
Öñinde bâznât-ı dehr zâhir

İle hâcetgeh anuñ âsitânı
Du‘â miftâh-ı akvâl-i zebânı

Şehinşâhı serîr-i mülk-i dînüñ
Sipeh-sâlârı iklîm-i yakınuñ

Degül ol şeh harâc u bâca muhtâc
Başına terk-i dünyâdan komış tâc

1840. Makâm-ı dîde-veş mihrâb dâyim
Melek gibi hemîşe pâk u sâyim

Zirâ‘atgâhı sahrâ-yı kanâ‘at
Vuzûsı âbı ile eyler zirâ‘at

Ser-i müştinde her engüşt-i çâlâk
Olupdur fi’l-mesel bir şâh-ı misvâk

Çün el aç du‘âya ol şeh-i dîn
Dil açupdur bile süccâd âmîn

Meger Mecnûnuñ atası diger-gûn
Varup ol pîre bir gün agladı hûn

1845. Didi k’iy reh-nümâ-yı ‘ışk-bâzân
Çerâg-ı çeşm-i cân-ı ten-güdâzân

65a

Bir oglum var idi zîbâ vü mevzûn
Hevâ-yı ‘ışka uyup oldı mecnûn

Ezel ‘âkıl idi dîvâne düşdi
Meger kim göñli bir fettâne düşdi

Buyur bir çâre tâ kim ol şegab-nâk
Kem aglaya yakasın kem kıla çâk

Cevâb Dâden-i Zâhid Peder-i Mecnûn-Râ

Cevâbında didi pîr-i hîred-mend
Ki iy üftâde-i sevdâ-yı ferzend

1850. Dilerseñ k’olmaya anuñ çeşmi giryân
Çeküp çâk itmeye her dem girîbân

Gubâr-ı makdeminden dilberinüñ
Çek iki çeşmine ol ‘ışk erinüñ

Hem ol kûyuñ bir iti gerdeninden
Getür oğluña bir pâre resen sen

Girîbânına dik ol rîsmânı
Ki ceybin çekmeye sakınup anı

Gözine çekdi pes ol pîr-i gam-nâk
Anuñ ol kûydan bir zerrece hâk

1855. Gözinüñ yaşı derhâl oldu nâ-yâb
Hazerden kim yumaya sürmesin âb

Getürüp rişte-i ma‘hûddan hem
Girîbânına anuñ dikdi muhkem

Pes andan soñra ol miskîn-i güm-râh
Yakasından elini kıldı kûtâh

Çü seyl-i eşkine sedd oldu ol hâk
Urup ürnak tenini eyledi çâk

Gözinüñ minnetinsüz ol ciger-hûn
Teninden bagrı kanın dökdi bîrûn

65b

1860. Koyup ceybini idür oldı çâlâk
Etegi cânibinden câmesin çâk

Yapışup bahye bahye çâk iderdi
Ki çâkı ceybine deñlü giderdi

Ne deñlü k'itdi cehd ü sa'y ol pîr
İşine oğlınıñ bulmadı tedbîr

Kılardı dâymen pend ü nasîhat
Ki iy ferzend nedür bu fazîhat

Aña bu ne kadar kim pend ider idi
Yine ol bildügi yola gider idi

Borden-i Peder Mecnûn-Râ Be-Ziyâret-i Ka'be

1865. Kaçan bir 'ışk k'olamaz câvidânî
Olur bâzîçe-i lehv-i cevânî

Ta'aşşuk ol-durur k'olmaya kim hiç
Ölünce andan ırılmaya kadem hiç

Çü bir 'ışkuñ ola mekr ü hayâlî
Yakîn olur anuñ lâ-büd zevâlî

Tutar ervâhı tâze 'ışk-ı cânân
Ol olmasa ne hâsıl olsa yüz cân

Bu 'ışk işine buldurmaktan itmâm
Niçe çıkardı Mecnûnı görüñ nâm

1870. Ki diri olduğınca bâr-ı 'ışkı
Götürdi ol garîb zâr-ı 'ışkı

Anuñ gibi cihânda ‘ışk işinde
Degüldi kimse kâyim cünbişinde

Direfş-i ‘ışkı tâ kim ol cihân-gîr
Bülend itdi çü mâh-ı âsumân-gîr

Cihânı tutdı günden güne nâmı
Kamu âşüftelik oldu tamâmı

66a

Karışdı dem-be-dem hâline bir hâl
Özinden sâdır oldu nev nev ef’âl

1875. Sebebsüz gâh handân gâh giryân
Atası kaldı anuñ işinden hayrân

Ne deñlü var-ise câ-yı tevakku‘
Varup her birine eyler tazarru‘

Karâbâti dahı idüp müdârâ
Ararlardı anuñ derdine çâre

Çü za‘f-ı hâlini bakup görürler
Du‘âgehlerde varup yüz ururlar

Yog-idi bunlaruñ çün-kim nifâkı
Şu resme eylediler ittifâkı

1880. Ki varsa Ka‘beye ol merd-i hayrân
Bulurdu derdine elbetde dermân

K’odur hâcetgehi halk-ı cihânuñ
Ricâsı yiri hem ehl-i semânuñ

Olup bu söz kabûli pâdişâhuñ
Müheyâ kıldı tertîbini râhuñ

Alup yüz cehd ile Mecnûnı bile
Gönildi Ka‘beye mîr-i kabîle

Varınca Ka‘be kapusına ol pîr
Kefinden gevher ile toldı yir yir

1885. Yol üzre şol kadar saçdı zer ü dür
Ki itdi dâmenini her gedâ pür

Bu resme geldi beytullâh pür-cûş
Misâl-i Ka‘be Hakka halka-der-gûş

Tutup rîfk-ıla Mecnûnuñ elini
Tolandurdı Harem girdin salını

Ricâ-vâr olup ol pîr-i üarîkat
Aña yüz luüf-ıla kıldı nasîhat

66b

Didi kim bu degüldür lehv-câyı
Bulursın bunda derdüñe devâyı

1890. Ne hâcet kim dilerse bunda bir kul
Olur elbetde Hak katında makbûl

Yapışup halkasına Ka‘benüñ el
Tazarru‘ kıl Hudâya iy mu‘allel

Eyit kim bu güzaf işden Îlâhî
Halâs it ben garîb ü bî-günâhı

‘Înâyet kıl baña iy Hayy-u-Gaffâr
Ki bu şûrîdelikden ya‘nî kurtar

Giriftâr-ı belâ-yı ‘ışkdur cân
Esîr-i mübtelâ-yı ‘ışkdur cân

1895. Kıl iy uran cihân üâkına bünyâd
Beni bu ibtilâ bendinden âzâd

Zârî Kerden-i Mecnûn Ve Hâcet Hâsten

Hadîs-i ‘ışkı çün işitdi Mecnûn
Güle düşdi dökerken gözleri hûn

Yirinden sıçrayup çün halka-i mâr
Yapıŝdı halkasına Ka‘benüñ zâr

Didi k’iy halka-ı kasr-ı siyeh-pûş
İŝigüñde benem bir halka-der-gûş

Beni ‘ışk eyledi ger halka-veş pîç
Kulagum olmasun ol halkasuz hîç

1900. Baña bu ‘ışkdan dirler cüdâ ol
Varup ‘akl-ıla yâr u âşinâ ol

Dahı dirler dilüñi ‘ışkdan kes
Ne vech-ile kesilür ‘ışkdan kes

Baña höd ‘ışkdandır kût-ı muülak
Çü gide ‘ışkum ölürven muhakkak

67a

Olupdur zînetüm perverde-i ‘ışk
Memâtüm hâyilidür perde-i ‘ışk

Çü vahdetde durur ‘ışk-ıla cânım
Ölürven ‘ıŝksuz yokdur gümânım

1905. Kemâle ‘ışk-ıla irdi hâsıl-ı dil
Sirişte ‘ışk birledür gil-i dil

Çün ola bir gönülden ‘ışk hâlî
Degüldür hâlî andan gam zevâlî

Hudâvendâ Hudâlıguñ hakı-y-çun
Kemâl-i pâdiŝâlıguñ hakı-y-çun

Beni bu ‘ıŝkuñ irür gâyetine
Ki ya‘nî vâkıf it her hâletine

‘Azâ kıl ‘ışk ‘aynından baña nûr
Gözümde eyleme bu sürmeyi dûr

1910. Şarâb-ı ‘ıskdanvan gerçi Mecnûn
Velî sen ‘ışkumı dem dem kıl efzûn

Gerekmez dilberümsüz baña cânı
Gamınsuz virme bir dem zindegânî

Mey-i ‘ışkınsuz olmasun bu cânım
Güm olsun ansuzın ‘âlemde nâmum

İlâhî ol sehî-kadd u semen-ber
Görinsün baña gün günden nigû-ter

Füzûn olsun anuñ her gün cemâli
Yücelsün hem benüm ‘ışkum nihâli

1915. Baña dirler ki ‘ışk işini terk it
Varup bâzâruñı ‘akl-ıla berk it

Taleb-kâr olmadan Leylîye gül-vâr
Çekil şûrîde-hâl olmakdan âzâr

Velî luüf eyle sen iy Hayy-u-Mennân
Ziyâd it meylümi ol mâha her ân

67b

Ne kaldı-y-sa benüm ‘ömrümde bâkî
Yücelsün ol kat anuñ ‘ömri üâkî

Kıla döndürdi gerçi kim beni gam
Dilemezven başından bir kılın kem

1920. Dilerven halka-ı ‘ışkından anuñ
Cüdâ olmaya bir dem gûşi cânuñ

‘Urûc idince tenden cân-ı bî-kâr
Gam u derd-ile Leylînuñ olam yâr

Çü ‘ömr âlâyışinden kurtulam pâk
Hayâli birle olam mûnis-i hâk

Çün ire kişt-zâr-ı rûz-ı mahşer
Gamı birle götürem hâkden ser

Gamından gerçi âsândur memâtum
Gaminsuz bir dem olmasun hayâtum

1925. Dil u cânda anuñ ‘ışkı dûr olsun
Ki bu hâlâtumuñ biri yüz olsun

Cemâline fedâ olsun bu cânum
Halâl olsun içerse çeşmi kanum

Atası tutmuş-idi ol yaña gûş
Bu sözleri işidüp oldı hâmûş

Yakîn bildi k’anuñ cân-ı hakîri
Belâ zindânınuñ olmuş esîri

Dili zencîr-i ‘ışka beste düşmiş
Devâsuz derd içinde haste düşmiş

1930. Derûnından çıkup ogıl hevâsı
Nejâd u neslden gitdi ricâsı

Turup pes Ka‘beden derd ü gam-ıla
Eve geldi yine mîr-i kabîle

Pür idüp kan yaşı-y-la gözlerini
Didi kavmine Mecnûn sözlerini

68a

Ki dâm-ı ‘ışka bu olmuş giriftâr
Muzî‘i olalum biz çâr u nâ-nâçâr

Şu sözler kim özinden gûş kıldum
Dahı uslanmaz ol tahkîk bildüm

1935. Bilüñüz siz dahı ol mübtelâyı
Gamından Leylînüñ bulmaz rehâyı

Yolında olmadur her lâhza râyı
Kilence özine aña eyler du‘âyı

Görinür Çîn-i zülf-i yâr mazlûb
Gözine halkasından Ka‘benüñ hûb

Ne kim görüp işitdi-y-se andan ol pîr
Ser-â-ser eyledi bunlara takrîr

Hastârî Kerden-i İbn Selâm Leylî-Râ

Gel iy bînende-i sırr-ı ilâhî
Bu ‘ışk işine rûşen kıl nigâhı

1940. Kıyâs itme bu işi degme işe
Ki her şahs idinimez bunu pîşe

Kişi kim ‘ışkı yok hayvân gibidür
Egerçi sûretâ insân gibidür

Ki yiyüp içüben yatmagı iy cân
Bilürsin kim başarur cümle hayvân

Başarmazsañ eger ‘ışk-ı hakîki
Mecâzî ‘ışka bârî tut üarîkî

Rumûz-ı ‘ışka çün yokdur nihâyet
Görelüm bir neye irür hikâyet

1945. Bize keşşâf-ı esrâr-ı nihânı
Şu yüzden ‘arza kıldı dâsîtâmı

Ki çün ol nev-‘arûs-ı hacle-i nâz
Şehin-şâh-ı sehî-kaddân-ı üannâz

68b

Şunuñ-la kim ruhı olmışdı handân
Gül-i ra'nâyı hacl iderdi her ân

Egerçi perde ardında-y-dı mestûr
Velî hüsni-yle şehr içre oldu meşhûr

Cemâli buldı gün günden merâtib
Yazıldı vâsıf-ı hüsniinde mekâtib

1950. Güzellendi vü bedr oldu hilâli
Ayuñ on dördine döndi cemâli

Sadâ-yı hüsn-ile ol hâli fülful
Bırakdı günbed-i âfâka gulgul

Ki mihrinden anuñ 'âlemde her sû
İrişdi magzına sad 'âşukuñ bû

Var idi bir beg eşrâf-ı 'Arabdan
Ki 'âlî kadr idi asl u nesebden

Sehî idi şu resme ol mükerrem
Ki cûdından idi şermende Hâtem

1955. Karâbatı vü kavmi bî-nihâyet
İderlerdi kamu 'izz ü ri'âyet

Anuñ İbn-i Selâm olmuşdı adı
Cihândan 'ayş-ile alurdu dâdı

Nihâyetsüz idi anda zer ü sîm
Degüldi genc-i Kârûn 'öşrine nîm

Çün ol meh-peykerüñ vâsfin işitdi
Karârı kalmayup ârâmî gitdi

Cemâli şem'ine pervâne oldu
Ki yüz Mecnûndan dîvâne oldu

1960. Hevâdan hâzırı oldı müşevveş
Gam urdı cân-ı mehcûrına ateş

Tama‘dan üâlib oldı göñli anuñ
K’irişe vaslına ol meh-likânuñ

69a

Meger bu sırrı kılmışdı ferâmûş
Ki kimse idemez mâhı derâgûş

Dürüşüp çâre isterdi dem-â-dem
Ki varup ‘âkıbet gönderdi âdem

Atasından dilettdi ol habîbı
K’olaydı haste cânınuñ üabîbı

1965. Vücûdını bu yolda eyleyüp hâk
Zeri toprak gibi dagıtdı bî-bâk

Müheyyâ eyleyüp sad genc-i şâhı
Haber gelse diyü gözlerdi râhı

Bu yaña kâsıd-ı pür-cehd ü ikdâm
Gelüp suluâna hâli kıldı i‘lâm

Çü şeh gûş eyledi peyküñ kelâmın
İşitdi İbn-i Selâmuñ hem selâmın

Begendi vü didi mu‘tâdum olsun
Hem oğlum idi hem damâdum olsun

1970. Gözüm nûrı vü başum efseridür
Cihân içinde akran serveridür

Hem işidüp anası bu hizâbı
Kabûl idüp şeh virdi cevâbı

K’o la‘le gerçi lâyıkdur bu gevher
Velîkin gençirekdür dahı duhter

Egerçi nâzenîndür dilsitândur
Dahı tâzedür ammâ nâ-tüvândur

Pes eyle virdiler peyke cevâbı
Ki hoş gördüñ bu ‘akd-ı müstezâbı

1975. Bugünden nâm-zâd olsunlar anlar
Soñucu ber-murâd olsunlar anlar

Nasîb eyledi ise Hak tebârek
Yakında ola bu ‘ors-i mübârek

69b

Çü degdi bu haber İbn-i Selâma
Safâdan kâsıda geldi kıyâma

Çi ger hazz itdi lîkin ivdi gâyet
≤arûrî va‘deye kıldı kanâ‘at

Perî-ruh perde ardında müşevveş
Gözi pür-âb u gönli tolu âteş

Kıssa-i Nevfel ü Âşinâ Soden-i Mecnûn Bâ U

1980. Sipeh-sâlâr-ı ceyš-i vahş ü üayrân
Belâ kûhında ser-gerdân u hayrân

İden nâmûs u ‘ârı perdesin çâk
Gözi nem-nâk u cânı gönli gam-nâk

Cihân ‘âşıklarınunñ ercümendi
Zamân sâdıklarınunñ ser-bülendi

Belâ mektûbına ‘unvân yazılan
‘Înâ iklîmine sulûân yazılan

Güzeller perçemi gibi şikeste
Vücûdı haste gamdan gönli beste

1985. Ten-i ‘uryânı gark-ı kuzlum-ı hûn
Belâ âşüftesi ya‘nî ki Mecnûn

Kıladı tagda feryâd u efgân
Dili biryân idi vü çeşmi giryân

Taş-ıla sînesini çâk iderdi
Yaş-ıla çehresini pâk iderdi

Çalardı nâleden borı çeküp zûr
San Isrâfil ururdu şûr ile sûr

Kıladı nâle k’işiden nevâsın
İderdi çâk destâr u kabâsın

1990. Meger ol yörede var idi bir şâh
K’özine baht u devlet idi hem-râh

70a

Melik-zâde vü sâhib-efser idi
Ebâ ‘an ced emîr-i server idi

Anuñ adına eydürlerdi Nevfel
Eli üstine hergiz yog-idi el

Sa‘âdet-mend idi hayl u haşem-dâr
Mürüvvet kânı idi hem direm-vâr

Rahîm idi dem-i ihsânda ol hân
Gazâb vaktinde ammâ şîr-i garrân

1995. Tenine zeyn idüp bir gün silâhı
Av için eyledi kasd-ı nevâhı

Havâsı birle kıldı ‘azm-i nahçîr
Giderek irdi kûh-ı Necde ol şîr

Gelür ol gâr önine k’anda Mecnûn
Dökerdi yaş yirine dîdeden hûn

Gözi tuş oldu şâhuñ ol gedâya
Belâ sinci içinde mübtelâya

Görür kim bir şikeste-hâl ü rencûr
Güline-i düşmen olmuş dsstdan dûr

2000. Hezârân yirde olmuş sînesi çâk
Gözi nemgîn vücûdı garkâ-ı hâk

Tenini gussa döndürmiş hilâle
Geh aglar gâh ider feryâd u nâle

Yilişür vahşîler pîrâmeninde
Yatup bir seg uyumuş dâmeninde

≤a‘îf ü bî-mecâl ü haste ol seg
Kurmuş cisminüñ üstünde herek

Vücûdı lâgar u bî-ferr ü bârîk
Çü merdûdân-ı dergeh bahtı târîk

2005. Cerâhat kesretinden ol vefâ gûş
Tenini postdan kılmış zirih-pûş

70b

Yahûd zahm-ı cefâdan ol mükedder
Sarılmışdı deriye pây-tâ-ser

Kapar gâhî humây-ı üstühân-cû
Teninden üstühân-ı püşt ü pehlû

Gehî urur başına depme zâgân
Yüzini üirmalar gâhî kelâgân

Bu hâl-ile anı Mecnûn-ı pür-gam
Eli-yle sıgayup ohşar dem-â-dem

2010. Düzüp zeylinden altına nihâlin
Dizini eylemiş başına bâlîn

Gehî korur sinekden cism-i zârın
Siler geh rûy-ı çâkînuñ gubârın

Geh anuñ pâyına sürer yüzini
Gehî öper yüzini vü gözini

Bu hâli-y-le gazeller vaz‘ iderdi
Ki işidenleruñ ‘aklı giderdi

O hûb eş‘âruñ uş birisi budur
İşit kim gûşîñı zeyn ide budur

Gazel Der Sıfat-ı Hâl

2015. Çünkü berk urdı derûnumdan benüm envâr-ı ‘ışk
Bâzınında oldı her şeyüñ ‘ıyân âsâr-ı ‘ışk

Hey meded dil mülki yıkıldı didüm dir çâre ne
Böyle ta‘lîm itdi gam bennâsına mi‘mâr-ı ‘ışk

Almaya ‘aynına bir çöpce cihân lezzâtını
Mâsivâdan el çeküp her kim ola bî-kâr-ı ‘ışk

Düşeli mihrüñ hevâsına yakıldum yandum âh
Böyle bilmezdüm ne mührîk âteş-imiş nâr-ı ‘ışk

Derd-i Hamdîye ölümden özge tîmâr olmaya
Zirâ ol âşüfte-hâl olmuş-durur bî-mâr-ı ‘ışk

71a

Der Beyân-ı Mükâleme-i Nevfel Bâ-Mecnûn

2020. Çün işitdi bunu mîr-i yegâne
Ki bir zîbâ gazeldür ‘âşıkâne

Su’âl itdi anuñ hûy u hisâlin
Nedür hep didiler sulûâna hâlin

Ki bir meh-rûya dil virüp bu güm-râh
Delü oldı şu resme kim görür şâh

Atası ‘Âmirîler üzredür hân
Bu ‘ışk evcinden oldı şöyle hayrân

Şeh işitdi ola kim bir perî-zâd
Kapupdur Leylî iderler aña ad

2025. Yakîn yirde fûlân şâhuñ kızıdur
İdüpdür sît-i hüsnî ‘âlemi pür

Ta‘aşşuk idüp ol sîmîn-‘izâre
Olup dîvâne düşdi kûhsâre

Şular kim bî-haberdür ‘ışk işinden
Adın Mecnûn kodılar cünbişinden

Gazeller okumakdur dâyim işi
Bu resm-ile geçürür yaz u kış

Çü Leylîden yañadan ire bir bâd
Urur vafında anuñ sad beyte bünyâd

2030. Ol iklîmden ki bir ebr ola peydâ
Yazar şânında yüz eş‘âr-ı garrâ

Gice gündüz budur ‘âlemde kârı
Dahı yokdur hisâb vü şumâr

Gelür ezrâf-ı ‘âlemden müsâfir
Bu miskînüñ temâşâsına vâfir

Getürürler şarâbı vü üa‘âmı
Yiyüp tâ nuklden nûş ide câmı

71b

Tutar sad cehd-ile bir câm o bî-hûş
Anı da yârı yâdına ider nûş

2035. Çü bildi hâlini Mecnûnuñ ol hân
Didi kim boynuma farz olsun el-ân

Ki men‘ itmezse takdîr-i Hudâyı
Ururam kâmına bu mübtelâyı

İnüp rahşından i‘zâz-ıla derhâl
Çeküp urdı bir yire çün Rüstem-i Zâl

Okuyup rıfk-ıla yanına anı
Bile bir sofradan yidürdi nânı

Didi kim bir sege iy kûh ulûsı
Nedür senden bu rıfk u çâpulûsı

2040. Kimüñ iti-durur bu kelb-i bîmâr
K’ola bu resme teşrîfe sezâ-vâr

Çün işitdi kelâm-ı şâh Mecnûn
Dür-efşân dîdesini kıldı pür-hûn

Eyitdi kim bu seg ol şâhumuñdur
Yüzi hurşîd u alnı mâhumuñdur

Götürüp âsıtân-ı Leylîden baş
Bu gurbetde olupdur baña yoldaş

Şu demde kim cevân idi vü garrân
Şikâr idi buña şîrân-ı devrân

2045. Benüm hem-gâhum u hem-râzum idi
Figân u nâlede dem-sâzum idi

Bugün k’oldı kocalup süst cânı
Der-i dildârdan sürdiler anı

Gelüp yine beni buldı burada
İrişdüm vaslı şevkinden murâda

Vefâdan düzmege aña üa‘âmı
Tenüm dürcine toldurdum ‘ızâmı

72a

Dimişler yeg-durur kelb-i vefâdâr
Şol âdemden ki ola merdum-âzâr

2050. Çü şâh añladı Mecnûnuñ sözini
Pür itdi eşk-i hayret-le gözini

Mizâcınca üküş söz söyledi germ
Şu deñlü k’itdi anı mûm-veş nerm

Görür bir sözde kim yârın ide yâd
Dil-i gam-gîni olur hurrem u şâd

Velîkin bir söz açsa her cihetden
Eger hikmetden u ger ma‘rifetden

Añılmasa içinde nâm-ı Leylî
Dür-i mahz olsa kılmaz aña meyli

2055. Çü bildi derdini şâh-ı hîred-ver
Diline almadı pes gayr-ı dilber

Düzüp anuñ murâdınca kelâmın
Becid yâd itdi turdı Leylî nâmın

Çü Mecnûn gördi şehden bu vefâyı
Didi buldum zehî hûb âşinâyı

Safâlar sürdi anuñ ülfetinden
Tamâm âsûde düşdi sohbetinden

Biraz cem‘ eyleyüp başına hûşın
Kelâm-ı şâha teslîm itdi gûşın

2060. Gamı şâdiye dönüp hoş dil oldı
Yidi vü içdi oynadı vü güldi

Gelüp cânına hoş şâhuñ cevâbı
‘İmâret oldı gönünün harâbı

Dönüp şeh didi k’ol bedr-i tamâmı
Saña cift ideyin iy ‘ışk imâmı

Ne vech-ile eger olursa mümkün
İdem ol meh-veşi saña mukârin

72b

Getürem mâh-ısa burcuña anı
İrürem lâ‘l-ise dürcüñe anı

2065. Döküp bu yolda genc-i hüsvânê
Seni vasl idem ol şîrîn-dehâne

Zer ile olmaz ise ger müyesser
Elem zûr-ıla tartup tîg u hancer

Uçarsa murg olup çarh-ı berîne
Kemendüm-le çekem anı zemîne

Ve ger höd seng içinde-y-se şerâre
Çekem anı demir gibi kenâre

Şu deñlü eyleyem ceng ü cidâli
Ki dikem gülşenüñe ol nihâli

2070. Saña tâ hem-ser olmayınca ol mâh
Kemendüm cengden kalmaya kûtâh

Bu sözden idinüp ümmîd ol abdâl
Öñinde secde-i şükr itdi derhâl

Didi kim iyi şehin-şâh-ı felek taht
K’ışigüñde bulur neşv-ü-nemâ baht

Çok eyledi atam cehd ü müdârâ
Velî virmediler olmadı çâre

Virilmez didiler gül bergi bâde
Ne lâıkdur bu meh ol dîv-zâde

2075. Etegüm üzre kılmaga namâzı
Yudum biñ kerre virmezler cevâzı

Üküş dil düzdiler sîm-i sepîdi
Açılmadı kara bahtum kilîdi

Sa‘âdetsüz başumdan üâyir-i baht
İdüp pervâz düşürmiş-durur raht

Egerçi kim yücedür himmet-i şâh
Velî ben rû-siyâhuñ bahtı kûtâh

73a

Olupdur baht-ı nahsum bed ser-encâm
Degüldür murg-ı maksûdum baña râm

2080. Geç andan baña besdür bu şikence
Şehâ olmaz iş için düşme rence

Bu kavluñ çeşmesi beñzer serâba
Beni öz hâlüme ko gir sevâba

Ki ölince geçinem gâr içinde
Şehîden katl olam bu kâr içinde

İşidüp bu nefîri Nevfel andan
Taleb-kâr oldu dermânına cândan

Ki ol dahı garîb ü tâze idi
Dilinde mihr bî-endâze idi

2085. Cevân idi vü Mecnûn-ıla hem-sâl
Degül hem-sâl ancak belki hem-hâl

Var idi sînesinde ‘ışkdan derd
Komişdı gam dili mir’âtına gerd

Haberdâr idi ‘âşıklık gamından
Pür idi dîdesi hasret neminden

Yemîn eyledi vü gösterdi mîsâk
K’anuñ hakkı k’odur Hallâk-ı âfâk

Risâlet mühri hakkı kim Muhammed
Tutar zahr-ı şerîfinde muhalled

2090. Bu yolda ben saña şöyle mu‘înem
Ki hem başum fedâdur hem hazînem

Yiyüp içmeyem artuk tutmayam câm
Refiküñ olmayınca ol dil-ârâm

Helâl olunca saña ol perî-rû
Harâm olsun benüm gözüme uyhu

Ricâ oldur velî senden de iy nûr
Ki bu şûrîdelikden olasın dûr

73b

Sükûn eyleyesin bir yirde bî-gam
‘Înânın zabü idesin gönlüñüñ hem

2095. Ki senden gönlüñi zabü eylemek berk
Yoluñda benden itmek cânımı terk

Çün âdem oğlısın âdem-le yâr ol
Ko bu şeydâlığı sâhib-vekâr ol

Çü Mecnûn gördi bir şerbet ki pür şevk
İdüp nûş anı cânı buldı yüz zevk

Didi dilden ki bu söz dise sâdık
Zihî Nevfel zihî ustâd-ı hazik

İdüp ol va‘deye pes i‘timâdı
Biraz gitdi başından fitne bâdı

2100. Bıragup pâyına sabr ipi kullâb
Ricâ saçdı şitâbı nârına âb

Turup şâhuñ vazangâhına geldi
Yakînında karâr itdi vü kaldı

‘Arab resmince bağlandı ‘imâme
Giyindi il gibi egnine câme

Şehüñ bezminde nûş eyledi bâde
Geçürdi vaktini zevk ü safâda

Nigâruñ hüsn-i vasfında dem-â-dem
Gazeller söyledi zîbâ vü hurrem

2105. Teni râhat bulup yidi üa‘âmı
Giyüp dîbâ kabâ nûş itdi câmı

Hamîde kaddi oldu hîz-rânî
Ruh-ı zerdine reng irdi erguvânî

Ruhında hatt-ı müşgîn gâliye-vâr
Mehüñ pîrâmenine çekdi pergâr

Şu gül kim kopmış-idi bâd-ı âfet
Getürdi yirine rîh-i sa‘âdet

74a

Yine subh-ı münîri oldu handân
Yine mihr-i ruhı gösterdi dendân

2110. Yaban dîvânesi oldu hiredmend
Çözildi mübtelâ-yı gârdan bend

Sükûnet eyledi vardıkça anı
Ferîd ü ‘âkıl-ı bezm-i me‘âni

Katı ikrâm iderdi Nevfel-i hân
Tutardı nâz-ıla anı hezârân

Şarâb içmezdi bir dem hazretinsüz
Huzûr itmezdi cânı üal‘atinsuz

Bu resm-ile üç ay mikdârı bunlar
Safâ vü ‘işret itdiler mukarrer

‘Itâb Kerden-i Mecnûn Nevfel-râ Der Bî-Vefâyî-yi ‘Ahd

2115. Meger bir gün ikisi şöyle halvet
Oturmuşlardı iderlerdi sohbet

Şarâb-ıla hoş idüp demlerini
Sürerlerdi gönülden gamlarını

Okurlardı gazeller ‘âşıkâne
Yog-idi gamdan anlarda nişâne

Bu hâl içre dil-i Mecnûna nâgâh
Güzer kıldı hayâl-i rûy-ı dil-hâh

Yine ‘ışk âteşi virdi harâret
Dili mülkin yine gam kıldı gâret

2120. Didi sulûâna k’iy mîr-i kavî cehd
Bizüm-le böyle mi itmişdüñüz ‘ahd

Kanı ol va‘de vü ‘özü dilekler
Ki yârı baña kılmışduñ mukarrer

İrürmedüñ beni vasl-ı habîbe
Savurduñ hâkumı bâd-ı firîbe

74b

Firîb ü âl-ıla ben mübtelâyı
Götürüp ‘ahde kılmaduñ vefâyı

Beni kılduñ meger maksûda bâlig
Ki geçdüñ oturursun şöyle fârig

2125. Şehâ beñzer ki istersin helâkum
Ki işitmezsın âh-ı derd-nâkum

Degüldür sencileyin şâha lâyıık
K'ide kavlı itdüğine bî-vefâlık

Meded eyle ki düşvâr oldı hâlüm
Karâr u sabra kalmadı mecâlüm

İrürmezseñ baña ol yâr-ı cânı
Ne ben 'âlemde ne höd zindegânı

Nâme Neviştên-i Nevfel Peder-i Leylî-Râ vü Peykâr Kerden

Çü Nevfel gördi andan bu 'itâbı
Buyurdı tîz giderdiler şarâbı

2130. Alup hâzır çerîsin turdı derhâl
Toyurdı cümlesin virüp zer ü mâl

Gice gündüz dimeyüp sürdi gitdi
Nitekim seyl-i tund irdi vü yitdi

Çü ser haddine ol kavmuñ kodı pây
Konup bir câyigâha eyledi rây

Ki bir mektûb kıldı ya'nî tertîb
Didi evvel idüp i'zâz ü tergîb

Ki'o gül k'olmuş-durur bâguñ çerâğı
Komış derdi dil-i Mecnûna dağı

2135. Ricâdur hazretüñden k'amı bî-güft
İdesin bülbül-i nâlân-ıla çüft

Ne deñlü ister-iseñ gevher ü mâl
Sözümüz sınmasun tek virelüm el

75a

Vegernî virmez-iseñ minnet-ile
Aluram soñra zûr u şiddet-ile

Eger baş çekmeyesin bu sözümden
Göresin fâйд-i haylı özümden

Veger höd çekesin bu hükmden ser
Ola farkuñ sezâ-yı tîg u hancer

2140. Çü hatm oldı bu tertîb üzre mektûb
Alup bir kâsıd itdi ‘azm-i mazlûb

İdüp pervâz burc-ı mâha irdi
Ki ya‘nî bârgâh-ı şâha irdi

Şâh açup okudukda nâmesini
Gazabdan çâk kıldı câmesini

Ki zîrâ gördi gâyet fitne-engîz
Yüzi kızdı nitekim âteş-i tîz

Didi kim bu ne sözdür ‘akldan dûr
Delürüp olmasun igende magrûr

2145. Çi ger Nevfel-durur mîr-i mu‘azzam
Degülüz biz de iñen kimseden kem

Yanında var idi bir münşî ustâd
Aña didi ki bir nâme kıl âbâd

Velî ma‘kûl yaz her bir cevâbı
Hazâsına bedel eyle savâbı

Şu resme yazdı kim bî-vech iş itme
Ziyân eyleyecegüñ yola gitme

Ki Leylî fi‘l-mesel bir mâh-ı nevdür
Gamına sad dil-i ‘âşık gîrevdür

2150. Yücedür çün bilürsin menzil-i mâh
Olur her el aña irmekde kûtâh

Cihân ger toptolu olursa Nevfel
Degülsen kimse irürmez aña el

75b

Veger höd niyyetüñ itmekdesse ceng
Cihâmı gözlerüñe eyleyem teng

Şu resme göresün benden cidâli
Ki'nudasın ol itdigüñ hayâli

Bu resme sözleri-y-le bî-nihâyet
Soñucu nâmeye buldurdı gâyet

2155. Şehüñ peykine virüp gîne anı
Var âgâh it didi ol nâ-tuvânı

Alup ol nâmeyi peyk-i sebük-hîz
İrişdi yine Nevfelden yaña tîz

Pes ol mektûbı şâh-ı nîk-mahzar
Okuyıvirdi ashâbına yek-ser

Görür mazmûnın anuñ mûy-ber-mûy
Zebân-ı kînden olmuş suhen-gûy

Yazılmış safhasına pîç-der-pîç
Şu sözler kim begenmez 'akl anı hîç

2160. Çün oldı ol hazuñ zımından âgâh
Tegayyur buldı hayretten ruh şâh

Sıfat-ı Ceng

Hemân sâ'at sûvar oldı vü sürdi
Olar dahı irişüp karşı turdı

Düzüldi hem iki cânibden alay
İrişdi âsumâna nâle-i nây

Çün oldu rû-be-rû ol iki leşker
Çalındı üabl ü götrildi ‘alemler

Sadâ tûfânı ol meydânda her sû
Tenûr-ı kûsdan geldi yukaru

2165. Hemândem geldi bahr-ı ceng cûşa
Dilîrân başladı yir yir hurûşa

76a

İki kandan deñizdür oldu cûşân
Delîrân mevc-veş anda hurûşân

Garîv ü nâle-i kûs irdi çarha
Bahadırlar safâdan girdi çarha

Dilâverler gamından kûs nâlân
Dögüp gögsini eyler âh u efgân

Bir aylık yolda hevlinden garîvüñ
Diyeyduñ ödi siddi nerre dîvuñ

2170. Çü anlar mâteminde zâr u gamgîn
İñiler derd-ile her nây-ı zerrîn

Sehî kâmetlüler merginde sürnâ
Iraklardan kara şem‘ idi gûyâ

Tuyûr-nâvikân-ı tîz-reftâr
Yimege hsn-ı merdân açdı mikâr

Ecel peykidür anda tîr-i bürrân
Ki per sokup başa yiler şitâbân

Dilâverler elinde ok k’o pür müşt
Ölürken dir şehâdet için engüşt

2175. Gelüp merg-i ciger-hâr u cefâ-hâh
Kemânlar güncin idendi kemîngâh

Zirih gibi yimekten zahm-ı nâvuk
Hezârân sîneler oldu müşebbek

Kalup nâçâr niçe nâvuk-efgen
Kemende eyledi teslîm-i gerden

Serinde nîzenüñ tinnîn-i saf-der
San oldu kandan meş'al münevver

Anuñ k'irdi lebe derd ile cânı
İder âyîne-veş sîh imtihânı

2180. Hem ejdrhâ-yı tîg-i zehr-perver
Kını gârından ihrâc eyledi ser

76b

Kılıç âbından itdi her dilâver
Şarâb-ı merg-ile pür kâse-i ser

Görinmez çeşm-i tîga mihr-i merdüm
Meger kim eylemiş merdümligi güm

Tutup kandan pîyâle tîg ber-dest
Zemîni cur'asından eyledi mest

Bahâdırlar elinde tîg-i hûnîn
Urur cân himrenine âteş-i kîn

2185. Reg-i tenden ki deşte atılır kan
Olur kîn çerhine kavs-ı kuzah san

Kılıç bir başı k'ider iki pâre
Olur andan 'iyân cüft nakâre

Giyüp pûlâd câme çûb-ı şeş per
Gehî ten hurd iderdi gâh başlar

Siperler itmiş ebrûsını pür çîn
Kılıca ya'nî kim ızhâr ider kîn

Tolup kan cûş eyler dîk serler
K'aña serpûş gibidür siperler

2190. Ecel dâmı-durur gûyâ zirihler
Ki 'ömr ayagina takmış girihler

'Acebdür kim bahâdırlar degül sîr
Yimekden zahm-ı gürz ü tîr u şemşîr

Koparur serverânuñ tîg-ı tîzi
Muhannesler başına restehîzi

Müdâm ol rezmgâh içre delîrân
Garîvândur nitekim nerre şîrân

Bahâdırlar için tutmaga mâtem
Tagıtdı sad hezârân kelle perçem

2195. San oldı rezmgâh kandan gülistân
Ki bülbüldür içinde zâg nâlân

77a

Şu kim atına kendüyi inâna
Anı bir demde iltür ol cihâna

At ayagında duymayup cefâya
Zemîn gökler gibi agdı havâyâ

At ayagından atdı 'arsa-ı hâk
Dilîrân mâteminden yakasın çâk

Kûşîden-i Mecnûn Be-Cihet-i Sulh

Dilâverler çalışup dökmede hûn
Hisâb-ı vuslat-ı dilberde Mecnûn

2200. Dürüşüp herkes itmekde kıtâli
Barışdurmakda Mecnûnuñ hayâli

Çeker her kişi ceng içre cezâyı
Ol okur sulh için dâyim du‘âyı

‘Aduv sîne urur her kişi tîgı
Çalar ol sîneden üabl-ı dirîgı

Dönüp meydân için eyler üavâfı
Ki sulh eyleyeler koyup muzâfı

İlüñ üa‘nın kosa añmasa nengi
Ururdi kendüler ceşî-y-le cengi

2205. Başını üa‘n-ı düşmen kılmasa kel
Keserdi dostı başını evvel

Elinden gelse alup cânlarını
İderdi köşte peştîbânlarını

Çeker bu leşkerüñ ger gayretini
Diler ol ceşüñ ammâ nusretini

Bu leşkerden sürer meydâna rahşı
Du‘â eyler velî anlara yahşı

Eger ol üâyifeden düşe bir baş
Öperek kaldurur yirden bu kallâş

77b

2210. Ger ölse yârı hâylerinden bir âdem
Yur anı gözleri yaşî-y-la muhkem

Bu cânibden geçinür sûretâ ger
Velî dilden olaruñ fethin ister

Kavî dest olsa bunlar ol nihânî
Elinden bıragur tîr u kemânî

Veger h d olsa ol leŖker ‘aduv-g r
NeŖ zından gar v ider bu  n Ŗ r

Bir  dem sord  andan k’iy civ n merd
H  sensin b ‘is-i heyc  v  n verd

2215. D riŖ p biz senün- n vir r z c n
Niçün sen hasma olursun nige-h n

Didi  n kiŖin n hasm  ola y r
Ne iŖler arada t g-i cef -k r

Cid l-ı hasm içündür gözlemek neng
Ne c num var ki idem y r-ıla ceng

Ten md r gerçi bu leŖkerde k yim
Dil n ol c nibed r meyli d yim

Hak kat bu-durur ‘iŖk içre l yık
K’ ninde y rın n c n vire ‘ Ŗık

2220. Benüm c num   böyle der-miy ndur
Size meyl itmed g m bes ‘iy ndur

  Mecn nu n s zin ol Ŗ hs iŖitdi
Kod  hayr n olup bir ya na gitdi

Yine h line meŖg l oldu Mecn n
Yine d kmege baŖladı gözi h n

B z GeŖten-i Nevfel Ez Ceng   Sulh num den

Alup Nevfel eline t g-ı b -reng
  fili mest iderdi alıŖup ceng

78a

‘Ad v ceŖŖine bir vech-ile girdi
Ki h k itdi v c dın kime k’irdi

2225. Degül lâzım ki'ura tîg-ı girânı
Görenüñ korhudan çıkardı cânı

Felek lertzân olurdu na'rasından
Yıkılurdu cihân bir hamlesinden

Bu resme çok zamân itdi neberdi
Niçeler tîgı darbından geberdi

Dilâverler idüp her gûşede ceng
Gözetdi her birisi gayret ü neng

Çalışdılar şu deñlü kim cedelden
Kılıçlar çöngelüp kaldı 'amelden

2230. Seherden mâ-hasal olunca ahşâm
Katı ceng itdiler kılmayup ârâm

Çün oldı münhezim gündüz sipâhı
Bırakdı tîgın elden çerh şâhı

Şeb irüp turra-i gerdûn-ı ahðar
Tagıtdı çehre-i rûz üzre 'anber

Şeh-i Hindûstân açup kemîni
Sıdı ceyš-i sipeh-sâlâr-ı Çîni

İki cânibden idüp fikr ü tedbîr
Neberdi eylediler subha te'hîr

2235. Dönüp bes her kişi geldi mekâna
Şeb irse nitekim murg âşiyâna

Yatup ol gice ârâm eylediler
Kazâya cânların râm eylediler

Çü mâr-ı zulmet itdi mühresin çîn
Ruhı ðahhâk-ı devrân oldı zengîn

Ki ya'nî subh irüp hurşîd-i enver
Cihân âyînesin kıldı münevver

78b

Mübârizler eline aldı çâlâk
Sünûlerin misâl-i mâr-ı ðahhâk

2240. Meger kim kavmine Leylînüñ ol şeb
İrişmiş-idi bir leşker müretteb

Kabîlenüñ pes pîşinden anlar
Bulara sepdiler çok tîr-i safder

Görüp bu hâleti Nevfel nihânı
Didi sulh itmesem görem ziyânı

Pes ortaya miyâncılar salup tîz
Şarûrî eyledi sulh etmege hîz

Ki yok yire nedür çekmek bu derdi
Ne lâzım bî-sebeb kılmak neberdi

2245. Dilerdüm sizden ol perî nişânı
K'ideydüm şadumân bu nev cevânı

Ebâ-'an-ced hazînemde ne kim var
Bu 'ors-içün fedâ kılaydum iy yâr

Bulaydum bu 'amelden tâ sevâbı
Çü böyle virdüñüz aldum cevâbı

Ki ya'nî satmaduñuz şekkeri siz
Gerekmez sirke dahı almazuz biz

Dilemedüñüz itmek çün bu kârı
Kılıçlaşmak nedür ortada bârı

2250. Miyâncı çün bu kavli kıldı âgâz
Çeriler geldi pes ceng itmeden vaz

Ol aradan düşürüp bâr u büngâh
Gönildi illerine ol iki şâh

Saçarak gözlerinden eşk-i pür-hûn
Yine ‘azm itdi kûh-ı Necde Mecnûn

Kasd Kerden-i Kabîle-i Leylî Be-Koşten-i Mecnûn

79a

Çün oldı bu hikâyet ‘âleme fâş
Mesâviye şurû‘ itdi her evbâş

Ki ‘ışkından bir âfet dilerübânuñ
Delürüp ‘aklı gitmiş bir cevânuñ

2255. Beg oğlu-y-mış koyup taht u kûlâhı
İdermiş üaglar başında âhı

Görüp hâlini Nevfel eylemiş ‘ahd
K’o mâha vasl ide bunı kılup cehd

Soñucı virmemişler üâlib olmuş
Kıtâl itmiş ‘adûsı gâlib olmuş

Pes idüp sulh terk itmiş neberdi
Füzûn olmuş cevânuñ dilde derdi

Bu resme eyleyüp her kişi teşnî‘
İlüñ üa‘nı nigâra virdi tasdî‘

2260. Dil ü cânda huzûrı kalmadı hiç
Nihâl-i kaddı oldı gussdan pîç

İki kimse karâbâtından anuñ
Didiler şâha hâlâtından anuñ

Ki bir dîvâne kıldı bizi bed-nâm
İl içre eyledi bî-‘âr u nâ-kâm

Husûsan kim ne evzâ' olsa derhâl
Vukû'ı üzre nazm ider ol abdâl

İdinür dâymâ tesbîh dilde
İşidüp yâd eyler andan ilde

2265. Gelürler bunda eylerler sürûdî
Komadılar il içre bizde odî

Yog-ise bir tedârik bu fesâda
Cihân içinde nâmuñ verdi bâda

Koyar gamdan başına Leylî hâki
Ki bu yıldandır ol şem'ũñ hilâlî

79b

Bu işe düşmez iseñ ger mukayyed
Gamâm-ı gamda kalur meh muhalled

Çün agâh oldı sulûân bu haberden
Taraldı cânı havfî-y-le hazerden

2270. Kılıç çekdi vü gösterdi 'itâbı
Didi bunuñ-la aña virem cevâbı

Buyurdı leşkerine her kim anı
Buluban sînesinden döke kanı

Getüre başını bunda nişâne
Aña ihsânlar idem bî-bahâne

İşidüp bu kelâmı her dilâver
Göñüllerinde kıldılar mukarrer

Ki kanda görseler ol nâ-tuvânı
İderler katl virmeyüp emânı

2275. Kesüp ya'nî başın ol bî-günâhuñ
Alalar hıl'atını pâdişâhuñ

**Âgâh Şoden-i Leylî Ez-Mekr-i İşân Ve Kâsîd Dâden-i
Mecnûn-Râ**

Çü Leylî bu haberden vâkîf oldı
Katı endîşe-nâk u hâyîf oldı

Didi kim ger bu sırdan ben sehî-kâr
Kılam ol şifte-hâli haberdâr

Hazer kılmaya fikr idüp helâkın
Vire nâgeh fenâ bâdına hâkın

Ki cânından yuyupdur el mu‘ayyen
‘Abes yire tutar şemşîre gerden

2280. V’eger âgâh kılmazsam mukarrer
Bir iş ider aña bu hîle-gerler

Bu gamdan gey mükedder idi hâli
Göñülde düzdi âhir bu hayâli

80a

Ki bir kâsîd bulup hûb u yegâne
İde dîvâneden yaña revâne

Varup hem kendüden ilte selâmı
‘İyân ide aña hem bu kelâmı

Ki iy viren sabâ-yı ‘ışka hirmen
Karârı hüşesine âteş efgem

2285. Cihân ‘âşıklarınun ser-firâzı
Uran bizüm-le lâf-ı ‘ışk-bâzı

Senün ucuñdan olmışlardur iy cân
Karâbâtum baña hep düşmen el-ân

Atam-la eylemişler ittifâkı
Düzetmişler arada bu nifâkı

Ki kanda bulsalar sen gam-şinâsı
Helâk ideler iy cân âşinâsı

İrürürlerse bir âfet saña ger
Beni de öldüriserler mukarrer

2290. Ricâ oldur k'olasın nitekim nûr
Bularuñ gözlerinden bir zamân dûr

Ölümden ger saña gelmezse korhu
Esirge ben esîri iy cefâ-hû

Özi-y-le çün-kim ol dîdâr-ı çâpük
Bu resme bagladı bir fikr-i nâzük

Bulup pes bir rasûl ol sâ'idi sîm
Hezârân şîve ile kıldı ta'lîm

Ki ya'nî bu hikâyetden nihânı
Haberdâr eyle var ol yâr-ı cânı

2295. Başum üzre diyüp peyk-i sebük-bâl
Turup 'azm itdi kûh-ı Necde derhâl

Varup sizdügi yirleri aradı
Kamu tagı vü sahrâyı taradı

80b

Gezüp vâdî-be-vâdî gâr-be-gâr
Bulmadı vü yine döndi nâ-çâr

Gelüp didi ki bulmadum nişânın
Sanem işidüp arturdu figânın

Didi irüp ecel bâd-ı hazânı
Meger kapmışdur ol serv-i revânı

2300. Yahûd yimişdür ola cânverler
Diri-y-mişse bulunurdu mukarrer

Ne deñlü var ise Leyliye mahrem
Ser-â-ser tutdılar mâh-ıla mâtem

Şu deñlü kıldılar âh u figânı
Ki pür dūd eylediler âsumânı

Meger ol vakt ol genc-i perîşân
Özin bir gûşede kılmışdı pinhân

Degüldi mültefit bu saydgâha
Kanâ'at kılmış-idi gerd-i râha

2305. Taleb-kâr idi gence buldı renci
Ki renc-ile bulur her kişi genci

Benî Sa'd obasından bir nigû-hâh
Geçerken ol güzergehden be-nâgâh

Gözi tûş oldu ol hâli harâba
Görür yatur yüz urmuş bir serâba

Kıtâl-ı 'ışkda olmuş kemân-gîr
Ki kaddın kavs düzmiş nâlesin tîr

Ne nâlesinden özge hem-demi var
Ne sâyesinden ayru mahremi var

2310. Benî Sa'dî çün anı böyle gördi
Ser-engüştine hayretten diş urdı

Ki gördi bir cevândur tâze yaşlu
Dili pür-derd ü gam-gîn bagrı başlu

81a

Söze çekdi pes anı her aradan
Cevâb işitmedi akdan karadan

Çü bildi söylemez ol 'âşık-ı zâr
Geçiverdi yolına merd-i reh-dâr

Diyâr-ı Leylîye irüp oradan
Habîr itdi ili bu mâcerâdan

2315. Ki Mecnûnı filân virânda gördüm
Cihân ‘ibretlerin hep anda gördüm

Garîb ü bî-kes ü miskîn ü rencûr
Çü dîv âdem gözinden dûr u mestûr

Çü Leylî bu haberden oldu âgâh
Ki ol miskîne kandadur vazangâh

Yine ol kâsıdı eyledi derhâl
Cenâb-ı ‘âşık-ı nâlâna irsâl

Buyurdı kim keremden bir zamân ol
Özin bir gûşede kılsın nihân ol

2320. Virüp bu kıssadan pes peyk-i ‘ârif
Ser-â-ser eyledi Mecnûnı vâkıf

İşidüp bu hîüâb-ı müstezâbı
Revân ol kâsıda virdi cevâbı

Ki ben kavlinden ol serv-i revâne
Du‘âlar eyleyüp di yana yana

Ki ölmekdür baña gerçi sa‘âdet
Velî çün böyledür anda irâdet

Şu resme eyleyen pinhân özümü
Ki ‘Azrâ’ il de görmesün yüzümü

2325. Velî ben bende sen ‘âlemde zînhâr
Ferâmûş itmesün ol serv-i refâtâr

Bunu didi vü peyke virdi destûr
Özin bir gûşede pes kıldı mestûr

81b

Mesâf-ı Kerden-i Nevfel Bâ Kabîle-i Leylî Bâr-ı Dovvum

Bu hâlûñ üstine çün geçdi eyyâm
Te‘aşşuk eyledi Mecnûna ikdâm

Tükendi sabrı vü gitdi karârı
Elinde kalmadı hîç ihtiyârı

İderek derd ü gamdan nâle vü zâr
Yine Nevfel katına geldi nâçâr

2330. Didi kim iy cihânuñ şehriyârı
Dürüşüp irüren yârına yârı

Hezârân âferîn serverlik itdüñ
Eli virdüñ nigârı erlik itdüñ

Şecâ‘atdan bülend oldı külâhuñ
İl içre yüzüñ ag itdi sipâhuñ

Dir idüñ ceng içinde dîv-bendüm
Dilir ü pehlivân u zûr-mendüm

Bu mı-y-dı kılduğı cevlân semendüñ
Bu mı-y-dı tutduğı gerdân kemendüñ

2335. Düşüp tevbîrûme fi‘lûñ muhâlif
Beni kılduñ cihân içinde hâyif

Gice gündüz işümi kılduñ efgân
Ciger âhum odından oldı biryân

Getürdüñ dürlü kaygular serüme
Gülünc itdüñ beni düşmenlerüme

Baňa yâr idi evvel kavm-ı dildâr
Kamusı düşmen oldı şimdi iy yâr

Yüzüme açılan bâb-ı ‘inâyet
Kapandı yine kaldum bî-sa‘âdet

2340. Olalıdan senüñ-le yâr-ı çün yâr
Kamu kârum yile gitdi zihî kâr

82a

Beni ya‘nî ki irürdüñ murâda
Ki atdan düşmişe döndüm arada

Sen ol çübâna döndüñ iy cihângîr
Ki urdı kelbin atup kurd içün tîr

Çi ger ‘âlemde nâmuñdur mükemmel
Velîkin ‘uhde-i ‘ahdüñ muhallel

Degüldüm ben ezel bu resme haste
≤a‘îf ü ‘âciz ü hâr ü şikeste

2345. Velîkin şimdi kaz‘ oldı ümîdüm
Boyandı karaya baht-ı sefîdüm

Mürüvvet eyleseñ bir dahı hânım
K’olıcak kalmasa boynuñda kanım

Dil-i târîkümüñ sen rûşenâsı
Ten-i âzürdemüñ sen mûmîyâsı

Anuñ bu nüktesin k’ışitdi Nevfel
Diledi kim yine cenge ura el

Kılup dîvân okutdı ehl-i harbi
Kamusına yidürdi rifk-i cerbi

2350. Didi kim bî-mededlikden ben evvel
Neberdi eyledüm sulha mübeddel

Çeri uydurmadugumdan zarûrî
Barışduk kıldı ‘özü ile o hûrî

Bi-hamdillâh ki geldüm menzilüme
Selâmet birle vasl oldum ilüme

Kabâyilden okudup ceş-i enbûh
Kılayın kalb-i a‘dây pür-endûh

Çeküp düşmen yüzine tîg-i pûlâd
Koyayın ben dahı ‘âlemde bir ad

2355. Oturmayın cihân içre serîre
O genc irişmeyince bu fakîre

82b

Çün itdi ceng kılmagı mukarrer
Pes emr eyledi kim cem‘ ola leşker

Tagıdup nâmeler çevre diyâra
Te‘emmül kıldı bir müddet bulara

Medîne birle Bagdâduñ arası
Pür oldı ceş-ile kûh u ovası

Yem-i ceş itdi bir vech-ile cûşı
Ki çerhe çıkdı mevcinüñ hurûşı

2360. Kamu olmuşlar idi âhına gark
Kılıç oynatmada her biri çün berk

Bahâdırlar kamu çün nîze serdâr
Kemer bağlandılar kılmaga peygâr

Ne yir kaldı zemînde basacak pây
Ne kuş buldı havâda uçacak cây

Yine evvelki menzilgâha geldi
‘Adûsı cânibîne peyk saldı

Sıfat-ı Ceng ü Münhezim Şoden-i Kabîle-i Leylî

Çü Nevfel çekdi ol ceş-i girânı
Sadâ vü savtı toldurdi cihânı

2365. Bu yaña hasmı da olup haberdâr
‘Adûsın karşuladı çâr-nâ-çâr

Çıkup bir püşteye mîri kabîle
Nazar kıldı bulara yüz gam-ıla

Pür olmuş gördi sahrâ tîg ü hancer
Cihânı kabzamış emvâc-ı leşker

Virüben leşkerine istîmâlet
≤arûrî eyledi cenge ikâmet

İki âdem deñizdür karışdı
Ya iki ejdihâldur sarışdı

83a

2370. Garîv ü zelzele âfâkı tutdı
Kıtâl âteş-gedesi katı tutdı

Şu resme na‘ra urdı kûs-ı bî-bâk
K’işidenlerüñ oldı zehresi çâk

Yenüñ bir vech-ile âvâzı çıkdı
Ki gûyâ günbed-i gerdûmı yıkdı

Dem urdı sanki Isrâfil sûra
Kıyâmet günleri geldi zuhûra

Kılıçlar yürüdi vü kopdı gavgâ
Pür oldı küşteden püşte-y-le sahrâ

2375. O sahrânuñ ne deñlü varsa sengi
Bulaşup kana lâ‘le döndi rengi

Dilîrân çekdi yir yir tîg-i bürrân
Gazâb vaktinde hem-çün şîr-i garrân

Söñüler sîneler sökmekde çâlâk
Dilîrân sadrını tîr itmede çâk

Mübârizler ki ‘arz eyler mehâbet
Kopar nâ-merdler üzre kıyâmet

Ola ‘ukkâb-ı nâvek çünki perdâr
Muhannesler kalur kerkes gibi hâr

2380. Garîv-ı harbden meydân-ı ‘ayyûk
San oldu mevsim-i kesretde bir sûk

Ne ser kim kesdi anı tîg-i bürrân
Sabâ gîsûların kıldı perîşân

Dilîrân mâteminde k’oldılar hâk
Gök itdi dâmenin yir yakasın çâk

Bulut gibi gubâr agdı havâyâ
Ki kandan yagdı bârân ol ovaya

Binâ-yı ‘âlemi ol ceng yıkdı
Ki gök indi yire yir göge çıkdı

83b

2385. Zemîn ü âsumân oldu belürsüz
Toz içinde cihân oldu belürsüz

Gözini toz gögüñ pûşîde kıldı
Yirüñ sadrın çeri cûşîde kıldı

Söyüñdi kasr-ı gerdûnuñ çerâğı
Havânuñ oldu âşüfte dimâğı

Bahâdırlar idüp hayret meyin nûş
Su resme oldılar ol meclisde medhûş

Ki akdan fark idemezler karayı
Seçebilmezler arz-ıla semâyı

2390. Cihâmı şöyle târîk itdi ol ceng
Ki tozdan rûy-ı ‘âlem oldı şeb-reng

İdinmiş idi ol zulmetde leşker
Süñü şem‘in ecel şehrine rehber

Götürmüşdi hamâyil her kişi pür
Kimi şemşîr ü kimi zahm-ı şemşîr

Çıkarup at ayagından şerâre
Kazâ ol gün od urdı kâr-zâre

Kopardı server anuñ tîg-i tîzi
Muhannesler başına rest-hîzi

2395. Havâyı nîzeler kıldı neyistân
Yir oldı hûn-ı merdândan meyistân

Bahâdırlar çeküp tîg-i felek-gûn
Akıtdılar su gibi her yaña hûn

Kılıçlar cevz gibi merdüm-âzâr
Süñüler harbe-i merg-i cefâ-kâr

Mekân olur oka geh fikr-veş dil
İdinür dil gibi geh sadrı menzil

Hadengân hem-çü tîr-i gamze-i yâr
Vücûd-ı ehl-i harbe virür âzâr

84a

2400. Bogazın eylemez bir kimsenüñ ter
O sahrâda meger kim âb-ı hancer

Dil açup tîr mânend-i zebâne
Ecel peygâmın iltür serverâne

Dilrân gerdenine gûr kemendi
Ki biragur çü zülf-i yâr bendi

‘Âlem-le nîze çün serv ü sanevber
Kenâr-ı cûy-ı hûnda çekdiler ser

Kılıçlar çeşmesinden sûy-ber-sûy
Revâne oldu ol sahrâda sad-cûy

2405. Bahâdırlar ecel câmin idüp nûş
Zirih yirine oldılar kefen-pûş

Tene tîr itmez oldu hiç te’sîr
Belürdi kesmede baş ‘acz-i şemşîr

Eline gürzin alup Nevfel-i gürd
İrişdüginüñ itdi kellesin hurd

Kimüñ başına ursa kîn-ile gürz
Tagıdurdı ger olsa kûh-ı El-Bürü

Gazab birle eger deryâya baka
Su yirine o deryâdan od aka

2410. Çü zahm irüre tîgı bir süvâre
İder atı-y-la ikisin dört pâre

Kime kim irse tîg-i âb-gûnı
Depesinden çıkardı çok dütüni

Eger file irürse hancerini
Ayagina bıragurdı serini

Elinde var idi bir tîg-i elmâs
Ki hâra zahminüñ öñünde kirpâs

Kime ildürse süñüsü serini
Dürerdi bu cihândan defterini

84b

2415. Katı basmış-idi Mecnûnı heybet
Vücûdı olmuş-idi gark-ı hayret

‘ Aceb ceng itdi bunlar ol mahalde
Kılıçlar erreye döndi meselde

Gidüp üâkâtleri cümle çerinüñ
‘ Amelden kaldı kolı ceng erinüñ

‘ Arûs atasınuñ gitdi mecâli
Cidâl eyleyecek kalmadı hâli

Düşüp üâli‘leri mes‘ûdı fırûz
Açıldı Nevfelîler üstine rûz

2420. Sıdılar ‘âkıbet ceş-i ‘adûyı
Gama döndürdiler ‘ayş-ı ‘adûyı

Kimesneye emân virmeyüben hiç
Nihâl-i ‘ömrlerin itdiler pîç

‘Özr Hasten-i Peder-i Leylî vü Pîrân-ı Kabîle-i Âvâz-ı Nevfel

Görüp bu hâli pîrân-ı kabîle
Yüz urup topraga yüz biñ gam-ile

Dediler eyleyüp efgân ü feryâd
Ki vir iy dâver-i devrân bize dâd

Öñinde iy olan a‘dâsı mürde
Bizi tutgıl kamu maktûl ü mürde

2425. Çü bir kaç haste vü bî-çâreyüz biz
Sen eyle ‘afv yüzi karayuz biz

Bizi öldürmeden assıñ ne iy hân
Er oldur kim aludan dökmeğe kan

Sav üstümüzden iy şeh bu belâyı
K’olınca kılavuz saña du‘âyı

Hem ol şükrâneye k'iy şâh-ı mergûb
'Adûñı Hak te'âla kıldı maglûb

85a

Mürüvvet menba'ısın hem dilâver
Hazâ kılduk biz eyle sen 'azâlar

2430. Çü biz öz fi'lümüzden şerm-nâkuz
Hacâletden kamu hâr u helâkuz

Bilürsin kimse çün tutmaz cihânı
Yiter kılduñ şehâ yok yire kanı

Ne bizüm ölmemizden fâ'ideñ var
Ne diri kalmamuzdan sen ziyân-kâr

Çü gördi bu garîvi feth şâhı
Kodı rahm eyleyüp geçmiş günâhı

Didi kim gelsün ol mâh-ı dil-âsûd
K'olan bu kavmden râzı vü hoşnûd

2435. Nigârınuñ atası geldi gam-nâk
Şeh öñinde kodı yüz yire çün hâk

Didi kan aglayup k'iy şâh-ı a'zâm
Sa'âdet burcı üzre mâh-ı a'zâm

'Arab iklîmini tîgı-y-la nâ-çâr
Açup sulûânlığa olan sezâvâr

Şikeste-hâzır u mecrûh u pîrem
Çeh-i şerm ü tahayyürde esîrem

Hacâletden yüzüm suyu döküldi
Hayâdan kâmetüm nahli büküldi

2440. Bu deñlü suç sizüñ yok yire kanı
Döküldi bilürem boynumda anı

Elümden gelse bu hacletden iy hân
Huzûruñda geçerdüm yire el-ân

Kızum hâzırdur isterseñ be-her-hâl
Bağışla bir kemine bendeñe al

Oluram râzı vü minnet kılarım
Özüme bu işi ‘izzet bilürem

85b

Niçe isterse göñlüñ iy dilâver
Kıl asla buyruguñdan çekmezem ser

2445. Dilerseñ ‘ûd-veş ol nâ-tüvânı
Getür öñünde yak virme emânı

Ya isterseñ tutup mahbûs-ı çâh it
Yahûd tıguñ çeküp ‘ömrin tebâh it

Saña bir bende bilürven özümü
Çevürmem yokdur emrüñden yüzümi

Çü ‘afvuñ merheminüñ dirisiyem
Kemîne kullaruñuñ birisiyem

Huzûruñda günahkâram şenî‘am
Kamu fermânuña cândan muzî‘em

2450. Velîkin göz göre ferzendîn âdem
Güç olur eylemek dîv ile hem-dem

Yaraşmaz nûr-ıla bir yirde sersâm
Od üzre idemez hâşâk ârâm

Bu bir şûrîdedür ‘âlemde bî-‘âr
Buçuk dem kendüye ‘aklı degül yâr

Gezer her lâhza deşt ü râglarda
Geçürür ‘ömrin ekser üaglarda

Degüldür gerçi kem asl u nihâdî
Velî habs-ile meşhûr oldu adı

2455. Adı sınımış-ıla turup oturmak
Kişinüñ şîşe-i nâmın sır el-hak

Dû-‘âlemde iresüñ çün murâda
Savurma gayretüm kâhımı bâda

Kimesne kızumuñ bilmezdi adın
İderler şimdi her meclisde yâdın

İl içre bî-günah düşdi zebâne
Gülünc oldu adı halk-ı cihâne

86a

Düşe anuñ eline ger zimâmum
Kala meydân-ı gamda hink-i nâmum

2460. Düşe çün ‘âr atından ehl-i gayret
Olur ser-geşte-i vâdî-yi hayret

Beni bed-nâm idüp salma ayakdan
Bakup ahvâlüme havf eyle Hakdan

Zebûn oldum irür feryâduma dâd
İdüp âzâd-ı gamdan olgıl âzâd

Vegernî Tañrı hakkı vaz geldüm
Sanarmısun ki ‘ârüm yire çaldum

Kesüp başın çü mâh ol bî-günâhuñ
Kılarvan itlerine üo‘me şâhuñ

2465. Salup atuñ ayagına vebâlin
Bükerven tîg-ıla kaddı nihâlin

Ki kurtulam bu sulh ü cengden ben
Olam âzâd u nâm u nengden ben

Kızını dîve virmekden bir âdem
İte yidürse yegdür iy mükerrem

K'ısırsa âdemi kelb-i hazar-nâk
Bulunur merhem aña yok-durur bâk

Velî aña k'ire âdem dehânı
Dürüst itmez hezârân merhem anı

Kabûl Kerden-i Nevfel 'Özr-i Kabîle-Râ

2470. Bu defter k'okudı pîr-i mu'allel
Cevâbından tahayyür buldı Nevfel

Dönüp yüz luûf-ıla didi ki iy yâr
Niçe dilerse göñlüñ eyle kıl var

Benüm gerçi sipehsâlâr-ı leşker
Tapuñdan almazam cebr-ile dûhter

86b

Esirgedümse bu 'âşık cevânı
Rizâñ-ıla diledüm senden anı

Çü göñlünj yok-durur bildüm mu'ayyen
Kim alur kızıñı zor-ıla senden

2475. Mahabbet-le k'olınmaz bir karâbet
Sonuñda bulunur lâ-büd melâmet

Ben isterven k'alam elden du'âyı
Niçün kılam saña cevr ü cefâyı

Beni bu cenge iller kıldı irşâd
K'irür ol hastenüñ feryâdına dâd

Uyup ilüñ sözine bende nâ-kâm
Turup kıldum bu deñlü cehd ü ikdâm

Bilemedüm k'ocânın idenüñ terk
Hısâr-ı ârzûsı böyledür berk

2480. Hakikat düşse anuñ cengine bir kız
Ölür gider açılmaz bahtı hergiz

Bu emr için k'olam itmâma bâ'is
Benüm başum için düşnâma bâ'is

Bu bir abdâl meşrebdür hevâyı
Sebebsüz geşt ider üag u ovayı

Yanında bir hayâtı vü memâtı
Degüldür sâbit ü yokdur sebâtı

Ben anuñ için eylerven neberdi
Anuñ yine 'adû fethinde derdi

2485. Bu ceng içre anuñ ucından iy mîr
Çekildi yüzüme yüz yirde şemşîr

Benüm ol yine maglûb olmam ister
'Arab içinde ma'yûb olmam ister

'Aceb dîvânedür başına sulûân
Dilerse aglar ü dilerse handân

87a

Bu vuslat ger müyesser ola nâçâr
Düşer gam sahfasına kur'a-ı kâr

Degül ma'kül ma'nide bu hâlet
K'ire kıza hâlet size hacâlet

2490. Gözetdüm gerçi bende gayret ü neng
Bu işde bir nümüne pes-dürür ceng

Virüp bu resme sözler-le tesellî
Du'âsın aldı pîrüñ anda haylî

Pes alup leşkerini ol yegâne
Muzaffer oldu mülkine revâne

Haşm Giriften-i Mecnûn Ez Nevfel ü Râh-ı Sahrâ Giriften

Bu resme gördi çün Mecnûn hisâbı
Ziyâde oldu şûr u ızürâbı

Didi hayf u dirîg ü âh her dem
K'ümîdüm bergin üzdi sarsar-ı gam

2495. Bu kez işüm be-gâyet müşkil oldu
K'ezel bahtum uyurdu şimdi öldi

Dil uzadup şehe çeşmi tolu âb
Derûni pür-şerâr-ı âteş-i tâb

Didi kim iy mürüvvetsüz yalan şâh
Diyüp bir sözi altında kalan şâh

Kanı ol kim diridüñ baña her bâr
Çalışam vasl olunca saña dildâr

Muhâlif va'de vü bed-'ahd imişsin
Vefâ râhında gey bî-cehd imişsin

2500. Başuma togmış-iken mihr-i rûşen
Sen itdüñ dûr anuñ nûrını benden

Elüm tutacag-iken pâya salduñ
K'elümden saydumı sahrâya salduñ

87b

Nedür ben teşneye bundan murâduñ
K'iletüñ Nîle içmege komaduñ

Ezel bir hâna da'vet kıldıñ iy yâr
Yimedüñ yine red itdüñ meges-vâr

Düzüp bir hastenüñ derdine merhem
Yabana atduñ u döydüñ aña hem

2505. Bu kuünü rişte idüp dökmeden sen
Kosañ tursa yeg idi penbe iken

Bunı diyüp çevirdi andan ‘ınânı
Yine tutdı reh-i deşt ü yabanı

Didiler Nevfelîler aña kim gel
Ko bu sevdâyı bunda şâh-ıla kal

Vazan tut bir beğendüğüñ arada
Dilerseñ kûh ü dilerseñ ovada

Bulup bir dilberi biñ dikkat-ile
Saña alıvirelüm hürmet-ile

2510. Hem olsun ferrûh ü zîbâ cemâli
Getürsün hem bile dünyâca mâli

Güneş olsun yüzi mihrine hâsid
Mehüñ bâzârın itsün alını kâsid

Gümüş olsun teni altun kabâsı
Kec itsün servi kaddinüñ hayâsı

Anuñ-la bir üamân kıl zevk ü sohbet
Bula şâyed biraz göñlüñ sükûnet

Gelüp ‘akluñ yirine ola mevzûn
İşide her kişi k’uslandı Mecnûn

2515. Kemâlüñ bulduguñdan soñra iy yâr
Olasın vasl-ı Leyliye sezâvâr

İdesün kendüñi çünkim tasarrüf
Alasın dilberüñi bî-tekellüf

88a

Bu resme eylediler gerçi çok pend
Açılmadı dilinden hiç anuñ bend

Bulardan türküben göñli vü cânı
Vücûd-ı lâgarından kaçdı kanı

Der İhtilâf-ı Rivâyet

Velîkin bir dahı vardur rivâyet
Ki Nevfel buldı çün feth ü ferâgat

2520. Alup Leylîyi döndi menüline
Ki Mecnûna vire varup eline

Açılup yolda yilden bürka‘-ı mâh
Cemâline tuş oldı dîde-i şâh

Dil ü cândan olup Leylîye ‘âşık
Didi kim bu sanemdür baña lâyık

Virem sehvi-y-le ger Mecnûna bunı
Ola dil derdinüñ cânım zebûnı

Velî şimdi getürsem ‘akdüme anı
Baña her kişi ta‘n eyler nihânî

2525. Ki Mecnûn içün ol mâha idüp cehd
Tama‘dan kendüsine kıldı hem-mehd

Gerek kim ‘ömrini Mecnûnuñ evvel
Kılam zehr-i helâhil-le muhallel

Buyurdı itdiler iki kâse şerbet
Birine katdılar zehr-i mezellet

Çün ol şerbetleri hem-râz-ı Nevfel
Getürüp bezme urdı kâseye el

Meger ol hâli kılmuşdı ferâmûş
Agulu câmı virdi şâha k’it nûş

2530. Alup sehv-ile şeh nûş itdi zehri
San urdı sînesine nîş-i kahrı

88b

Bakuñ ol pâdişâh-ı ‘âlî-câha
K’özi düşdi yine kazduğı çâha

Yamanlık olsa bir şahsuñ hayâlî
Bulur lâ-büd yamanlıktan melâli

Çü Nevfel ortadan düşürdi rahtı
Kodı gayrılara tâcı vü tahtı

Tuyup Leylînuñ atası bu hâli
İrişüp kapdı ol zîbâ cemâli

2535. Ne hâl-ise hele Mecnûn-ı nâlân
Yine ‘azm itdi kûh-ı Necde giryân

Yine başladı feryâd u figâna
İrişdi âhı evc-i âsumâna

Mühim işe gider gibi şitâbân
Gider ta‘cîl-ile tutup biyâbân

Dem-â-dem ol nişân-ı tîr-i âfet
İderdi kendü bahtından şikâyet

Sahrâ Giriften-i Mecnûn U Bâzharîden-i Âhuvân Ez Sayyâd

Gel iy şekker-furûş-ı Mısr-ı ‘irfân
Ki pürdür şekker-i nazmuñ-la devrân

2540. Niçe şekker k’olmaz aña hem-had
Mükerrer olsa biñ kerre taber-zed

Mezâk-ı câna ire lezzeti çün
Revân cân mahv olur ol lezzet için

Meger kim vaz‘ kılan ol nebâtı
Katupdur içine âb-ı hayâtı

Anuñ-çundur k’iden bu şerbeti nûş
Bekâ-yı câvidâniye olur tuş

Bulınmaz bu kelâma gâyet ü had
Meger maksûduñ aslın idevüz red

89a

2545. Yazarken nâmiye bu dâsıtânı
Tevârîh içre şöyle buldum anı

Ki çün ‘azm eyledi Necde diger-gûn
Gider Mecnûn gözinden cûy idüp hûn

Giderken irdi bir sahrâya gey hûb
Kurulmuş anda bir dâm-ı dil-âşûb

İki âhû-beççe ûâr u dil-figâr
Hatâdan anda olmuşlar giriftâr

Hem ol eşnâda kasd itmiş ki sayyâd
Kese başın bularuñ virmeyüp dâd

2550. Feres sürdi şefâ‘at birle Mecnûn
Görüp sayyâd anı oldu dige-gûn

Didi sayyâda k’iy mu‘tâd u dem-sâz
Tapuña hem konuk oldum hem enbâz

Ki sayd üzre bir âdem gelse gâfil
Şerîk olur şikâra ol dahı bil

Esirgeyüp bu bir kaç mübtelâyı
Rızâ-yı Hakk-içün virgil rehâyı

Yazukdur her birinüñ cânı vardur
Akıtma kanlarını kanı vardur

2555. Degüldür bî-vefâ çün bu zebûnlar
Revâ mıdur k’öle yok yire bunlar

Degüldür bagluyı öldürmek erlik
Zebûna rahmdur sahib-hünerlik

Dahı tâze-durur bak yüzlerine
Terahhum kıl magalçın gözlerine

Esirge kim düşüplerdür hatâdan
‘Arab sahrâsına mülk-i Hitâdan

Dahı tenleri beñzer sîm-i nâba
Yaramamışdur etleri kebâba

89b

2560. Hezârân hîle ile çünki Mecnûn
Bu resme okudu sayyâda efsûn

Didi sayyâd k’iderdüm himâyet
Bulara lîk fakrum var be-gâyet

İki aydan berü kaydum bulardur

‘İyâlüm bî-had ü saydum bulardur

Girift ola çü dâm-ı fakra seyyâd
Elinden ide mi hiç saydın âzâd

Salarsañ rahm idüp sayd üzre sâyeñ
Satayın al elüñde var çü mâyeñ

2565. Cevâbından anuñ Mecnûn-ı nâlân
Atından aşaga geldi şitâbân

Revân âhû-sıfat sayyâda anı
Virüp aldı ol iki nâ-tüvânı

Pes ol esb-i sabâ sîmây-ı sayyâd
Alup gitdi evine hurrem ü şâd

Ol âhûlar-la kaldı anda Mecnûn
Gelüp yanlarına hayrân u mahzûn

Gehî sildi yeñi-y-le toûlarını
Geh öpdi hürmet-ile gözlerini

2570. Didi bu göz degülse çeşm-i yâram
Hele ol çeşmdendür yâdigâram

Ki çok bakmışam ol meh-rû yüzine
Müşâbihdür gözi ahû gözine

Bunı diyüp ol iki mübtelâyı
Çıkarup dâmdan virdi rehâyı

Figân u âh iderek düşdi yine
Şitâb-ıla bularuñ der-peyine

Egerçi kalmadı altında merkeb
Silah-ı esb üstinde müretteb

90a

2575. Götürüp yüriyecek kuvveti yok
Çıkarup bıragacak tâkati yok

Şu resm-ile katı katı giderdi
K’ayagı penbe-veş tagı diderdi

Bu vech-ile gider sahrâ yüzinde
Gemi gibi yem-i hazrâ yüzinde

Dilinden pür-buhâr eyler havâyı
Duhândan toldurur âhı ovayı

Bu hal üzre giderken ol budâla
Kılarken derd-ile feryâd u nâle

2580. Şeb irüp çün dil-i gümrâh-ı a‘dâ
Cihân târik ü teng oldı ser-â-pâ

Güm idüp râhını Mecnûn-ı nâlân
Girüp bir gâr-ı tenge deng ü hayrân

Şagablandı nitekim halka-ı mâr
Karâr itmedi âteş üzre çün hâr

Sabâh olunca kıldı âh u efgân
Gözin yummadı bir dem dökmedi kan

Halâs Dâden-i Mecnûn Âhûvân-Râ Ez Dâm-ı Sayyâd

Seher çün bâm-ı çarha mihr-i rûzî
Çıkardı râyet-i gîtî-fürûzî

2585. Habeş mülkin idüp Çîn şâhı târâc
Emîr-i Hinde virdi meşrikî tâc

Görinüp Çînden âyîne-i Çîn
Mücellâ oldı dehr ayına âyîn

Yirinden turdı Mecnûn-ı gam-âlûd
Nitekim âteş-i sûzândan dûd

Yine bir cânibi tutdı pür-endûh
Gider bilmez yolu sahrâ mı ya kûh

90b

Okur derd-ile bu şi‘ri giderken
Figân u nâle vü feryâd iderken

GAZEL

2590. Nîl-i eşküm cûyın iy gam hûn idersin ‘âkıbet
Kanlara sokup beni magbûn idersin ‘âkıbet

Bezm-i gamda kâmet-i ‘uşşâkı çeng itmekligi
Sen dahı ‘âlemde bir kânûn idersin ‘âkıbet

Çerh-i kaddum gerdişi-y-le âsyâb-ı ‘âlemi

Âsumân tek iy yaşum gerdûn idersin ‘âkıbet

Sen bu resme şıve vü nâz ile iy Leylî-hırâm
Kûh-ı hayretde beni Mecnûn idersin ‘âkıbet

Zevkın alup bâdenüñ sûfî yog itdüñ varuñı
Hırka vü seccâdeñi merhûn idersin ‘âkıbet

2595. Gülşen-i hüsnini dildâruñ tutup iy üâg-ı hât
Sad hezârân bülbüli mahzûn idersin ‘âkıbet

Bûse virürsin ki Hamdînüñ alasin cânını
İy perî ol müflisi medyûn idersin ‘âkıbet

Bu resme nîçe ebyât iderek yâd
Gider düşdi yine sahrâya çün bâd

Dir idi Hak ne kaldı-y-sa mukadder
Geliser kul başına hayr eger şer

Be-nâgeh irdi yine bir araya
Salınmış gördi bir dâm ol ovaya

2600. Giriftâr olmuş ol dâma bir âhû
Gözinden yaşlar akar boynı baglu

Hazerden düşmiş endâmına lerze
Turur sayyâd hem-çün şîr-i şerze

91a

Diler kim virmeyüp bir dem emânı
Bogazlaya hemîn ol nâ-tüvânı

Çü sayyâdüñ yanına irdi Mecnûn
Dil uüatdı aña çün tîg-ı pür-hûn

Didi k’iy üâlim it gibi zebûn-gîr
Elüñi çek ki ‘acıüdur bu nahçîr

2605. Çizüp boynından aglâl-ı kemendi
Ko gitsün ol garib ü müstemendi

Bugün sen ‘afv iderseñ zecrin anuñ
Virür yarın saña Hak ecrin anuñ

Ko varsun çiftine ol mübtelâyı
Ölince eylesün saña du‘âyı

Bu gice kim anı araya çifti
Ne diye saña çün bulmaya çifti

Diye her kim seni ayırdı benden
Hak ayırsun anuñ cânını tenden

2610. Seni sayd eyleyenüñ olsun iy yâr
Ecel dâmına gerdânı giriftâr

Hazer kıl nâlesinden derdmendüñ
Esîrüñ gerdeninden çöz kemendüñ

Ne iderdüñ eyle icâb itse takdîr
Ki sen sayd olsañ u sayyâd o nahçîr

Bu şükrâne-y-ıçun anı eyle âzâd
K'o sayd oldu saña sen aña sayyâd

Yazukdur dökme kanın iy sitem-kâr
Ya sat baña yahûd âzâd kıl var

2615. Çü gitdi gûşına bu nükte-i sâf
Biraz geldi dil-i sayyâda insâf

Didi öldürmeyin hoş iy yegâne
Velîkin virmezem de râyegâne

91b

Baña gerçi ki bu hayvân nevâdur
Çü rahm itdüñ satayın al revâdur

Çıkarup cümle esbâbını fi'l-hâl
Kodı sayyâduñ öñinde ol abdâl

Alup sayyâd bu sâz u silâhı
Çıkardı dilden ol hûn-ı mübâhı

2620. Pes âhûnuñ yanına geldi Mecnûn
Niteki ata ogıl yanına mahzûn

Yeñi-y-le sildi püştinüñ toımı
Gamından pür sirişk itdi gözini

Zuhûmına sarup pîrâhenini
Sıgadı dostlar gibi tenini

Didi iy Hızr-ı mülk-i kûh-ı hazrâ
Re'is ü pîşvâ-yı ceş-i sahrâ

Refkından benüm gibi düşen dür
Enîsinden olan mahrûm ü mehcûr

2625. Nesîmi dilberümden yâdigârum
Çü zülf-i yâr nâfi müşg-bârum

Bu müşkil vartadan çün olduñ âzâd
Yüri çiftüñ yanına hurrem ü şâd

Tenüñden dür üahm-ı kîne-h^wâhân
Tehî senden kemend-i pâdişâhân

Rehâ bulduñ yüri nâlânlığı ko
Emîn oldu başuñ giryânlığı ko

Velîkin iy gazâl-i pür-hamiyyet
Saña ben-hasteden olsun vasiyyet

2630. Yoluñ düşüp varursañ şehr-i yâra
Diyesin halümi ol şehriyâra

Nasîb olup k'ola otlakuñ ol bûm
Kılasın derdümi dilâre ma'lûm

92a

Du'âlar idüp ol serverâne
Diyesin ben kulından yana yana

Ki iy nerm oluban a'dâya çün mûm
Kılan eski emekdârını mahrûm

Dilerdüñ kim olam rüsvâyı devrân
Biter ol dem diledigüñden el-ân

2635. Tapuñdan düşeli iy meh-likâ dür
Firâk itdi beni gâyetde rencûr

Baňa râm oluban kavs-i üamâne
Murâdum tîrin irürmez nişâne

Dem-â-dem gözlerem sûy-ı harîmüñ
Ki bâd-ile gele andan nesîmüñ

Kaçan kim senden irürmez hevâyı
Yakar âhum odı perr-i sabâyı

Ne yil k'itmez beni bûyuñdan âgâh
Degüldür hâtrum aña güzergâh

2640. Velî bir bâd kim senden ura dem
Toüıdur göze sürme câna merhem

Dahı niçe bunuñ gibi kelâmı
Diyüp ol 'ışk mülkinüñ hümâmı

Şikâruñ benden aldı hurrem ü şâd
Öpüp iki gözinden kıldı âzâd

Çıkup çün dâmdan gitdi gazâle
Ol aradan revân oldu budâle

Giderken bahtı gibi irişüp şâm
Bırakdı düşüp çarha keh-keşân dâm

2645. Diler k'aldanup aña tâvûs-ı mâh
Giriftâr ola agına be-nâgâh

Saçup sayyâd-ı hâle âsumâna
Şafakdan âl-ıla yüz dürlü dâne

92b

Çehinde gizleye Yûsuf gibi çihir
Çıkarınca irişüp mâlik-i mihr

Felek Mısırın nücûm-ı dür-furûşân
Nitekim cûy-ı Nil eyledi cûşân

Gözinden cûy idüp bir nîl-gûn Nîl
Gider Mecnûn-ı mahzûn mîl-der-mîl

2650. Dimâgı magûına virüp harâret
Göyindürür tenin 'ışk odı gâyet

Sabah olunca turmadı vü gitdi
Ne bir dem yatdı ne ârâm itdi

Degül hergiz murâdı gice gündüz
Gider bir cânibi tutdı yumup göz

Sîifat-ı Subh ü Münâzara Kerden-i Mecnûn Bâ-Zâg

Seher çün üâg-1 gerdûn-1 siyeh-per
Getürdi sûrete bir beyza-1 zer

Şü‘â‘ından anuñ eyvân-1 âfâk
Münevver oldı hem-çün kalb-i ‘uşşâk

2655. Felek havzında hûrşîd-i cihân-tâb
Dökindi çehresine nûrdan âb

Gider diñlenmeyüp Mecnûn-1 meftûn
Dili pür-âteş ü çeşmi tolu hûn

Cihâna âhı oldı âteş-efşân
Tuf-1 nâle vücûdın kıldı sûzân

Günüñ îssligi virdi harâret
Göyindürdi tenini tâb gâyet

Yog-idi sâyesinden özge rahtı
Görüp sahrâda bir ‘âlî direhti

2660. Oturdu sâyesinde bu direhtüñ
Dölendi cânı ol şûrîde-bahtüñ

93a

Dibinden çıkup anuñ sâfî bir âb
Revân olmuş akar pâkîze vü nâb

Düzülmüş bir ‘aceb havz-ı müdevver
Latîf ü pâk hem-çün havz-ı Kevşer

Havâlîsinden ol nahlüñ olup cem‘
Birikmiş berk urur dipinde çün şem‘

Sanasın ol şecer dûdidur anuñ
Ki sakfına kol uüatmış semânuñ

2665. Fener gibi inüp bir kaç budagı
Sabâdan hıfû kılmış ol çerâgı

Döşemiş şem‘-vâr sahn-ı gabrâ
Yüzünden altına bir nat‘-ı garrâ

Şererdür her hıbâbı fi’l-merâtib
Kim anuñ ‘aksidür gökde kevâkib

Sanasın çeşme-i nûr idi ol havz
Ki gerd-i ‘aybdan dûr idi ol havz

İçinde gavs eylerdi semekler
Nitekim havz-ı cennetde melekler

2670. Çü Mecnûn gördi ol havzı vü âbı
Ciger tâbına buldı feth bâbı

Hem içdi hem girüp yundı bu sudan
Çıkardı çehresini tou busudan

Peyinden özge aña yog-idi çün hink
Biraz âsûde düşdi urmadan ling

Temâşâ kıldı ol ‘âlî direhti
Yüce bâlâsı var çün yâr bahtı

Oturmuş gördi bir şâhında bir üâg
Gam-ı çeşmi dil-i şem‘a komış dag

2675. Görinür çeşm-i rûşen-bîne rengi
Kara çün zülf-i Rûmî rûy-ı rengi

93b

Çü nâka Sâlih ol murg-ı mücerred
Giyinmiş sâlihîler gibi esved

Oturmuş şâh üzre cest ü zîrek
Başı devletli vü yüzi mübârek

Çü Mecnûn gördi ol murg-ı garîbi
Hurûşa geldi cânı ‘andelîbi

Hıtâb idüp didi k’iy murg-ı hâmûş
Neden sensin cihân içre siyeh-pûş

2680. Yazılmışdur meger ‘ışk-ıla nâmuñ
K’olupdur kara bahtum gibi câmuñ

Niçün şeb-reng olduñ iy ciger-sûz
Günüñ niçün karadur böyle her rûz

Oda yanan ben özi göyneyen sen
Kara giyen sen ü mâtem-zede ben

Göyindüñ ‘ışk nârında meger sen
Ki bu vech-ile olduñ sûhte-ten

Benüm başumda baht-ı pür-belâsın
Anuñ-çun başdan ayaga karasın

2685. Uçup seyrân iderken bu cihâmı
Diyessin göricek ol yâr-ı cânı

Harâb oldum baña bir çâre kılsun
Saçı gibi yeter âvâre kılsun

Eger derdüme irürmezse dermân
Ölürem soñra düşer boynına kan

Dir idi korkma k'idem terahhum
Bu sevdâ içre korkarvan k'olam güm

Kaçan kim kalmaya çeşmüñ ziyâsı
Aña neyler tabîbüñ tütüyâsı

2690. Kapa çün bir koyunu gürg-i garrân
Meded kılmaz aña feryâd-ı çûbân

94a

Yıka çün bir binâyı seyl-i çâlâk
Çi seng olmuş anuñ bünyâdı çi hâk

Kurudukdan gerü bir sebze iy cân
Çi âteş yagdı üstine çi bârân

Çü sûz-ı kalb-ile Mecnûn-ı meftûn
Didi bu resme sözler hadden ezfûn

Olup hâlinden anuñ üâg âgâh
Zebân-ı hâl-ile itdi nâle vü âh

2695. Girüp bu hayret-ile çarha küstâh
Tîokuü tolandı nahli şâh-ber-şâh

Gözinden yaş dökerek uçdı ol üâg
Kodı cânına Mecnûn-ı hastenüñ dag

Gözi ardınca kaldı iderek âh
Gice irdi bu hâlet içre nâgâh

Çeküp gün yüzine zulmet hicâbı
Başına sokdı şeb perr-i gurâbı

Getürüp h^wâbgehden câ-be-câ baş

Hevâda uçmaga başladı huffâş

2700. Felekde bir çerâğı oldu her encüm
Yahûd bir çeşm-i üâg oldu her encüm

Çerâg-ı bezm-i mihnet gibi Mecnûn
Gözinden dökdi ol şeb subha dek hûn

Münâzara Kerden-i Mecnûn Bâ Zen-i ‘Âcûze

Seher çün şem‘-i çarh-i lâciverdi
Başın fânûs-ı zulmetden çıkardı

Asup gök sakfına bir şeb-çerâğı
Münîr itdi ziyâdan bâg u râğı

Açup şebbâz-veş bâl u perini
Tagıtdı üâg-ı zulmetüñ serini

- 94b
2705. Yine turdı revâne oldu Mecnûn
Yaşından cismi gark-ı kulzüm-i hûn

Tutup dilber diyârınuñ tarıkın
Gider görmek recâsına refkın

Çün ol cânibden ire magüına bû
Çağırur ‘aklı gibi cânı ya hû

Yıkılır bir üamân sahra yüzinde
Ki kandan mevc urur deryâ güzinde

Yine bir lâhüada ‘aklı dirilür
Şol ölmüş gibi kim yine dirilür

2710. Bu hâl-ile giderken iderek âh
Nigâh iderken etrâfa be-nâgâh

Irakdan bir ‘acûze oldu peydâ
Bile bir şahs urınmış şekl-i şeydâ

K’o şahsuñ bu karı başdan ayaga
Her endâmını çekmiş bend ü bâga

Giriftâr itmiş anı ser-te-ser bend
‘Aceb k’ol şahs olmuş bende hursend

İpi-y-le yidüp anı gerdeninden
Şitâb u sa‘yi birle gider ol zen

2715. Bu hâli gördi çün Mecnûn-ı dil-bend
Çagırup ol karı ya virdi sevgend

Didi cândan mutî‘isen Hudâya
Var ise i‘tikâduñ enbiyâya

Eyit kimdür bu yanuñdagi baglu
Ne için bagludur hem söyle togru

Didi zen togru söz budur ki iy yâr
Degüldür bu giriftârum günehkâr

Benem bir tul karı bu bagludur ac
İkimüz de fakizrüz ac u muhtâc

95a

2720. Zarûretden bunı fikr itdük âhir
K’olavuü günde bir yirde müsâfir

Esîr üslûbına düzdüm bu yârı
Gezüp cerr iderüz pes her diyârı

Bulup bu bend-le fethe bahâne
Açılur bize kayd-i ehl-i hâne

Ne kim hâsıl olursa bî-kem ü kâst
Üleşürüz bunuñ-la râst-â-râst

Dilencilügi çün taz‘îf iderüz
Ele girince sen tansîf iderüz

2725. Çü vâkıf oldı bu hâle ol abdâl
Karınuñ ayagına düşdi fi’l-hâl

Didi kim gel bu zencîr ü tınâbı
Alup bundan baña ur bul şevâbı

Ki ‘âlemde benem şeydâ vü bî-kâr
Degül ben varken ol bende sezâvâr

Beni bende çeküp gel iy yegâne
Ne iklîme dilerseñ ol revâne

Ne kim bu kârdan olursa hâsıl
Baña bir dâne virme hep senüñ bil

2730. ‘Âcûze gördi çün kim bu şumârı
Didi şâdân olup buldum şikârı

Pes evvelki refikından usandı
Buña bağladı ol zencîr ü bendi

Takup gerdânına bend-i girânı
Nevâht eyledi ol bend-ile anı

Bu bendi andan çözüp bend-i belâyı
Resenden gerdeni buldı rehâyı

Çün oldı bend ü zencîre giriftâr
Zen-ile gitdi tutup deşt ü kühsâr

95b

2735. Gider urup zemîne pâyı sille
Gören sanur anı hille-be-hille

Bakan evzâ‘ına kalurdı hayrân
Kimi aglar kimi olurdı handân

Gülenler dehr işinden gafil idi
Velîkin aglayanlar ‘âkıl idi

Belâyâ ol gedâ virmiş rızâyı
Resende gerdeni vü gullde pâyı

İrişe çünki bir hayme derine
Çıkar âhı odı çarh-i berîne

2740. Çeker yâd itmeyüp ‘ârı vü üdi
Kimüñ kapusına varsa sürüdi

Egüp sîmin-berin gögsini döger
İlenüp ser-nigûn bahtına söger

Ururlar çıkuban taşlar-la anı
O Leylî diyüben eyler figânı

Gidüp ol kapudan pes ol kemîne
Varur bir çetr öñine dahı yine

Resîden-i Mecnûn Be-Dergâh-ı Leylî vü Zârî Nümüden

Bu resme der-be-der olup gezerken
Gözi kanı-y-la yolları bezerken

2745. Kazâ bir gün irürdi nâgehâm
Harîm-i dergeh-i Leylîye anı

Oturup agladı vü kıldı ûârı
San oldu çeşmi ebr-i nev-bahârî

Çün irdi bu garîb ol âsitâne
Sanasın geldi bülbül gülistâne

Didi ya dost urdı derd-ile der
Pes âvâzından anı bildi dilber

96a

Didi kişi eli-y-le eylemek hayr
Yeg andan kim anuñ-çun vire bir gayr

2750. Pes andan geldi ol cânı cihânuñ
K'eline sadaka vire bu gedânuñ

Biri birine kıldılar nigâhı
K'oña irürdiler hasretten âhı

Nazar kıldı ol iki yâr-ı hem-dem
Tekellüfsüz biri birine bir dem

Didi Mecnûn beni hicr iy kaşı tâk
Firâka kıldı çift ü vasldan tâk

Anuñ-çun bend-ile geldüm derüñe
Ki görüp rahm idesin çâkerüñe

2755. 'Ukûbetdür baña gerçi ki bu bend
Çü sendendür olur cân aña hursend

Ezelde eyle imiş emr-i takdîr
Ki ben bî-çâreye tavk ola zencîr

Eger var ise yoluñda günâhum
Hakumdan gel ki yokdur 'öKr-h^wâhum

Benem mahkûm ü sen hâkim yoluña
Niçe düşerse te'dîb it kuluña

Peşîmân-ı cidâl-ı tîg ü tîrem
Kapuñda şimdi bir baglu esîrem

2760. Ben itdim n'itdüm-ise kendüzüme
Ki kendi üahmum ugradı gözüme

Suçumu bilüben bî-hadd ü pâyân
Resen boynuma salup geldüm iy cân

Elüm karşuñda oldı-y-sa kemân-gîr
Niçe bagladı anı gör şimdi zencîr

Ezel cürm eyledümse bî-nihâyet
Beni gör n'eyledi âhir cinâyet

96b

Şahâ öldürmelü isem gel öldür
Yeter düşmenlerümi baña güldür

2765. Bu dirlikden tenüm sancılsa sîha
Hoş idi ya gerilem çârmîha

Baña senden vefâdur bî-vefâlık
Saña benden hatâdur bî-hatâlık

Senüñ emrüñde olmadum hatâ-kâr
Hatâya ben beni kıldum giriftâr

Ben umardum ki bir kerre hatâdan
Añasın ben hatâkârı vefâdan

Sanurdum ben görem senden vefâlar
Sen isnâd eyledüñ baña hatâlar

2770. Esenlik görmedüm 'ahdüñde hergiz
Gehî giryân geçindüm gâh 'âciz

Hayatumda irişmedüm murâda
Hoş idi varsa 'ömrüm bergi bâda

Ki şâyed ölsem iy kaddi kıyâmet
Kılayduñ kabrümi bir kez üiyâret

Dilerseñ hac sevâbın bulmak iy cân
Beni gel bu kapuda eyle kurbân

Ki bu dergâhuñ İsmâ'îliyem ben
Ger incinürsem İsmâ'îliyem ben

2775. Dilüm çün şem‘ gibi rûşenâdur
Başum kat‘ olduğu câna safâdur

Ki bî-ferr olsa bir şem‘ün likâsı
Başını kesseler artar ziyâsı

Yüzüm yırtup yeter dökdi gözüm kan
Demidür kim huzuruñda virem cân

Fedâ-yı pâyuñ idüp cân metâ‘ın
Tapuñdan giderelüm gam sudâ‘ın

97a

Benüm-çün çekme şimden girü derdi
Irag olsun dilüñden gussa gerdi

2780. Çü bulmadum visâlûñ bâğına râh
Baña pesdür hemîn bir gûşe bir âh

Bunu diyüp yirinden turdı ol şîr
Çekildi eyle kim çâk oldı zencîr

İdüp mihrâb-ı bâb-ı yâra secde
Turup ‘azm itdi yine kûh-ı Necde

Varup bir yirde başladı nefire
Havâyı dûd âhı kıldı tîre

Karâbatı ki bu hâli işitdi
Yelüp her birisi ardınca gitdi

2785. Aradılar çiger kûh u yabanı
Velî bulmadılar andan nişânı

Olup nevmîd atası vü anası
Üzüldi ikisinüñ de recâsı

Reften-i Mecnûn Bâr-ı Dîger Be-Kûy-ı Leylî Der Sıfat-ı Kûrân

Bulup Mecnûn dilencilikte vaslı
Varmış gördi tedbîrinüñ aslı

Sarup bir gün karalar-la gözini
Düzitdi kûrler gibi özini

Virüp her hâline tagyîr turdı
Eline bir ‘asâ aldı vü sürdi

2790. Tutup dilber harîminüñ yolını
Gider gözetmeyüp sag u solını

Dileni dileni her çetri nâgâh
Der-i dildâra irürdi anı râh

Kakup kûrâna ol derde ‘asâyı
Didi öşey’ en lillâhō kıldı gedâyı

97b

Yüzi üzre yıkıldı bir magâka
Başı yarıldı vü gark oldu hâka

Çün ol pûşîde çeşmi gördi bu hûr
Hakîkat bildi kim Mecnûndur ol kûr

2795. Anasına didi nâz-ile ol dem
Ki şol a‘mâyı gör kim düşdi muhkem

Varup hâlini anuñ seyr ideyin
Elin tutup Hakı-y-çun hayr ideyin

Ki ne gözi görür ne kuvveti var
Anı kaldurayın toprakdan iy yâr

Degüldür gidecegi yoldan âgâh
Aña göstereyin kim kandadur râh

Ol a‘mâyı gelüp bu serv-i dil-cû
Tutup nâz-ile didi tur yukaru

2800. Kadîmî yârı ile ol felek-mehd
Elin aldı vü bağladı yeñi ‘ahd

Gelüp Mecnûna hoş bu resme hâlet
Dem-â-dem kendüye idindi ‘âdet

Ki girüp dürlü dürlü sûrete tâ
Gedâ gibi ider her sû temennâ

Çok iş itdi bu resme ol dil-efgâr
Ki tâ oldu muhâlifler haberdâr

Çü üâhir oldu bu iş pîş ü pesden
İşitdi ta‘nı Leylî degme kesden

2805. Zarûrî düşdi Mecnûn iştiyâka
Tutuldı cânı üindân-ı firâka

Sıfat-ı Şitâ vü Harîden-i Mecnûn Nihâl-i Serv-Râ Ez Bâgbân

Meger bir gün yine ururdu lengi
‘Asâ kamçısı anuñ leng hingi

98a

Şitâ eyyâmı idi ol üamân hem
Pür idi berfden etrâf-ı ‘âlem

Dökülür âsumândan berf çün ‘âc
Atar her sû sanasın penbe hallâc

Göze her rişte-i hûrşîd şâfî
Görinür şûşe-i yeh gibi sâfî

2810. Halîl-i kebk yakup oda şeh-per
Çagırur kim kanı gülüâr-ı Âzer

Sudan biryânlığa gelmişdi mâhı
Ki âteş idi cânınuñ penâhı

Bu fasl içinde Mecnûn-ı ciger-sûz
Figânı şu‘lesinden âteş-efrûz

Bürehne-pâ yüz üstinde yürürdi
Ayagı ıssısından buü kururdu

Giyüp yah tahtesinden keş ü na‘lîn
Gider ol pîşvâ-yı Kâ‘be-i dîn

2815. Bu hâl-ile gezerken cânı pür dag
Aña nâgâh güzergâh oldı bir bâg

Nazar kıldı çü her sû bûstâna
Gözi tuş oldı anda bâgbâna

Turur bir ‘ar‘aruñ dibinde nev-hîz
Elinde kesmege anı erre-i tîz

Varup yanına ol serv-i cevânuñ
Elini tutdı Mecnûn bâgbânuñ

Eyitdi kim degül mi hayf k’iy pîr
Kesile buncılayın nahl-i dil-gîr

2820. Hoceste bir nihâl-i tâzedür bu
Ki kadd-i yâra beñzer râst u dil-cû

Olup hayrân bu söze bâgbân-ı merd
Cevâbında didi kim iy cevân merd

98b

İki oglancığum var tıfl u ‘üryân
Şitânuñ şiddetinden ûâr u giryân

Bularuñ mergine ol kim perde-keşdür
Gice-y-le hîzem ü gündüz güneşdür

Benüm mâl-i cihândan bir peşîzem
Dahı yok bu şecerden gayr-i çîzem

2825. Ogullarum-durur mişl-i semender
Ki dirlik idemezler olmasa âzer

Olaruñ gözlerine dûd-ı ahker
Gelür serv-i revândan hûb u hōşter

Satun al kudretüñ yeterse benden
Vegernî hîzem iderven anı ben

Olup Mecnûn bu sözden şâd u handân
Didi kim râzıyem bu kavle iy cân

Kolumda var-durur bir la‘l-i berrâk
Ki mişlin görmemişdür çeşm-i âfâk

2830. Bu nahlüñ kıymeti-çün benden anı
Al incitme tek ol ser-i cevânı

Diyüp bu sözi la‘li ol yegâne
Çıkarup sunıvirdi bâgbâne

Çün ol serv oldı Mecnûnuñ gulâmı
Pes âzâd ol üamândan kaldı nâmı

Oturup dibine ol serv tarînuñ
Añup agladı kaddın dilberinüñ

Hitâb itdi ki iy nahl-i yegâne
Ki yârum kâmetindensin nişâne

2835. Hayât-ı cânsın u ârâm-ı dilsin
Murâd-ı çeşm-i giryân kâm-ı dilsin

Kadüñdür şem‘ olmış adı ‘ar‘ar
Ki cân u dildür ol şem‘e semender

99a

Libâsuñdur mişâl-i Hızr-ı hazrâ
Elüñde var ‘asâ mânend-i Mûsâ

Ol arada biraz gözden döküp kan
Turup taga gönildi üâr u giryân

Âmeden-i İbn-i Selâm Be-Kabîle-i Leylî vü Pişkeşhâ Dâden

Gel iy gavnâs-ı deryâ-yı me‘ânı
Sözzñden pür güher eyle cihânı

2840. Çıkarup kân-ı tab‘uñdan cevâhir
Cihân halkına işâr eyle vâfir

Ki ‘âlemde behâsuü gevher oldur
Dür ü mercân hacerdür cevher oldur

Talup himmet deñizine keremden
Çıkar cân cevherin ka‘r-ı ‘ademden

‘Aceb cevher-durur bu cevher-i pâk
Ki ne bahrı bilür aslın ne hakkâk

Niçe cevher ki geşt iden cihânı
Mişâlindeñ anuñ virmez nişânı

2845. Çü bildüñ sen kamu hasıyyetini
‘Iyân it bize de keyfiyyetini

Tırâz-ı kıssadan hayyât-ı hâme
‘Arûs-ı nazma şöyle dikdi câme

Ki çün irdi tamâma kâr-ı Nevfel
Gönildi taga Mecnûn-ı mu‘allel

Halâyık bu haberden oldı âgâh
Ki kurtıldı gamâm-ı vartadan mâh

Tuyıldı her vilâyetde bu kıssa
Ki tâ İbn-i Selâma irdi hisse

2850. Kaçan kim bu kelâmı gûş kıldı
Safâdan tende cânı cûş kıldı

99b

Diline şevk-i dilber gâlib oldu
Turup pes cân u dilden tâlib oldu

Çeküp tâk u tartup pâdişâhı
Nigâr iline togrı tutdı râhı

Çekildi sîm ü zer yanınca vâfir
‘Abîr ü ‘anber ü ‘ud u cevâhir

Hem uydurdu bile bî-had tekâver
Ki mikdârına kılmaz ‘akl bâver

2855. Zebûn olup hezârân fîl-i leffâf
İrürdi yire bâr-ı nâfeden nâf

Dahı aldı niçe biñ bagl u üstür
Ki püşti her birinüñ bâr ile pür

Şeker-bârından oldu üstürân leng
Cihânı teng-i şekker eyledi teng

Bu resme tantana vü heybet-ile
İrişdi yâr iline şöhret-ile

Bu cânibden dahı emr itdi sultân
Ki karşı çıka dâmâdına a‘yân

2860. Ne deñlü var ise dergehde hâzır
Vezîr ü hâs u nüddâm u ekâbir

Ne kiçi kaldı şehir içre ne ulu
Hep istikbâle çıkdılar kıvanu

Varup buluşdılar İbn-i Selâma
Gelüp kondurdılar bir hoş makâma

Katı ‘izz ü ri‘âyet eylediler
Temâm üç gün ziyâfet eylediler

Çün irişdi müsâfirlik temâma
Safâ virdi sükûn İbn-i Selâma

2865. Pes andan soñra düzdi piş-keşler
Niçe yük ‘ûd-ı huşk u ‘anber-i ter

100a

Hezâr üstür hezâr ester hezâr esb

K'idemez touları fehm-i sabâ kesb

Dahı biñ bende rûmî vü hatâyı
Ki ider yüzleri şermende ayı

Harîr ü atlas ü zer-beft ü dîbâ
Nihâyetsüz kamu rengin ü zîbâ

Müheyyâ eyleyüp emr itdi derhâl
K'ideler âsitân-ı şâha irsâl

2870. Getürdiler revân bir kâsîd-ı cüst
Ki sehbânı söz içinde ider süst

Alup bu meblâğı ol peyk-i kâmil
Varup şeh hâzînine kıldı vâsıl

Dahı soñra açup kufl-i zebânı
Didi sultâna bu remüi nihâniz

Ki bu İbn-i Selâm iy şâh-ı devrân
Cemâl ü hüsn-iledür mâh-ı devrân

Bahâdır nev-cevândur şîr-i peyker
'Arab içre reîs ü püşt-i leşker

2875. Yücedür nâmı sâhib-tîgdür hem
Ebâ-'an-ced cihân içre mükerrem

Su gibi kan revân itmekde çâlâk
Veger zer dir-iseñ yanındadır hâk

Bu sözlerden gelüp sultân rızâya
Serin virdi dehân-ı ejdihâya

Hısm Giriften-i Leylî Ez Meşşâta vü Zârî Kerden

İki cânibden oldılar çü râzı
Nikâh ecli için okundı kâzı

Hem oldı cem' ehl-i 'ilm hayli
K'ola İbn-i Selâma 'akd-i Leylî

100b

2880. Çün âgâh oldı dilber bu haberden

Pür itdi çeşmini hûn-ı cigerden

Ki iy gerdûn nedür senden bu işler
Baña kim câna cevruñ nev nev işler

Tenümden tîg-ıla ger dökseler hûn
Iralmazam meger kim ola Mecnûn

Ki rûz ü şeb gâmında cân-fürûşem
Anuñ kasrından özge oda pûşem

İki er olmaya bir avrata cây
Ki hiç bir müzeye sıgmaz iki pây

2885. Hemîn oldur cihân içre baña yâr
Anuñ gayrı-y-la hergiz düzmezem kâr

Gelüp yanına pes meşşâta dil-şâd
Oturdı k'ide dâmâd için âbâd

Gehî vesme çeküp ebrûlarına
Gehî şâne kodı gîsûlarına

Gözi âhûların çün nâfe-i Çîn
Diledi kim ide sürme-y-le müşgîn

Çün itdi sürmedâna mîli meylî
Yüzine bakdı yüz hışm-ıla Leylî

2890. Didi bu mîl kim yüzi karadur
Beni öldürmge tîr-i kazâdur

Gözümde sürme neyler iy cefâkâr
Ki aglarken yur anı eşk-i hûn-bâr

Yüzüme koduguñ halı dil-âvîz
Olupdur baña üahm-ı tîr-i hûn-rîz

Bunu diyüp ruhından hâlî ol hûr
Kazıyup tırnak-ıla eyledi dûr

Ki hoşdur hâl aña k'ola ruhı al
Siyeh rûyum baña lâyük degül hâl

101a

2895. Kulagum k'eyledüñ lâ'l-ile uş pür

Baňa ol kan-ile tolmiş âb-iledür

Külâlem kim ruhum üstinde çindür
Sanasın üahm-i na‘l-i âteşizndür

Yüzügüm bî-nigîn-i lâ‘l-i dildâr
Olupdur barmagumda halka-i mâr

Sivarum kim didüñ kol bagıdur bu
Degüldür kolbagı kul bâgıdur bu

Firâk-ı yârdan pâyumda halhâl
Belâ zencîridür üahm-ı çengâl

2900. Reg-i gîsûma her dendân-ı şâne
Urur bir nişter gibi nişâne

Dahı âyîneden buldum ferâğı
Baňa âyîne tîr-i sîne dagı
Diyüp bu sözleri gösterdi hışmı
Pür oldı eşk-i hûnın-ıla çeşmi

Olup meşşâta âşüfte işinden
Habîr itdi anasın cünbişinden

K’ere varmaga hîç bu serv-i mevzûn
Degül râzı meger kim ola Mecnûn

2905. Ki eydür almazam ‘âlemde bir kes
Velî Mecnûna cândan râzıyam pes

Ben evvel demden aña nâm-üâdum
Vegernî özgelerden bî-murâdum

Pend Dâden-i Mâder-i Leylî Leylî-Râ ve Nikâh Besten-i İbn-i Selâm-Râ

Anası geldi yanına oturdı
Yüzinden perdesin mâhuñ götürdi

Didi lâyıık mıdur ‘âlemde iy yâr
K’işidenler bizüm-çün diye bî-‘âr

101b

Var ol şûrîde-hâli kıl ferâmuş
Gel ol bu mâh-ı nev birle hem-âgûş

2910. Veger ol perdeden virürseñ âvâz
Bizi bed-nâm ider ‘âlemde gammâz

Mutî‘ olmayasın bu pende ger sen
Rehâ bulmayasın ta‘n-ı ‘âdûden

Döşür ‘akluñı tut pend ü nasîhat
Getürme bize halk içre fazîhat

Çiger pend itdi ol cân-pâresine
Nemek saçdı velîkin yâresine

Derûnında hevâ-yı ‘ışk-ı Mecnûn
Ögüt virdükce dahı oldı efvân

2915. Düşe bir hirmene çün nâr-ı bî-dâd
Dahı biter yakar anı dem-i bâd

Aña kâr itmedi ger pend-i mâder
Bırakdı şerm içine lîkin Âzer

Ki işidüp bunuñ gibi ‘itâbı
Hayâdan virebilmedi cevâbı

Eyitdiler ki bu serv-i kabâ-pûş
Rızâ virdügi-çün böyle hâmûş

Pes oldı sanup ol meh-rûyı râzı
Nikâh itdi vü turdı gitdi kâzı

Der Halvet Nişesten-i Leylî vü Dâmâd vü Mahram Şoden-i Dâmâd

2920. Felek meşşâtası çün gûş-ı şâmı
Der-encüm ile zeyn itdi tamâmı

Kamer oldı ‘arûs ü gice dâmâd
Kevâkib çarha girdi hurrem ü şâd

Bu çarh-ı mevlevî kâr u pür ahter
San oldı ol düğünde bir tabak zer

102a

Dirilüp bir araya serv-kaddler
Semen-sîmâ sanemler lâle-haddler

Yanına geldiler ol âfitâbuñ
San etrâfına encüm mâhitâbuñ

2925. Eline aldı ol cennetde her hûr
Hezâr ikrâm-ıla bir şem‘-i kafûr

Bularda her çerâg-ı âteşin bâl
Şeker şâhındadır san tûtî-yi âl

Gözine Leylînüñ her şem‘-i enver
Görinür âteşin dillü bir ejder

Gelinligine anuñ şehr-i dâl-şâd
‘Azâ vü giryeye urmuş o bünyâd

Bıragup gussadan alınına yüz çîn
Oturdı geçdi taht üstine gamgîn

2930. Sürûr ile irişüp geldi dâmâd
Oturdı yanına çün serv-i âzâd

Tagıldı halk ü halvet kaldı eyvân
Kamu uyhuya vardı ins ü hayvân

Diledi bâg-ı hüsninden ki yek-ser
Murâdı üzre dire mâve-i ter

Tutup berk iki zülf-i müşg-bûyın
Bunu kâsd itdi k’öpe rûy u mûyın

Rızâ virmedi vü redd itdi Leylî
Gazab gösterdi vü kılmadı meylî

2935. Anası bu haberden oldı bî-tâb
Turup yanına geldi çeşmi pür âb

Didi benden kızum işit nasîhat
Getürme saña vü bize fazîhat

Buña râm olmaz-iseñ senden iy yâr
Olur kavm ü kabîle cümle bîzâr

102b

Bu söz içürdi sankim Leylîye zehr
Anasına didi idüp üküş kahr

Ki iy mâder nedür bu pend-i bisyâr
Eyit kim ‘aybsüü ‘âlemde kim var

2940. Cihân içre kanı bir kime bî-‘ayb
Hudâdur ‘aybsüü kim yok aña reyb

Helâk oldum tehassür geçdi câna

Bıçak irdi bu gamdan üstüh^wâna

Karâbâtı niderven iy cemîle
Baña yârum yeter kavm ü kabîle

Göñül kavm istemez Mecnûndan özge
Kimesnem yokdur ol meftûndan özge

Degülven derd-i h^wâherden cîger-sûz
Ki bir arada cem' olmaz iki rûz

2945. Vegernî hâldür dirseñ vefâdâr
Baña uş hâl yeter hâl-i ruhsâr

Ana yokdur senüñ-le dahı kârum
Ki pesdür bu cihândan baña yârum

Güher kim bula 'âlemde harîdâr
Dahı yokdur sade f birle aña kâr

Bunı didi vü üâhir kıldı hışmı
Pür oldı hûn-ı dilden taşt-ı çeşmi

Olup çeşmi anasınuñ da hûn-bâr
Turup gitdi yanından çâr-nâ-çâr

2950. Yine geldi tazarru' birle dâmâd
Ki vaslından ola ol meh-veşüñ şâd

Hemân-dem tutdı cân-ı Leylîyi tâb
Ruhın der kıldı gark-ı âteş ü âb

Yüzine urdı anuñ bir tapanca
Ki nesrînin benefşe kıldı pençe

103a

Didi bâlâ-durur bu nahl-i pür-bâr
Ümîdüñ sengi irmez iy cefâkâr

Ne bu mîvem benüm târâca varur
Ne ol tîrüñ senüñ amaca varur

2955. Bu bâra idemezven ben hıyânet
Ki şâh-ı gerdenümedür emânet

Bu murgı idemezsin dâmiña râm
Bu işe bulduramazsın sen encâm

Bu gülşen câyıdur bir ‘andelîbüñ
Nasîbidür bu gül bir bî-nasîbüñ

Bu kişver yiridür bir tâcdâruñ
Bu hutbe adınadır bir şehriyâruñ

Bu beste kim olupdur şeker-âmîz
Tama‘ dendânın aña eyleme tîz

2960. Yüri sen kendü hâlün gör beni ko
Neye varur zevâlün gör beni ko

Ben olısar degülven saña mahrem
Ki Mecnûnum degül senden dahı kem

Bu bâğı dikene virilmedin bâr
Yiyemez meyvesini üâg-ı bed-kâr

Heves efsûn-ıla itme kasd-ı bî-dâd
Ki açmaz bu harîmün goncasın bâd

Düzelse kûzeger devr ile hâkum
Saña el virmeyiser dest-i pâkum

2965. Elün çek benden ibrâm eyleme çok
Özüñi vü bizi incitme artuk

Vegernî teñri hakkı kendüzümi
Ururam hancere işit sözümi

Ne deñlü kim tazarru‘ kıldı dâmâd
Yüzine bakmadı ol serv-i âzâd

103b

Mukarrer bildi kim ol kebk-i hõd-kâm
Degüldür dânesine kendünün râm

Ne el virür dürüşmek-le vîsâli
Ne lâ‘linün nasîb olur zülâli

2970. O gülden olmayup maksûdı hâsıl
Nitekim lâle kaldı dag ber-dil

ÖZinden bildi kim vardur ferâğı
Yanupdur özge âteşden çerâğı

İdüp âhir visâlinden ferâgat
Zarûrî görmege kıldı kanâ‘at

Bu resm-ile geçinürlerdi her gâh
bulû‘ iderdi geh geh çeşmine mâh

Velî k’ol yüzi şem‘-i subhgâhı
Yola dikmişdi göz gözlerdi râhı

2975. Ki tâ bâd irürüp bir gün gubârı
Bula andan nesîm-i gâr-ı yârı

H^wâb Dîden-i Mecnûn

Bu yaña geldük ol dîvâne-i gâr
Garîb ü bî-kes ü dil-rîş ü bîmâr

Belâ sahrâsınuñ peyk-i revânı
‘Anâ deryâsınuñ gark-âbı cânı

Esîr-i bend-i üindân-ı mezellet
Garîk-ı ka‘r-ı ‘ummân-ı meşakkat

Gam odında baş bagrı kebâbı
Mahabbet bezminüñ mest-i harâbı

2980. Olan humhâne-i mihnetde hayrân
Kalan hengâme-i hayretde nâlân

Dirg ü nâle vü âhuñ enîsi
Figân u derd ü hicrânuñ celîsi

104a

Şeh-i iklim-i gam ya‘ni ki Mecnûn
Şikiste-hâl ü mehcûr ü ciger-hûn

Kıldardı tagda nâle şeb ü rûz
Yol irirürdi geh geh çeşmine toü

Cenâb-ı mülk-i dilberden k’ire bâd
Olurdu çeşmi rûşen hâtırı şâd

2985. Yahûd k’ireydi bir bu ol yañadan
Giderdi ‘aklı miskînüñ safâdan

Bu hâl üzre geçerdi ‘ömri anuñ
Berî cümle umûrından cihânuñ

Meger bir şeb melâlet nâgehânî
Giriftâr itdi bend-i h^wâba anı

Çü bâtın ‘âlemine girdi rûhı
Düşünde seyr kıldı bu fütûhı

K’idinmiş câygeh bir turfe bâğı
Elinde hem tutar bir şeb-çerâğı

2990. Kamu olmuş harim-i bâğ u gülşen
Şu‘â‘ından anuñ pür-nûr ü rûşen

Gözi tuş oldu anda bir tezerve
Karar itmiş konup bir şah-ı serve

Kim anuñ bâl ü perr-i zer nigârı
Çü şem‘ itmiş münevver ol kenârı

Per ü bâlinden ol murg-ı serîri
Tenine hıl‘at idinmiş harîri

Vücûdın şöyle tutmuş per-i ahmer
Ki od olmuş yiri hem-çün semender

2995. Benâgeh ol tezerv-i âteşîn bâl
Turup ol şâhdan pür hîle vü âl

Gelüp kapdı elinden şeb-çerâğın
Füzûn itdi garîbüñ dilde dâğın

104b

Çün ol gevher nasîb oldu tezerve
Yine pervâz kıldı şâh-ı serve

Konarken şâha ol murg-ı münevver
Sevişüp kaynagından düşdi gevher

Dil-i Mecnûna korhu virdi bu h^wâb
Vücûdı tutdı gamdan lerze vü tâb

3000. Uyanıp hayret-ile ol ciger-hûn
Revân itdi gözinden eşk-i gülğûn

Dili gamnâk ü cânı hâyil oldu
Ki bu düşden işi ki müşkil oldu

Dir idi gam kılup cânına te’sîr

Kim ider ola bu rü'yâyı ta'bir

Âgâh Şoden-i Mecnûn Ez Şevher Kerden-i Leylî

Bu resme ol garîb endişedeyken
Gehî sahrâ vü gâhî mîşedeyken

Irakdan gördi bir üstür-süvârı
Ki togrı kendüyedür reh-güzârı

3005. Meger obalarından bir zen idi
Ki Mecnûnuñ karâbâtından idi

Zamân-ı Nûhdan kalmış 'acûze
Sebûdur sureti san burnı kûze

Yalan sözlü yamân dillü siyeh-ruh
Bahîl ü bed-hitâb ü zehr-pâsuh

Tutagınıñ arası şöyledür dûr
K'irişmez bir birine çün leb-i gûr

Görinür dişlerinden kirm-i bisyâr
Dahânıdur sanasın gûr-ı pür-mâr

3010. Gelüp Mecnûnı gördi kim figânı
Tütünden çarhı kılmış âsumâni

105a

Didi k'iy devr-i gerdûndan habersüz
Bed-ef'âlinden eflâküñ hazersüz

Dökersin dîdeden sen bunda seyli
Er aldı tantana-y-la anda Leylî

Ol anda gayr eline virdi dâmân
Kııarsın bunda sen feryâd u efgân

Bu kârı tutmadın yeg kârsuülük
K'o resme yârdan hoş yârsuülük

3015. Niçe müddetdür ol serv-i şeker-leb
Yatur İbn-i Selâm-ıla leb-â-leb

Niçe iş eyledi gör âhir-i kâr
Seni terk idüp oldu hasmuña yâr

Olur bu mâh-rûlar bî-vefâ-hû

Dahı bîgâne kalup u âşinâ-rû

Bugün hûbân-ı ‘âlem iy birâder
Kamudur bir birinden bî-vefâ-ter

Gözetmezler cihânda gayret ü nâm
Sıyup ‘ahdi virürler düşmene kâm

3020. Diker ‘aşık nihâl-i mîve bâga
Yidürür bâgbân bârını üâga

Saňa şimdi ‘adûdür ol cefâkâr
Bilür ‘âkıl ki kimdür ‘avrata yâr

Vefâsuüdür bilürsin ‘avratı çün
Nedür derdüñ senüñ bir ‘avrat için

Degül bir biñ dahı olursa ‘avrat
Kamu bed-‘ahd olur u bî-mürüvvet

Vefâ levhi yazıldığı üamânda
Sıdılar hâmeyi nâm-ı zenânda

3025. Zenüñ ger sûretâ vardur vefâsı
Velî yokdur vefâsınuñ bakâsı

105b

Ki bulsa senden özge mihribânı
Virür yolına cânı vü cihânı

Çü bir kaç gün ola anuñ-la mu‘tâd
Seni yüz yıllık olsañ eylemez yâd

Egerçi mihribân olur katı zen
Velî kendü işi-y-çündür mu‘ayyen

Çeker her kişi bunlardan cefâyı
Kimesne bulmadı zenden vefâyı

3030. Bir er kim ‘avrata meyl ide cândan
Hakîkat belki yegdür ‘avrat andan

Nedür ‘avrat nişânegâh-ı nîreng
İşi üâhirde sulh ü ma‘nîde ceng

‘Adûlık itse âfât-ı cihândur
Çü döst ola helâk-i dîn ü cândur

Ne deñlü olsa temsil ü hikâyet
Zenûñ efsûnına yokdur nihâyet

Niçe demdür ol itmedi seni yâd
Anı sen dahı añma düşdüñüz yâd

3035. Velî bir pend işit benden nihânî
Sıdı çün ‘ahdini terk eyle anı

Benüm bir duhterüm var hûb u ferruh
Semen-sîmâ vü nergîs-çeşm ü gül-ruh

Saçınuñ saykalından misl-i çenber
Yüzi mir’âtı rûşendür münevver

Lebi üstinde hâl-i ‘anberîni
Süleymân hâteminüñdür nigîni

Yahûd ol hâl-ile bu la‘l-i mey-gûn
Olupdur müşg-ile mahlût ma‘cûn

3040. Güherden düredür la‘lîn tutagı
K’içinde pürdür anuñ kand uvagı

106a

Saña virdüm bugünden ol nigârı
Yeter kılduñ figân u âh u üârı

Çü Leylî gayra oldı yâr u hem-dem
Ko anı sen de özge yâr tut hem

Cevâb Dâden-i Mecnûn Bâ Zen-i ‘Acûze ve Serzeniş Nümûden

Çü Mecnûn kıldı anuñ sözlerin gûş
‘Urûc itdi teninden tâyir-i hûş

Başına urdı gamdan ol kadar seng
Ki kanından kamu kûh oldı gül-reng

3045. Dögüp kıldı vücûdın kare kare
Çeküp itdi yakasın pâre pâre

Didi ol ‘avrata k’iy üâl-i kattâl
Gamından derd-i ‘ışkuñ fârigü’l-bâl

Nikâb altında şol duhter ki dirsın
Gerek hüsni-y-le başı göge irsın

Perî-ruhsâr olsun mâh-peyker
Baña ol dîvden görünür ebter

Gözüme ruhları vü saçları hem
Görünür verd ü sebü-i gülşen-i gam

3050. Lebinde didügün şol hâl-i handân
Agudur kim makâmıdur nigîn-dân

Dehânı birle dendânın k'ögersin
Beni gûyâ ki taş-ıla dögersin

Yürü var müşterî bul özge yirden
Ki olmışdur berî Mecnûn bu serden

Tesellî Kerden-i Zen Mecnûn-Râ vü Zârî Kerden-i Mecnûn

Çü Mecnûnuñ bu hâlin gördi gammâz
Peşimân oldu virdüğine âvâz

106b

Tahammül eyledi bir lâhüa kim tâ
Döşürdi 'aklımı Mecnûn-ı şeydâ

3055. Yakınına gelüp 'özü itdi vâfir
Didi şermendeyem kizbümden âhir

Ki bu sözde yalan idüm hakîkat
Beni 'avf it ki buldum gey hezîmet

Bu resme k'eyledüñ feryâd ü üârı
Bırakdı cânuma nâluñ şerârı

Nikâh oldu egerçi gayra Leylî
Velî kılmadı erine hiç meylî

Dem olmaz k'ol nigâr-ı serv-i âzâd
Seni yüz kerre kılmaz derd-ile yâd

3060. Gelin olalı bir yıl vardur ol cân
Turur mihr-ile vü mührüñ-le el-ân

Eger biñ yıl dahı olursa şevher
Yiyemez ol nihâl-i tâzeden ber

Çü Mecnûn vâkıf oldu bu hisâba
Didi hayf u dirîg ol âfitâba

K'anuñ bu künde ye pâyını nâçâr
Atası üâlim itmışdür giriftâr

Gözinden yaş döküp yine dem-ile
Çagırup didi yârına gam-ile

3065. Ki iy çâk eyleyen 'ahd ü emânın
Kesen mihr ü mahabbet rîsmânın

Ben ummazdum nigârâ hîç senden
K'ola sâdır bu fi'l hîç senden

Baña sensüz gam u hier urdı dâğı
Sen eller bezminüñ olduñ çerâğı

Ben oldum bülbül-i bâg-ı gam ü bîm
Sen itdüñ güllerüñi üâga teslîm

107a

Çiger kanı yirem ben nitekim den
Senüñ la'lüñ şarâb-ı bezm-i düşmen

3070. Lebüñden ayru iy serv-i dil-ârâ
Yirem ben dûd her dem hasm halvâ

Benüm sensüz makâmum deşt ü vâdî
Senüñ bensüz yirüñ gülüâr-ı şâdî

Hakîkat benden ol dihkân-ı ebter
Ki ekdügin gelüp devşürdi kuşlar

Taş-ıla gök itdüm sînemi ben
Dil-ile boyaduñ câna beni sen

Yiñi yâr-ile olduñ hurrem ü şâd
Pes itmezsın kadîmı yârüñi yâd

3075. Eger gayr-ıla olduñsa hem-âgûş
Bizi de kılmağıl bârî ferâmûş

Ben idüm gülşenüñüñ bâgbânı
İderdüm yâd ayakdan hifü anı

Bitürdüm mîvesin ben bülbül-i üâr
Yidürdüñ üâga anı sen âhir iy yâr

Bu idi virdügüm yoluñda cânı
K'iletmezdüm saña ben bu gümañı

Kanı ol itdügün ‘ahd ü yemînler
Ki dıtrerdı yemînününden zemînler

- 3080.** Soñucı gayra kıldıñ göñlüñi germ
Benüm çeşmüm yaşumdan itmedün şerm

Sen itdünse kayırmaz bî-vefâlık
Gamun-la kılalum biz âşinâlık

Bu resme zemzemeler bî-nihâyet
Şu deñlü kıldı kim yok hadd ü gâyet

**Reften-i Peder-i Mecnûn Mecnûn-Râ vü Pend Dâden
107b**

‘Arabdan nakş-bend-i fârisî-hûn
Şu resme dökdi Rûm iklimine hûn

K’atası Kaysun ol pîr-i fütâde
Viren hasret-le ‘ömri bergi bâde

- 3085.** Yir idi her üamân Mecnûn için gam
Ki gamdan idi nahl-i kâmeti ham

Yaşı ferrâş idi müjgânı çârûb
Nitekim Yûsufından ayru Ya‘kûb

Dir idi hasret ü derd-ile her gâh
K’ölice k yurdum ile kalısar âh

Kıldardı rûz u şeb cehd ü müdâre
K’ide ol hastenün derdine çare

Devâ fikrin dilinde derc iderdi
Ümîde ‘ömri varın harc iderdi

- 3090.** Dökerdi mâl ü eylerdi talebler
Arardı ‘ışk def‘ine sebebler

Zebûn itmişdi bir yaña cüdâlık
Bilin bükmişdi bir yaña kocalık

Umûrın devr-i fânîñün idüp terk
Gözedürdi kaçan ire diyü merg

Ki zîrâ za‘f u pîrî vü sekâmet

İderdi mevtine anuñ delâlet

Ecel yilinden idi havfi katı
Ki virmişdi hazân bâg-ı hayâtı

3095. Bu hâl-ile geçerde rûzgârı
Yog-idi hasrete sabr u karârı

Turup uydurdu bir gün iki yoldaş
K'özine anlar idi yâr-ı sırdaş

Gönildi taga oğlını arayı
Hudâdan k'iline viridi rızâyı

108a

Gezüp istedi kûhı vü yabânı
Bulmadı vücûdından nişânı

Aradı çok k'ire bulup murâda
Eser görmedi andan bir arada

3100. Soñucu viridi bir kimse nişânı
K'olur şimdi fülân yirde bul anı

Yir idinmişdür anda bir megâki
Nitekim mürde gûr-i hevl-nâki

Tutup pes ol tarîkı pîr-i mazlûm
Gönildi şöyle kim vîrâneye bûm

Varup gördi ki olmuş hâli düşvâr
Belâ üindânı ka'rında gîrîftâr

Revende bî-beden bir turfe cândur
Deriye sarılu bir üstüh^wândur

3105. Habersüz varlığından kâyînâtuñ
Vücûdında biri yok şeş cihâtuñ

Şu resme fârig itmiş hayret ü gam
Ki bilmez var mı yogsa yok mı 'âlem

Yir üzre gerçi yürise revândur
Yir altındagılar gibi nihândur

Teninde rîgi yir yir eylemiş cûş
'Urûc itmiş başından bülbül-i hûş

Vücûdı haste vü mecrûh yek-ser
Yalınca hem-çû 'üryânân-ı mahşer

3110. Pür olmuş vahşiler-le her kenârı
Biline postdan çekmiş izârı

Nitekim mâr olmuş pîç-der-pîç
Görüp anı atası kıldı ser-pîç

108b Varup âheste yânına oturdu
Eli-y-le başını yirden götürdü

Cigerden kanayup hûn-ı derûnı
Yüzi üzre gözi cûy itdi hûnı

Pes açup dîdesini gördi Mecnûn
Başın tutmuş-turur bir şahs-ı mahzûn

3115. Yüzine kıldı ol pîrûn nazâre
Bilimedi vü çekildi kenâre

Şu kim kendüyi kılmışdur ferâmûş
Bilüp gayrı kaçan ide sözün gûş

Didi kimsin bu arada n'idersin
Nireden geldüñ ü kanda gidersin

Eyitdi k'atañam ben pîr-i nâlân
Seni isteyü geldüm bunda iy cân

Çü Mecnûn tanıdı kim kimdür ol üâl
Egilüp ayagina düşdi fi'l-hâl

3120. Gözi olup ikisinüñ de hûn-bâr
Bu anı öpdî vü ol bunı tekrâr

Çok itdiler döküp gözden bıñarı
Biri birine karşı nevhakârı

Şu deñlü agladı ol pîr-i dil-teng
Ki yaşından ol etrâf oldu gül-reng

Dönüp dîvânesine her mahalden
Ögütler virdi bildügi meselden

Ki iy cân-ı peder terk eyle h^wâbı
K'ecel kılmışdur ardınca şitâbı

3125. Yola girgil ko bu düşvâr râhı
Ki hâr u tîgdür verd ü giyâhı

Ne lâzım kendüzüñi rence salmak
Belâ üindânıñ ka‘rında kalmak

Bu renci kim çekersin rûz ü şeb sen
Vücûduñ döymeye-y-dı olsa âhen

109a

Senüñ tevsenligüñden toldı eyyâm
Bir iki gün ne var olsañ Haka râm

Başuñ gitdi dahı muhkem ligâmuñ
Dilüñ yandı degüldür puhte hâmuñ

3130. Enîs ü yârdan sabr u şekîbi
Özüñe yok yire virme firîbi

Bugün kim sañadur ‘ömrüñ vefâdâr
Dürüş kim düzesin ‘âlemde bir kâr

Ecel çün deprede yârın ‘inânı
Kabûl olmayısar ‘özüñ bil anı

Elüñden şol üamân-kim gide maksûd
Dirîg ü hayfdan yokdur saña sûd

Bugün yaksun buhûr-ı hûb ocaguñ
Ki yarın hoş nesîm ola dimâguñ

3135. Gönilme bu yola bî-kesdür epsem
Başı şûrîdelik hem pesdür epsem

Bir eglence-durur ‘âlemde her dem
Cihân içre irer pâyâna her gam

Següñ vardur vatangâhı senüñ yok
Cihânda bir mu‘ayyen meskenüñ yok

Ger âdem iseñ ol âdemlere yâr
V’eger dîvem dîr-iseñ yîre gîr var

Yir altında özin dîv-i biyâbân
Diler kim ide taklîd-ile insân

3140. Sen âdem oğlu iken ehl-i tevhîd

Nedür kılmak özüni dîve taklîd

Ferîd-i ‘âlem iken iy yegâne
Ne lâzım k’olasın dîv-i üamâne

Senüñ cinsüñ benem olgıl baña yâr
K’ola vasluñ-la sâkin bu dil-i üâr

109b

Çevürürsiñ bugün benden ‘inânı
Yirin bulmazsın istersin cihânı

Ben iderven sefer sen der-emân ol
Gam almışdur beni sen şâdımân ol

3145. Kaçınma benden iy cân-ı peder gel
Ki çıkmaga turur cân-ı mu‘allel

Za‘if ü pîrem ü ser-geşte-hâlem
Gamuñdan nâ-tüvân u bî-mecâlem

Ecel hâk itmeden irüp özümü
Gidelüm tur eve işit sözümü

Ki ölürken seni görem önümde
Bilem tâ kimse kalmışdur soñumda

Beni devr-i felek çün kıla fânî
Koyam gidem saña mülk-i cihânı

3150. Kala çünkim tehî benden sarâyum
Tehî komayasın sen soñra câyum

Begenmez bu hisâbı dōst ü düşmen
K’olam ben anda bulunmayasın sen

Çıkup bir yâd aradan bî-tekellüf
Kazanduklarımı kıla tasarruf

Bilürsen hōd soñumda senden artuk
Kimesnem kalmamışdur az eger çok

Görürsin muntazırdur çıkmaga cân
Virür âvâze kûs-u mergüm el-ân

3155. Saña oldur münâsib evvel âhir
K’öliceğ olasın üstümde hâzir

Kılasın kabrüm üstinde figânlar
Depeñden çıka acumdan duhânlar

Dahı bunuñ gibi niçe kelâmı
Didi oğlına ol halkuñ hümâmı

110a

Pâsuh Dâden-i Mecnûn Peder-Râ

Çü Mecnûn eyledi bu sözleri gûş
İçinde kıldı hayret kulzümü cûş

Vücûdun taşlar-ile eyledi çâk
Eli-y-le koydı gamdan başına hâk

3160. Dönüp atasına virdi cevâbı
Ki iy cânım göginüñ âfitâbı

Baňa bu itdigüñ pend ü nasihat
Be-gayet sevdiğüñdendür hakikat

Ögüdüñ pür dür ider gûş-ı cânı
Velî bahtum baňa diñletmez anı

Sa‘âdetdür bu emre ger itâ‘at
Velîkin bende yokdur aña tâ‘at

İdemezsın baňa ‘akl-ıla çâre
Ki sahib-‘akl üzredür müdâre

3165. Benüm gönüm kim ‘ışk gitmez
İki ‘âlem yanında bir pul itmez

Şarâb-ı ‘ışkı cânım eyleyüp nûş
Cihânı kıldı külliyeñ ferâmûş

Şu resmedür benüm ‘aklumda noksân
Ki ne söyler dilüm bilmezven el-ân

Atamsın bildüm uş benven gulâmuñ
Nedür bilmezven iy şeh lîk nâmuñ

Ne fehm itsün ata nâmını yâdum
K’olupdur fehmden fârig nihâdum

3170. Baňa kavs-ı kazâdan irdi bir ok
Bilimezem ki ‘aşıkdan ya ma‘şûk

Dil odından vücûdum hâk olupdur
Göñül her havfdan bî-bâk olupdur

110b

Cihânda kâni‘em ben bir giyâha
Degülven mültefit mülke vü câha

Ben eyle bilürem kim çarh-ı devrân
Komamışdur benüm-çün âb u hem nân

Vücûdum vahşet içinde-durur güm
Olur mı vahşî hîç mu‘tâd-ı merdüm

3175. Çü gâv olmakdan âdem nefse tâbi‘
Melek var olsa yegdür pâk u kâni‘

Beni terk eyle tut kim iy yegâne
Yog-idüm gelmemiş idüm cihâne

Sabiden şişe‘yi tutgıl nihânî
Ki görüp anı cûş itmeye kanı

Harâb olmaga mâyildür çü râyum
Yeg ola pes harâbe olsa câyum

Güm oldu tut ki bir kem hâk-ı râhuñ
Ya kopdı mezra‘uñdan bir giyâhuñ

3180. Kitâbuñdan ya bir harf oldu râci‘
Yahûd olmuş-idi bir nutfe zâyi‘

Anı kasd eyleme kılmaga islâh
Ki yokdur tinetinde şart-ı iflâh

Baña dirsen k’öñüñde var-durur merg
Hayâtı ben hō çokdan itmişem terk

Bekâ mülkine iderseñ sen de rihlet
Hudâ bilür işin kime ne minnet

Senüñ mergüñde diriler döker eşk
Ölüyem ben ölüden gelmeye reşk

3185. Bu sözlerde-y-ken atası-y-la Mecnûn
Revâñ oldu yiñiden nâgehâñ hûn

Bu hâlet k’irdi Mecnûn-ı harâba
Atası düşdi gamdan ıztırâba

111a

Didi Mecnûn aña kim yimegil gam
Ki râhat derd-ile bu câna merhem

Yidi fessâddan nîş anda cânân
Yiñümden budur akduğı benüm kan

Ol anda nişterden muütarihdür
Benüm uş bunda hâlüm munkalibdür

3190. Bir itdi ikimüzüñ meşrebin ‘ışk
Ki göstermez ikilik mezhebin ‘ışk

Ne ben Mecnûnam u ne Leylî cânân
İkimüz bir ten ü bir cânuü el-ân

Vedâ‘ Kerden-i Peder-i Mecnûn-Râ Vefât Yâften

Atası gördi k’olmuş derd-mend ol
Cihân-ı ‘ışkdandır şehr-bend ol

Mukarrar bildi kim uslanmayısar
Hevâ-yı ‘ışkdan usaymayısar

Didi derd-ile k’iy ferzend-i dil-gîr
Bâşumdâ efser ü boynumda zencîr

3195. Baña çün böyle göterdüñ semâ‘ı
Bugünden pes saña kıldum vedâ‘ı

İşi bitdi atañuñ üârî kıl sen
Ki üârî kendüzüñüñ kârı kıl sen

Uş öldüm mâtemümde aglar tîz ol
Dil odına yaşuñdan âb-rîz ol

K’ölem gasluñ ol âb-ıla idem tâ
Tapuñdan bu yola hōş-dil gidem tâ

Gözüm görmeyiser ayruk seni bil
K’aña sürme yirine giriser mîl

3200. Cihândan döşürüp büngâh u rahtı
Kuraram kabr eyvânında tahtı

111b

Severdüm iki gözümde seni çok

Esen kal kim beni görmezsın artuk

Esen kal sen ki ben rahtum götürdüm
Gidecekler gemisine oturdum

Esen kal bir yire ‘azm eyledüm ben
Ki yine gelmek olmaz ol seferden

Esen kal k’atalık gitdi miyândan
Gidelüm kalmayalum kârvândan

3205. Esenleşüp bu resme ol şikeste
Vedâ’ itdi vü döndi ûâr u haste

Çü geldi kasrına dil-teng ü rencûr
Yakîn aña ki cân andan ola dûr

Belâ vü mihnet-ile düşdi bîmâr
Diri oldı iki gün ol dil-figâr

Ecel çıkup kemîninden üamânuñ
İşi boıdı vü düzdi işin anuñ

Çün âzâd itdi mürğ-i ‘ulvîyi dâm
Makâm-ı sıdkda pes buldı ârâm

3210. Hevâyî idi cân tutdı hevâyı
Beden hâkî idi hâk oldı câyı

Cihâna ‘âdet ü erkân ü pîşe
Bu resme bî-vefâlıkdur hemîşe

Sipenc-i dehr aña virmiş-durur kâm
Ki bu ‘âlemde hiç tutmaya ârâm

Firişte sûretinde dîvdür dehr
Tîoludur câmı şerbet yirine zehr

Tehîdûr tâs-ı çarh illâ ki pür dem
Bizüm pehlûmuñdur ol dahı hem

3215. Cihân dîvinüñ işitme güzâfin
Ki ne dirse ider soñra hilâfin

112a

Cihândan geç ne cây-ı meyldür bu
Hazer kıl reh-güzâr-ı seyldür bu

Lebi hurmâdur ammâ pustı hâr
Makâm-ı gussadur menüilgeh-i uâr

Nedâmetdür nihâl-i bâg-ı ‘âlem
Ki bergi gamdur anuñ mîvesi sem

Ne vardur dehr-i fânînuñ vefâsı
Ne höd ‘ömrüñ görilmişdür bekâsı

3220. Niçe çeksün üamânuñ kahrın âdem
Niçe yutsun gamından zehr ile dem

Şular kim senden evvel bunda geldi
Nazar kıl dehr olardan kime kaldı

Kamu gitdi ‘azîz ü dîn-perestân
Cihânda kaldı ehl-i mekr ü destân

Cihân cây-ı mezellet olmasa ger
Olar gidüp dahi kalmazdı bunlar

Cihân bâzîgerin ütmez kişi hiç
Meger şol kim âña baş itmeye pîç

3225. Eyülük kıl yamanlıktan üşenme
Eyülük yatlılıktan kala sanma

Yamanlık olsa bir şahsuñ murâdı
Yine kendüyedür anuñ fesâdı

İdüp bir iyülügi çâha bırak sen
Ki yitmez Hak katında ol mu‘ayyen

Eyülük yatlılık ‘âlemde herkes
Ne kim iderse anı bulısar pes

Kişi bir kûha dise bir kelâmı
İşidür kûhdan yine ol peyâmı

3230. Temâşâ eyle bu çarh-ı bülendi
Ki ne peyvendi vardur hiç ne bendi

112b

Kemend ü mancınık hîle ile
Felek sakfına kimdür k’ire bile

Alup cânımı kande kaçsun âdem

Ki yokdur varacak yir iy mükerrem

Cihânda kim görüpdür bir ‘imâret
K’aña âhîr irişmemişdür âfet

Ya kanı bir harâbe bu cihânda
Ki ma‘mûr olmamışdur bir üamânda

3235. Muhassal ger harâbedür ger âbâd
Degüldür hiç birine bâkî bünyâd

Haberdâr Şoden-i Mecnûn Ez Vefât-ı Peder

Meger bir gün kazâdan bir şikârı
Gezerdi k’ide sahrâda şikârı

Tururdi kule-i Necd üzre Mecnûn
Ser-i tâc üzre hem-çün dûrr-i meknûn

Çün ol şîri cebelde gördi sayyâd
K’ider âhûsı için âh u feryâd

Didi derd-ile k’iy hayrân u mehcûr
Düşen yârân u ehl-i beytden dûr

3240. Soñı vardur her işüñ dünyada pes
Saña Leylîden özge yok mıdur kes

Ne atayı añarsın ne anayı
Bırakmışsın meger şerm ü hayâyı

Senüñ gibi halefden yeg-durur hâk
K’olara ‘âsi olduñ itmeyüp bâk

Atañdan vahşet iderdüñ kaçardüñ
Göricek başuña toprak saçardüñ

Gamuñ birle çün ol fevt oldı iy yâr
Görelüm şimdi andan yeg kimüñ var

113a

3245. Yüri kabrine var eyle üiyâret
K’ire cânına rahmüñden beşâret

Siyâh itsün gögi soñunda âhuñ
Revânından dile ‘özü günâhuñ

Nevâsın ol kej âhengüñ çü Mecnûn
İşitdi diñledi mânend-i kânûn

Yüzini yırtup itdi yakasın çâk
ÖZini çaldı yirden yire bî-bâk

Karar u sabrdan tâ oldu hâli
Atası kabrine ‘azm itdi hâli

3250. Varup çün şûşe-i kabrini gördi
İçi elmâs yimiş gibi büridi

Düşüp ol dahmenüñ üstine bî-hûş
Yüzün sürüp öpüp kıldı der-âgûş

Du‘â-yı hayr-ıla añup rûh-ı pâkin
Ter itdi çeşminüñ âb-ıla hâkin

Yaşına yüz tolandurdu cihânı
Bulmadı atasından nişânı

Gehî başına koydu kabri hâkin
Gehî sadrına çekdi hâk-i pâkin

3255. Ol evvelden de hōd dest-i sitemde
Giriftâr idi vü üindân-ı gamda

Dahı beter yetîm oldu vü bi-kes
Zarûrî nâleye düzdi işin pes

Çü gördi hâke girmiş gam-h^wârını
Gam-ıla taşlara dökdi serini

Şu deñlü yaş döküp kıldı enîni
Ki kandan lâle-reng itdi zemîni

Didi kim kande gitdüñ iy peder âh
Ki mülküñ kalmadı oğluña eyvâh

113b

3260. Seni iy gam-hōrum kande arayın
Gamuñ tîmârını kimden sorayın

Ogulsuü yahşi gördüñ sen özüñi
Anuñ-çun topraga çekdüñ yüzüñi

Ben atasuüluğı bilmezdim iy cân
Güç-imiş gördüm ü öğrendüm el-ân

Kanı ol dem ki virürdüñ baña pend
Kılarduñ üahm-i 'ışkı pend ile bend

Cüdâ düşdüm tapuñdan âh feryâd
'Aceb feryâduma kimden ire dâd

3265. Mu'inüm yâverüm yârum sen idüñ
Devâ-bahşum vefâdârum sen idüñ

Sen idüñ baña üstâd-ı tarîkat
Dem-i hayretde gam-h^wâr-ı hakikat

Dirîgâ hasretâ derdâ ki nâçâr
Seni ayırdı benden çarh-ı gaddâr

Niçün benden çevirürsin yüzüñ sen
Ki benden hacletdeyem itdügüm işden

Derûnumdan kopar figân u feryâd
Kaçan kim eyleye cân pendüñi yâd

3270. Beni râzı kılarduñ lutf-ıla sen
Saña ben kahr iderdüm misl-i tevsen

Kelâmuñ gûşıma-y-dı halka-ı zer
Ben anı redd iderdüm düşdüm ebter

İderdüm ben savukluk sen terahhüm
Kılarduñ sen nasîhat ben terennüm

Kulak urmaz-idüñ yatlu sözüme
Günâh itsem getürmezdüñ yüzüme

Ne göñlüñce bir iş itdüm katuñda
Ne hōd bir lâhüa oldum hizmetüñde

114a

3275. Çekerdüñ sen benüm gussam-la derdi
Ben öz başum-la kılardum neberdi

Benüm-çün sen döşerdüñ pister-i pâk
Kaçup ben taga iderdüm cismümi çâk

Okurduñ sen beni bezm-i safâya
Dögerdüm ben teni seng-i cefâya

Du'âlar eyledüñ çok kılmadı kâr

Gülistânuñda oldum nahli bî-bâr

Baňa itdüklerüñ ihsânı her dem
Kaçan yâd itsem öldürür beni gam

3280. Karardı hûn-ı eşkümden libâsum
Senüñ-çün ya‘ni üâhir oldı yasum

Şol öcden k’itmiş-idüm saňa ‘ısyân
İçümde şimdi var derdüm hezârân

Saňa ‘âk olmuş-idüm iy peder âh
Hîelâl itmedüñ ise hâlüme vâh

Elâ iy nûr-bahş-ı dîde-i cân
Senüñ râzılıguñdur baňa dermân

Bagışla cürmümi ‘afv it hatâmı
Ki senden kesmezem hergiz recâmı

3285. Kıyâmetde beni rûsvây ider od
Ger olmaduñsa sen râzı vü hoşnûd

Ne çâre böyle imiş emr-i takdîr
Ki çarh ura gamuñdan bagruma tîr

Ciger-gûşeñ-idüm ger evvel iy cân
Kebâb itdüm ciger derdüñden el-ân

Niçe kılmayayın ben bagrumı çâk
Ki çekdi sîneñi pehlûsına hâk

Ciger kanı yerem derdüñ-le her bâr
Bu resme görmemişdüm h^wân-ı ciger-h^wâr

114b

3290. Derüñde kim degüldüm halka der-gûş
Nedâmet desti burdı gûşumı uş

Senüñ hakkuñda idüm ger günehkâr
Günâhum bendine oldum giriftâr

N’olaydı buyruguñdan çıkmaya-y-dum
Huzûr-ı Hakda ‘ârum yıkmaya-y-dum

Bu resme kıldı çok âh u figânı
Ki târîk itdi dûdından cihânı

Çün eyledi gurûb-ı mihr-i seyyah
Kamer hûtın felek bahrinde mellâh

3295. Mehûñ mâhı seni serdi-i şebden
Zamâne lerzeye bırakdı tebden

Bili tâ kim sadef gibi bükildi
Dehânından hezâran dür dökildi

Görindi çün direfş-i esved-i şâm
Kodı Mecnûn figân tablini nâ-kâm

Atası dahmesi üstinde tâ rûz
Oturup agladı gam-nâk ü dil-sûz

Ururken cismine geh seng ü geh çûb
Didi hakkında bir mersiyye-i hûb

Mersiyye

3300. Âh kim senden beni dûr itdi devvâr el-firâk
Her nefes biñ kez figan her lâhûa sad bâr el-firâk

Görmeyi servin cemâluñ gülsitânın bir dahı
Tâ kıyâmet günlerine kaldı dîdâr el-firâk

Bir yaña cevri-ü üamâne bir yaña derd-i peder
Gam baña oldu muzâ‘af gussa tekrâr el-firâk

Bâd-ı gâm hâk itdi nakdüm gülsitânın âh kim
Âhum âteş-nâk u eşküm oldu hûn-bâr el-firâk

115a

Oldı gerdûnuñ cefâsı şiddetinden Hamdîyâ
Cân za‘îf ü dil-şikeste cism bîmar el-firâk

Sıfat-ı Subh

3305. Çün irdi hâtif-i subh urdı demler
Cebel gösterdi envârî ‘alemler

Ki iksîr-i subh-ı kimyâ-ger
Deminden kıldı ‘âlem hâkini zer

Turup ol hâkden derd-ile bu hâk
Gönildi sûy-ı kûh-ı Necde gamnâk

Olurdu anda koyup şüreb ü ekli
Velî mâtemlüler gibi-y-di şekli

Figân iderdi derd ü mihnet-ile
Geçinürdi hezârân şiddet-ile

- 3310.** Şu resme olmuş-idi hayrete gark
K'idemezdi giceden gündüzi fark

Sıfat-ı Hâl-i Mecnûn Ve Üns Giriften-i Hayvânât Bâ ü

Olan gam nüshası levhine nakkâş
Şu resme eyledi bu kıssayı fâş

Ki ol sahrâ bisât u kûh bâlîn
Hevâdâr-ı heves Mecnûn-ı gam-gîn

Tutardı ger atası mâtemini
Yir idi hem yine dilber gamını

Meger kim bir gün ol şûrîde nâlân
Diyâr-ı yâra 'azm itdi şitâbân

- 3315.** Giderken gördi bir mevzi'de nâgâh
İki sûret yazılmış eyledi âh

Birisi kendü şekli biri Leylî
Ol arada turup agladı hayli

115b

Refîkî şeklini pes tırnakı-y-la
Tıraş itdi vü boüdü barmakı-y-la

Didi bu hâle kılanlar nazâre
Ki iy gözi yaşından bî-sitâre

Bu iki sûretüñ boüdüñ birini
Birin niçün koduñ söyle sıvrını

- 3320.** Didi ger hal-i 'âlem pîş ü pesdür
Biz iki şeklden birlik besdür

Didiler eyledür çün ne sebebdür
Ki boüdüñ anı sen kalduñ 'acebdür

Didi ben hasteye hōş gelmez el-ân
Ki ben magü olam u post ola ol cân

Övüñ kim ben nîkab-ı dōst olam
Ser-i magü üzre ya‘ni post olam

Bunı didi vü geçdi ol aradan
Gider fark itmeyüp tagı ovadan

3325. Tutup bir cânibi gözetmeyüp râh
Gider ol haste-hâtır iderek âh

Terennümler kılardı ‘âşıkâna
Tabîbinden ‘ilâc umardı cânâ

Olup vahşî gibi insândan dūr
Geçinür deşt ü vâdilerde mehcūr

Olup hayvânlar-ıla yâr u mûnis
Kurar her lâhüa bir sahrada meclis

Kaçan kim cû‘dan ireydi hâlat
Çü hayvân yir idi bîh-i nebâtât

3330. Ne vahşi idi ma‘nîde ne hayvân
Velîkin bunlar-ile oldı yek-sân

Ne deñlü var ise sahrâda hayvân
Aña hizmet kırlardı şitâbân

116a

Peleng ü şîr ü âhû görg ü rûbâh
Aña leşker idi ol bunlara şâh

Kamusı hükmüne-y-di bende-fermân
Arada şâh idi ol çün Süleymân

Per-i ‘ukâbdan geh sâyebânı
Gehî kerkes kanadı âşiyânı

3335. Cebel şehliğına buldurdı gâyet
Ki her hayvân ider bir dürlü hizmet

Ol otururdu yüzine urup kef
Pes ü pîşinde çekmişdi bular saf

Yatacak yirini rûbah-ı çâlâk
Kılardı kuyruğı-y-la süpürüp pâk

Kamu vahşilere olmuş-iken hân

Derisin aña nat‘ iderdi kaplan

Sürüp âhû ayagını yüzine
Toüını kühl idinürdi gözine

3340. Gazâl etrâfını müşgîn iderdi
Başına rânını bâlîn iderdi

Dizin çöküp başı ucına aslan
‘Adûdan anı hıfû iderdi her an

Kafasında tururdu her nefes kurd
Ki kıla aña kasd idenleri mürd

Peleng âhûya dem-sâz olmuş-idi
Ganem görg-ile hem-râz olmuş-idi

Seg-ile sulh idüp hargûş ü nahçîr
Emerdi şîrden âhû-bere şîr

3345. İki üç kat bu hayvânât yek-ser
Anuñ etrâfına çekmişdi saflar

Ol ortalıkda san sultanları-y-dı
Sipâh-ı vahş ü tayruñ hânları-y-dı

116b

Bu yırtıcılaruñ havfinden âdem
Anuñ yanına varınmazdı bir dem

Ne şahsı k’istemez anuñ rızâsı
Helâk olmag-idi lâ-büd cezâsı

Anı kim kendüsi kılarıdı da‘vet
Bilürlerdi vü iderlerdi ‘izzet

3350. Kimesne varımazdı ir eger gıc
Anuñ yanına destûr olmadın hiç

Bu hayvânlar arasında o hayrân
Giderdi şöyle kim gelle-y-le çûbân

Su resme vahş virmiş aña hayret
Ki tab‘ına sirişt olmuşdı vahşet

Anuñ-la olan âhûlar da çâlâk
Bir âhûcık var idi ki şagab-nâk

Mukahhal çeşm ü çâpûk hem tarab-sâz
Mu'anber bûy nâzik gerden-efrâz

- 3355.** Bu âhûlar içinde anı Mecnûn
Severdi vü öper kuçardı her gün

Sıgayup postın öperdi gözini
Sürerdi yüzine geh geh yüzini

Muhassal anuñ-ıla idüp baş
İdindi kendüye her lâhüa yoldaş

Añup nergislerini yâr-ı cânuñ
Öperdi gözlerini her dem anuñ

Ta'accübde-y-di her lâhüa ki yâ Rab
Neden râm oldı bu hayvân baña hep

- 3360.** Kaçan görmek dilese bir ârâyı
İrişmeyince diñlenmezdi pâyı

Kamu menüillerinde evvel âhir
Anuñ hiç eksik olmazdı müsâfir

117a

Kaçan k'olsa bularuñ h^wânı hâzır
Anâ dahı iledürlerdi vâfir

Tutup bir zerre bu anda nevâle
Vuhûşa gayrın iderdi havâle

Yıluñ her faslınuñ subhı vü şâmı
Bulara eksik itmezdi ta'âmı

- 3365.** Tururlardı havâlîsinde kayîm
K'olara rizkın ol virürdi dâyîm

Kaçan kim görse anı her ded ü dâm
Kıladı karşısına secde nâ-kâm

Severlerdi katı ol nâm-dârı
Ki beslerdi gice gündüz buları

İder muhsin kamu halkı müsahhar
Olar âzâdlar ihsâna çâker

Hîkâyet-i Melik-i Merv Bâ Vezîr

İşitdüm bir hikâyetde ki evvel
Var idi Mervde bir şâh-ı efzal

3370. Tutardı silsile-y-le niçe segler
Ki san her biri dîv idi ya ejder

Şu resme-y-di salâbet her birinde
Ki dil şerh idemez biñde birinde

Şehüñ bir kimseye incinse cânı
Bu hûn-h^wâr itlere virürdi anı

Kişi k'olaydı şehden bî-emân ol
Seg agüında bilürdi özin hemân ol

Var- İdi bir nedîmi pâdişâhuñ
Ki gey makbûlı idi bârgâhuñ

3375. Hüner ehli vü gâyet kâmil idi
Emîn ü müstakîm ü 'âkıl idi

117b

Hazer didi ki şâh-ı âşinâ söz
Kıya bir gün özine düşmeyüp uü

Kıladı korhusundan her üamân âh
Kilâba to'ma olam diyü nâgâh

Tefekkürde-y-di kim bir çâre ide
Ki tâ gönlinde ol endîşe gide

Bu havfüñ def'ine ol merd-i nâzik
Şu resme eyledi âhir tedârik

3380. Ki yâr oldı varup seg-bânlar-ıla
Müsâhib düşdi her dem anlar-ıla

Varup her dem alup bir gûsfendi
Kilâbuñ sofrasına saldı kendi

Nevâht ü rifk idüp her birisine
Tevakkufda-y-di işüñ girisine

Virürdi seglere geh âb u geh nân
K'özine tâ ola ol müşkil âsân

Görüp bundan bu ahlâk-ı bedî'î
Zarûrî oldu hep segler mutî'î

3385. Meger kim şâh bir gün nâgehânî
Gazab vaktinde gördi bu cevânî

Buyurdu seg-dilân-ı bârigâha
Ki segler tîz anı virsün tebâha

Gelüp pes bir iki cellâd-ı hûnî
Yirinden kapdılar hışm-ıla bunı

Soyup kaftanlarını bağlayup berk
Salup itler öñine kıldılar terk

Pes evvel ol kılâb-i âhenîn ceng
Hücûm idüp aña kıldılar âheng

3390. Çün ol mün'im-durur bildiler anı
K'ezel kendülere virürdi nânı

118a

Dilin çıkarup uşagı irisi
Buladı kuyrugunu her birisi

Tolayu alup etrâfını yek-ser
Oturdılar koyup pây üstine ser

Temellük idüp ol miskîne bunlar
Ebed göstermediler kîne bunlar

Ayagina sürüben yüzlerini
Buña bezl eylediler özlerini

3395. Muhassal ol gün irişince ahşam
Kilâb öñinde yatdı kâm-nâ-kâm

Yine hem subha dek üâr u şikeste
Kodılar anda anı 'üryân u beste

Seher gösterdi çün rûy-ı beyâzı
Açıldı bâg-ı âfâkuñ riyâzı

Olup şâh itdügi işe peşimân
Didi ashâbına k'iy ehl-i dîvân

Günâhı ne-y-di ol dünki cevânuñ
Ki girdüm yok yire kanına anuñ

3400. Meger tutdı gözümü h^wâb-ı hargûş
Ki suçsuü âhûyı virdüm ite uş

Her endâmın göre-y-düñüz ki segler
Ne vech-ile yimişlerdür ser-â-ser

Çü seg-bân bu haberden oldu âgâh
Gelüp didi ki iy şâh-ı nigû-h^wâh

Degüldür âdem ol erdür firişte
Ki kılmış hak kerâmet-le sirişte

Eger görse-y-di şimdi anı sultân
İnanmayup kala-y-dı deng ü hayrân

3405. K'oturmuş segler ortasında haste
Kilâbuñ dişleri mühr-ile beste

118b

Ol aslan kaleblerden bir kılına
Ziyân irişmedi şöyle biline

Şitâb idüp anı görmeklige şâh
Didi kılmış ölüyi diri Allâh

Buyurdu kim varuñ tîz anı hâli
Getürüñ görelüm ne oldu hâli

Müvekkiler kilâb öñinde anı
Alup dergâha geldiler revânı

3410. Çü sıhhat üzre gördi anı sultân
Diş urup barmagına kaldı hayrân

Yirinden turdu pes giryân giryân
Diledi 'özü andan üâr u nâlân

Didi n'oldı sebep iy Tañrı hâssı
Ki bu girdâbdan bulduñ halâsı

Kabûl itmez kişinüñ 'aklı anı
K'o seglerden bula kimse emânı

Didi itlere virürdüm nevâle
Baña bu varta olmadın havâle

3415. Elümden çün yidi bunlar ta‘âmı
Baña kıymadılar gûş it kelâmı

Tamâm on yıl kapuñda kullık itdüm
Soñucı hizmetüñde şu ki yitdüm

Ki virdüñ seglere ben mübtelâyı
Yimedi seg dahı gör âşinâyı

Çü şeh bilmedi hakk-ı hizmetümi
Kilâbı bildi yimedi etümi

Utanmaz mısın iy şeh sûretüñden
Ki munsıfdur kilâbuñ hazretüñden

3420. Çü şeh gördi bu hâli bildi k’ihsân
Kamu müşkilleri idermiş âsân

119a

Başından gidüben gaflet şarâbı
Kodı segligi terk itdi kilâbı

Benüm bu kıssadan maksûdum el-ân
Budur kim kal‘asıdur cânuñ ihsân

Görüñ Mecnûnı k’itdüginde in‘âm
Havâlisinde kal‘aydı ded ü dâm

Bular kim her biri-y-di mest ü hûn-h^wâr
Aña olmuşlar idi hep hevâdâr

3425. Ger otura-y-dı ger tura-y-dı dââyım
Kamusı hizmetinde idi kâyim

Kılarsañ sen dahı ger cûd ü ihsân
Cihân içre ‘azîz olursın iy cân

Büzürg ‘âlim-ise hem-demüñ ger
Çü senden yine olur saña çâker

Nâme Nevişten-i Pervâne-i Ciger-sûz Be-Cânib-i Şem‘i Dil-fürûz

Çeken bu safha-i üibâyâ tugrâ
Şu resme itdi gam mektûbın inşâ

Ki ol üftâde-i sicc-i melâmet
Mukîm-i gûşe-i deyr-i nedâmet

3430. Tehayyür deştinüñ peyk-i revânı
Tehassür vâdîsinüñ lâ-mekâmı

Serîr-i kulle-i Necdüñ emîri
Fenâ vâdîsinüñ sâhibûserîri

Cihân içinde bulmayan vatangâh
Garîb ü ‘aciz ü deng ü hevâ-h^wâh

Vücûdı bâd-ı gamdan hâk olmuş
Yakası hicr ilinde çâk olmuş

Saçından âşiyâñ iden tuyûra
Gıdâ viren teninden mâr u mûra

119b

3435. Mizâcı nâ-tüvân ü hâli ma‘kûs
Belâ üindânınuñ ka‘rında mahbûs

Garîk-ı kulzüm-i derd ü meşakkat
Harîk-ı ateş-i hicr ü mezellet

Gözi sakkâ olan müjgânı ferrâş
Cebîni yâri işiginde nakkâş

İden dûd-i dilinden âsumâni
Gehî jengârı gâhî âsumânî

Mahabbet deştinüñ sahib-karârı
Şikâr-ı ‘ışk olan cân-ı figârı

3440. Esîr ü mübtelâ vü üâr u mahzûn
Hevâ âşûftesi ya‘nî ki Mecnûn

Çün işitdi haber kim ol cefâkâr
Ruhın kılmış çerâg-ı bezm-i agyâr

Diledi kim yaza bir nâme-i hûb
Ki içinde ola her hâli mektûb

Velîkin ne kalem buldı ne kâgıd
Ne hōd dildâr dergâhına kâsıd

Bu iş için müdâm endîşede-y-di
Geh evc-i kûhda geh mişede-y-di

3445. Dönerken tagdan bir gün ovayı
Göredüşdi gözi bir âşinâyı

Çagırup yanına anı didi k'iy yâr
Beni gördüñ mi n'oldum âhir-i kâr

Çok aglayup aña kıldı figânı
Soñucu sordı yârından nişânı

Ki n'oldı hâli ol hûblar şehinüñ
Güzellik âsumâninüñ mehinüñ

Cevâbında didi Mecnûna ol yâr
Ki çokdan erdedür ol serv-i refât

120a

3450. Velî şöyle kıl aña i'tikâdı
Ki bulmamışdur er andan murâdı

Didi Mecnûn dilerven k'aña ben lâl
Yazam bir nâme sene idesin irsâl

Velîkin ne devâtum var ne hâmem
Ne kâğıd k'aña inşâ ola nâmem

Götürürmiş meger kim ol müsâfir
Kitâbet âletin bilinde hâzır

Devât u hâme vü kâğıd ibirşim
Açup dürcini kıldı aña teslîm

Der Sıfat-ı Nâme

3455. Tutup pes hâmeyi Mecnûn-ı ma'yûb
Höş inşâ itdi bir mektûb-ı mergûb

Anuñ dîbacesine virdi yek-ser
Hûdâvendüñ şerîf adı-y-la zîver

Ki iy münşî-yi hatt-ı levh-i eflâk
Sütûr-ârây-ı nat'-ı tahte-i hâk

Hayât-ı Âdemüñ levhine râkım
Nevâ-yı bülbülüñ savtına nâzım

Kalem-dârende-i mecmû'a-ı gayb

Rakam-rânende-i ahkâm-ı lâ-rayb

3460. Ruh-efrûz-ı cemâl-ı mâh-rûyân
‘Abîr-efşân-ı ca‘d-ı müşg-bûyân

‘Arûs-ı gülşeni pür-zînet iden
Belâbil cânın andan râhat iden

Rumûzından habîr olan cihânuñ
İşiden nâlesin her mübtelânuñ

Belâ vâdîsi ‘atşânına her dem
Sehâb-ı mekremetden feyz iden nem

120b

Pes andan soñra yüz derd ü gamı-y-la
Şu resme yazdı hâlin verhimi-y-le

3465. Ki bu mektûb benden kim garîbem
Visâlûñ ni‘metinden bî-nasîbem

Esîr ü ‘aşık u şûrîde-hâlüm
Za‘îf ü nâ-tüvân u bî-mecâlüm

Harîk-ı hasret ü hayrân-ı ‘ışkam
Garîk-ı firkat ü giryân-ı ‘ışkam

Saña kim olsa yüz biñ ‘aşık-ı üâr
Öñüñde gam yimezsın iy cefâkâr

Seher âhı okından bî-hazersin
Meger k’iy seng-i dil âhen-cigersin

3470. Güzellik vaktine magrûr olupsın
Ki gey müstagnî vü mesrûr olupsın

Ki bir bed-nâmdan ya‘nî bu nâme
Melâmet-nâmedür bir nîk-nâme

Elâ iy terk iden mihr ü vefâyı
ÖZinden yâd kılan âşinâyı

Kimüñ-le döşenürsin pister-i nâz
Saña kimdür ya şimdi mahrem-i râz

Giceler kime bâlişdür ayaguñ
Kimüñ efgânın işidür kulaguñ

3475. Elinden kimüñ içersin piyâle
Lebüñden kime virürsin nevâle
- Cihân bâgınuñ iy kebk-i bedî‘i
Kimüñ dânesinüñ olduñ mutî‘i
- Büyuñ k’oldur nihâl-i gülşen-i cân
Kimüñ bâgında eyler şimdi cevelân
- Siyeh çeşmüñ k’olupdur mest ü mahmûr
Kimüñ bustânı âhûsıdur iy hûr

121a

- Lebüñ kimüñ şarâb-ı ‘işretidür
Gamüñ kimüñ kebâb-ı hasretidür
3480. Ayaguñda ben itdüm yüzümi best
Kimüñ urduñ Kemergâhına sen dest
- Senüñ derdüñ çekerven ben siyeh-kâr
Kimüñ derdine olduñ sen giriftâr
- Kanı ol ‘ahd ü kavlı ü yârlıklar
Kanı ol bendüñe dildârlıklar
- Kanı ol döstlük yâ âşinâlık
Nedür şimdi baña bu mübtelâlık
- Kanı ol kavlı ol peymân ü sevgend
Kanı ol ‘ahd ü yâ ol mihr ü peyvend

3485. Sıyup ger ‘ahdi geçdüñse vefâdan
Tuz itmek hakkını n’itdüñ aradan
- Eger olduñsa gayr-ile dem-sâz
Añatur biz kuluñı dahı az az
- Eger yârâ tutıñduñsa yiñi yâr
Unutma eski yârânı da zînhâr
- Kaçan kim içesin köhne şarâbı
Yiñi yârûñ-la iy cân âfitâbı
- Hakîkat var ise fi’l-cümlesinde
Kadîmi yâr ide yâd eyle anda

3490. Çü in‘âm ide aña la‘lüñ şarâbı
Koma mahrûm bu bagrı kebâbı

Çekesin çün tarab bezminde h^wâni
Bu segden yaña da sal üstüh^wâni

Saňa iy hâlî hindû Hakk tebârek
Yiñi dildâruñi kılsun mübârek

Ben olam çün çerâguñdan senüñ dūr
Ziyâd olsun senüñ pervâneñe nūr

121b

Beni ger kıldı-se rüsvâ melâmet
Ola İbn-i Selâma sad selâmet

3495. Haram oldı baña ‘ahdüñde şenlik
Hîelâl olsun tapuña bu gelinlik

Tutarsın anı iy ‘ömrüm ki derber
Yimesün nahl-i ‘ömrinden dahı bir

Degüldür kimse ‘ıškuñda vefâ-bîn
Saňa yokdur cefâdan gayr âyîn

‘Adû sözi-y-le yoldan çıkduñ iy mâh
Bu idi yol hōş itdüñ bârekallâh

Kavî-peymânmışsın hem vefâdâr
Ki lâyıkdur vefâ râhında bu kâr

3500. ‘Aceb olduñ bu resme iy ser-efrâz
Safâ bezminde düşmen birle dem-sâz

Diler k’üstüñden uçan murguñ âhum
Yaka şehperini iy yüzi mâhum

Ki çeng-i üâga düşse deste-i gül
İdebilmez aña bülbül tahammül

Senüñ gülüâruñ oldı mesken-i üâg
Gam urmasun mı haste bülbüle dag

Virüp bâguñda bülbüller harâba
Nevâle oldı incirüñ gurâba

3505. Dirîgâ gamdan oldı bülbül üâr
Nihâluñ bâgını yir üâg her bâr

Tezervüñde çiger maksûdudur gül

Velîkin kanda olur şevk-i bülbül

Bulur kebki-y-le de gülûâr zînet
Velî çokdur şehâ bülbülde sohbet

Kızıl güldür egerçi hüsn-i gülûâr
Yarar yara işe geh geh has u hâr

122a

Çi ger firûzedür ‘âlemde mergûb
Veli har-mührede yirindedür hûb

3510. Egerçi la‘l olupdur zîb-i efser
Velî yeg şu‘le virür andan ahker

Dirîgâ düşmene virdüñ murâdı
Komaduñ cân ü dilde i‘tikâdı

Nasîb oldı visâlûñ gayra iy yâr
Nihâlûñ mîvesini dirdi agyâr

Dirîgâ ‘ahduñuñ çıkdı dürûgı
Yog-imiş şem‘-i va‘deñüñ fûrûgı

Kara hâlûñ ki çeşmümden güm oldı
‘Adûmuñ dîdesine merdüm oldı

3515. Yakaram ben senüñ mihrüñde sîne
Benüm-çün var senüñ sîneñde kîne

Lebüñ iller murâdında şekerdür
Beni yakmakda ahkerden beterdür

Visâlûñden kenâre çıkmışam ben
Kenâr-ı yârda âsûdesin sen

Çün olduñ gayr-ile sen yâr u hem-dem
Beni öldürmesün mi gussa vü gam

Benüm-le ‘ahdüñi kılduñ ferâmûş
Ki ider bilüñi düşmen der-âgûş

3520. Ne deñlü düşmenümse yâruñ iy yâr
Mutî‘iyem ben anuñ çâr-nâ-çâr

K’erüñ kadri ki düşmenden ola sehl

Cidâl itmekdür anuñ-la katı cehl

Teberle bir şecer kılsa cedel ger
Ne deñlü berg ise âhîr virür ser

Velî iy dâmeni çeşmüm gibi pâk
K'idüpdür firkatuñ cân ceybini çâk

122b

Görinürsin gözüme her üamân sen
Dahı nev-gonca gibi pâk dâmen

3525. Velî bir haste korkarvan ki iy mâh
Güzer kıla sabâ vaktuña nâgâh

Elâ iy ka'be-i cânum cemâlûñ
Dün ü gün fikrüm eglencem hayâlûñ

Alup göñlümi evvel iy kıyâmet
Soñuci eyledüñ benden ferâgat

Garîb olanuñ âhî âteşinden
Hazer kıl zînhâr iy göñlü âhen

Ruhuñ verdine ki oldur pür-letâfet
Sakın k'irmeye bâd-ı gamdan âfet

3530. Nesîm-i subh-la irsâl eyle bûyuñ
K'açıla andan gözi bu hâk-i rûyuñ

Cemâlûñ seyrine eyle mâyilem ben
Ki düşde görmege de kayilem ben

Gamuñdan hastayam iy mihr-bânum
Şu resme kim lebe irişdi cânum

Eyü vü yatlusındandur mizâcum
Sen urduñ üahmı sen eyle 'ilâcum

Ol evvel gördigüñden haste-hâlem
İşitdigüñden artuk bi-mecâlem

3535. Hayâlûñ-le basaram sîneme seng
Döker çeşmüm lebüñsüz eşk-i gül-reng

Senüñ vasluñ gülinden iy habîbüm
Benüm hâr-ı mezelletdür nasîbüm

Otursañ biñ gice yanumda tenhâ
Yüzüñe bakmazam şermümden aslâ

123a

Baňa el virmedi iy mâh-peyker
Visâlûñ gülşeninden bir gül-i ter

Velîkin firkatüñden câna sad hâr
Bitüpdür merhamet kıl iy cefâkâr

3540. Bu resme eyleyüp mektûbı tezyîn
Derûnı derdin itdi yâre ta'yîn

ÖZi gibi 'amelden kaldı hâme
Getürdi nâmesini ihtitâme

Resîden-i Nâme-i Mecnûn Be-Leylî

Çü Mecnûn nâmeye buldurdı pâyân
Deminden dîdesinüñ yazdı 'üvân

İdüp nakş âhirine temme bi'l-hayr
Revân bir kâsîde virdi sebük-seyr

Didi eglenme lutf it iy yegâne
İrür bu nâmeyi ol yâr-ı câna

3545. Pes alup nâmei ol peyk-i çâlak
İrürdi ol nigârına ferah-nâk

Çün ol mâha görindi hatt-ı Mecnûn
Safâdan çarha girdi hem-çü gerdûn

Düşüp pây-ı resûl-i yâra âhir
Didi şükr eyleyüp Hallâka vâfir

Ki bu nâme ki turfe sürmedândür
Ziyâ-bahş-ı 'uyûn-ı nâ-tûvândür

Çerâg-ı cân u nûr-i dîdedür bu
Gamum birle velî pîçîdedür bu

3550. Ya beñzer kim 'asâ-yı Mûsâdur bu
Ya pîç-â-pîç olmuş ef'îdür bu

Benefşe-y-le pür olmuş âstındür
Ya cân bâğından sûrürâsitîndür

Çün ol mektûba Leylî oldı fettâh
Safâ kufline cânı buldı miftâh

123b

Ne hat kim yazmış ol mektûba pür-şûr
Yol itmiş san sefidâc üstine mûr

Ya bir zîbâ sanemdür müşg-i ferhâl
Ki yir yir noktadan yüzinde var hâl

3555. Kaçan ki'açdı nigâr ol ruk'adan ser
Sevâdından gözi oldı münevver

Dönüp ol nev-'arûs-ı nâz-perver
Yine bu nagmei kıldı mükerrer

Ki dürc-i şâdumânîdür bu nâme
Ya fihrist-i me'ânîdür bu nâme

Saňa iy kâsıd-ı dildâr-ı cânı
Meger cân ola lâyıık-ı müjde-gânî

Sutûrı gözlerüme virdi nûrı
Dil ü cân buldı zımnından sürûrı

3560. Mu'anber câme bir zengî peçedür
Ki kılmış dâmenini müşg-ile pür

Sutûrı beñzer ol serve ki her bâr
Anuñ ârâmgâhıdur semen-üâr

Okudı çün kim ol mektûbı dilber
Gözinden hâme gibi dökdi gevher

Görür kim ta'nlardur cümle pür-nîş
Tahayyür kıldı anı deng ü bî-h^wîş

Hacel itdi be-gayet derhem-i yâr
K'işinden münfe'ıl düşdi bu dildâr

3565. Eline aldı pes bir hâme-i hûb
Ki tâ nakş ide pâsüh-nâme-i hûb

Cevâb Nevişten-i Leylî Nâme-i Mecnûn-Râ

- Didi evvel ki iy Hallâk u ‘Âlim
Ki hükmüñdür kazâ levhine râkım
- 124a**
Münakkaş eyleyen sakf-ı semâyı
Mu‘attar kılan etrâf-ı havâyı
- Uran bünyâd iklim-i vücûda
Getür âdemi andan sücûda
- Düzen gam kufline tevhîdi miftâh
Hidâyet kal‘ası bâbına fettâh
- 3570.** Çerâg-efrûz-ı cân-ı elh-i derdân
Sehâ-bahş-ı kulûb-ı şîr-i merdân
- Zamân-i rûk-ı mahlûkât-ı ‘âlem
Kefil-i asl-ı me’kûlât-ı âdem
- Te‘aşşuk hâmesin gûyâ kılıcı
Mahabbet nâmesin inşâ kılıcı
- Aña kim virdi lutfi şem‘-i tevfik
Vücûd oldı gark-ı nûr-ı tahkîk
- Anuñ kim cânına virmez hidâyet
Olur merdûd-ı dergâh-ı ‘inâyet
- 3575.** Tırâz-ı nâme çün geldi temâme
Pes evsâf-ı garazda sürdi hâme
- Ki bu gam-nâme benden kim helâkem
Cefâ vü cevri ilinden sîne-çâkem
- Hîsar içre giriftâr ü mukayyed
Nigeh-bânlar var etrâfumda bî-had
- Ne bir hem-râzum ü ne hem-demüm var
Ne bir derdüm diyecek âdemüm var
- Saña kim hüsrevîsin her kenârûñ
Gidersin kanda çekse ihtiyârûñ
- 3580.** Gamumdan özgeden pervâ yimezsın
Tuyulursam n’ola hâlüm dimezsın
- Gehî sahrâdasın gâhî cebelde
Gezersin göñlüñ oldugı mahalde

124b

Ki bir eksikluden bu ruk‘a-ı hûb
Olupdur bir mükemmel yâra mektûb

Ki’elâ iy sînesi gamdan olan çâk
Ölüminden cihânda itmeyen bâk

Nişân-ı tîr-i derd olan vücûdî
Çeken tag u sahârîde sürûdî

3585. Ucından ben mukayyed cânuñ iy yâr
Nedür hâlûñ ne derdesin giriftâr

Gamumdan niçesin iy sîne-çâküm
Firâkum âteşinde sûz-ı nâküm

Nedür hâlûñ benüm iy derd-mendüm
Esîr ü mübtelâ vü müstemendüm

Kimüñ derdi-y-le kılarıñ şebi rûz
Kimüñ ‘ışkî-y-la idersin âh-ı pür-sûz

Eyâ murg-i şikeste-per niçesin
Za‘îf u haste vü ebter niçesin

3590. Kimüñ menüilgehîdür âşiyânuñ
Kimüñ gûşına irişür figânuñ

Niçedür iy gül-i pür-dag hâlûñ
Nedür iy bülbül-i bî-bâg halûñ

Dilüñde kimüñ odundan-durur dûd
Kimüñ hicri-y-le yakar cânuñı od

Çiger göñlüñde vardur inkisâruñ
Bi-hamdillâh ki’elüñde ihtiyâruñ

Çeke çün hâturuñ bir câyı iy cân
Seni men‘ idemez andan nigeñ-bân

3595. Figân itmek dileseñ ir eger gîç
Bahâne eylemek lâzım degül hîç

Benem bî-çâre vü mahbûs ü bîmâr
Ki hâli olmaz etrâfumdan agyâr

125a

Ger itsem ‘azm-i seyr-i taraf-i büstân
Baña hâr-ı tarîk-ı olur nigeş-bân

Veger hōd gûşe-i bâma kılâm meyl
Nedür maksûduñ andadur baña hayl

Kaçan kim başlayam gamdan figâne
Düzerven her cihetden bir bahâne

3600. Perî gördüm direm gice oldı h^wâbum
Anuñ-çündür gönülde ıztırâbum

Ne dem kim seyl-i giryem mevc ura tîz
Dil ola râh-ı ‘aynumdan güher-rîz

Direm kim korhu virdi rûz-ı mahşer
Anuñ-çündür gözüm bahri güher-ver

İdermiştüm üahm-ı rengîni hamrâ
Ki tâ def^o ola benden şekk-i a‘dâ

Var iken böyle senden infi‘âlüm
Nedür ta‘nuñ baña iy pây-mâlüm

3605. Anamuñ bir taraftan pendî her bâr
Ata tehdîdi bir cânibden iy yâr

Yine hem bir yañadan ta‘n-ı ‘udvân
Arada kalmışam miskîn ü hayrân

Senüñ-çün ben çekerven bu kadar kahr
Baña sen içürürsün ta‘n-la zehr

Gehî bî-mihrdürsün ben harâba
Bıragursın ‘azâb u ıztırâba

Gehî ‘ahdi sınık korsın bize nâm
Dahî yiter komazsın dilde ârâm

3610. Yazukdur töhmet itme bî-günâha
Siper kılma özüñi tîr-i âha

Beni sanma reh-i ‘ışkında süstem
K’ezel ki ‘ahdümüz üzredür dürüstem

125b

Geçürdüm ‘ömrümi mihrüñ-le iy yâr

Vefâsuü oldı âdem âhir-i kâr

Cihân içre bunı isterdi cânım
K'olayduñ sen benüm hem-âşiyânım

Komadum cehde taksîr şâhum
Elümden gelmedi nedür günâhum

3615. Baña ta'n itme igende habîbüm
Ki senden derd ü mihnetdür nasîbüm

Çü maktûl-ı 'itâb-ı telh-nâkam
Kılıç çekmek ne lâzım ben helâkam

Çü rîze rîze ola bir ten-i üâr
Aña n'eyleyibilür tîg-i hûn-h^wâr

Yaka pervâneyi çün şem'-i bî-dûd
Sen anuñ-çün nedür germ eylemek od

Hudâ hakkı-y-içün tut göñlüñi şâd
Ki benden bulmamışdur behre dâmâd

3620. Senüñ-le 'ahd k'olmuşdur nühust ol
Boülmadı yirindedür dürüst ol

Beni bu kayda saldı ibtidâsı
Peder cevri ile mâder cefâsı

Olur ger kayda saldı ben zebûnı
Beni tutmadı anlaruñ füsûnı

Senüñ gayruñdan itmişdüm ferâgat
Baña anlardan irişdi bu âfet

Velîkin gam degül iy yâr-ı mehcûr
Ki bu gencîneden tâlib-durur dûr

3625. Şarâbı la'lümüñ kim lâle-gündür
Hakîkat belki senden gayra hündür

Kimesnenüñ sözün kılmamışam gûş
Kimesne artuğın itmemişem nûş

126a

Delinmemiş-durur dürr-i yetîmüm
Mekes basmış degüldür engübînüm

Bu genci kılmamışdur kimse târâc
Henüz öz mühr-iledür hokka-ı ‘âc

Delinmedi dahı bu gevher-i pâk
Bu gonca itmedi pîrâhenin çâk

3630. Bu la‘li itmedi hakkâk ebter
Dahı açılmadı bu üanbak-ı ter

Dilüñde şol kim andan var-durur dag
Harâm olmuşdur aña mîve-i bâg

Nihâlî bâgumuñ kim pür yimişdür
Ol andan bâr-ı derd ü gam yimişdür

Gülistânum gülinden dermemişdür
Ne dermek belki yüzün görmemişdür

Aña el virmeyiserdür bu mîve
Süleymân hâtemi varur mı dîve

3635. Nihâlümnden kim aña nâz-ı dür-bâr
Bitüpdür cânı gözine anuñ hâr

Beni yakma bu resme ser zenişden
Hacelven ben hōd ol itdügüm işden

Çü göñlümden gidermezsın benüm bâr
Zebân tîgı-y-la bârî virme âzâr

Saña çün derdümi şerh itdüm iy yâr
Hudâ hakkı baña rahm eyle zînhâr

Hem işitdüm k’atañ ol pîr-ı mahzûn
Vefât itmiş katı oldum diger-gûn

3640. Çü bildüm k’olmuş anuñ menüili hâk
Kefen-veş göñlügümi eyledüm çâk

Ruhum tırnaklarum-la çâk oldı
Benüm atam idi gûyâ ki öldi

126b

Güline çeşmümüñ gam çekdi meyli
Benefşe gibi câmum oldı neyli

Bu mâtemde saña kılmaga yârı
Kamu var bende şart-ı sûgvârı

Gurâba virmeden gayrı ne kim var
Getürdüm yirine her şart iy yâr

3645. Elümden gelse anı da iderdüm
Yüzüm üzre sürünirek giderdüm

Tenüm senden düşüpdür gerçi mehcûr
Degüldür cân tapuñdan bir nefes dûr

Baña renc-i dilüñdür ‘âşıkâra
Bu yolda sabr kılmakdur müdârâ

İgende kendüzüñi kılma giryân
Ki’anı düşmen görüp olmaya handân

Degüldür kimseye bâkî üamâne
Murâdınca olivir iy yegâne

3650. Kimesneñ olmaduğına yime gam
Ki ben yâram saña iy yâr-ı cân hem

Figân bî-keslik için ne revâdur
Kesi bî-keslerüñ âhir Hudâdur

Atasuülükdan itme nâle vü âh
Tahammül kıl ki ecrin vire Allâh

Yazup bu resme sözler anda haylî
Dürüp ol nâmeyi hatm itdi Leylî

Resîden-i Nâme-i Leylî Be-Mecnûn-ı Bî-Tesellî

Bu vech-ile irüp pâyâna mektûb
Bırakdı hâmeyi ol serv-i mergûb

3655. Virüp bir kâsıd-ı tayyâr fi’l-hâl
Didi k’irür bunı ol yâra fi’l-hâl

127a

Pes alup nâmeyi peyk-i sebûk-hîz
İrürdi ol şikeste-hâtıra tîz

Çü Mecnûn ruk‘a-i dildârı gördi
Yüzini peyküñ ayagina sürdi

Didi bâb-ı sa‘âdetdür bu nâme
Ki takmış aña ‘anber halka hâme

Olup hâme kılı yarmakda kâfi
Bu sahfa üzre kılmış halka bâfi

3660. Bu hat k'itmiş hayâlât anı pür-nûr
Olupdur huld fikr-i istebrak-ı hûr

Sütûr ü noktadan çün 'aşık-ı ûâr
Teninde çok elifler daglar var

Bunuñ her satrı kim bir mîle beñzer
Safâ Mısırında cûy-ı Nîle benzer

Habîbümden gelür nev-dâstândur
Na'îm-i vasldan bir üstüh^wândur

Şeb-i bahtumdadur bir şem'-i kâfûr
Ki rûşendür baña andan şâm-ı deycûr

3665. Görinür çeşmüme bu ruk'a-i hûb
Gümiş şûşe gibi rengîn ü mergûb

Ya cennetden-durur bu nâme bir bâb
Ya havrâ-ı hayâle burka'ı nâb

Bu havrâ-manzar içün gâh bî-gâh
Düzilmiş müşgden yir yir nazargâh

Kemâline irişmiş bir güzeldür
Ki ruhsârı olupdur hatt-ile pür

Giyinmiş bir kâba pür-zîb ü zînet
Ki kesmiş anı mikrâz-ı mahabbet

3670. Ya bir sîmîn-bedendür mâh-peyker
Ki hatdan bir kabâ giymiş mu'anber

127b

Çün açdı hattını ol merd-i bî-hûş
Didi bu sözleri mihri idüp cûş

Ki bu hatdur gül-i bâg-ı letâfet
Ki bu virmiş aña kilik-i fesâhat

İçinde nokta k'itmiş cem' bu fasl
San olmuş hâl-i rû-yi şâhid-i vasl

Bu sahfa üzre hatt-ı yâr beñzer
Ki olmuş rîze kâfûr üzre ‘anber

3675. Sütûrî fûrce-i kasr-ı vefâdur
Beyâzı matla‘-i subh-ı safâdur

Çü Mecnûn okudı ol hattı tekrâr
Yüzine gözine sürdi du‘â-vâr

Görür kim her sözidür mihr-perver
Tamâm ol kıssaya eyledi bâver

Habîbi hattını ol merd-i makbûl
Kolına bağladı mânend-i meftûl

Eyitdi kim bu hatt-ı pür-mahabbet
Baña mahşer güninde ola hüccet

Âmeden-i Selîm-i ‘Âmirî Be-dîden-i Mecnûn

3680. Hîikâyet rîsmânı üzre hakkâk
Şu resme dizdi sözden gevher-i pâk

Ki Mecnûnuñ karâbâtından anda
Var-idi bir tayısı ol üamânda

Sahî vü kâmil ü sahib-hüner merd
Oturmuş turmuş ü çekmiş üküş derd

Eyüsin yatlusın görmüş üamânıñ
Acusın tatlusın bilmiş hem anuñ

Selîm-i ‘Âmirî idi añna nâm
Kıldardı her kese ihsân ü in‘âm

128a
3685. Dem-â-dem yir idi Mecnûn için gam
Dilerdi kim ura üahmına merhem

Her ay başında iderdi ol nigû-fâl
Añna hem câme vü hem tu‘me irsâl

Meger kim bir gün oturmuşdı tenhâ
Bu sevdâ hâtırından oldı peydâ

Ki varup kendüsi Mecnûnı bula
Bir iki dem anuñ-la mûnîs ola

Süvâr oldı vü ‘azm-i deşt kıldı
Semendi ki yügürdi gâh yıldı

3690. Üküş tag ü biyâbân geçdi enbûh
Gehî ka‘r-ı zemîn geh kulle-i kûh

Çok aradı vü âhîr buldı ânı
Göğ itmiş gördi dûdı âsumânı

Özi bir turfe yirde kılmış ârâm
Havâlîsine saf çekmiş ded ü dâm

Bulardan havf idüp çekdi ligâmı
Irakdan virdi Mecnûna selâmı

Çü Mecnûn añladı anuñ selâmın
Nişânın istedi vü sordı nâmın

3695. İtdi kim Selîm-i ‘Âmirîyem
Gamuñdan ölmedüm dahı diriyem

Yüzüñden dûr düşdüm hâlûñüm ben
Bu sûret ne’ylesün hâlî mu‘ayyen

Vücûd-ı çâkuñ olmuş ser-te-ser hâl
Ki dönmişsin kara zengîye abdâl

Selîmi çünki kimdür bildi Mecnûn
Okudı yanına mahzûn mahzûn

Gelicek eyledi bî-had ri‘âyet
Firâk ü hecrden kıldı şikâyet

128b

3700. Haber sordı aña her bir nişândan
Geh yârândan u geh yâr-ı cândan

Ki agladı habîbi hasretinden
Biraz âsûde düşdi sohbetinden

Selîm anı çü gördi böyle ‘uryân
Kefensüz gûrlar içinde giryân

Çıkarup câmedândan bir kabâyı
Kodı öñinde ol merd-i vefâyı

Didi ‘özü idüp al bu câmeyi giy
Ki ‘uryânlık kişiye ‘ayb olur gey

3705. Didi Mecnûn kabâdandur tenüm dûr
Benüm kim neyler atlasdan çulı mûr

Tenüm âteş-durur ol câme birşîm
Harîre vardur âteşden beli bîm

Totalum kim aña kılam nezâre
Güyüp bir lâhüa idem pâre pâre

Selîm itdi be-gayet cehd ü ikdâm
Ki tâ giydi anı dîvâne nâ-kâm

Bu kez açdı öñine sofrâ-ı hûb
İçi pür mâ'ide-i şîrîn-i mergûb

3710. Şarâb u nukl u halvâ vü gülîçe
Ki tâ Mecnûn bulardan yiye içe

Ne yimek başladı kılmaga nâle
Ki ol h^wândan yimedi bir nevâle

Yimekden evvel mu'arrâ idi h^wânı
Alup andan vuhûşa virdi anı

Selîm aña didi kim iy ciger-sûz
Ne yirsin pes ne içersin şeb u rûz

Hayât-i âdeme kût-ıladur fer
Nedür kûtuñ çün âdemsin mukarrer

129a

3715. Dedi kim iy Selîm-i bâ-selâmet
Ki gördüñ niçedür bend-i melâmet

Dil-i bî-iştihâmuñ gâh gâhî
Gıdasıdur nesîm-i subhgâhî

Yimekden yok-durur zevki bu cânuñ
Ki olupdur iştihâsı kûtı anuñ

Ne yelden kim gele dilber-nesîmi
Mu'attar olur andan cân harîmi

Bisâtum hâkdendür bâlişüm seng
Günüm gibi-dürür rizkum dahı teng

3720. Kazırvan zamg-ı agacdan geh dişüm-le

Gehî cân kût bulur nâlişüm-le

Gıdâm oldur ya bir pâre giyehdür
Ya dilber cânibinden gerd-i rehdür

Bulardan da bu resme kim esîrem
Degül gün heftede bir kere yirem

Berîdür cânım u tab‘um hûrişden
Ferâgat bulmuşam her perverişden

Bogazum nâyine sıgmaz benüm nân
Niçe nân belki su da geçmez el-ân

3725. Kerâmetden baña virmiş-durur Hak
Yiyüp içmekden istignâ-yı mutlak

Yiyintiden velî el çekmegüm yok
Yimezsem ben hõrendem var-durur çok

Bu resme kim bu hayvânlar-la yâram
Bulur çinedüğinden ben tayâram

Selîme ‘ilm geldi ki ol hûner-mend
Gıdâdandur giyâh ü zamga hursend

Pes idüp rıfk u ragbet-le hitâbı
Didi hâline göre bu cevâbı

129b
3730. Ki bir murga yedürse dâne eyyâm
Takar gerdânına âhir anuñ dâm

Dilinde anuñ ki var sevdâ-yı dâne
İrişür cânına renc-i üamâne

Kişi ki olmaya nefsinüñ esîri
Vücûdı ‘âleminüñdür emîri

Hîkâyet-i Pâdişâh Ve Zâhid-i kâîni‘

Var idi bir melik evvel üamânda
Ki yog-idi nazîri bu cihânda

Temâşâyâ giderken bir gün ol şâh
İletdi bir güzergâha anı râh

- 3735.** Görür bir savma‘a var anda hâlî
Havâssından su‘al itdi bu hâlî
- Nedür bu savma‘aya kimdür issi
Ki olur bunda demir sovk ya issi
- Ne yir ier nedendür h^wâbgâhî
Ne ildendür neden buldı bu câhı
- Didiler bir ‘azîzüñdür bu hâne
Ki gelmemiş-durur misli cihâne
- ‘Aceb üâhid-durur ‘âlemde meşhûr
Ta‘âm andan cüdâ ol h^wâbdan dūr
- 3740.** Halâyıkdan dün ü gün ‘ület idüp
Bu hâl üzre geçinür gayret idüp
- Çün işitdi anuñ ahvâlini şâh
Salâhından habîr oldı vü âgâh
- Buyurdı hâcibe kim var anı tîz
Getür bir dem müşerref olalum biz
- Gelüp ol üâhidüñ yanına hâcib
Şehe iletmege anı oldı râgıb
- 130a**
- Didi câyuñ neden oldı harâbe
Niçün kendüzüñi virdüñ hârâbe
- 3745.** Enîsüñ kim-durur bu kâr içinde
Nedür kûtuñ ne yirsin gâr içinde
- Aña gösterdi üâhid bir giyâhi
Didi âgâh ol kim iy sipâhi
- Bu resme otcugazlardur ta‘amum
Dahı işbu harâbedür makâmum
- Gurûr-ı pâdişâhîden olup pür
Didi hâcib ki hey bu ne belâdür
- Eger bizüm shehe hizmet kılâyduñ
Yaban otı yimekten kurtılâyduñ
- 3750.** Didi üâhid ki hey bu söz hatardur
Giyeh sanma ki bu gül-be-şeker

Bileydüñ aslını ger bu giyâhuñ
Geçeydüñ kullugından pâdişâhuñ

Çün oldu üâhidüñ hâlinden âgâh
Atından sıçradı ta'cîl-ile şâh

Ayagina düşüp 'özü-ile derhâl
Du'âsın aldı ol şâh-ı nigû-fâl

Benüm bu kıssadan maksûdum iy yâr
Kanâ'at hasletin itmekdür izhâr

3755. Ganîmetdür cihân içre kanâ'at
Kanâ'at eyleyen bulur hidâyet

Neşâtından bu temsîlüñ ol abdâl
Örü turup yine oturdu fi'l-hâl

Âverden-i Selîm Mâder-i Mecnûn Be-Dîden-i Mecnûn

Pes idüp yâd kavm ü döstânı
Selîme sordı her kesden nişânı

130b

Bu hâl içre gözin yaş tutdı nâgâh
Anasın yâd kılup eyledi âh

Ki ol bî-çârenüñ ahvâli n'oldı
Niye virdi işi vü hâli n'oldı

3760. Huzûrında anuñ yüzüm karadur
Ki derdümden belâyâ mübtelâdur

Za'îf u haste-i deryâ tenûmend
Cemâlin görmegeyem ârzûmend

Selîm âgâh oldu ki ol belâ-keş
Tutarmış anası mihrinden âteş

Görüp kân u vefâdan gevherini
Varup evden getürdi mâderini

Gelüp gördi anı anası mahzûn
Ki olmuş cümle ahvâli diger-gûn

3765. Kîül-gül gibi ruhsârı sararmış
Ag incü gibi dişleri kararmış

Ser-â-ser hurd olmuş üstüh^wânı
Teninde muntazır çıkmaga cânı

Revân idüp gözinden kanlu seyli
Düşüp üstine öpdi koçdı haylı

Yudı gözi yaş-ıla gâh rûyin
Mutarrâ kıldı geh şâne-le mûyen

Sıgayup başdan ayaga tenini
Veremler gördi ve kıldı enîni

3770. Kabarcıklar cerâhatler görüp hem
Kamusın bağladı vü sardı muhkem

Yeñi-y-le yüzünñ sildi gubârın
Eli-y-le pâyinñ çıkardı hârın

Bu resme gösterüp sad mihrîbânı
Hezârâñ lütf-ıla açdı zebânı

131a

Ki bu ne işdür iy ferzend-i güm-râh
Beni kıl derdünñ aslından âgâh

Ki ‘ışk işini çok gördüm mecâzî
Bu resme gördüğüm yok ‘ışk-bâzî

3775. Atañ miskîn şikâyetler-le gitdi
Benüm de uş gamuñdan baña yitdi

Gidelüm tur eve iy merd-i nâ-ehl
Ki terk-i hândân itmek-durur cehl

Halayıkdan yiter pinhân geçindünñ
Aç u bî-h^wâb eyü nâlân geçindünñ

Bir iki gün kalınca ‘ömrüñi hem
Huzûr-ile geçür şâdân-ı hurrem

Makam idin varup bir hûb-câyı
Dırâz it bister-i nerm üzre pâyî

3780. Niçe bir ola mesken saña her gâr
Enîsün niçe ola mûr ile mâr

Dil u cânı yiter yak derd ü gamdan

Ki ne taşdur dilüñ ne cânüñ âhen

İdüp Mecnûna kâr efgân-ı mâder
Fürûzân oldı hem-çün tâb-ı âzer

Didi k'iy hâk-ı pâyı başuma tâc
Gabâruñ kuhline cân çeşmi muhtâc

Tenümde sinsa yir yir üstûh^wânım
Senüñdür magzum iy rûh-ı revânım

3785. Yönelmişdür makâm-ı 'ışka râhum
Bu yolda pes benüm yokdur günâhum

Benüm kârum ki olupdur böyle müşkil
Baña benden degüldür bu belâ bil

Beni bu 'ışk işinden pend yıgmaz
Ki takdirüñ işi tedbîre sıgmaz

131b

Bu dürüşmek beni kodı 'amelden
Olacak oldı vü iş vardı elden

Baña biñ kere vâki' oldı bu kâr
Geçüpdür çâreden bu def'a nâçâr

3790. Baña bu 'ışkdan efgân ü üârî
Bilürsin kim degüldür ihtiyârî

Ben isterven ki cân murgını çün bâd
Çıkarup bu kafesden kılâm âzâd

İlâ dirseñ eve höd çâr-nâ-çâr
Ola iki kafesde cân giriftâr

Vebâl-i hâne kılmakdan beni şüm
Geçinmek yeg biyâbânlarda ma'sûm

Diler misin ki bunda sag olam ben
Ya vardugum gibi evde ölem ben

3795. Baña höd her enîs-i türş-rûdan
Vühüşüñ sohbeti yegdür mu'ayyen

Ev ü sahrâ baña birdür cihânda
Çi vardugum çi varmadugum anda

Yog-idüm tut ki benden fârig ol var
Yolumda bu imiş takdîr-i Cebbâr

Bunı diyüp kodı ol merd-i kallâş
Anasınıñ mübârek pâyine baş

Üküş ‘özü-ile öpüp hâk-i pâyin
Gözetdi ol deli kendü kolayın

3800. Yürüyüverdi ol sahrâ yüzine
Görinmez oldu anasınıñ gözine

Ender- Vefât-ı Mâder-i Mecnûn

Ol aradan gamı-y-la turdı nâçâr
Eve varup anası düşdi bîmâr

132a

Çeküp üahmet atası gibi vâfir
Bu dahı arzûdan oldu âhir

Cihân her rûz-ı nev nev-cân rübâdur
Gel insâf it ki ne tünd ejdehâdur

Zamâne kim anuñ yokdur vefâsı
Degüldür kimsenüñ hiç âşinâsı

3805. Sınukdur rûzgâruñ ‘ahdi dâyim
Degüldür kimse bu ‘âlemde kâyim

Kaçan bir tohm ekse çerh-i pür-kahr
İrişmedin helâk eyler anı dehr

Gice yaksa senüñ-çün bir çerâğı
Seher kor cânuña yüz dürlü dağı

İrerse bir kişinüñ subha bahtın
Virür târâca şâm-ı merg rahtın

Felek kim bir tılısm-ı dag-gerdür
İşi her lâhüa efsün-i digerdür

3810. Bizi şöyle tutupdur çarh-ı bî-dâd
Ki olamazuz anuñ bendinden âzâd

Bu bend ol vakt olur bize güşâde
K’olavuü çâr mürkebden piyâde

Çün ola rişte-i cân bendden pâk
Sen olma rişte mânendi girih-nâk

Haber Yaften-i Mecnûn Ez-vefât-ı Mâder

Meger bir subh çarhuñ şehsüvârı
Rikâba çekdi hink-i rûzgârı

Diledi kim cihân mülkini yek-ser
Kıla kendüzine feth ü müsahhar

3815. Eline aldı bir elmâs-gûn tî
Öñinden kaçdı pâre pâre olup mîg

132b

Ki ya'ni âfitâb-ı 'âlem-efrûz
Cihânı bir seher kılmışdı firûz

Meger ol subh yüz derd-ile Mecnûn
Tururdı kulle-i Necd üzre mahzûn

Degüldi anası mevtinden âgâh
Ki ecel irüp anı kapmışdı nâgâh

Selîm-i 'Amirî yine keremden
Gâra geldi aña turup haremnden

3820. Giyürdi câme vü virdi ta'âmı
Gamı-y-la başlayup açdı kelâmı

Ki bu fânîden ol merhûme-i pîr
Bekâ mülkine rihlet kıldı iy şîr

Düşürüp dehr evinden büngeh ü bâr
Atân gibi gamuñdan öldi nâçâr

Çü Mecnûn anası mergini tuydı
Figân idüp başına hâk koydı

Tar oldı başına sahrâ vü mîşe
Yıkıldı eyle kim seng üzre şîşe

3825. Atasını anasını idüp yâd
Saçup kan gözlerinden kıldı feryâd

Olup meşhedleri üstine hâzir
Yüzün topraklarına sürdi vâfir

Gehî ol kabre sürdi ki buñaru
Ölümden soñra kalmaz assı dârû

Karâbatı tuyup anuñ hurûş
Anası her günüñ soñunda cûş

Kabîleden segirdüp her birisi
Şitâb ile uşagı vü erisi

3830. Varup gördiler anı ûâr u giryân
Yüzün düşmiş kılar feryâd u efgân

133a

Saçup her biri gözden eşk-i hûn-rîz
Ayagına dökildiler bunuñ tîz

Yüzine eşkden saçdılar âbı
K'o bî-hûşuñ peşinden gide h^wâbı

Çok itdiler eve iletmege cehd
Ki varup ola mülkine velî-'ahd

Bir âh idüp bırakdı ol gürûhı
Çeküp bes yine tutdı râh-ı kûhı

3835. Yine eyledi 'azm-i kûh-ı Mecnûn
Yine başladı gözden dökmege hûn

Yine vahşîler-ile oldı hem-kâr
Ne yâr ol kimseye ne kimse aña yâr

Çagırur aglayup k'iy dehr-i fânî
Ne kıldıñ ata mı ana mı kanı

Vefâsuüdur bu gerdûn-ı cefâk-kâr
İki yüzlü-durur bed-'ahd ü gaddâr

Şu resme kaldı 'ömre müddeti sarf
K'ayag altında yol üzre yatar berf

3840. Binâ-yı 'ömr nâ-muhkem-durur bil
Eger biñ sâl ise bir dem-durur bil

Görinür 'ömrde mergüñ nişânı
Sakin bâkî sanup aldanma anı

Eyâ gâfil şol işit kim ölüm var
Gözzñ aç kim ölürsin âhir-i kâr

Gurûr ü kibri dilden eylegil terk
Ki dirlikden saña nezdîkdür merg

Eger yog-ise ölümüñden saña pâk
Hakîkat tînetüñde yokdur idrâk

3845. Gurûr idüp sakın nakd-ı hayâta
Göñül virme bu dehr-i bi-sebâta

133b

Cihânda kimseye olmasun niyâzuñ
Ki bî-söz olmaya halk içre sâzuñ

Sen ol vaktin bulursın kadr-i ‘âlî
Ki ‘arz itmeyesin kimseye hâlî

Sarây-ı zevküñ ol dem olur âbâd
Ki olasın hâcetinden halkuñ âzâd

Uyup nefse seg-i nân-ı kes olma
Veyâhûd gübre-i h^wân-ı kes olma

3850. Geçin çün şem‘-i dest-i rencüñ-ile
Recâyı ko diril öz gencüñ-ile

Olup râzı Hudânuñ kısmetine
Tahammül eyle dehrüñ üahmetine

Dilerseñ k’olasın her gamdan âzâd
Koma Hamdî bugünden yarına üâd

**Sıfat-ı Bahâr ü Üns Giriften-i Mecnûn
Bâ-Ded ü Dâm**

Gel iy cân gülsitânınuñ tezervi
Cihân bustânınuñ ferhunde servi

Sözzñden sâmi‘-i nazma safâ vir
Dil ü cân bezmine bûy-ı vefâ vir

3855. Nefesden rûh-ı dehr-i râhat eyle
Cihânı bûy-ı demden cennet eyle

Bugün kim nev-bahâr-ı ‘âlem-ârâ
Mu‘attar kıldı âfâkı ser-â-pâ

Cihân cennet misâl oldu müzeyyen
Rûh-ı bâğı bahâr itdi mülevven

Bu resm-ile ki gülûârûñ havâsı
Dilûñ zevki-durur cânûñ safâsı

Gerekmez âdemî bu demde hâmûş
Ki virdi şevk-i gül taşa dahı cûş

134a

3860. Saña iy mürğ-ı cân-ı ‘anberîn-bâl
Bugün lâyıık degüldür k’olasın lâl

Dem urımazsın bir bülbül-ile
K’ol dehri pür ider gulgul-ile

Meger kim derd-i sevdâyı dil-ârâm
Seni kılmış-durur bî-sabr u ârâm

Koyalum bunda sît u sadâyı
Yine vardı görelüm mâcerâyı

Ki n’oldı halet-i Leylî vü Mecnûn
Ne iş geçdi bulara devr-i gerdûn

3865. Meger bir dem ki eyyâm-ı zemistân
Geçüp oldu müzeyyen bâğ u bustân

İrişdi hüsrev-i gül nev-bahâra
Otag urdı kenâr-ı cûy-bâra

Nesîm-i nev-bahâr eyledi yek-ser
Mesîhâ gibi dehri rûh-perver

Zümürüd-gûne şâh açdı semenler
Yeşil giydürdi saharâya çemenler

Şecerler bâğda çün yâr-ı hândân
Çiçekden câ-be-câ gösterdi dendân

3870. Benefşe giydi servûñ sâyesinden
Tenine bir kabâ hûb ü mülevven

Pür itdi lâle bir câm-ı musaffâ
Ki def' ide humâr-ı nergisi tâ

Çemende âb ayasın çelmeden çık
Habâb itdi kefen yir yir kabarcık

'Arûs-ı kûh çün hûbân-ı ra'nâ
Yakındı lâleden pâyine hinnâ

Getürüp şâhdan ser-gonca-ı âl
Kızıl tutıye döndi fıstıkî bâl

134b

3875. Perinden bülbül-i zîbâ terâne
Saçına şâh-ı servüñ düzdi şâne

Bulup zînet çiçekden şâh-ı eşcâr
Suda her biri 'aksin kıldı izhâr

Benefşe saldı yir yir nat'-ı sincâb
Gülistâna ki üstinden geçe âb

Şükûfe nahlden kim gösterür ber
Açar tûtî beçe san beyzadan ser

Zühûm-ı bülbül-i üâr u 'âlîle
Olupdur gonca jengârı fetîle

3880. Dil-i lâle ki sevdâdan karâdur
Sanasın hindû-yi la'lîn kabâdur

Çeküp bülbül nihâl-i gülde âvâz
Çemen hengâmesindedür resan-bâz

Füger dürtüp yüzine şâhid-i gül
Olur her dem belâ-yı câñ-ı bülbül

Nem olur ebrden berk-i cihân-tâb
Ki vire tîg-berg-i sūsene âb

Çemende nagme kılmaga 'anâdil
Def olmuşdur gül evrâkı celâcil

3885. Getürdi her şükûfe hâkden ser
Sahârî oldı san-kim cây-ı mahşer

Harâretten göyindi verd-i hamrâ
Anuñ-çun yakdı engüştime hinnâ

Irakdan gonca-ı üanbak virür nûr
Çemen bezminde hem-çün şem‘-i kâfûr

Virür bülbül nihâl-i gülde temdîh
San okur sidrede Cibrîl tesbîh

Yürür her kişi bu dil-keş hevâda
Yanınca bir sanem zevk ü safâda

135a

3890. Döker Mecnûn cebelde eşk-i gül-reng
Şu resme kim yaşından la‘l olur seng

Çemen bezminde bir hûb-ile her kes
Yuva yapmış ser-i Mecnûna kerkes

Tavâf itmekde iller lâle-üârı
Kılar Mecnûn biyâbanlarda üârı

Refik-ile temâşâda her âdem
Dil-i Mecnûna münis gussa vü gam

Salınur bâgda ma‘şûk ü ‘âşık
İñiler tagda Mecnûn-ı sâdık

3895. Elinde her kişinuñ câm-ı la‘lîn
Ciger kanın yir ol dîvâne miskin

Havâlîsin vühûş-ı âdemi h^wâr
Çevürmiş ortada ol çün pâ-y-ı pergâr

Pes ol hayvân-nişîn ü bî-ser-encâm
Olup-dururdu mu‘tâd-ı ded ü dâm

Görüp her birisinden ‘izz u ragbet
Bular-la tutmuş-idi üns ü ülfet

K’aña her beyza-i mârân-ı vâdî
San olmuşdı tegerg-i bâg-ı şâdî

3900. Şeb-i târını kıldardı münevver
Zebâne meş‘alesi birle ejder

Özini hizmetinden itmeyüp kat‘
Peleng altına döşerdi ala nat‘

Dümi-y-le nat‘mı her şîr-i çâlâk
Süpürüp eyler-idi hâkden pâk

Hasinden ‘ankebût-ı üâr u bî-tâb
Anuñ-çun kılmış-idi bâliş-i h^wâb

Perinden üâg aña düzmiş otagı
Ki bula şems-i tâbından ferâgı

135b

3905. Safâdan merhabâya nâhunın yir
İçer olup anı gördükce bî-sabr

Kulından şevk-ıla pür şûr ü heybet
Tolar boynına kullâb-ı mahabbet

Çü vahşetden melâlet bula mârân
Gelüp sarmaşur aña hem-çü yârân

Meger yir kanı içün ol hemîşe
Saru giymeklügi idindi pîşe

Çün ola ârzûsı hâne vü kû
Düzer bir konbed anuñ-çun her âhû

3910. Kasırgadan dilese göñli şimşâd
Hezâran serv gösterür aña bâd

Yirinden turmaga eylese vezni
İdinürdi ‘asâ şâh-ı küvezni

Acıkduğınca ol miskîne nahçîr
Kuzusu gibi emzürür idi şîr

İder âhû-bere anuñ-la bâzî
Kılar ya‘nî garîbe dil-nüvâzı

Añup Leylîsinüñ âhû gözini
Öper her lâhzâ bir âhû gözini

3915. Geçinürdi bu resme ol belâ-keş
Yagardı başına âhından âteş

Olurdu tagda dil-teng ü nâ-şâd
Harâb itmişdi anı dehr-i gam-âbâd

Çeküp ‘iyş ü huzûr ü zevkden dest
Şarâb-ı ‘ışkdan olmuşdı ser-mest

Reften-i H^wîşân Be-taleb-i Mecnûn u Bâz Yâften

136a Meger var-idi bir kaç yârı cânı
K’arayu taga çıkmışlardı anı

Gelüp gördiler olmuş hâli düşvâr
Oturmuş vahşîler-le bî-dil ü ûâr

3920. Kılup hayvânlara hâlin hikâyet
İder baht-ı siyâhından şikâyet

Çü gayra kıldı vahşîler nazâre
Tagıldı her birisi bir kenâre

Gelüp gördi bular ol nâ-tüvânî
Hemîn kalmış deri-y-le üstüh^wânı

Giriftâr-ı belâ cism-i nizârı
Esîr-i çâh-ı gam cân-ı figârı

Aña çün kıldı bu yârân nezâre
Kamusı ceybin itdi pâre pâre

3925. Didiler k’iy şikeste-hâtır u ûâr
Nedür tenhâ bu yirde ne işüñ var

Üzildüñ dōst ü mahremlerüñden
Çekildüñ sohbet-i hem-demlerüñden

Nedür geh deşt ü geh evc-i cebelde
Belâ çekmek sebebsüz her mahalde

Nedür bu hem-nefeslerden cüdâlık
Ne lâyıkdur saña bu bî-nevâlık

Berü gel k’irdi vakt-ı kâm-rânî
Ruh-i bâg oldu gülden erguvânî

3930. Gül-i ahmerden oldu her leb-i cû
Misâl-i lâ’l-i meh-rûyân-ı dil-cû

Benefşe vü semen lâle vü sünbül
Çemen sahnını kıldı bir tabak gül

Cihân çün bâg-ı cennet oldı hoş-bû
Yenâbî'-i bihişte döndi her cû

Güler gül kimse işitmez sadâsın
Bu hâle arturur bülbül nevâsın

136b

Gülüñ ruhsârına 'âşık-durur bâg
Ki konmuş çehresine lâleden dag

3935. Hıbâbeden dönüp cû keh-keşâna
Salupdur pertevini âsumâna

Su üzre Hızrdur san serv-i büstân
Ki yiridür kenâr-ı âb-ı hayvân

Saçında sünbülüñ var müşgden dâl
Benefşenüñ ruhında nîl-gün hâl

Çemenler sebze-üâr-ı âsumândur
Şükûfe şâhı gûyâ keh-keşândur

Suyı mir'ât idinüp verd-i hamrâ
ÖZinüñ şeklini eyler temâşâ

3940. Takınmış câmesine hem-çü şâhid
Zehebden tügmeler her şah-ı sencid

Çemen bezminde aldı nergisi h^wâb
Urındı rûy-ı sahrâ reng-i sincâb

Göz ider gonca-ı bådâm-ı hōş kâm
Saña çün nergis-i mest-i dil-ârâm

Kenâr-ı cüda 'aks-i lâledendür
Şarâb-ıla habâbuñ sagarı pür

'Aceb görsen bu câm-ı ser-nigûnı
Ki dükilmez tolumidur derûnı

3945. 'Arûs oldı sabâdan âb-ı mevvâc
K'aña 'aks-i çiçek düşdi sefidâc

Habâbuñ heykelini gösterür şat

Miyânında misâl-i beyza-i bat

Kovar bâg ogrısın sûsen çü yagı
Elinde tîg ü başında otagı

Bu resme faslda gül gibi ol şâd
Özüni serv tek kıl gamdan âzâd

137a

Çemende cem' kılup dōstânı
İç eller gibi câm-ı dü-segânı

Cevâb Dâden-i Mecnûn H^w îşân-Râ

3950. Ol âşüfte bu yârânuñ sözinden
Akıdup ebr-veş bârân gözinden

Didi tanü eyleyüp bunlara yek-ser
K'elâ iy 'ışk işinden bî-haberler

Gamından ben ki yâruñ tîre rûzum
Şeb-i bezm-i vefâda cân-fürûzum

Garib ü bî-kes ü âzâr u nahîfem
Hayâli birle mu'tâd u harîfem

Meşakkat külhanında şöleyem şâd
Ki 'işret gülşenini kılmazam yâd

3955. Harâbe olsa bir ca' dduñ mekânı
Elinden mi gelür terk itmek anı

Hōş olur âb-ı içinde cây-ı mâhî
Olur lâ-büd sudan dûr olsa râhı

Gamı-y-la k'ola bir hâtır müşevveş
Temâşâ-yı cihân gelmez aña hōş

Şu bülbül kim kafesde tuta mesken
Gelür üindân gözine bâg u gülşen

Gülistân kim ola bî-yâr-ı meh-veş
Gözüme görünür hîzem ü âteş

3960. Çemenlerde biten her lâle kim var
Baña dag-ı belâdur bî-ruh-ı yâr

Eger sûsen dahı bî-dilsitândur

- Gözüme ejder-i âteş-zebândur
- Leb-i ‘unnâbsuü her sincid-i ter
Dilümde ‘ukde-i gamdur ser-â-ser
- 137b** Benefşe çeşmüme bî-zülf-i dildâr
Gelür hâkister-i külhân gibi h^wâr
- Gülistânda olan her sünbül-i hûb
Figânum dûdîdur bî-rûy-ı matlûb
- 3965.** Virür nergis egerçi gözlere nûr
Benüm bî-nergis-i dilber velî kûr
- Gözüme bî-gül-i ruhsâr-ı dildâr
Gelür her berg-i sûsen tîg-ı hûn-h^wâr
- Baňa bî-lâle hadd ü sîm-i gabgab
Kadehdür lâle pür hûn-ıla tâ leb
- Anuñ kim ola maksûdı ruh-ı yâr
Görinmez gözlerine bâg u gülûâr
- Baňa mîh-ı der-i dilber yiter gül
Hevâ-yı zülf pesdür seyr-i sünbül
- 3970.** Gül-ile erguvânuñ şâhı bî-yâr
Şerâr-âlûdedür dûd-ı siyeh-kâr
- Görinür çeşmüme bî-zülf-i pür-ham
Benefşe vü karanfil dag-ı mâtem
- Baňa na‘l-i segân-ı kûy-ı dildâr
Yiter zencîre-i her âb-ı seyyâr
- Vefâ yok çünki gördüm âdemîde
Vuhûşa hem-dem oldum ben remîde
- Hezârân yeg-durur kelb-i muvâfık
Bürâderden kim ol ola münâfık
- 3975.** Geçenler yüzüñe karşı saña yâr
İderler ‘aybuñı arduñca tekrâr
- Dili ta‘n itmede her âşinâñuñ
Kılıç gibidür üstinde kafâñuñ

Eser kalmadı âdemden cihânda
Nifâk ü cehl ‘örf oldu üamânda

138a

Âverden-i H^wîşan Mecnûn-râ Ez Kûhsâr Be-taraf-ı Gülûâr

Ol abdâluñ cevâbında bu yârân
Akıdup gözlerinden her biri kan

Didiler k’iy harâb olan vücûdı
ÖZine güldüren her bir hasûdı

3980. Şol âfet kim gamından sen belâ-keş
Urursın cânıña derdinden âteş

İdüp her rûz ‘azm-i bâğ ü gülûâr
Gamuñdan iñler çün bülbül-i ûâr

Diyüp bülbüllere râzını ol mâh
İder rûşen dili derdini her gâh

Görine çün gözine serv-i şimşad
Derûnuñ dûdın eyler derd-ile yâd

Nazar kılrsa güle ol mâh-ı tâbân
Firâkuñdan revân eyler gözi kan

3985. Leb-ı cûda hırâmân ol sabâ-vâr
Kim anda muntazırdur saña dildâr

Ümid-i vasl-ı yâr-ıla ol abdâl
Kodı deşti vü tağı turdı derhâl

Oluban hem-reh ol yârânlar ile
Gülistâna gönildi anlar ile

Karârı kalmayup kuhsâr içinde
Vatan tutdı gelüp gülûâr içinde

Gülistân içre oldılar hırâmân
Süriyü sebze vü reyhâna dâmân

3990. Neşât ü ‘îşa bayladı bu yârân
Olup her birisi ser-mest ü hayrân

Hayâl-ı yâr ile Mecnûn pür-cûş
Şarâb-ı şevkden sekrân u bî-hûş

138b

Tutup sözün ider mutrib terâne
Kılar Mecnûn sürûd-ı ‘âşıkâne

Çü gördi ‘âkıbet ol merd-i tâlib
K’ol aradan sürer matlûbı gâyb

Dahı beter za‘îf oldu vü nâ-şâd
Karârı kalmadı bir yirde çün bâd

3995. Gül endâmı hayâli birle nâ-kâm
Varup bir gül dibinde tutdı ârâm

Figân idüp yakasın eyledi çâk
Gözinüñ yaşı kıldı hâki nem-nâk

Gelüp bir bülbül ol gül üzre nâgâh
Konup Mecnûn idindi nazargâh

Figân u nâle-i Mecnûn-ı bî-kâr
Derûnına idüp ol bülbülün kâr

Ne yüzden başlasa Mecnûn figâne
Çeker ol savtdan bülbül terâne

4000. Bir âh eyleye çün Mecnûn-ı bed-rûz
Kılar bir nâle ol murg-ı ciger-sûz

Kaçan k’aglâya Mecnûn-ı dil-figâr
Gözinden kan saçâr ol bülbül-i ûâr

Bu nagme irdi geldikde şümâra
İkisinüñ arasında mezâra

Ki bülbül kim gülistândür mâkâmı
Hezâr ol vâktdan konıldı nâmı

Çün ol murg anuñ-la oldu hem-râz
Cihân gülbângdan oldu pür-âvâz

4005. Görinmeyüp gözine rûy-ı dildâr
Baturdı seyr-i gülşen cânına hâr

Yaşından dîdesi deryâya döndi
Kodı gülûâr ü sahrâya döndi

139a

Sıfat-ı Tâbistân u Çâre Kerden-i Leylî Be-dîden-i Mecnûn

Meger bir dem ki tâb-ı mihr-i dil-keş
Cihân ocagina bırakdı âteş

Bir otdan pûtaya döndi bu eflâk
K' içinde sizar anuñ nukre-i hâk

Tolu nâr-ı teb ile kûre-i çerh
Güneşden âteşi kârûre-i çerh

4010. Çü 'ışk-ı yâr bâzâr-ı hevâ germ
Harâretde virür âb âteşe şerm

Deñizler bâddan girdi hurûşa
Getürdi dîk-i dehri tâb-ı cûşa

Suyuñ ıssıluğundan anda yek-ser
Yüzine çıkdı deryânuñ semekler

Dem-â-dem âteş-i hurşîd-ile şat
Bişirür âb içinde her taraf bat

Günüñ tâbından âteş âba döndi
Sızup sîm ıssıdan sîm-âba döndi

4015. Yaban ıssısınıñ yanında dûzeh
Bürûdetde-y-di şol resm-ile kim yeh

Bir âteşhâne oldı dehr gârı
Kıyâmet deştine döndi sahâri

Harâret virdi kûha üahmet-i dîk
Ki tutdı her taşı hummâ-yı muhrik

Nazar kılsañ çemende her giyâha
Dökilüp levni döndi berg-i kâha

Günüñ tâbı semen bergine her bâr
Şu resmedür ki düşer penbeye nâr

4020. Semender k'oddan ola gice nevmîd
Yakar anı seherden tâb-ı hurşîd

139b

Kişi bir sayda ursa deştde tîr
Yanına varmadan bîşer o nahçîr

Hilâf-ı kâr-ı İbrâhîm-i Âzer
Hevâ gülüârdan gösterdi âzer

Meger ol hûsn ilinüñ kâm-râni
Letâfet bâğınuñ serv-i revânı

Melâhat Mısrınuñ Yûsuf-‘izârı
Veren elden Züleyhâ gibi kârı

4025. Gözi yagmaya viren mülk-i cânı
Kemân ebrûsı kabz iden cihânı

Yüzi gülşen yañağı verd-i handân
Saçı zulmet tutağı âb-ı hayvân

Sevâd-ı sünbüli sevdâ-yı ‘âlem
Hevâ-yı kâküli gavgâ-yı ‘âlem

Boyı cân bâğınuñ zîbâ nihâli
Gülistân-ı cihân-ârâ cemâli

Büt-i sîmîn-beden ya‘nî ki Leylî
Kılan Mecnûn-ı sevdâyîye meyli

4030. Dil-i sad çâkine tâb-ı temûzi
Buhâr-ı ‘ışkdan bıraktı sûzı

Yaşından şöyle k’ol hûb-ı üamâne
Gözin döndürdi bahr-i bî-kerâne

Şarâb-ı ‘ışk anı medhûş kıldı
Vücüdün şevk odı pür-cûş kıldı

Revân itdi gözinden ol zer iklîl
Yüzi Mısrınuñ üstinde iki Nîl

Komadı ârzû göñlinde şâdî
Bu idi gece vü gündüz murâdı

4035. Ki Mecnûnuñ yüzün bir göre bile
Neye irişdi hâli göre bile

140a

Anuñ-la söyleşe bir niçe râzı
Niçedür göre anda ‘ışk-bâzı

Bu fikr-ile geçürürdi günini
Çıkarurdu göge dünler ünini

Geçerdi gussâ ile rûzgârı

Hîsâb iderdi dâyim kâr-ı yârı

Ne fi'l itse velî ol mâh-ı tâbân
Müdâm İbn-i Selâm idi nigeş-bân

4040. Kuş uçurmazdı üstinden hevâda
Cenâbından geçmezdi sabâda

Sakınurdu güneşden sâyesini
İletmezdi yanına dâyesini

Bilüp bu hâleti hem ol semen-ber
Çıkarırmazdı revzenden dahı ser

Kıldardı rûz ü şeb İbn-i Selâm âh
Yüzine bir güle bakmazdı ol mâh

Bu resme-y-di olarda ündegâni
Ki ol bunu sever bu sevmez anı

Âverden-i Pîr Mecnûn-râ Be-Nişângâh

4045. Meger bir gice fırsat buldı Leylî
Erinden fârig u yârına meyli

Çıkup evden biraz gitdi iraga
Şererden başına od yaga yaga

Oturdu varuban bir yirde dil-teng
Irag a'dâ yolından niçe ferseng

Diler k'özine bir kimse vire râh
Ki ola yârınuñ hâlinden âgâh

Hemân lâhüa irişüp geldi bir pîr
Ki kılmaz çâre kılmaklada taksîr

140b

4050. Revişde Hızır gibi çâpük ü cüst
Yanında 'ömr anuñ meflûc yâ süst

Pes andan sordı ol cânı cihânuñ
Ki hâlinden ne bilürsin fülânuñ

Müdâm ol derd-mend-i vahşet-âmîz
Zebânında kimüñ yâdın ider tîz

Didi yüz 'izzet-ile pîr k'iy mâh

Tapuñsuü yir midür ol Yûsufuñ çâh

Çeküp âvâz mânend-i münâdî
Çagırur ol gedâ-vârî bu adı

4055. Ki dir derdâ dirîga âh Leylî
Helâk oldum gamuñdan vâh Leylî

Habersüz kendüzinüñ hâletinden
Hemîn dir âh Leylî hasretinden

Çü Leylî muttali‘ oldı bu hâle
Nihâl-ı kaddini nâl itdi nâle

Gözi nergisleri çün ebr-i nîsân
Semen bergine oldı gevher-efşân

Didi kim benden ol miskîn ü bed-rûz
Ki adum añup aglar ol ciger-sûz

4060. Anuñ-la bizzm ortamuüda her bâr
Degüldür âh u nâle eksük iy yâr

Ol ider kûhlar evcinde âhı
Yir idindüm ben ansuü ka‘r-ı çâhı

Kulagından çıkarup niçe gevher
Öpüp pîrûñ öñinde kodı yek-ser

Ki bu gevheri iy mâye-i ‘iyş
Kabûl it benden olsun saña bahşış

Dönüp kıldı derûnı râzını fâş
Ki iy çeşmüm gibi gören üküş yaş

141a
4065. Kadem rencîde kılup himmet itseñ
Virüp anuñ figângâhına yitseñ

Eyitseñ kim du‘âlar kıldı Leylî
Elüñ öpüp senâlar kıldı Leylî

Niçe idersüñ idüp rây u tedbîr
Baña anı getürivirseñ iy pîr

Hudâ yanında olmayaydı zâyî‘
Hem ideydüm seni mâl-ile kâni‘

Muhtî' olup saña olursa hem-râh
Fülân menüilde vardur bir nişângâh

4070. Ol araya getürüp ol habîbi
Gelüp âgâh itseñ ben garîbi

Ki tâ görsem niçedür âb u rengi
Ne deñlödür vefâ vezninde sengi

Benüm vafumda şâyed kim sözinden
Bir iki beyt işideydüm özinden

Olaydı 'ukde-i cân-ı fütâde
Anuñ beyt okumasından güşade

Dahı bir dest câme virdi ol mâh
Ki giysün bunu ol yâr-ı ciger-h^wâh

4075. Alup gevherleri vü câmeyi pîr
Gönildi râh-ı kûha nitekim şîr

Aradı meskenini kûh-ber-kûh
Harâbe irdi çok âbâde enbûh

Görindi çünkim irdi kûh-sâre
Gözine her kemerden bir magâre

Dehân-ı ejdehâdan kim saçar nâr
Cehennem revzeni olmışdı her gâr

Mâkâm-ı şîr idi vü hâne-i gûr
Mekân-ı mâr idi vü mesken-i mûr

141b

4080. İki üç gün taleb kılup aradı
Yolu geh deşt oldı gâh vâdi

Soñucu gördi k'olup garka-ı hâk
Yatur bir râgda dil-teng ü gam-nâk

Za'îf u haste vü bî-rûh-cismi
Gören sanur anı şekl-ı tılısmı

Döşenmiş sâyesinde nat'-ı şeb-reng
Başı altına komış bir kurı seng

Teni çâk olmuş u şûrîde ahvâl
Vücûdı hâmedür san nâlesi nâl

- 4085.** Belâya mübtelâ vü merge nezdîk
Kıla döndürmiş anı renc-i bârîk

Günüñ ıssısı kılmış cânına kâr
Velîkin bî-haber ol merd-i bî-kâr

Alup pîrâmenini cümle hayvân
Tururlar san ol ortada Süleymân

Hîisâr olmuşlar idi yâ özine
Ya beklerlerdi cem‘ olup hazîne

Irakdan çünkü Mecnûn bakdı pîre
Dili meyl itdi hem-çün tıfl-ı şîre
- 4090.** İdüp hayvanlara bir tünd âvâz
Tagıtdı çün kebûter zümresin bâz

Anuñ-çun eyledi hayvânları dûr
Ki korhu kılmaya ol pîri ma‘zûr

Kenârından çü ceş-i vahş gitdi
Gelüp pîr ol şehe çok hizmet itdi

Öpüp evvel huzûrında zemîni
Okudı soñra ‘özi-i vâfirini

Didi iy kişver-i ‘ışkuñ emîri
Kuran mihnet sarâyına serîri
- 142a**
4095. Cihânda ‘ışk idi ger bir nümûne
Sen anı zîver itdüñ gûne gûne

Bu yolda Hızır gibi rehber olduñ
Sikender-vâr sahib-leşker olduñ

Saña al virdi âb-ı üindegânî
Ki ‘ayn-ı ‘ışkdan nûş itdüñ anı

Çeküp hem vahşden ceşin girânı
Tolıduñ kûh eger sahrâ cihânı

Melâmet-hücesin ma‘mûr kıldıñ
Selâmet-külbesin meksûr kıldıñ
- 4100.** Cihânuñ Leylî kim meh-pâresidür

Dem-â-dem ‘ışkuñuñ âvâresidür

Nedür hâli diyüp eyler selâmı
Senüñ gözler irâdetüñ temâmı

Yüzüñ görmeyeli yokdur huzûrı
Gidüpdür gönlinüñ zevk ü sürûrı

Diler kim göre bir lâhüa yüzüñi
İşide öz kulagı-y-la sözüñi

Hem ol mâhı görüp ol sen dahı şâd
Özüñi bend-i hasretten kıl âzâd

4105. Müşerref ol iki dem hizmetinde
Yeter gam çekdi cânuñ firkâtinde

Oku birkaç gazeller hayret-engîz
Geçen bâzâruñı eyle yine tîz

Buyurdi bir nişângâh ol dil-ârâ
Fülân menüilde nahlistân u tenhâ

İrişmiş her nihâli âsümâna
Sular her nahl dibinde revâna

Biraz vakt olsun ol yirde karâruñ
Kim andadur senüñ miftâh-ı kâruñ

142b

4110. Çıkarup câmeyi pes ol nîgû-fâl
Giyerdi ‘ahd ü sevgend ile derhâl

Çü Mecnûn giydi ol zîbâ kabâyı
Vücûdı derdden buldı rehâyı

Pes idüp da‘vet yaza icâbet
Kemer bağlandı vü kıldı itâ‘at

Ol aradan kılup ‘azm-ı nişângâh
Revân oldı idinüp pîri hem-râh

Bile yırtıcılar yanınca anuñ
Çerisi gibi sultân-ı cihânuñ

4115. Mutî‘-i ikbâl aña vü baht münkâd
Yiri tâ oldı menüilgâh mî‘âd

Gelüp bir nahl dibinde oturdu
Ümid endûhı gönîlinden götürdü

Pes emr itdi vuhûşa mâr eger mûr
Ki bir mikdâr özinden turalar dûr

Bu yaña irişüp pîr-i vefâdâr
Büt-i hargâhiyi kıldı haberdâr

Kudûm-ı yârdan çün oldı âgâh
Yirinden turdı yüz nâz-ile ol mâh

4120. Giyindi bir kabâ-yı erguvânı
San aldı boynına hûn-ı cihânı

Kad-ı dil-cûsini çün serv-i âzâd
Tonatdı hıl'ati-y-le ol perî-üâd

Yakasından san ol ruhsâr-ı zîbâ
Kamerdür hâle içinde hüveydâ

Nikâbın açup itdi 'arz-ı ruhsâr
Cihânı kıldı cennet-veş pür envâr

Ya ceyb-i çâh içinde tıfl-ı Ken'ân
Başın taşra çıkarmış k'ide seyrân

143a
4125. Açup burka' ya bir hûr-ı müzeyyen
Yüzün gösterdi cennet revzeninden

Kulağı halkasından ol semen-ber
Gümiş mir'âte çekdi saykal-i zer

Sevâd-ı sürmeden ol çeşmi câdû
Siyâh itdi gözün çün çeşm-i âhû

Çok itmekden demini 'aşıkuñ nûş
Mey-i nâz eylemiş çeşmini medhûş

Gözi kaşı oldı ol serv-i revânûñ
Gazâl u tâvûsı bâg-ı cinânûñ

4130. Gül-i ruhsârı üzre kurdı ol gül
Siyâh ebrûlarından çetr-i sünbül

Dökilüp yüzine zülf-ı siyâhı

Kemendine bırakmış mihr ü mâhı

Ayakdan başa ol dildâr-ı mevzûn
Giyindi câme-i la‘lin ü gül-gûn

Sevinc-ile turup pür şîve vü nâz
Perî-veş kıldı sûy-ı yâre pervâz

Gelüp yârı yanında kurdu rahtı
İdindi perde bir ‘âlî dirahıtı

4135. Hicâb ardında ol serv-i bahârı
Karâr itdi velîkin yok karârı

Buyurdu pîr k’iy merd-i gûşâde
Bize vasl olmaya bundan üiyâde

Çü ben bu gûşeden bir şem‘ yakdum
Eger artuk gidem yanup olam güm

Ne deñlü zevcüm ise anda huftu
Degüldür Hâlika bu iş nühüfte

Yog-ısa bâg-ı vaslumda aña cây
Tarîk-ı fitneye de basmazam pây

143b
4140. Bir iş k’anı harâm itmiş ola Hak
Mübâşir olmazam ben aña mutlak

Revâ olmaya ‘ışkuñ mezhebinde
Ki ‘âşık fitne koya meşrebinde

Ola bir harf kim ‘ayb u hatar-nâk
Cerîde yeg-durur k’andan ola pâk

Budur görünmemekden aña ma‘nî
K’işümden olmayam şermende ya‘nî

Bilürven ol dahı ‘aşık-durur pâk
Harâma bakmaz ola idüp idrâk

4145. Aña tekrâr idüp benden selâmı
Eyt kim söylesin bir kaç kelâmı

Yeter kan yaş akıtdı gözlerinden
Bize teşrîf virsün sözlerinden

Ol ebyât okusun biz idelüm gûş
Getürsün bâde ol biz kılalum nûş

Sanemden pîr bu ahbârı k'aldı
Ol aradan sürüp Mecnûna geldi

Bakup gördi ki yüz urmuş zemîne
Uçurmuş 'aklı murgın ol kemîne

4150. Sirişkinden yüzine saçdı âbı
Nitekim üa'ferân üzre gül-âbı

Çü 'aklı geldi bakdı pîri gördi
Turup yanından bir lâhüa oturdı

Didi bu ne bahâr-ı hoş havâdur
Ki cân oldu nesîm-i müşg-ile pür

Bu bû bûyı degüldür nev-bahâruñ
Nesîm-i turesidür ol nigâruñ

Bu resm-ile ki dil-cûdur hevâsı
Dil ü cân olsun ol bûyûn fedâsı

144a

4155. Didi pîr aña k'ol mâh-ı perî-veş
Yanuña niçe gelsün iy belâ-keş

Ki yüzün görmeden bu resme sen üâr
Göricek n'ola hâlûñ fikr kıl var

Didi kim yok-durur el-hak mecâlüm
Ki bu sözde senüñ-le ola cidâlüm

Ki bûyı mı beni kılmış-durur mest
Gücüm yitmez ki sunam sâgara dest

Çeküp ol lâhüa bir heybetlü âvâz
Bu şî're itdi sözi-y-le ser-âgâz

Gazel Goften-i Mecnûn Der Huzûr-ı Leylî

4160. Elâ iy âfitâb-ı 'âlem-efrûz
Gözi tannâz u ruhsârı ciger-sûz

İdinür tûtiyâ çeşm-i dil ü cân
İrürse taraf-ı kûyuñdan sabâ toü

Nuhûsetde-y-di çokdan tâli'üm kûr
Bugün vasluñ-la buldum baht-ı firûz

Saçuñdan bir nümûnedür şeb-i kadr
Yüzüñden bir eserdür rûz-ı nevrûz

Cemâlünden cüdâdur haste Mecnûn
Anuñ-çundur nigûn-baht u siyeh-rûz

4165. Dönüp didi ki n'olısar bu hâlüm
Uş oldum boynuñadur hõd vebâlüm

Kanısın kandesin ya kandayam ben
Ne şehsin sen niçesi bendeyem ben

Baňa dırsen senüñ-le âşinâyam
Ya niçün bâg-ı vasluñdan cûdâyam

144b

Gülüñden dûrum adum bâgbândur
Bu sevdâda benüm sûdum zîyândur

Ciger-teşne vücûdum gark-âba
Gözüm görmez bakarvan âfitâba

4170. Aña döndüm ki bir a'mâ-yı güm-râh
Cihân-bînüm diyü lâf ura her gâh

Hazînem leşkerüm yok pâdişâhum
Bürehne-ser yürür sâhib-külâhum

Harîdâr-ı belâ vü cân-fürûşem
Girîbân-pâre vü pâlâs-püşem

Zamânuñ bendeliginden âzâd
Ferah gam benden ü ben gussadan şâd

Gamuñdan haste-cân şûride-serdür
Vücûdum kişveri zîr ü zeberdür

4175. Cihân içinde ger çokdur figendüñ
Kanı bencileyin bir dahı bendüñ

Gamuñdan özge mu'tâdum yok ir giç
Senüñ gam-dâruñam gam yimezem hiç

Egerçi ‘âlem içre süst ü hîzüm
Velî ‘ışkuñ yolında cüst ü tîzüm

Seni kim bir nefes yâd itmeyem ben
Göñül olur baña cân-ile düşmen

Kaçan k’ide üiyânım aduñı yâd
Tenüm âsûde vü cânım olur şâd

4180. Olup cânım hayâlün birle dem-sâz
İki cân birbirine oldu hem-râz

Senüñ-le bende var bir vahdet ü hâl
Ki bir dil der-hemîn ortada enkâl

Senüñdür iy perî ol dil dahı bil
Ki benden çokdan olmışdur berî dil

145a

Kim olur ten ki bula bu makâmı
Ya bu vahdetde anuñ yâd ola nâmı

Esîrüm ger gamuñda iy perî-üâd
Velî ‘ışkuñdayam her gamdan âzâd

4185. Señün feyzünden iy ebr-i sa‘âdet
Baña ferhundedür deşt-i melâlet

Bu resme nahs iken bendeñde tâli‘
Başuma togdı tañdur şems-i lâmi‘

Götürdüñ hâkden ben nâ-tüvânı
Kudûmuñ mürde cisme virdi cânı

Utanmazvan kara bahtumdan iy cân
K’işide sözlerümi gûşuñ el-ân

Vücûdum mülkine ger pâdişâhum
Mahalluñ seglerine hâk-râhum

4190. Senüñ seg-bânlaruñdanvan ki gûyâ
Mutî‘ümdür kilâbuñ iy dil-ârâ

Ki ya‘nî der-peyümce bunca hayvân
Tapuñuñ segleri gibidür iy cân

Yüzüñ görmekdür iy meh-rû muhâlüm
Meger h^wâbum ola yâhûd hayâlüm

Bahâruñ mevsiminden ebr k'aglar
Gamuñdan eşk-i Mecnûn ile çağlar

Geçersin sen çemende hurrem ü şâd
Çeker taglarda Mecnûn âh u feryâd

4195. Hevâ-yı gülde bülbül ider efgân
Yürür Mecnûn senüñ derdüñ-le nâlân

Bize ol yâr 'ömr iken bize yâr
Düzelüm kârı geçmden dem-i kâr

Baňa câmeñden iy cân afitâbı
Harâm olmaya ger virseñ şarâbı

145b

Senüñ bezmüñde hoşdur bâde üirâ
Halâl olur şehâ cennetde sahbâ

Elüñden gerçi kim deryâyı sâki
Komayam nîm cür'a anda bâkî

4200. Bu vech-ile ki 'âlemden yudum dest
Degül meyden anuñ bûyındanam dest

Elüñden mey degül iy serv-i gül-pûş
Eger zehr içmem olur cânuma nûş

Aña beñzer senüñ-le bende ahvâl
Ki sen bir şîr-isen elmâs çengâl

Elüñde tutuban bir şem'-i tâbân
Murâdum mahzenine sen nigeñ-bân

Ben ol düzdem ki gâlib olmadan renc
Karañu gicedeyem tâlib-i genc

4205. Göñül girdâbı-ı hicründe zebûndur
Ciger 'ışkuñ gamından çâk u hûndur

Baňa bir sâ'at olsa kim olup mest
Tolasam halkasına zülfüñüñ dest

Tutup muhkem seni çeksem kenâre
Gamuñdan başlasam feryâd u üâre

Cemâlûñ gülşeninüñ şâh-ber-şâh
Döşesem güllerin küstâh küstâh

Ki öpsem gögsüñüñ nârını iy cân
Ki alsam avcuma sîb-i zenahdân

4210. Bular bu söz içinde-y-di ki nâgâh
Rakîb-i şûm ü bed-kâr oldu âgâh

Eline aluban bir tîg-ı bürrân
İrişdi hışm-ıla çün şîr-i garrân

Üküş kîn ü gazab-la bağlamış bil
Ki Mecnûnuñ döke kanımı çün sîl

146a

Diledi k'ura bir tîg ol arada
Eli inmeyüben kaldı havâda

Kılıcı bir eline dahı aldı
Hem ol dahı havâ yüzinde kaldı

4215. Çün ol gâfil bu resme düşdi elden
İki bile eli kaldı 'amelden

Du'âdan çünki tîg-ı kahr yidi
Ayagına düşüp Mecnûna didi

Ki iy gûşe-nişîn-i Necd-i tevbe
Kerem-kânı vü sâhib-i vecd-i tevbe

Beni bu derdde koma giriftâr
Dile hâcet Hudâdan yine kurtar

Hezârân lutf birle ol nigû-fer
Didi öz düşmenine k'iy birâder

4220. Başuma gelmesün dirseñ yaman kâr
Yaman sanmayı gör kimseye üinhâr

İdinme kimse incitmegi pîşe
Ki incitmeyeler seni hemîşe

Ucumdan derd bulsun dirseñ agyâr
Sen olursın hemîn derde giriftâr

Çi ger pür nişdür kejdümde neşter

Veli kendü sokarken ölür ekser

Du‘â kılup bu sözden soñra ol abdâl
Anı ol derdden kurtardı derhâl

4225. Ki buldı ellerini ol mu‘allel
Sahîh ol resme kim tutardı evvel

Bir âh idüp çağırdı döndi Mecnûn
Habîbine ki iy dildâr-ı mevzûn

Ben uş gitdüm idüp yüz nâle vü âh
Seni ısmarladum Hallâka iy mâh

146b

Düşem çün dür senden iy vefâ gûş
Beni üinhâr kılmagıl ferâmûş

Ölürse berg-i bünyâd-ı hayâtum
Dirilmezse bu ‘âlemden berâtum

4230. Gelem yine harîm-i hizmetüñe
Çözem mahmel cenâb-ı sohbetüñe

Eger gidem bu fânî kasrdan ben
Du‘â eyle aña sen rûhumı sen

Figân kim tâli‘-i nahsumdan iy yâr
Kıyâmet günlerine kaldı dîdâr

Siyâh ol dilerüm iy rûz-ı hicrân
Ki sûzından vücûdum oldu biryân

Dönüp çekdi bir âh-ı pür-sitâre
Ki sûzından yarıldı seng-hâre

4235. Anuñ âhı acılığundan ol dem
Sebû-yı zehre döndi câm-ı ‘âlem

Vedâ‘ eşkinden anda ol iki yâr
Topuga dek gil içre kıldılar ûâr

Kanı ‘âlemde bir vakt-ı muvâfık
Ki hâlin ‘arz ide ma‘şûka ‘âşık

Hudâvendâ müyesser eyle bir an
Ki ‘âşık bula vasl-ı yâra dermân

Âmeden-i Selâm-ı Bagdâdî Be-dîden-i Mecnûn

Şu resme itdi bizi râvî haberdâr
Ki Bagdâduñ ulularından iy yâr

4240. Var idi bir yigit ‘âşık-tabî‘at
Cihânı hîçe saymışdı hakîkat

Belâ seyli başından aşmış idi
Gözi yaşı cefâdan taşmış idi

147a

Pür idi bûy-ı ‘ışk-ıla dimâgı
Dilinde mihirden var idi dagı

Şu deñlü çekmiş idi mihnet ü derd
Ki dûr itmişdi gam-keşlikde anı ferd

Virürdi baht aña devlet selâmın
Ki atası Selâm urmuşdı nâmın

4245. Tarîk-ı ‘ışk içinde cüst ü çâlâk
Mizâcı nazm u eş‘âra heves-nâk

Çü Mecnûn kıssası oldı ‘âleme fâş
Okundı şi‘r-ile adına sâbâş

Ki etrâf-ı cihâna tab‘-ı pâki
Tagıtmış idi şi‘r-i derd-nâki

İşitse nazm-ı şi‘rin bir diger-hâl
İderdi kasd anı görmege derhâl

Çü sît-ı ‘ışkı anuñ şehr-bâ-şehr
İrişdi şehr-i Bagdâda tolup dehr

4250. Ki düşdi ârzû âhir Selâme
Ki Mecnûna gele andan selâme

Süvâr oldı binüp bir nâkaya tîz
Gönildi râh-ı Necde eyleyüp hîz

Yola girdi idüp kat‘-ı menâzil
Yolu geh seng ü geh hâk oldı geh gil

Dirişüp ol gedâyı istemekde
Kusûr u ‘özü komadı emekde

Nişânın sordı vü bildi yirini
Sürür ser vaktine geldi yirini

4255. Bakup gördi ki ‘uryân u dige-gûn
Yaşınıñ hûnı olmış cûy-ı Ceyhûn

Vuhûş etrâfın alup çok bir çok
Tolayü bağlamışlar halka çün tavk

147b

Görüp Mecnûnda anı kıldı cezmi
Ki kendüden yañadur togrı ‘azmi

Bu vahşîler tagılsun diyü turdı
Derûndan derd-ile bir na‘ra urdı

Kaçurdı ol vuhûş-ı hevl-nâki
Peleng ü şîr u gorg u ezherâki

4260. Selâm andan görüp bu ihtirâmı
Miyân-ı cândan virdi selâmı

Kılup lutf-ıla istikbâl Mecnûn
Safâdan oldı ki hōş-hâl Mecnûn

Didi hōş geldüñ ü şâdî getürdüñ
Kudûmuñ-la gamı dilden götürdüñ

Mahallinde kelâmuñ sordı âhir
Nedür aduñ ne ildensin müsâfir

Didi k’iy kasdum okına nişâne
Benüm âvâre olmama bahâne

4265. Bizüm iklîmümüzdür şehr-i Bagdâd
Selâm iderler anda bendeñe ad

Huzûrum var idi kılmışdum ârâm
Sefer lâzım degüldi baña nâ-kâm

Anuñ-çün şehrümüñ oldum garîbi
K’işidem senden eş‘âr-ı garîbi

Bi-hamdillâh ki rûzı kıldı Rezûâk
Ki gördi yüzüñi bu çeşm-i müştâk

Bugünden ‘ömrümüñ bâkîsini bil
Geçürürven senüñ-le ay eger yıl

4270. Oluram hizmetünde iy karındaş
Ne hükm iderseñ andan çekmezem baş

Baňa senden ne kim olursa fermân
Çekem çekmeyem andan gerden iy cân

148a

Ger olam hizmetünden bir nefes dūr
Ola gönlüm gözüm bî-ferr ü bî-nūr

Çün ura hazretün bir şî're bünyâd
Kılam ben cânım içinde anı yâd

Dilümi hâtıruñ-la âşinâ kıl
Beni de sencileyin mübtelâ kıl

4275. Sülûk-ı 'ışkda ol baňa üstâd
Baňa da ol tarîkı eyle irşâd

Katuñdan gitmezem tâ kim diriyem
Ki bu hayvânlaruñ ben de biriyem

Bu 'ışk ahvâlinün sulh u fesâdın
Niçedür göreyin ben dahı dâdın

Kul idinseñ ben âzâde cevânı
Saňa iy h^wâce taş olmaz ziyânı

Pâsuh Dâden-i Mecnûn Selâm-Râ

Çü Mecnûn gûş kıldı bu hitâbı
Aña yüz lutf-ıla virdi cevâbı

4280. Ki sen bir nev-cevânsın nâz-perverd
Bu yolda çok hatar vardur üküş derd

Cihân içre benüm gibi gerek er
Ki sabr ide bu derde iy birâder

Benüm çekdigümüñ yüz biñde birin
Çekemez biñ senüñ gibi bilürin

Baňa hōşdur ded ü dâm-ile bu cây
Basamaz kimse pâyum yirine pây

Takupdur bî-garaz bu vahşî-yi çend
Melâmet kündesinden boynuma bend

4285. Bu dem sen dahı geldüñ dâmum üzre
Urursın sıhler endâmum üzre

148b

Benem hoşnûd öz hâlümden el-ân
Dilemezven k'olam mu'tâd-ı insân

Benem ne hazz idersin kurbetümden
Ki kaçır dıvler de sohbetümden

Esîrem gündüzin dürlü 'azâba
Olur her şeb makâmum bir harâbe

Sen âdem oğlanısın vahşiyem ben
Var ol nev' iste k'anuñ cinsisin sen

4290. Vücûduñ âhen ise pür tahammül
Benüm âhum odı eyler anı kül

Vegernî âb olursañ pür-letâfet
Benüm odumdan irer saña âfet

Fakîrem hem gücüm yitmez nevâye
Konak olmak revâ olmaz gedâya

Tutarsuñ ger nevâ-yı bî-nevâyı
Kılam irşâd-ı râh âşinâyı

Benüm-le sen geçinemezsin iy döst
K'ihâta itmez iki rûhı bir post

4295. Sen olmazsın benüm vaktümde hoşnûd
Ki benven büt-şiken büt saña ma'bûd

Bu hayretgehde ko ben hasteyi var
Ki yok benden saña hem-demlik iy yâr

Taleb kıldıñ beni şol resme kim genc
Velî yok yire çekdüñ üahmet ü renc

Çü bulduñ halümi gördüñ ki düşvâr
Geçivir işüñe tahsîn idüp var

Vegernî gitmez iseñ bî-kedûret
Seni tîz kaçırur bundan zarûret

Cevâb Dâden-i Selâm Mecnûn-râ

149a

4300. Çün işitdi Selâm anuñ kelâmın
Kabûl eylemedi gönli peyâmın

Didi Tañrı hakki-y-çün iy vefâdâr
Huzûruñdan beni red itme üinhâr

Ki lâyıq olmaya sâhib-rutabdan
Dirîg itmek zûlâli teşne-lebden

Ko kim idüp gice gündüz niyâzı
Kılayın kibleña togrı namâzı

İderse secdede ger sehv râhum
İdinem secde-sehvin ‘özü-h^wâhum

4305. Pes andan soñra Mecnûn kodı cehdi
Ki ilter mi göre başına ‘ahdi

Selâm açup simât u sofrâ niçe
Kodı ortaya halvâ vü gülîçe

Didi aglama ol bir lâhüa handân
Senüñ-le yiyelüm bir sofradan nân

Çi ger gönülün kabûl itmezdür anı
Bu bir kaç lokmanuñ yokdur üiyânı

Bular ger cû‘dan safvet tabî‘at
Tene kût-ıladur kuvvet hakîkât

4310. Ki tende sıhhat olmayıncak iy cân
Helâki tab‘uñ olur tîz ü âsân

Pâsuh Dâden-i Mecnûn Selâm-Râ

Didi Mecnûn aña kim iy birâder
Yimişem ben anı k’oldur gıdâ-hör

Anı kılar kavî ten nân u halvâ
K’ola öz varlugından aña pervâ

Çü ben kendüligümden olmışam pâk
Yimemekden vücûdum bulmaz ihlâk

149b

Yakîn geldi Selâma k’ol ciger-sûz

Uyumaz u yimez içmez şeb ü rûz

4315. Ne var bir yirde ârâm u karârı
Ne hõd gönlinde sabr u ihtiyârı

Hitâb Kerden-i Selâm Mecnûn-Râ

Hezârân lutf-ıla kıldı hitâbı
Ki iy kılan müşerref her harâbı

Nedür bu ihtiyâr itmeñ belâyı
Geçürmeñ cânuñ cevr ü cezâyı

Dem-â-dem aglayup mahzûn olmak
Yaşuñdan gark-ı bahr-ı hûn olmak

Niçe yıldur k'idersin âh u feryâd
Gam-ı 'ışk itmedi bir dem seni şâd

4320. Senüñ gibi ne gördi hüznü Ya'kûb
Ne hõd bu resme mihnet çekdi Eyyûb

Egerçi derd-mend olmak olur hûb
Sen idinmişsin ammâ derdi matlûb

Felekden gerçi kimse bulmadı dâd
Bu resme olmadı da lîk nâ-şâd

Dilüñ kalmaya dâyim böyle mahzûn
Ki bir hâl üzre turmaz devr-i gerdûn

Zamânuñ 'âdeti budur zarûrî
Ki olur her belânuñ bir sürûrî

4325. Dem olur kim ser-i mahzûna yek-ser
Açar evc-i ferahdan çarh sad der

Bu resme olmuş idüm bende haste
Za'îf ü nâ-tüvân ü pâ-y-beste

İrişüp 'âkıbet fazl-ı Hudâyî
Vücûdum buldı ol gamdan rehâyı

150a

Olursın sen dahı vardukca hâmûş
Kılırsın nâle vü üârî ferâmûş

Mahabbetden bu şu'le sende kim var

Yigitlik odı germindendür iy yâr

4330. Geçe çünkim yigitligi cevânuñ
Savur bu âteşin ocagı anuñ

Pâsuh Dâden-i Mecnûn Selâm-Râ

Anuñ bu sözlerin Mecnûn-ı mahzûn
İşidüp gussadan oldı diger-gûn

Didi yârâ sanurmısın ki mestem
Yahûd âşûfte-yi sevdâ-perestem

Emîr-i kişver-i ‘ışk-ı helâlem
Ki nefsum hacletinden bî-vebâlem

Vücûdum mülkidür iy yâr-ı magmûm
‘Özür-i şehvetiden pâk u ma‘sum

4335. Bu nefis âlâyışini h^wâr gördüm
Hevâ büthânesini oda urdum

Şehinşâh-ı serîr-i ‘ışk-ı pâkem
Sivâ-yı ‘ışkdan bî-derd ü pâkem

Safâ-yı ‘ışkdan safî vücûdum
Ki ‘ışk âteş gibidür ben çü ‘ûdum

Gelüp ‘ışk itdi cânı hâss-ı dergâh
Ben ortadan döşerdüm raht u büngâh

Vücûdumdan benüm kimdür haberdâr
Yogum ben varlığumdur ortada yâr

4340. Bu ‘ışk ol dem gider ben nâ-tüvândan
Ki mahv ola kevâkib âsumândan

Yahûd ol giderür ‘ışkum gamını
Ki yirden pâk ide rîg-i zemîni

150b

Çü bulduñ sohbetüme sen benüm râh
Dilüñi ‘ayb sözden eyle kûtâh

Ne kâmetde-durur gör sen de hâli
Baña itme igen ta‘n-ı muhâli

Buyurmuşdur meselde nazm-i şâhî

K'öz işüñ ölçüsine kıl nigâhı

4345. Sovukluk itme igende olup germ
Ki 'ışk ider demüri mûm-veş nerm

İder şerm ü nedâmet ham bilini
Anuñ kim kendü de tutmaz dilini

İki yâruñ k'aralarında yok şerm
Gider ortalarından lâ-büd âzerm

Senüñ pendüñ baña hîç eylemez kâr
Ki olmaz rişteden aslâ ne efsâr

Vedâ' Kerden-i Selâm-i Bagdâdî Mecnûn-Râ

Çün ol mihnet belâsınuñ za'îfi
Edebledi bu harf-ile harîfi

4350. Harîf andan çü böyle gördi hırfet
Hatâlu harflerden kıldı 'uület

Gerekmez âdemi küstâh-güftâr
Ki soñra virmeye haclet aña 'âr

Eger süst ü eger saht ola bir yây
Anı küstah basma çekmege pây

Eger süst ise bularsın melâlet
Veger saht ise 'aczüñden hacâlet

Dilerseñ k'ola kufl açmak saña hal
Açanlardan yolını öğren evvel

4355. Gerekdür rîsmân kim su vire çâh
Ayaksuü kimse iletmez başa râh

151a

Selâm-ıla muhassal anda Mecnûn
Geçindiler biraz gün şâd u mahzûn

Selâm iderdi Mecnûna ri'âyet
Kıladı 'arz aña Mecnûn kerâmet

Ne denlü şi'r nazm itse ol abdâl
Selâm ezberler-idi anı derhâl

Gam-ıla za‘fdan Mecnûn-ı nâlân
Ta‘âm ü h^wâbdan hâlî vü ‘üryân

4360. Gör ol gamgehde bî-çâre Selâmı
Ki ne uyhuyı kodı ne ta‘âmı

Çü kalmadı sümâtında nevâle
Vedâ‘ı kıldı Mecnûna havâle

İdüp Mecnûna ‘âcüinden vedâ‘ı
Götürelüm didi sizden sudâ‘ı

Pes idüp ‘azm-i Bagdâd ol aradan
Yola girdi gider çâpük sabâdan

Varup eyledi Mecnûn şi‘rini yâd
Müşerref oldu andan ehl-i Bagdâd

Sıfat-ı Boüorg-vârî-yı Mecnûn

4365. Bunı üann itme kim Mecnûn-ı nâlân
Şu şeydâlar gibi-di kim var el-ân

Degüldi bî-namâz u rûze vü nûr
Edeb-le yâr idi ‘aklı-y-la ma‘mûr

ÖZinden üâhir idi çok velâyet
Kerâmâtına yok-idi nihâyet

Felekler devrinüñ tavrına vâkîf
Rüsûm-ı ‘âlemüñ gavrına vâkîf

Katında üâhir esrâr-ı nihânî
Öñinde hal rumûz-ı âsumânı

151b
4370. Sözi zîbâ nitekim sikke-i zer
Gazeller nazm ider çün lü‘lü’-yi ter

Bilür her kes anı kim bî-tefekkür
Delü ‘akd idemez bunuñ gibidür

Nihâyetsüz-durur ger hâlet-i ‘ışk
Velî hatm idi anda gâyet-i ‘ışk

Kimesne ‘ışkdan bulmaz murâdı
Velîkin hōş gelürdi aña dâdı

İderken ‘ışk hâlâtını tedbîr
Tenine ursalar tuymazdı sad tîr

4375. Giderken ger yolu deryâyâ irse
Habîr olmazdı batmayınca girse

Egerçi göñli ‘ışka mâyl idi
Velî Hâkdan da sanmañ gâfil idi

Teninden görinen her dag-ı sevdâ
Mahabbet-kâhına şems-idi gûyâ

Derûndan kim çeke-y-di âh-ı pür-dûd
Olurdu ol şeh-bâb-ı evc-i maksûd

Teninde görinen her çâk-ı pür-âb
Vefâ kûyından açmış idi bir tâb

4380. Kaçan kim gamdan irse cânına tîr
Bilürdi k’eyle îcâb itdi takdîr

Elin her nesneden kılmışdı kûtâh
Rızâ-yı yâr idi matlûbı her gâh

Gam içürmüşdi câm-ı ‘ışkdan zehr
Felek döne döne kılmış idi kahr

Eger biñ dürlü hûn itseñ havâle
Yımezdi cümlesinden bir nevâle

Dilinde ‘ışk odından var idi tef
Lebinde şevk cûşından üküş kef

152a

4385. Dilini daglar kılmışdı rûşen
Nitekim hâne-yi envâr revzen

Sözin fehm itmeyüp her nâ-kes ü dûn
Komişlar cehlden adını Mecnûn

Kemâlâtı-y-la ol höd kâmil idi
Degül divâne ehl ü ‘âkıl idi

Cihânda kılmamışdı hâne bünyâd
‘Îmâret mihnetinden idi âzâd

Komişdı hûrd u h^wâb ü ‘akl u hûşı

Başı bârından âsûde-y-di dûşı

4390. Çü dirlik pâ-bürehne ola mümkün
Gam-ı mûze nedendür dilde sâkin

Çün üzdi ‘ışk zûrî ‘aklı bendin
Tarık-ı cezbeye bıraktı kendin

Çü gördi derd-i serdür sohbet-i halk
Sudâ‘ oldı özine ülfet-i halk

Halâyıkdan sadâkat umma üinhâr
Ki yokdur degmede yâr-ı vefâdâr

Bu hayvânlar ki vardur âdemî-rûy
Degüldür ‘akıl anlardan vefâ-cûy

4395. Çi ger sûrettedür her biri âdem
Velî ma‘nîde hayvândan-durur kem

Baş egmezdi cihân mülkine Mecnûn
Huzûrında çi hâk idi çi altun

Müdâm ol pâk-tab‘ ü pâk-dâmen
Gül-i tâze gibi-di çâk-dâmen

Yolını çün tuta-y-dı hâr-ı şehvet
Virürdi âteşi ol hâra hırket

Denîler taşı yimekten tenine
Eser göstermez-idi ol kemîne

152b

4400. Ne taşuñ tutsa gerden sillesine
Konurdu tâ‘atinüñ pellesine

Çeke-y-di şu‘le çün-kim berk-i âhı
Bulardı andan zıyâ şâm-ı siyâhi

Yunurdu her kaçan kim olsa giryân
Yaşınuñ ırmagından levh-i ‘isyân

Bu resme hâl-ile Mecnûn-ı bî-dil
Geçindi kûh-ı hâmûnda otuü yıl

Çü ‘âşıklık anı kıldı yegâne
Cihânda oldı ef‘âli fesâne

4405. Halâyık içre meşhûr oldı adı
Ki Mecnûn itdi anı ‘ışkuñ fesâdı

Kıssa-i Zeyd ü Zeyneb

İşidüñ yine bir turfe hikâyet
Ki üstâd eyle kılmışdur rivâyet

Var idi ol üamân bir nev-cevân hûb
Mahabbet yâr aña vü ‘ışk matlûb

Dilinde kûh gibi bî-had endûh
Gam ü endûhdan tutmuş özi kûh

Var ilden dîv gibi ihtisâsı
K’aña dîvânelik virmiş halâsı

4410. Hüner-mend sahî vü pâk-gevher
Musaffâ-tab‘ ü rûşen-rây ü server

Esîr-i ‘ışk üindân-ı cefâda
Vücûdı gark ‘ummân-ı belâda

Nişân-ı Zeyd birle nâmı mevsûf
Güzellikde çü ‘Amr ü Zeyd ma‘rûf

Uyup ‘ışka koyup cân ü cihânın
Çürütmişdi olanca hânümân

153a

Elinde kalmamışdı vech-i dünyâ
İgen eglenmez ol ‘âşıkda zîrâ

4415. Var idi ‘ammisinüñ bir kızı hûb
K’aña dil virüp idinmişdi matlûb

Hem anı kız da cândan sevmiş idi
Göñülden ‘ışkı gayrın sovmuş idi

Biri birine ki ‘âşıklar idi
Tarîk-ı ‘ışkda sâdıklar idi

Severdi gerçi dilber Zeydi dilden
Hîcâb iderdi lîkin cânı ilden

Göñülden Zeyd umup ol mû-miyânı
Asılmış idi bir kıl üzre cânı

4420. Ki tâ günden güne bî-çâre düşdi
Karâbâtın koyup âvâre düşdi

Ki zîrâ ol mehûñ idi cemâli
Şeref burcında mâh-ı lâ-yezâlî

Şehâ ne genc idi ol rûy-ı tâbân
K'aña ejder idi zülfî nigh-bân

Şeker-güftâr idi vü erguvân-had
Kamer-ruhsâr idi vü hîzrân kad

Saçı mûşgîn idi vü çeşmi âhû
Ruhı rengîn idi vü hâlî hindû

4425. Gözi fettân ü kaşî 'âşîka 'âk
Belâ-engîz-i dehr ü şûr-ı âfâk

Gice zülfî kemendinüñ nedîmi
Seher-gûyî bihiştinüñ nesîmi

Firîb-i 'işve-kâr ü şûh u nâzûk
Göñül kapmakda ki çâlâk u çâpûk

Kıl ucın gizlemez mîm-i dehânı
Göze bir mevce görünmez miyânı

153b

Zenahdânı durur bir sîb-i tâze
Ki olmuş bâr-ı şâh-ı nahl-i tâze

4430. Letâfetde leb-i cân-bahşî her bâr
Taberzed-rîz idi vü şekker-âzâr

Taberzed la'1 ammâ şekker-engîz
Şeker-bûse vü lîkin şehd-âmîz

Lebi 'uşşâka âb-ı üindegânî
Sözi terkîb-i zevk ü şâd-mânî

Kadi servi degüldür nahl-i bî-ber
K'o servüñ mîvesidür şehd ü şekker

Saçı Mekke ortası Hindûstânî

Kohusı ‘ûd ü ‘anber kârvânı

4435. Yüzi hûb idi pâkîze-nihâdı
Zamânuñ zeyni Zeyneb idi adı

Meger ol nâzenînuñ Zeyd dâyim
Visâli çâresine-y-di mülâzim

Kıldı her dem envâ‘-ı müdârâ
K’ide hârâdan ol la‘li cüdâ tâ

Yog-idi bundan artuk ‘aybı hergiz
Ki müflis idi fakr itmişdi ‘âciz

Diledi ‘ammisinden virmedi mâl
Kızı da almaga çok eyledi âl

4440. Velî ne mâl virdi ne hō duhter
İşi Zeydüñ be-gâyet düşdi ebter

Kalup dermânde hâli oldı düşvâr
İşinde ‘ammisi vü ol giriftâr

Firâk ü ârzûdan ol ciger-sûz
Figân ü nâle kıldı şeb ü rûz

Bu yaña ‘ammisi dahı dem-â-dem
Kızı üzre nigh-bân oldı muhkem

154a

Dilemedi dili Zeyd-i gedâyı
K’o dervîş idi bu gözlerdi bâyı

4445. Ki âhir bir kavî-dest ü tevân-ger
Alup ol âfeti kurtıldı bunlar

Kesilüp Zeydüñ ol mehden ümîdi
Şebe döndi günü soñ oldı ‘îdi

Tehî düşdi yimekten uyhudan dūr
Ki tâ oldı cihân içinde meşhūr

Olup Mecnûn-sıfat deng ü fütâde
Ser-â-pâ kaldı zencîr-i belâda

Çü böyle gördiler ol nâ-tüvânı
Kamu yârânı terk eyledi anı

4450. Gidüpdür âdemîlik şimdi elden
Yüze gülmek-durur işleri dilden

Saña ol vakt irer halkuñ vefâsı
K'ola senden ya havfi ya recâsı

Egerçi Zeyd idi dâyîm belâ-keş
Yiri hem Zeynebûñ olmışdı âteş

Kıldardı Zeyd Zeyneb diyü feryâd
Dilinde Zeynebûñ Zeyd adı evrâd

Gele-y-di Zeyd çün gamdan figâne
Çıkardı berk-i âhı âsumâne

4455. Gözi kim yaş döke-y-di yiryüzine
Cihân pür-hûn görünürdi gözine

Âşinâ Şoden-i Zeyd Bâ Leylî

Meger k'ol tab'ı rûşen bahtı târîk
Olurdi hargeh-i Leyliye nezdîk

Şu deñlü itdi âh ü dökdi seyli
Ki tâ hâlinden âgâh oldu Leylî

154b

Okudup halvetine ol meh anı
Tesellî ider idi geh geh anı

Mahabbet gönline sevdâ bıraksa
Te'aşşuk cânına gavgâ bıraksa

4460. Aradup kande ise soyladurdi
Getürüp karşusına söyledürdi

Söz arasında ol hûb-ı üamâne
Sorardı 'ışk hâlinden nişâne

Kıldardı ol dahı irdikçe 'aklı
Rumûz-ı 'ışkdan fi'l-cümle naklı

Vefâ-dâr imiş âhir anı bildi
ÖZine mahrem-i esrâr kıldı

Kaçan kim yârına vire-y-di peygâm
Anuñ-la gönderürdi ol dil-ârâm

4465. Peyâmından anuñ Mecnûn-ı mahzûn
Girerdi raksa şevk-ıla çü gerdûn

Kaçan kim Zeydi görse şâd olurdu
Gam-ıla gussadan âzâd olurdu

Sorardı Leylîden aña nişânlar
Ol eydürdi vü bu aglardı kanlar

Ol oldu 'ışk-kârında aña yâr
K'ola-y-dı kâsıd-ı mektûb-ı dildâr

Ki tâ Mecnûnı bu peygâm-çün nûş
Aña kıldı gulâm-ı halka-der-gûş

4470. Varurak şöyle oldu kim ded ü dâm
Anâ da oldılar Mecnûn gibi râm

Ne deñlü şî'r kim Mecnûn-ı ma'dûm
Kıladı dilberüñ vasfında manzûm

Alurdu nüshaya fi'l-hâl anı Zeyd
Getürüp Leyliye virürdi bî-kayd

155a

Ara yirde resûl oldu peyâme
Getürür ruk'a vü iletürdi nâme

Meger bir gün figângâhında Mecnûn
Gazeller okudı çün dürr-i meknûn

4475. Dahı bir niçe sözler söyledi hûb
Ki her biri letâfet-rîz ü mergûb

Didi Zeyd aña ta'n ile ki iy cân
Senüñ işüñde 'aklum oldu hayrân

Kişi k'ola bu resme dürre hakkâk
Kılı çâk ide anda olan idrâk

Degül mi hayf kim kendüzin ol merd
İde böyle giriftâr-ı gam u derd

Çü var bu resme tab'-ı nükte-dânuñ
Rumûz ü hurde-bînisin cihânuñ

4480. Gerekmez k'olasın divâne-pîşe

Ola ârâmgâhuñ deşt ü mîşe

Tarîk-ı ‘ışk içinde iy fütâde
Degülsin Zeydden hōd sen üiyâde

Bu yolda ben senüñ gibi degüldüm
Ki hatta kendümi bilmişdüm güm

Yine sabr eyledüm hem âhir-i kâr
Yidüm içdüm ta‘am ü şerbet iy yâr

Gel it bu şiftelikden ferâgat
K’ire âşüftelik olur hakâret

4485. Çü sensin kişver-i ‘akl içre bî-çün
Dirîg ola ki nâmuñ ola Mecnûn

Pâsuh Dâden-i Mecnûn Zeyd-Râ

Cihân içinde hōd Mecnûn-ı magmûm
Hayâli şehvetîden idi ma‘sûm

155b

Çü Zeyd âşüftedür gördi özine
Dönüp virdi cevâb anuñ yirine

Ki iy Zeyd eyledüñ sözi üiyâde
Saña düşmez dem urmak bu arada

Hemîn sen gel götür dâyim peyâmı
Dahı söyleme bu resme kelâmı

4490. İgen kılma tarîkuñdan tecâvüz
Ki hem küştî olımaz şîr ile büz

Süvâr-ı kürre-i aşkar-nijâde
Refîk ü hem-ser olımaz pîyâde

Añup efsâne-i her ‘Amr ü Zeydi
Füzûn itme baña her lâhüa kaydı

Cehâletden delü dirsın baña nâm
Delü oldur cihânda k’ola hōd-kâm

Degül dîvâne ben dîv-bendüm
Ki çün hûr ü firişte bî-gezendüm

4495. Beni sen dîv-hû sanma igende

Ki hoş-hûlık olupdur hatm bende

Eyü hûdan-durur kim bu ded ü dâm
Benüm tab‘um-la tutmuşlardur ârâm

Vefâdan halk idüpdür hulkümi Hak
Kej olur kej bakan göz baña mutlak

Egerçi kâmetümdür aslda kec
Dilüm togrudur ammâ egriden gec

Terennüm iki haletden-durur râst
Ki üahme togru berbat ola kej-hâst

4500. Ger olmayınca gâzinüñ kemânı
Okı togru bulabilmez nişânı

Belâ-yı dîde-i her bed-şinâsam
Ol evcden çeşm-i bedden pür hirâsam

156a

Velî şol göz ki var baña zîyânı
Dikerven rişte-i nâlüm-le anı

Şol âdem kim sever kendü gözini
İle göz dikmeden çeksün özini

Cihânda ol-durur dîvâne iy yâr
Ki ola kendü kaydında giriftâr

4505. Düzüp ben höd hezârân cehd ü çâre
Vücûdum benden itdüm pâre pâre

Cihân-pûda dirahlin hîçe saydum
Yanup âhum odına gitdi kaydum

Dih-i dehrüñ belâsından irâgam
Şehinşâh-ı serîr-i kûh ü râgam

Ayak bâğı-durur destâr ü câme
Aña kim hak vire âzâd-nâme

Sına bir keştîñüñ çün-kim miyânı
Kanı kim olmaya-y-dı bâd-bânı

4510. Gemim olmazdan evvel mevcden gark
Bırakdum âletini pâ-y-tâ-fark

Ururvan bahr-i gamda dest ü pâyı
Ki bulam gark-ı mihnetden rehâyı

Dilerven kim tenümden cân-ı bî-kâr
Çıka merdâne vü olmaya murdâr

Beni sen sanma kim dâm-ı cihâna
Aña geldüm ki kâmum ola dâne

Beden kim çâh-ı ka‘rdur aña cây
Halâsına resensüz yok-durur rây

4515. Ki çıkarmaga çehden ir eger gîç
Bulınmaz bî-resen tedbîr aña hîç

Saçıdur ol resen dilberüñ hem
Elinde ol dahı digerlerüñ hem

156b

Halâsum kıldı zülf-i yâr elinde
Dirîga k’ol dahı agyâr elinde

Çıkarsam çâh içinden cehd idüp baş
Yine düşürven irür başuma taş

Kişi kim kurt-ıla bir gamdan iy yâr
Bulınur bir gam aña dahı nâçâr

4520. Cihânda ‘akıl oldur k’ir eger gîç
Eyüye tayluya baş itme pîç

Bu hâlet k’âlet-i Kevk ü safâdur
Denîler cânına cevr ü cefâdur

Bu hâletden baña yokdur şikâyet
K’emîndür her hatardan bu vilâyet

Bulısar itdüğini her kişi pes
Ki ekdüğün biçer ‘âlemde her kes

Nişâna togru varur tîrüm iy yâr
Kemânum süstdür kılmaz velî kâr

4525. Baña âsân idi feth-i hazîne
Deñilmişse kilîdüm âb-gîne

Cihânuñ korhusındayam recâ-vâr

Recâ vaktinde korhudur baña kâr

Vatangâhum-durur mülk-i harâbât
Urupdur terkümi kavm ü karâbât

Dilüm sâfi-durur bî-mekr cânım
Umûr-ı dehrden vardur emânum

Delü yokdur çi ger Mecnûndan özge
Benüm mecnûnlıgum yok bundan özge

4530. Eger mecnûnlık ise bu hikâyet
Hakîkat belki mecnûnam be-gâyet

Güher-dürcüñ ki pûlâd agüm açdı
Bu resme niçe lâ'l ü lü'lü' saçdı

157a

Çü Zeyd itdi bu zîbâ nükteyi gûş
Ziyâde-gûylıktan oldı hâmûş

Kabûl itdi ki andan soñra küstâh
Nihâlinden anuñ koparmaya şâh

Edeb levhin vefâdan gördi nâ-çâr
Sükûnetden lebine urdı mismâr

4535. Yog-idi soñra bundan gayrı kâri
K'irürürdi aña peygâm-ı yâri

Arada kâsıd olmışdı pür ümmîd
Meh ü mihr ortasında hem-çü nâhîd

Sıfat-ı Hâl-i Leylî Der Muhâfaza-i İbn-i Selâm

Gel iy hallâl-ı müşkilhâ-yı devrân
Ki râyuñ birlödür her müşkil âsân

Nedür bu 'âlümüñ hâli haber vir
Dile esrâr-ı mahfiden eser vir

'Alem dik bâm-ı eyvân-ı vefâya
Kadem bas râh-ı iklîm-i safâya

4540. Riyâlu 'ışk-ıla 'aşık geçinme
İdinüp kizbi hō sâdık geçinme

Riyâdan ola çün bir ‘ışk hâsıl
İder vardukça cân şevkini üâyil

Veger ola vefâ ‘ışkı-y-la hem-reh
Olur ‘illetden ol sohbet münezzezh

Gire çün içerü ‘ışk-ı Hudâyî
Çıkar taşra garazhâ-yı riyâyı

Nevâ-yı mutrib-i derd ü melâlet
Şu resme virdi gam bezmine hâlet

4545. Ki Leylî ya‘nî şem‘i dilberânuñ
ÖZinüñ renci genci diger anuñ

157b

‘Aceb genc idi kim bir mâr-ı kattâl
Hfîsâr itmişdi gerdeni meh ü sâl

Geçinürdi belâ-yı teng içinde
Güher gibi dem-â-dem seng içinde

Niçe gevher ki misli yok bahâda
Velî çün meh dehân-ı ejdehâda

Ki zevci hıfû idüp hürmet kılardı
Gamin yidüğine minnet kılardı

4550. Egerçi hakk idi vü helâli
Harâm idi aña lîkin visâli

Nigâruñ sohbetinde ol şikeste
Perî gibi-y-di pûlâdı-y-la beste

İdüp ol nâzenîn sabr ü şikîbi
Virürdi aña her dem bir firîbi

Hezârân alla ol serv-i ‘ayyâr
Sır-idi giryessin hande-y-le her bâr

Çü zevci olmaya kılar figânı
Çıka gelse siler çeşmin nihânı

4555. Hazerden şermden bulmazdı çâre
Ki bir âh idebile âşikâre

Çekerdi cânı gizlü gussadan derd
Belürmezdi ruhında müştden zerd

Erinüñ haşmeti vü şerm-i h^wîşân
Saçı-veş anı kılmışdı perîşân

Çü tenhâ bula hargehde özini
Çıkup sahrâya tutardı yüzini

Kıldardı şol kadar efgân ü feryâd
Ki bi-höd yıkılurdu ol perî-üâd

4560. İrişse gûşına bir savt nâ-gâh
Kalurdu bir üamân hayretde ol mâh

158a

Görinse çeşmine karşudan âdem
Otururdu girüp yirine ol dem

Der Bîmârî-yi İbn-i Selâm ü Vefât Yâften

Bu resme işlerinden ol perînüñ
Katı cânına geçmişdi erinüñ

Ki tâ devr-i üamân-ı bî-müdârâ
Diledi k'ide fi'lin âşikârâ

Çü bildi İbn-i Selâm anı ki Leylî
ÖZine kılmayısar dahı meyli

4565. Ki murg uçmag-ıla çıkmaz semâya
Hümâ salmaz ser-i bed-bahta sâye

Bu gamdan ol şikeste âhir-i kâr
Firâk u hasret-ile düşdi bîmâr

Ki günden güne boııldı mizâcı
Ne sûretten idebilmez 'ilâcı

Nitekim ol devâya tâlib oldu
Aña hummâ dün ü gün gâlib oldu

Mizâcından götürdi rahtı râhat
Tenine zelzele düşdi be-gâyet

4570. Sıdı teb i'tidâli şîşesini
İñildüye düzetdi pîşesini

Getürüp nabz kârûre-şinâsı
Didi kim derdümüñ nedür devâsı

Görüp kârûre vü nabz didiler
Ki olmışsın esîr-i derd-i dilber

Gerek kılmayasın igende ta‘cîl
K’ide sabruñ dil-i dildârı tahlîl

Koruk dirler olur sabr ile halvâ
Tahammül kıl ki vasla iresin tâ

158b

4575. Olur ta‘cîl-ile bâtl her işler
Oñar anuñ işi kim sabr-ile işler

İgende eyleme kârûnda ta‘cîl
Ki şâyed idesin tahsîli ta‘tîl

Aña bu resme çok eylediler pend
Ki ya‘nî hasteye yidürdiler kand

Dahı eylediler çok dürlü tîmâr
Ki tâ bir pâre sıhhat buldı bîmâr

Biraz cism-i nizârı ferbih oldı
AZ az sıhhat bulup vakti bih oldı

4580. Mizâcı süstlikden kurtılup hem
Vücûdı ten-dürüst oldı vü muhkem

Velîkin bed gıdâlardan o ‘âciz
Çekilüp kılmağı perhîz hergiz

Kamu derde devâ perhîz-iledür
Tene renc ü safâ perhîz-iledür

Hem anuñ-la bulur râhat sebâtı
Marazdan merde ol virür necâtı

Bu perhîz iy birâder renc üzre
Şu resmedür ki kal‘a genc üzre

4585. Dem-i sıhhatde çün kılmağı perhîz
Marîz itdi anı yine teb-i tîz

Yine tutdı vücûdı mülkini teb
Yine geldi giden bîmârlık hep

Şu ten k'evvel tutılmış idi üahme
Helâk itdi anı ikinci üahme

Ezel şol gil ki sedd olmuşdı âba
Gelüp bir seyl anı virdi harâbe

Aña şol zelzele k'irmişdi evvel
Biñâ-yı 'ömrin itmişdi muhallel

159a

4590.

İkinci zelzele irdi çü tekrâr
Yıkılır ol 'imâret çâr-nâ-çâr

İki üç günde ol miskîn ü mehcûr
Zebûn oldu vü gâyet düşdi rencûr

Hayâta kalmadı dahı recâsı
Ki derdi artup eksildi safâsı

Yüzinüñ revnakı gidüp sarardı
Gözinüñ nûrı dökilüp karardı

Demi bağlandı dürildi berâtı
Deñize düşdi dîvân-ı hayâtı

4595.

Cihân işkencesindan tâ ki cânı
Halâs oldu vü terk itdi cihânı

İdüp borcın edâ kurtıldı gamdan
Kamuya borcdur ölmek mu'ayyen

Eger bir habbe borcuñ olsa ma'lûm
Sakın kim dâm-h^wâh-ı dehrdür şûm

Edâ it cehd idüp var ise deynüñ
Ki râhat bulasın açıla 'aynuñ

Düriş k'itmeye seni münfa'il vâm
Ki ol mismâretinden mîh-endâm

4600.

İdüp pendüm dürin gûşuñda zîver
Kebûter-vâr aç bu burcdan per

Ki bu yaydı hadeng-i çâr mîhı
Bu nüh kalkan ki biñ biñ var mîhı

İdeler harbe-i merg-ile ger ceng

Kalalar ‘acüden maglûb u dil-teng

Seherlerde ki bu ‘ayyâr-ı dil-keş
Bıragur hirmen-i gîtîye âteş

Dahı her gice bu humm-i gil-âlûd
Ki kılar çenber-i âfâkı pür-dûd

159b

4605.

Saña ta‘lîm-gerdür pes ki bu cây
Bir âteşgeh gibidür dür-peymây

Şeb ü rûzı niçedür gör ciger-sûz
Ki ‘ömr eksildicilerdür şeb ü rûz

Zamânlardur k’ol iki murg-i küstâh
İderler ‘ömrüñ enbânını sûrâh

Senüñ ‘ömrüñse tar u hirmeni ger
Ol iki murgdan kork iy birâder

Kişiye ‘ömr ola biñ yıl ya bir dem
Ölümdür âhir-i ahvâl-i âdem

4610.

Senüñ ‘ömrün yüze irmez be-her hâl
Degül yüz tatalum kim ola biñ sâl

Busuda merg turmuşdur mu‘allak
Çü vakt ire hemîn ol demdür el-hâk

Firâkından turup zevcinüñ ol mâh
Kara giydi vü kıldı nâle vü âh

Ger oldı gitmesinden göñli sâkin
Eri öldüğine incidi lîkin

Nihâni sevdüğünü eyleyüp yâd
Anuñ soñında kıldı âh u feryâd

4615.

İle karşı becid añup erini
Yolar Mecnûnı için saçlarını

İdüp zevci vefâtını bahâne
Kılar feryâd-ı gamdan yâna yâna

Firâk-ı dōstdan kim nâle urur
Eri hayfindan aña mala urur

Yalandan aglayup ol serv-i fettân
Kanı zevcüm diyü kıları efgân

‘Arabda ol üamân bu idi kânûn
K’eri fevt olduğundan soñra hâtûn

160a

4620. İki yıl kimseye göstermeyüp yüz
Otururdu evinde gice gündüz

Diledügince kıları figânı
Kimesne men‘ idebilmezdi anı

Perî-ruh bu bahâne birle hâli
Halâyıkdan otanın kıldı hâlî

Tarîk-ı mâtem-i şevherde ol mâh
Gam-ı Mecnûndan ider nâle vü âh

Bahâne buldı çün kılmaga üârî
Figân eyler kodı sabr u karârı

4625. İrişdi çarha âhınıñ hurûşu
Yaşı deryâ gibi eyledi cûşu

Bu yolda çün hicâbı kaldı hîç
Kılar feryâd u efgan ir eger giç

Agâh Şoden-i Mecnûn Ez Vefât-ı İbn-i Selâm

Bize kassâm-h^wân-ı bezm-i kıssa
Şu mikdâr eyledi ta‘yîn-i hisse

Ki çeşm-i bed gibi çün Zeyd mecbûr
Gamı-y-la dilberinden düşdi mehcûr

İdüp sabr itmede sihr ü füsûnı
Su yirine müdâm içerdı hûnı

4630. Karâbatı bilüp derdini anuñ
Esirgelerdi hâlin ol cevânuñ

Ki ol meh-pâre lâyıık idi Zeyde
Zarûrî düşdi lîkin özge kayde

Bunı fikr itdiler âhir ki ol mâh
Bulşup göstere yüz Zeyde geh gâh

Bu pervâne-y-le tâ kim ol ruhı şem‘
Nihânî bir arada oldılar cem‘

160b

Dişdiler çü gonca-nâ-şüküfte
Biri biri-y-le çok sözler nühüfte

4635. Diledi Zeydden çok ‘özü Zeyneb
Ki ne hâletdesin derdüm-le her şeb

Didi Zeyd aña k’iy cân u cihânüm
Hayâlün biredür âsûde cânüm

Biri birinden ol iki nigû-fâl
Kanâ‘at eylediler sormaga hâl

Egerçi eylediler sohbet ü zevk
Aradan geçdi hayli ‘işret ü şevk

Degüldi pâklikden lîk hâlî
Yog-idi ortada şehvet hayâlî

4640. Bu hâl üzre geçinürlerdi her bâr
Buluşurlardı geh geh ol iki yâr

Egerçi Zeyd öz işinde-y-di medhûş
Velî Mecnûnı itmezdi ferâmûş

Dürişüp cehd kıları şeb ü rûz
Ki gamdan ola âzâd ol ciger-sûz

Koyup kendü gam ü derd ü belâsın
Arardı derd-i Mecnûnuñ devâsın

Bir iş kıldı kim idenler anı yâd
Kamu hakkında dirler âferîn bâd

4645. Tutarsañ sen dahı ol hasleti hem
Olasın bu cihân içre mükerrerem

Elüñden geldügince eyle ikdâm
K’idesin her kişiye lutf-ı in‘âm

Eyülik zâyi‘ olmaz Hak katında
Sakın fevt itme anı fırsatında

Kalan nedür diriseñ ger kişiye
Ne fi'l itse o kalur her kişiye

161a

Gönildi rahtı çün İbn-i Selâmuñ
Makâmı dahme oldı ol hümâmuñ

4650. Çü gördi Zeyd-i şûrîde bu hâli
Yola girdi çü bâd-ı lâ-übâlî

Varup efgan kühinde itdi nâgâh
Dil-i Mecnûmı bu hâletden âgâh

K'idüp dest-i ecel bir câmı pür-zehr
Sunup İbn-i Selâma itdi anı kahr

Murâduñ kârvânına-y-dı rehzen
Emîn olduñ ki ref' oldı yoluñdan

Berâtin durdı anuñ dehr-i fânî
Saña olsun bakâ-yı câvidânî

4655. Çün itdi bu hisânı gûş-i Mecnûn
İşinde kaldı çerhûñ deng ü meftûn

Şu resme urdı bir na're şagab-nâk
Ki yarıldı sanasın yir yir eflâk

Dilinden sordı ki şâdî melâli
Ki öz başında gördi ol hayâlî

Egerçi geldi bir yüzden hōş ol kâr
K'üzildi dâmeninden verdinüñ hâr

Yine bir yüzden itdi bu hisâbı
K'özi de idiser menüil türâbı

4660. Çi ger tab'ı diledi k'ola handân
Velî 'âkl emri üzre oldı giryân

Biraz agladı vü kıldı ferâgat
Didi Hak kıla hakkında hidâyet

Hudâ rahmetler itmiş câvidânî

Ki virmiş Leylînüñ öñinde cânı

Aña şol hûn ki olmışdur havâle
Bize de irse kâş andan nevâle

161b

Bu resme sözler-ile ol iki yâr
Yidi gün oldılar anda dil-figâr

4665. Çü bir هفته geçindi Zeyd anuñ-la
Yidi dildârı içün kayd anuñ-la

Gelüp yâdına hâl-i ehl-i hâne
Zarûrî fûrkate düşdi bahâne

Vedâ‘ idüp o sahrâ serverine
Turup ‘azm eyledi Zeyd evlerine

Sıfat-ı Şeb ü Münâcât-i Leylî

Bu yaña geldüñ ol serv-i revân-bahş
Sözi âb-ı hayât ü la‘li cân-bâhş

Boyu cân bâğınuñ tâze nihâli
Göñül eglencesi üzlî hayâli

4670. Cemâli cân göginüñ âfitâbı
Saçı cân âfitâbınuñ hicâbı

Sarây-ı ‘ismet içre dilber-i pâk
Gamından cân-ı Mecnûnı iden çâk

Gözi fettân ü ebrûsı kemân-gîr
Leb-i handan gîsûsı cihân-gîr

Zenahdânı çehinde hâl-i esved
Çeh-i Mısr içre mahbûs-ı muhalled

Saçı gâret-ger-i dîn ya‘nî Leylî
Kılan Mecnûn-ı sevdâyîye meyli

4675. Meger bir şeb şafakdan nitekim dür
Zamânuñ gûşını çarh eyledi pür

Süreyyâ gibi ol şeb kıldı ol dür
Yaşı bahrin dür ile dîdeden pür

Gicedür derd ü fûrkat dag-ı dildâr

- 162a Yok anda şem‘den özge aña yâr
Çü pervâne uyumayup ol âfet
Giceden eyledi şem‘a şikâyet
- Ki ne şebdür bu şeb kim intihâsı
Bulunmaz cânuma yitdi cezâsı
4680. Karañu vü dırâz u bî-ser-encâm
Yorınmaz h^wâb nîçe kılâm ârâm
- Beterdi derd ü gamdan bu şeb-i târ
Vücûd-ı çâkuma biñ sûzen ü hâr
- ‘Acebdür âhire irerse bu dün
Sabâh olup togarsa başuma gün
- Var ise iy horûs-ı dehr cânuñ
İşitsün halk uyan bir dem figânuñ
- Başuñda erre olsun efser-i nâz
Dem urup subhdan virmezsiñ âvâz
4685. Tenüñe bâlüñ olsun tîg-ı kâhir
Figânuñ-la şebi kılmazsiñ âhir
- Çü ma‘şûkân sen iy subh-ı rû-pûş
Çü ‘âşık handeyi itmişsin ferâmûş
- Meger dûd-ı dili ben sîne-sûzuñ
Güm itmişdür sitâresini rûzuñ
- Nedür hürşîd-i berrâkuñ zevâli
Ki yüz göstermege yokdur mecâli
- Mahalle mukrısı oldı-y-sa nâgâh
Kanı âvâze-i tabl-i sehergâh
4690. Benüm gbi cihân içinde yâ Rab
Kişiye böyle bî-rûz olmasun şeb
- Çü lutfuñ bî-nihâyetdür ilâhî
Dem-i subha irür ben rû-siyâhı
- Halâs eyle gicenüñ zulmetinden
Safâ vir câna subhuñ sohbetinden

162b

Bu resme yalvarup Halâka hayli
Tazarru‘lar du‘âlar kıldı Leylî

Du‘âsı târi tâ irüp nişâna
Belürdi subhdan az az nişâna

Taleb Kerden-i Leylî Mecnûn-Râ

4695. Sabâh oldı vü mîr-i subhgâhı
Geçüp tahtına kurdı bezm-i şâhı

İdindi pertev-i hurşîdi mûnis
ÖZine düzdi dehri cây-ı meclis

Felek sakfına bir top asdı zerrîn
Ki ya‘ni bezmgâhın kıldı tezyîn

Şu resme hûb ü firûz oldı ol rûz
K‘irişmez gerdene sad ‘îd ü nevrûz

Gözin açup du‘âdan soñra ol mâh
Seher nûrı-y-la tolmış gördi hârgâh

4700. Yolından reh-zen-i şeb def ‘ olmış
Kamu gavgâ cihândan ref ‘ olmış

‘İyân kılmış ‘arûs-ı çarh-ı dîdâr
Cihânı âfitâb itmiş pür-envâr

Safâdan cûş kıldı cân-ı Leylî
Füzûn oldı gönülden yâra meyli

Yine şevki derûnı taşa geldi
Yine sevdâ başından aşageldi

Yine hōş itdi deryâ-yı te‘aşşuk
Belürdi yine gavgâ-yı te‘aşşuk

4705. Gam-ı yâr ihtiyârın kıldı târâc
Vücûdı oldı târ-i zecre âmâc

Eser eyledi cânına harâret
Bırakdı bürka‘-ı şermi ol âfet

163a

Kodı cânı vü terk itdi cihânı
Götürdi perde-i ‘ışk-ı nihânı

Dem-â-dem aglar oldu âşikârâ
Ne sabr u ne tahammül ne müdârâ

Yolı teşvîş hifû-ı zevcden pâk
Rakîbân fitnesinden bî-gam ü bâk

4710. Gözi pür-eşk ü gönli tolı âzer
Ne pervâ-yı peder ne bîm-i mâder

Çıkar geh bâma geh hargâh öñine
Eli bürka‘ velîkin mah öñine

Karârı şîşesini taşa çaldı
Hîcâbı defterini suya saldı

Be-gâyet oldu ol serv-i şeker-bâr
Cemâli mübtelâsına taleb-kâr

Okudup evlerinden Zeydi hâlî
Aña ‘arz itdi ihfâ’-y-ıla hâlî

4715. Didi kim hadden aşdı intizârum
Baña bir lâhûa yüz gösterse yârum

Keremden tur yukaru kıl risâlet
Ki sabrum mülkini hicr itdi gâret

Getür cân gülistânınıñ gülünü
Sevindür haste-i dil bülbülünü

Gül-i nesrîn hem-h^wâb-ı semen kıl
Vatangâhını ol servüñ çemen kıl

Karışdur şekkerüm birle gülünü
Gülümden eyle gûyâ bülbülünü

4720. Getür dâma ol âhû-yı garîbi
İrişdür gülsitâna ‘andelîbi

K’idinem kühl toıundan gözzme
Mübârek pâyını sürsem yüzüme

163b

Anuñ-la bir nefes dem-sâz olam hem
Ki yokdur hem-nefeslerden kimesnem

Ecelden cânumuñ varken emânı

Dilerven kim görem ol yâr-ı cânı

Kişiye çün bekâ yokdur cihânda
Ki bârî bu heves kalmaya cânda

4725. Yakîn günde ider gönlüm şehâdet
Ki tîg-ı 'ışkdan bulam şehâdet

Hazîneden getürdi bir kabâ pes
Ki mislin görmemiş hergiz anuñ kes

Mu'attar kılup ol mâh-ı mükerrem
Virüp Zeyde didi bu hıl'ati hem

İlet yâra vü kıl benden selâmı
İrür envâ'-ı lutf-ıla peyâmı

Neşât-ıla turup Zeyd-i diger-hâl
Gönildi râh-ı kûh-ı Necde derhâl

Âmeden-i Mecnûn Be-dergâh-ı Leylî

4730. Yolu irdi çün ol bî-der sarâya
Yitürdi müjde ol bî-per hümâyâ

Açup ol hıl'ati kodı öñinde
Du'â vü medh okudı soñında

Dahı didi selâm eyler nigâruñ
Gözzñ nûrı iki 'âlemde varuñ

Nedür hâli diyüp pür gam senûñ-çün
Nihâl-i kâmetidür ham senûñ-çün

Çü Mecnûn kâsıd-ı dildârı gördi
Turup bir döndi vü yine oturdu

4735. Karârı gidüp ol şevk-ıla yine
Turup başladı çarha ol kemîne

164a

Yidi kere pey-â-pey urdı çarhı
Ki geçdi la'b-ı çarhı yidi çarhı

Dahı soñra urup rûyın zemîne
Sücûd-ı şükr kıldı ol kemîne

Alup ol hıl'ati yüz hürmet-ile
Öpüp yüzine sürdi 'izzet-ile

Sipâs ü şükr kılup Hakka vâfir
Giyindi şevk-ıla egnine âhir

4740. Pes istignâ şarâbından olup mest
Firâk u hicr-ı çirkinden yudı dest

Ki bûy-ı câmesi mâh-ı münîrûñ
Safâsın virdi aña 'ûd u 'abîrûñ

Gazeller okuyarak hurrem ü şâd
Yola girdi turup Zeyd-ile çün bâd

Nedeñlü var-ise anda ded ü dâm
Ger irkek ger dişi ger hâss ü ger 'âm

Kamusı ardına düşdiler anuñ
Çerisi gibi sultân-ı cihânuñ

4745. Tururlar yolda tursa ol yegâne
Yürürler olsa dîvâne revâne

Bu resme tumturak u şevket-ile
Der-i dildâr geldi heybet-ile

Mülâkât Şoden-i Mecnûn ü Leylî Be-Yekdîger Be-Tarîk-ı 'İsmet

Haber virdi girüp Zeyd ol nigâre
Ki iy hüsn âsumânına sitâre

Irakdan secde kıla kıla Mecnûn
Kapuya geldi turur ûâr u mahzûn

Eger var-ise destûr iy ruhı al
Diyelüm içerü girsün ol abdâl

164b
4750. Neşâtından bu kavluñ turdı Leylî
Öpüp Zeydüñ elin 'özü itdi hayli

Hazer kılmayup ol yırtıcılardan
Segirdüp taşra çıkdı tîz derden

Varup mihmânınuñ pâyına düşdi
Gile gûyâ ki bir âyîne düşdi

Ruhınuñ humretinden ol dil-ârâ
San anuñ ayagina yakdı hinnâ

Çü Mecnûn gördi rûy-ı dilsitâni
Kodı cânı vü terk itdi cihâni

4755. Hemân-dem urdı bir na‘ra şagab-nâk
Ki oldı heybetinden çâk eflâk

Gidüp ‘aklı gönülden gönli cândan
Kopayazdı anı hayret cihândan

Biri birine karşı niçe müddet
İkisini de medhûş itdi hayret

Birisi zînde illâ cân-süpürde
Biri cân virmemiş illâ ki mürde

Umûr-ı ‘âlemi idüp ferâmûş
Sadâyı dehre salmaz oldılar gûş

4760. Tolayu alup ol şîrân-ı hûn-rîz
Dişin ceng-içün itmiş her biri tîz

İhâta eyleyüp ol iki yârı
Demirden sanki yapmışlar hisârı

Şu resmile-y-di anda cânver bol
Ki kimse bulmaz idi geçmege yol

Şulardan k’ol arada yigreşürdi
Bular bir kaçı yırtup düşer-idi

Kalanı ortadan kaçdı ıraga
Varup her biri segdi bir bucaga

165a
4765. Yol üzre subh idi k’ol iki şeydâ
Günüñ nisfi geçince yatdılar tâ

Getürdi Zeyd mâ-verd ile ‘anber
Ol iki nev-bahârı eyledi ter

Yürindi cânlarına ger gelüp hûş
Biraz kaldılar ammâ yine hâmûş

Görüp bu anı kaldı deng-i hayrân
Bakup ol buña kıldı âh u efgan

Hezârân şerm-nâkî birle Leylî
Varup dîvâneye gösterdi meyli

4770. Üküş ‘özü eyleyüp tutdı elini
Alup hargâhına girdi salını

Oturdup sadra i‘üâz-ile ol mâh
Tesellî virdi yüz nâz-ile ol mâh

Çü hâli böyle gördi Zeyd-i hem-ser
Aradan ‘Amr-ı Bekri sürdi yir yir

Kapudan taşra hem-çün halka-ı der
Oturdı vahşîler silkinde o server

Tutup ol cânverler her kenârı
Harem girdine çekdiler hisârı

4775. Hevâ yüzinde uçsa bir meges ger
Biri hışm-ıla tutar biri yırtar

Bularuñ korhusından şöyle kim var
Der-i dergâhdan geçmezdi deyyâr

Her âdem k’ol temâşâyâ gelürdi
Te‘accübde vü hayretde kalurdi

Ki bu ‘ışk-ı hakîkîde garaz yok
Hevâ-yı şehvet ü fi‘l-i ‘araz yok

Bu resme ‘ışk işi olmadı üâhir
Bu bir ‘ibret-durur ‘âlemde nâdir

165b

4780. Halâyık birbiri-y-le biliş ü yâd
İderler bunlaruñ efsânesin yâd

Hîsârı genc gibi ol semen-ber
Oturmuş hâzini birle berâber

İdüp mihmâniye ‘izz ü ri‘âyet
Düzitdi pîş-kişler ol kıyâmet

Saçından boynına bıraktı destâr

Kolından boynına bağladı ekmâr

Çü bir 'üryân gedâdur gördi hâmûş
Kara üzlfinden itd'anı 'abâ-pûş

4785. Visâli kişverine eyledi hân
Vücûdî mülkin ısmarladı yek-sân

Şu resme sînesine çekdi anı
Ki san bir cismüñ oldu iki cânı

Çün oldu bûsedden keşf aña her hâl
Lebinden bâde ser-mest oldu derhâl

Hilâl-ile mukârin oldu hurşîd
Göñüller sînede lerüân çün bîd

Koçışup birbirinden sordılar hâl
Urup yüz yüze buldılar hoş ikbâl

4790. Tolayup birbirinüñ boynına kol
Tekarrub 'âlemine buldılar yol

Elif kadden ki dûr idi ol kadi lâm
Kavuşdı birbirine çün elif lâm

Ezel bir cân idi ol iki hem-sır
Koçışup tenlerinde kaldılar bir

Pür oldu iki sudan bir sūrâhî
Belürdi bir nihâlüñ iki şâhı

İki yirde delindi bir dür-i hûb
Ya bir başdan iki göz bitdi mergûb

166a

4795. İki subh âyinesi buldı bir nûr
Firişte-y-le mukârin oldu yâ hûr

Olur ol 'âşıkın ferhunde-hâli
Ki bir dem bula yârına visâli

Sa'âdetde bilüñ ol hâk-sâri
K'idine bâliş-i ser pây-ı yâri

Bu hâl üzre ol iki yâr-ı dil-sûz
Tolaşup kaldılar bir gice bir rûz

İki şeydâ biri birini koçmış
Garaz mürgı aralık yirden uçmış

4800. Çü geldiler yine kendülerine
Sarâyuñ sıçradı Mecnûn derine

Oturdı hargeh öñinde çü der-bân
Nazargâhı ruh-ı cân-ı bahş-ı cânân

Göñülleri ikisinüñde pür-cüş
Velîkin kendüler hayrân ü hâmûş

İremden bir hevâ irdi vü yitdi
İkisinüñ de odın sâkin itdi

Gelüp ‘ışk âteşi yakdı sependi
İki cârî zebâna urdı bendi

4805. Ol iki nakş kaldı deng ü nâçâr
Şu resm-ile ki iki nakş-ı dîvâr

Dehânı baglu bülbül gibi muhkem
Göñülleri diler söz dilleri ebkem

Bular ger ‘ışkdan oldu cihân-gîr
Füsûn-ı derdden lîkin zebân-gîr

Hıtâb Kerden-i Leylî Mecnûn-Râ

Zebân-ı gâmze-i hûn-rîz-i Leylî
Söz açup virdi Mecnûna tesellî

166b

K’elâ iy bülbül-i gûyâ zebânım
Fîrâk-ı hasretüm-le haste cânım

4810. Budur çün bülbüle ‘âdet ki her sâl
Olur bî-gül hemîşe hâmuş u lâl

Aña yüz göstere çün verd-i handân
Ne bir okur hezâr-efsûn ü destâr

Bu dem kim bülbül-i bî-misl sensin
Baña karşı söze gir kim gülem ben

Nedür kim başlasan bensüz figâna
Çıkar âhuñ sadâsı âsumâna

Bugün k'irdi üamân-ı vasl u peyvend
Niçün urduñ dehânuñ dürcine bend

Cevâb Dâden-i Mecnûn Leylî-Râ

4815. Dehân-ı çeşm-i Mecnûn-ı dil-âvîz
Revân açdı zebân-ı âteş-engîz

Ki iy sîmin-ber ü şîrîn-dehânum
Lebüñ sihri-y-le bağlandı zebânum

Ger agzumda gamuñdan bağludur dil
Velî dildür vücûdum üzre her kıl

Anuñ-çun kıldan olmışdur zebânum
Ki bârîk ola sözüñ saña hânım

Yoluñda sâdıkum virmekte cânı
Saña ol yeg ki dikmeyem zebânı

4820. Vücûdum 'ıškuñ içre hîçe saydum
Cihânda kalmadı bir kılca kaydum

Beni bulduñ bugün sen bu şeh içre
Kim eyledüm seni ben bura içre

Vücûdum varluğı andandur âhir
Ki senden bir eser var bende üâhir

167a

Çok istedüm ezel mânend-i şeh-bâz
Baña gösterdi bir kebk-i pervâz

Bugün k'oldı şikeste şeh-per-i cân
Öñümden uş kılar yüz kebk cevân

4825. Benüm şeh-bâzum irmeyince cânâ
Senüñ gelmedi tâvûsuñ miyâna

Çün el virdi segân-ı şâha nahçîr
Gazâle urdı şâhuñ cânına tîr

Tapuñdan baña bir hâl oldu üâhir
K'özümüñ varluğın bilmezven âhir

Eger bir lâhüa cân senden cüdâdur

Tenümde turmasun kim nâ-sezâdur

Niçe olam cüdâ sen mâh-rûdan
Gelür mâhı kaçan dûr olsa sudan

4830. Gözüm sensin benüm iy çeşm-i pür-nûr
Gözinden güç-durur olmak kişi dûr

Eger var-ise ben bendeñde yüz cân
Fedâ-yı derd-i 'ışkuñ olsun iy hân

Hudâ göstermesün k'iy serv-i dil-cû
Olam bir lâhüa sen meh-rûdan ayru

Bu aralıkda senlik benlik olmaz
K'ikilik isteyen birliği bulmaz

Sen ü benlik gidüpdür bizden iy hûr
K'ikilikdür sülûk-ı 'ışkdan dûr

4835. Senüñ-le ikimüz iy mâh-pâre
Çü bir cân idik olduk iki pâre

Yogam ben hazretüñ-ledür ne kim var
Hayâluñ nakşıdur bu cism-ı bîmâr

İkidür heykel ü bir asl-ıla nâm
Elif-i lâm-veş k'olur elif lâm

167b

Dilümüzdür ne câ bir mekândur
Sadefdür bu iki kim der-miyândur

İki bir cins harfüz sanki der hem
Telâffüüda biri biri-y-le müdgam

4840. Çü sen ben ben senem iy mâh-tal'at
Pes aralıkda n'eyler iki sûret

Pâsuh Dâden-i Leylî Mecnûn-Râ Be-Tarîk-ı Tesellî

Çün isâr itdi eşk çeşm-i Mecnûn
Bunuñ gibi hezârân dürr-i meknûn

Kirişme-y-le dönüp ebrû-yı Leylî
Dil-i dîvâneye virdi teselli

K'elâ iy gevher-i 'ışka hazîne

Salan hayret deñizine sefine

Gam-ı ‘ışkum belâsınıñ harâbı
Dili mihnet ocagınıñ kebâbı

4845. Gamum-la terk idüp ‘âlem umûrın
Cihânuñ gussama satan sürûrın

Mülevves-dehr içinde ‘âşık-ı pâk
Yakasın hicr-elinden eyleyen çâk

Nedür hicrân gicelerinde hâlûñ
Kimûñ rûyı-y-ladur ferhunde-fâlûñ

Senüñ rahtuñ bu bahr-i bî-kerândan
Kenâre çıkmayırdur miyândan

Çi ger vardur benümde ıztırâbum
Dili yokdur senüñ gibi ‘azâbum

4850. Kılırsam ger gamuñdan üâr ü nâliş
Korum geh geh başum altına bâliş

Geçem hicrândan olur gerçi bî-nûr
Yakar hâdimlerüm sad-şem‘-i kâfûr

168a

Çi ger çarha çıkar gamdan nefîrüm
Velî altumda var nat‘-ı harîrüm

Bisâtumdur benüm dîbâ vü hârâ
Senüñ hârâñ olupdur seng-hârâ

Makâmuñdur dem-â-dem vâdi vü kûh
Urursın sineñe sad-seng-i endûh

4855. Melâletden gözüñi ger tuta h^wâb
İdinürsin dikenden nat‘-ı sincâb

Elâ iy hâr-ı nat‘ u hâre-bâlîn
Ki gül-reng olmış eşküñden nihâlin

Saña yokdur belâ-bezminde her dem
Figânuñ-la yaşıñdan özge hem-dem

Ciger-kanı-durur her dem şarâbuñ
Göñül-pergâlesindendür kebâbuñ

Çerâguñ anda iy vîrâne miskîn
Olupdur rüşen âhuñ âteşinden

4860. Gamuñdur cân ü dilde yâdigârum
Ne çâre yok elümde ihtiyârum

Bulunmasa sahînuñ nânı hâzir
Konuğundan irer şerm aña vâfir

Bilürsen sen anı kim kâr-ı duhter
Ana bâbâ elindedür mukarrer

Bu dünyâda ‘acebdür k’iy nigû-h^wâh
Bize maksûdümüz virürse Allâh

Hele biz pâk geldük bu cihâna
Kimesne bulımaz ‘özü ü bahâne

4865. Ümîd oldur ki yine gidevüz pâk
İkimüzi de bîkr iken koca hâk

İrişmişdür saña çok zecr benden
Velî ben râziyem cân-ıla senden

168b

Keremden âhîret hakkın helâl it
Dil-i bî-çareden def^ç-i melâl it

Reh-i ‘ışkumda çok çekdüñ belâyı
Ölince bulısarsın rahâyı

Bu resme sözler-ile ol kamer-veş
Dil-i dîvâneyi kıldı müşevveş

4870. Emîn enkâldan ol iki hem-dem
Arada sözleri efsâne-i gam

Figân ider añup bu iştiyâkı
Ol okur kıssa-i derd ü firâkı

Dehâna almadın bâde ayakdan
Bu vardı elden ol düşdi ayakdan

Reften-i Mecnûn Bâ-kûh

Çü pervâne vü şem‘-i meclis-efrûz
Ki ya‘nî ol iki yâr-ı ciger-sûz

Biraz kıldılar ârâm ol arada
Hudâ bilür ne söz geçdi arada

4875. Cefâ-yı devr-i dûnden bî-nihâyet
Biri birine kıldılar şikâyet

Çü Mecnûn gördi hâl ayruksı oldu
Gözi yaş göñli âteş birle toldı

Mey-i hayretten oldu şöyle medhûş
Ki hâl-i ‘âlemi kıldı ferâmûş

Çi ger her ‘öwrden pâk idi cânı
Helâk eyledi tâkatsuülük anı

Bıçeguñ üahmı irdi üstüh^wâne
Helâkine şitâb itdi üamâne

4880. Bir âh itdi vü tutdı râh-ı deşti
Gider sahrâda çün deryâda keşti

169a

Revân çün âsiyâb-ı çüst gerdân
Vuhûş ardınca hem-çün şîr-i merdân

Bir âyîne dahı irişdi kârı
K’öz âyînesin alıkodı yârı

Nigâruñ halka-ı zülfinde o medhûş
ÖZini kılmış uyumaktan ferâmûş

Ne kim mecnûnluğı var-ise gitmiş
Dil ü cânında Leylî mesken itmiş

4885. Çü görindi gözine mâh-rûsı
Hezâr oldu bir iken ârzûsı

Ele almadı gerçi bir ayak mey
Velî mest itdi hamr-ı ‘ışk anı gey

Dem-â-dem ol şikeste-hâl ü ebter
Okurdu vasf-ı Leylîde gazeller

Kamu eş‘ârını Zeyd-i diger-hâl
Yazardı defter-i kalbine derhâl

Dil-i Mecnûn ruh-ı yâra ger akdı
Velîkin dîde-i pâkı-y-la bakdı

4890. Ki ‘âşık pâk-bâz olmasa her dem
Yaramaz k’ola kûy-ı yâra mahrem

Çü viren ‘ışkdur cân şem‘ine nûr
Gerek anı hevâ-yı nefsdan dûr

Anuñ kim ‘ışkı ‘ısmetden cüdâdur
Degüldür ‘ışk-şehvât u hevâdur

Hevâyî olsa ‘aşıkda harâret
Yüzi suyını hâk eyler hacâlet

Gerek her kim tutılsa ‘ışka cânı
Berî âlâyîş-i şehvetden anı

4895. Hakîkat-ı ‘ışkdur âyîne-i nûr
Hîisâbı-ı ‘ışkdan şehvet gerek dûr

169b

Garazlu ‘ışkda yokdur bekâ hîç
Garazlu ‘ışk ere olmaz revâ hîç

Garazlu mihr bünyâdın yakar ‘ışk
Garaz girdüğü dillerden çıkar ‘ışk

Anuñ kim ‘ışkı sıdk-ıla düz olur
Bir iken mihri yârine yüz olur

Kişide pâklık birle gerek ‘ışk
K’aña vire şeref hem-çün melek ‘ışk

4900. ‘Acebdür kim ol iki ‘aşık-ı pâk
Gelüp tâhir yine pâk oldılar hâk

Bu resme ola çün ‘ışkuñ tamâmı
Kalar ‘aşıkda nâm-ı nîk-nâmı

Elâ iy ‘ışk işinden vâlih ü deng
Cefâsından habîbün olma dil-teng

Tahammül sâgarından bâde kıl nûş
K’olasın sadr-ı vahdetde kabâ-pûş

Visâl âyînesinden Hamdiyâ ger
Dilerseñ kim görine rûy-ı dilber

4905. Belâ-yı ‘ışka sabr it niçe sâ‘at

Firâk ü mihnete eyle kanâ'at

Ki şâyed irüre reh-i baht-ı hümâyûn
Seni bir gün visâle hem-çü Mecnûn

**Sıfat-ı Hazân ve Bîmâr Şoden-i Leylî
Ve Vefât Yâften**

Gel iy giryan-ı mâtemhâne-i derd
Çerâg-ı mihnete pervâne-i derd

Belâ üindâmı ka'rınuñ esîri
'Anâ efgângehînuñ nevha-gîri

Dem-â-dem eyleyen âh u figânı
Kılan pür-âteş-i dilden cihânı

170a

4910. Şikeste-hâtır u dâmen-derîde
Ümîdi devr-i fânîden berîde

Gözine teng olan eyvân-ı râhat
Başına gussadan kopan kıyâmet

Dili fırkat hadenginüñ nişânı
Boyı gam kavs-gîrinüñ kemânı

Vücûdı garka-ı deryâ-yı hayret
Giriftâr-ı belâ rüsvâ-yı hayret

Figângâh-ı gamuñ nâlân ü ûârı
Belâ mâtemgehînuñ sûgvârı

4915. Perişân-hâtır olan derd ü gamdan
Müşevveş hâl her lâhüa sitemden

Gözinden yaş yirine kan saçılan
Deminden âteş-i sûzân saçılan

Çeken eyyâm-ı bed-'ahduñ cefâsın
Düzen cânınuñ endühden gidâsın

Tükenmez eyleseñ bu bâbı biñ fasl
Görelüm bir ki maksûda nedür asl

Meger bir vakt irüp fasl-ı hazân üâr
Harâb oldu çemen boüldü gülüâr

4920. İrişüp nâgehân bâd-ı hazâni
Ruhımı kıldı bâguñ üa'ferâni
- Gözi oldı sovukdan nergisiñ zerd
Zebûn itdi anı renc-i teb-i derd
- Suyuñ kârûresi serd oldı gâyet
Gülistânuñ ruh-ı zerd oldı gâyet
- Gül-i ter ortadan düşürdi rahtı
Düşürdi topraga şimşâdı tahtı
- Semen sîmâsını tutdı sinuklık
Çemen âyînesin boüdü tanuklık
- 170b
4925. Kılıcı bîdüñ oldı zer-nişân hem
Varaklar gülşene gevher-nişân hem
- Yil itdi kumrıyı lerüân u bî-tâb
Ki giydi egnine pustîn-i sincâb
- Hevâ-yı serdden hâmûş bülbül
Şarâb-ı derdden medhûş bülbül
- Düzeldüp üâg şimşâd üzre destân
Urur tabl-ı rahîl bâg u bustân
- Çü bâd-ı mihr-i cânı irdi bâga
Cihân bülbül yirini virdi üâga
4930. Şükûfe neyli hummın çâk idüp seng
Kabâ-yı bâgı kıldı reng-der-reng
- İrüp komadı kahr-ı bâd-ı sarsar
Sanevber hulesinde tügme-i zer
- Tagıtdı saçların bâg içre sünbül
Kim anı münfa'ıl kıldı gam-ı gül
- Olup lîmûn murg-ı fıstıkî-per
Kodı gülüâr içine beyza-i zer
- Tehî düşdi kedû-yı çarh-âbâd
K'ıçı bâde yirine oldı pür bâd
4935. Olup her târ bir tennûr-ı âzer

İçini dânededen kıldı pür ahker

‘İzâr-ı bâgda her üâg-ı mahzûn
Kara giydi vü gözleri tolı hûn

Siyeh-pûş olduğu sünbül budur hem
Ki bâg içre gül-içün tutdı mâtem

Çemen soñında ‘âdetdür ki her bâr
Alur zerden varak girbâl-i eşcâr

Girih çün bâg içine bâd-ı pür-şûr
Olur yaprak dökilmek anda ma‘zûr

171a
4940.

Zamâna ire çün fasl-ı hazâne
Teb ü lerze revâdür bûstâne

Gül-i nâzik çeker bâg içre rencûr
Yatur mahmûr yir yir tâk-ı engûr

Sahârîde kamu mürde çemenler
Kefendür aña kâfûrî semenler

Çiçekler câmesüz kaldı vü bî-hûş
Çemen sahnı anuñ-çündür kefen-pûş

San oldı sûg-hâne mesken-i bâg
K’ider feryâd içinde her taraf üâg

4945. Budak kim evvel idi berg tahtı
Kuru tâbûta döndi gitdi bahtı

Sıfat-ı Bîmârî-yi Leylî

Çü dehr irürdi devri bu zevâle
Yitişdi bâd-ı sarsar bir nihâle

Ki ol mîr-i perî-rûyân-ı âfâk
Büt-i sünbül-kelâle vü semen-sâk

Hezârân şîve vü nâz-ile bir şeb
Yatup uyhuya vardı ol şeker-leb

Düşünde gördi ol dildâr-ı mevzûn
Ki ölmüş fûrkat ü derd-ile Mecnûn

4950. Bu h^wabuñ iztirâbından be-nâgâh

Uyandı üâr u lerüân ol niger-h^wâh

Yog-iken misl-i Leylînüñ cihânda
Gün andan şerm iderken âsumânda

Tutuldı ebr-i gamda afitâbı
Tebüñ tâbı komadı anda h^wâbı

Bahârına tokındı çeşm-i hussâd
İrişdürdi tabança şem‘ine bâd

171b

İçinde gönleginüñ ol perî-veş
Sanasın oldı tennûr içre âteş

4955. Isırdı lâ‘lini teb-hâle-i gam
Sıdı teb rengini ruhsârınuñ hem

Sekâmet bâdı kapdı lâlesini
Temüz ıssısı yakdı jâlesini

Talebkâr oldı pes bâline servi
Nihâl-i servden düşdi tezervi

Ezel zerrîn ‘usâbe baglasın baş
ÖZin destâr-ı derde kıldı yoldaş

Sarây-ı sıhhati oldı müzelzel
Ayakda düşdi halhâl-ı muhallel

4960. Girân-ser kıldı câm-ı devr-i devvâr
Gözi gibi za‘îf oldı vü bîmâr

Tebüñ ıssısı südürdü ‘izârın
San âteşhâne kıldı lâle-üârın

Lebi üstinde her teb-hâle pür-cûş
Kara hâli-ile oldı hem-âgûş

Cemâlinde olan her dürr-i zîver
Aña bir ebleh oldı mukarrer

Tebüñ tâbından iki rûy-ı şengül
Sanasın oldı iki âteşîn gül

4965. Za‘îf oldı be-gâyet ol semen-ber
Ki inceldi beli gibi ser-â-ser

Solup bozuldı rûyı âfitâbı
Şu gül gibi ki gitmişdür gül-âbı

Meh-i ruhsârı beñzedi hilâle
Nihâl-i kâmeti döndi helâle

Vücûdı riştesinde kalmadı hîç
Meger kim mühre-i püşt ol dahı pîç

172a

Pür iken gabgabı çahında zezem
Sogulup âb-ı hasret toldı ol dem

4970. Tari-y-ken ol serv-i kasab-pûş
Kasab târî gibi kaldı içi boş

Ruhı mir'âtı buldı inkisârı
Dem-i merg aña irürdi gubârı

Dilinden çıkdı sevdâ başına hâm
Başından hem diline indi ser-sâm

Harâret hâlini kıldı mübeddel
Ölümi hücceti oldı müseccel

Fenâ bâdı söyündürdi çerâgın
Kazâ seyli harâbe virdi bâgın

4975. Eger nûş eylese âb-ı hayâtı
Gidermez andan âsâr-ı memâtı

Vücûd gördi k'itdi sıhhati terk
Ziyâde oldı anda 'illet-i merg

Görüñ kand-ı leb-i şekker-feşânın
Pür itdi âb-ı merg-ile dehânın

Kaşınuñ vesmesi gitdi ser-â-ser
Cenân tâvûsı san-kim kaldı bî-per

İki gözleri kaldı sürmeden huşk
Cüdâ düşdi sanasın nâfeden müşg

4980. Kulagından dökülde gûş-vâre
Sadefden çekdi dûr kendin kenâre

Çevirdi gerdeninden turreşi ser

Sanasın gitdi genc üstinden ejder

Saçı evcinde dürr-i gûşî her bâr
Şu resm-ile turur kim beyza-i mâr

Sanasın buldı ol ruhsâr-ı gül-berg
Fenâ meşşâtasından sürhî-yi merg

172b

Ecel dâmâdı geldi k'alup anı
Götüre mülk-i dünyâdan tabanı

4985. Çün ugradı bu resme turfe hâle
Ol ayuñ yılduı düşdi vebâle

‘Îlâc itmeklik için ol habîbe
Didiler geldi bir hâzik tabîbe

Umarlardı kim andan gide bu derd
Ruhı âyînesinden pâk ola gerd

Çü bakdı aña bu üstâd-ı kâbil
Görür bir şem‘dür bâde mukâbil

Eyülük resmi görünmez özinde
Ki âsâr-ı ecel üâhir yüzinde

4990. Velîkin bildügi deñlü yine hem
‘Îlâc itdi marîza ol mükerrem

Çün ire şîşe-i cân inkisâre
Kim ider aña peyvend ile çâre

Harâbe vara çünkim hâne-i dil
Anı âbâd kılmaz müşt-ile gil

Yaka bir harmeni sahrâda çün tâb
Ne ıssı soñra saçmakdan aña âb

Vasıyyet Kerden-i Leylî Bâ-Mâder-i Höd

Bu resm-ile çekerken üahmet ü renc
Söz açdı anasına ol belâ-senc

4995. Ki iy mâder mükedder oldı hâlüm
Tükendi kalmadı sabr ü mecâlüm

Gel otur yanuma kim iy vefâdâr

Ganîmetdür bize bu lâhüa dîdar

Senüñ-le bir nefes iy yâr-ı cânı
İdelüm yâd-ı hâl-ı dōstânı

173a

Zamânlardur k'ucumdan iy belâ-senc
Çekersin gussa vü gam üahmet ü renc

Bugün vakti-durur k'üstüñden iy yâr
Götürüp üahmeti yeyni kılam bâr

5000.

Dilerven görmeyesin dahı benden
Ağırlık gayrısınüñ kabrden sen

Kişi min-ba'd benden çekmeye bâr
Meger kim bir nefes tâbût-ı ber-dâr

Ucumdan olmayısar dahı yir târ
Meger kim makbere ol dahı nâçâr

Çü 'ömrüm bir günü hâke vire bâd
Du'âdan geh geh idesin beni yâd

Hem iy zîbâ-hısâl pâk-niyet
Saña ben hâkden olsun vasıyyet

5005.

Ki şol dem kim idem teslîm cânı
Firâk-ı dōstdan virem revânı

Bulup bir pâre hâk-ı kûy-ı yârı
Gözüme sürme eyle ol gubârı

Gül-âb-ı eşk-ile kıl sînemi pâk
Kefen 'ıtrı yiter hem baña ol hâk

Vücûd-ı çâk-çâkum üzre iy cân
Dem-i serdüñden ol kâfûr-efşân

Dahı kanlu kefen sar kim şehîdem
Memâtum 'iddür kurbân-ı 'idem

5010.

Müzeyyen eyle tâbûtum 'arûsın
Salâmuñ nâleden kıl hem horûsın

Çün âvâzemden ola halk âgâh
K'olup âvâre idem terk-i vatangâh

- Bilerven kim geliser bu sarâya
Benüm sûgumda bir kimse ‘azâyâ
- 173b**
- İre çün kabrüm üzre teni çâk
Meh isteyü gele lîkin göre hâk
- Mezârüm üzre bil kim ol budâla
İdiser derd-ile feryâd u nâle
- 5015.** Benüm yârumdur ol giryân bilesin
Keremden ‘izzet ü hürmet kılasın
- ‘Azîz ü muhteremdür çünki yârum
Saña oldur soñumca yâdigârum
- Hudâ hakkı-çün anı hoş tut iy yâr
Hakâret çeşmi-ile bakma üinhâr
- Eyü söz-ile gönlini ele al
K’ola âsûde-dil bir dem ol abdâl
- Ben igen muhterem tutardum anı
Ri‘âyet eyle sen de ol yâr-ı cânı
- 5020.** Çü yokdur senden özge baña sırdaş
Uş eyledüm öñüñde râzımı fâş
- Nazar kıl hâlümüñ za‘fina bir bak
Baña rahm it saña ecrin vire Hak
- Açup şefkat kapusın kıl terahhüm
Dilüñe ta‘ndan virme tevehhüm
- Niçe bilürseñ ahvâlüm beyân it
Yolında neydügin hâlüm beyân it
- Eyit kim Leylîyi kıldı gamuñ hâk
Cihâna pâk geldi gitdi hem pâk
- 5025.** Teni oldı senüñ mihrüñ-le hâkî
Senüñ yâduñ-la virdi cân-ı pâkî
- Senüñ ‘ışkında gey sâdıklık itdi
Ki sıdk-ı cân-ıla ‘âşıklık itdi
- Senüñ ‘ışküñ terk itdi cihânı

174a Ne diyem kim ne resme viridi cânı
Cihân içre hemîn anuñ şümârı
Gamuñ idi yog-idi özge kârı
‘Âdem-mülkine ‘azm itdükde ol cân
Sefer üâdın gamuñdan düzdi yek-sân

5030. Sarây-ı ‘işretidür şimdi anuñ gûr
Tenidür üâd-ı mâr u to‘ma-i mûr
Mezârı sengi kim var bî-teharrük
Senün kûh-ı gamuñdandır teberrük
Ser-i kabrümde turan levh kim var
Dilidür saña hâlin dimek iy yâr
Mezârı üzre yanan şem‘ her rûz
Senüñ mihrüñ odındandır şeb-efrûz
Dilinde daglar k’anuñ komış mihr
Nigîn-i mihr-bânîden-durur mühr

5035. Bugün kim perde olmuşdur aña hâk
Senüñ derdüñedür yine heves-nâk
Kalupdur muntazırlar gibi her gâh
Gözi yolda senüñ-çün iy nigû-h^wâh
Kaçan kim virmege kasd itdi cânı
Hitâb idüp saña dirdi zebânı
K’uş oldum intizâr-ı vuslatuñdan
Vücûdum hâk oldu hasretüñden
Senüñ mihrüñde iy ‘ışk-ıla mensûb
Uş itdüm terk-i devrân-ı pür-âşûb

5040. Degülseñ hem-vefâ râhında sen sust
Baña yollar gözettürme eriş cust
Visâle irelüm kim bunda olmaz
Ebed bîm-i rakîb ü vehm-i gammâz
Yüzüme eyle bî-minnet nezâre
Yem-i hicrânuñdan çık kenâre

174b

Olalum hem biz iki yâr-ı dil-sûz
Bile bî-ta'ne-i düşmen şeb ü rûz

Çekelüm kabr hiştinden biz iy yâr
Rakîbüñ sûretine karşı dîvâr

5045. Nikâb-ı kabrden iy sa'd-i ahter
Yapalum müdde'înüñ yüzine der

Bisât-ı hâk üzre bî-melâmet
Bile hem-h^wâb olalum tâ kiyâmet

Vefât Yâften-i Leylî vü 'Azâ Giriftin-i H^wîşân

Bunı didi vü gözlerin ter itdi
Ki kasd-ı 'azm-i mülk-i diger

Çeküp ol meh-veşüñ çeşm-i siyâhı
Cihâna eylemez oldı nigâhı

Anuñ vesme çekilmiş kaşları hem
Karalar giydi ya'nî tutdı mâtem

5050. Cihân pür-bahr iken ol nev-'arûsı
Helâk eyledi teşnelik agusı

Kızını kim bu resme gördi mâder
Başına ol üamân san kopdı mahşer

Kara giydi vü gözden dökdi bârân
Nitek'ebr-i siyâh-ı nev-bahârân

Açup başını mânend-i semen-üâr
Saçını yillere virdi semen-vâr

Kızınıñ hasret-i zülf ü ruhında
Niçe saç bölme çâk itdi ruhında

5055. Cevânı üzre pîrâye ol 'acûze
Gözinden dökdi kanlar göze göze

Şu resme dökdi ol mâh üzre kanı
Ki kandan yundı âb-ı üindegâni

175a

Şu deñlü nâle kılup urdı çarhı
K'îñiletirdi añun efgâni çarhı

Yaşından şol kadar akıtdı kanı
Ki diye-y-düñ pür itdi kan cihânı

Figân idüp başına koydı toprak
Vücûdın lerze tutdı hem-çü yaprak

5060. Ten-i sad-pâresine çeng urdı
Vücûd-ı hastesine seng urdı

Ruhı şem‘insüz itdi hem-çü fânûs
Tenin pîrâheninde çâk o mahbûs

San anuñ mâteminde oldı hârgâh
Kara mâtemüñde pür nâle vü âh

Giyindi hargeh ol demden berü hem
‘Azâ-gîrân gibi esvâb-ı mâtem

‘Arab dilberleri yırtup yakayı
‘Azâ içün giyindiler karayı

5065. Siyeh câme-y-le meh-rûyân-ı dil-sûz
Misâl-i şem‘ idiler mâtem-efrûz

Çagırup didi hûbân-ı kabîle
Dirîga gitdi ol serv-i cemîle

Yakasın çâk idüp hem-çün gül-i ter
Kesüp atdı saçın her mâh-peyker

Gözinden akıdup her biri seyli
Çagırurlar ki vâfir yâd-ı Leylî

Dirîgâ hasretâ iy dilber-i pâk
Ki oldı pâk cismüñ garka-i hâk

5070. Eyâ serv-i revân bizden ne gördüñ
Ki böyle vahşet idüp yüz çevirdüñ

Meger bizmişdük iy meh yüzümüzden
Ki gün gibi tolandıñ gözümüzden

175b

Yâhûd bu vechden girdüñ zemîne
Ki girer yire her genc ü defîne

Açılmadan eyâ gül nîşe salduñ
Veyâ gonca dehen ne hâmûş olduñ

Şeker-dilden kanı ol tatlu sözler
Kamer yüzden kanı ol kara gözler

5075. Kanı ol nâz u şîve ol letâfet
Kanı ol lutf-i ihsân ol fesâhat

Kanı ol serv gibi salınan kad
Kanı ol gül gibi zîbâ vü ter-had

‘Arap içre ne deñlü varsa a‘yân
Kamu çâk itdiler gamdan girîbân

Garîv-i nâle çıkdı âsumâna
Ser-â-ser gulgule düşdi cihâna

Düzetdiler şu resme kim dimişdi
Vasiyyet-nâmede koydın yimişdi

5080. İdüp mahlût ‘anber-le gül-âbı
Yudılar eşk-ile ol âfitâbı

Pes idüp gark-ı kâfûr ü ‘âbîre
Kefen sardılar ol cism-i harîre

Çü murg-ı cân uçup ten kaldı hâmûş
Zarûrî beyza-veş oldı kefen-pûş

Kefen kim sardılar ol nâzenîne
San oldı hulle-i cennet tenine

‘Arûs-ı nev gibi oldı ol semen ten
Kabâ-yı uhrevî birle müzeyyen

5085. Girüp tâbûtına pîrân-ı pür-nûr
Gönildiler idüp ‘azm-i sûy-ı gûr

Halâyık yayılır ardınca öñince
Ulular âh idüp aglar soñınca

176a

Gider dûş üzre ol tâbût-ı hâmûş
Nitekim merdümân-ı mest-i bî-hûş

Firâkından ‘Arâb kavmi ser-â-ser
Şikeste düşdiler çün zülf-i dilber

Ya niçe nâle kılup dirdi her kes

Kanı ol zülfi sünbül çeşmi nergis

5090. Geleceğin bilüp ol gevher-i pâk
Sedef gibi dehân açmış turur hâk

Çü tâbût-ı nigâr-ı mâh-pâre
İrişdi kasrdan sûy-ı mezâra

Elin alup kazâ kazısın pür-kîn
Anı dâmâd-ı gûra kıldı kâhîn

Felek yenge gibi alup elini
Yaturdı nat'-ı hâka ol gelini

Vücûdını anuñ-çun eyledi çâk
Ki tâ yir vire sadrında aña hâk

5095. Yire ol âb-ı hayvân virdi cânı
Ölüden buldı bir tâze revânı

Nigârın hisâr oldı hisârı
Sarây-ı kabrde tutdı karârı

Cihân dürdi anuñ dahı berâtın
Kurutdı nahl-i gülüâr-ı hayâtın

Cihânuñ gerçi kim bâzarıdur germ
Velî bulmaz harîdâr andan âzerm

Firişte sûretinde dîve beñzer
Başında kisve vü bilinde hancer

5100. Cihânda bir firişte var mıdur hiç
Ki yolın itmemişdür gül anuñ pîç

Kime mey virdi evvel nîm kûze
Ki kan kusdurmadı âhir ol 'acûze

176b

Bu bâguñ nahli gösterdi mi bergi
K'anı hiç itmedi mihnet tegergi

Saña çün-kim mutî ' olmadı bu taht
Aradan taşra salsañ yıl-durur raht

Bilürsin kim bu çerh-i âsumânı
Atar senden atamazsın sen anı

- 5105.** Tolu derd ü belâdur bu cezîre
Karadur topragı vü âbı tîre
- Miyândan kişi gey çıkar kenâre
Ki bî-pervâ arasın şehriyâre
- Bu sandûk-ı revâk-ı çerhi iy cân
İdüpdür gark-ı hûn-ı şîr-merdân
- İçer mey gibi kanı yok dehânı
Alur biñ cânı yokdur gerçi cânı
- Güli dehrûñ dikendür tahtı üindân
Sürûrı mihnet ü gülûârı nîrân
- 5110.** Ne deñlü hûb ü zîbâ nakşı kim var
Kamudur bî-sebât u üişt ü murdâr
- Kişi k'olmaya gönülünde küdüret
Anı aldayımaz hergiz bu sûret
- Kanı Hüsrev kanı Dârâ kanı Cem
Gidüp gayrılar aldı yirlerin hem
- Kişi bu vartadan kurtulmaz aslâ
Bu kapu mekr-ile örtülmez aslâ
- Çalışdı her cevân cehd itdi yir yir
Bu kufluñ fethine olmadı tedbîr
- 5115.** İrürmez kimse çerhüñ işine rây
Gelen gider eger yohsul eger bây
- Biten her sebze vaktinde bahâruñ
Hatındandur eser bir gül'izâruñ
- 177a**
- Dahı her lâle etrâfında cûyuñ
Nişân-ı haddidür bir lâle-rûyuñ
- Kamu hıştân ki ferş-i âsitândur
Hakîkatde gil-i cism-i şehândur
- Bu çerhüñ gerdişidür pîç-der-pîç
Öñi soñı kamu hîçdür kamu hîç
- 5120.** Gül ü sünbül ki ol bitürür hâk

İder soñra kamusun hâr u hâşâk

Cihânda bitdi mi bir serv-i hurrem
K'anı kahr âteşi kılmadı hîzem

Eger var-ısa sende 'akl u idrâk
Cihânuñ işine hîç olma gam-nâk

Bakarsıñ ger hakîkat hâle iy dil
İşüñ aslındanuü biz cümle gâfil

Nazar kıl k'ol nigâr-ı pâk-dâmân
Niçe eyledi cânâne fedâ cân

5125. Ecel kavsinden irişdi aña tîr
Giderüz biz dahı nevbetçe bir bir

Yidi göz bir degirmendür bu eflâk
Gice gündüz döner bî-âb-ı çâlâk

Bu resme kim girüpdür âsiyâbı
Ki ne 'âciz bile ne ister âbı

Hem anda var-durur bir 'âdil üstâd
K'ışidür dâyim anuñ 'adl-ile dâd

Ki her bir âdemînüñ nevbet-ile
İkidür 'ömri dahlin sür'at-ile

5130. Eger fehm itmeyüp gâfil bu hâli
Bize şu yüzden iderse sü'âli

Ki bu iş nevbete düşmez muvâfık
Gelüp öñ soñ gider ekser halâyık

177b

Dahı soñra gelüp evvel gider çok
Bu resme 'ad-le hōd 'akl-ıla yol yok

Şu resme vireler anuñ cevâbı
Ki çün halk itdi Hak bu âsiyâbı

Anuñ kim yeyni yükü var gelür gîç
Yine göndürür anı eglemez hîç

5135. Velî anlar kim ir geldi girân-bâr
Getürdi her biri yok niçe anbâr

Şular kim kendülerden soñra geldi
Olar gitdi vü bunlar yine kaldı

Budur hikmet ki ağır yükleri var
Ol ucdan lâ-cerem gec kurtulurlar

Ki zîrâ bir gezende bu iş bu tâhûn
Ögidince dürişüp niçe yük un

Yüki az olanuñ bir gözde iy yâr
Öginür niçesinüñ unı tekrâr

5140. Degül mi ‘adl kim her şahsa ol üstâd
Kifâyet itdügince bahş ider üâd

Bu remzüñ bî-nihâyetdür cevâbı
Sözüñ kasrında gördük biz savâbı

‘Aceb turfe degirmendür bu gerdûn
Ki ögidür ne Leylî dir ne Mecnûn

**Zârî Kerden-i Mâder-i Leylî vü Haber Dâden-i
Mecnûn-Râ Ez Vefât-ı Leylî**

Pür iden âteş-i dilden cihânı
Şu resme itdi feryâd u figânı

Ki Leylînüñ anası ol şikeste
Belâ vü renc zencîrinde beste

5145. Benefşe şâhı gibi kâmeti ham
Karalar giydi tutdı katı mâtem

178a

Kabâsı nîl-reng ü gönli nâ-şâd
Anuñ gibi ki zulm irmiş irür dâd

Vücûdı eşk ü âh-ı dil-keş içre
Gehî âb içre gâhî âteş içre

Dökerdi acı acı dîdeden yem
Cihânda kim-durur bî-girye âdem

Giceler subha-dek kıldardı nâ-şâd
Kızınıñ kabri üzre âh u feryâd

5150. Cigergâhına batan hâr-ı pür-tâb

Akıdurdı gözinden yüzine âb

Harâm itmişdi gam çeşmine h^wâbı
Kaçup kabrini kılarıdı hitâbı

Ki nedür hâlûñ iy miskîn garîb âh
Kılan mahremlerinden bî-nasîb âh

Kanı ol ten ki tâze-y-di semenden
Bulardı renc târ-ı pîrehenden

Bugün derdâ ki iy miskîn ü dil-teng
Anı basdı yüzer biñ men (من) iki seng

5155. Şol âbuñ k'adı idi 'ârız-ı pâk
Dirîgâ kim yidi âhir anı hâk

Dür-i dendânıñı hayfâ ki iy hûr
Kim itdi sad firâk-ıla leb-i gûr

Dehânuñ dürcine bilsem ki iy cân
Ne taşdan inkisâr irmişdi el-ân

Katuñdan idemez oldum güzer hiç
Tapuñdan tuymaz oldum haber hiç

Yolum yokdur ki görem verd-i rûyüñ
Yahûd hâsıl kılma bir şemme bûyuñ

5160. Nedür zulmât gör içinde hâlûñ
Niçedür mâr u mûr içinde hâlûñ

178b

Kara zülfüñ Hudâ bilür ki iy cân
Niçe mâr ile tolmişdur el-ân

Beñüñ kim dâne-i şevk-idi iy mâh
Niçe mûruñ dehânında ola âh

Lebüñ kim cânlara kût idi iy pâk
Ne seng-i hâre altındadır çâk

Benüm sensin hemîn bir bâg-ı bî-ber
Sadef gibi kim andan dûr gevher

5165. Yile vermiş güli vü hârı kılmış
Zemîn gencini yudmuş mârı kalmış

Bu resme gözlerinden cûy idüp hûn
Pes itdi ‘azm-i efgângâh Mecnûn

Vasıyyetden meger hâr-ı emânet
Vücûd-ı çâkine virdi cerâhet

Varup tag içre buldı kân-ı derdi
Şebi târîk şem‘i mürde merdi

Çü Mecnûn gördi rûy-ı rengin anuñ
Te‘accüp kıldı hâl-i tengin anuñ

5170. Didi kim nedür iy mâder bu hâlet
Neden irdi saña böyle melâlet

Didi sormayasın kim bahtum öldi
İşüñ endâzesi bir yüzden oldı

Be-nâgeh kara su çıkdı zemînden
İrişdi merg bâb-ı âhenînden

Döküp ebr-i belâ mihnet tegergin
Hayâtum bâğınuñ tagıtdı bergin

Elümde var-idi bir tâze verdüm
Sıyup yıl bergini arturdı derdüm

5175. Tutuldı cân göginüñ âfitâbı
Sagılup bitdi dil ‘aynınuñ âbı

179a

Felekden düşdi mâh-ı menüil-ârâ
Çemenden gitdi bir serv-i dil-ârâ

Hevâdan irişüp bir berg-i nâ-höş
Sürürem hirmenine urdı âteş

‘Atâ kılmışdı Hak bir serv-i âzâd
Gelüp bâd-ı ecel yakdı anı feryâd

Dem urup âteş-i merg-i siyeh-baht
Göyündürdi ne hâne kodı ne raht

5180. Meger var-idi bir Yûsuf-cemâlüm
Ecel gürgi yidi anı n’ola hâlüm

Dirîg u derd ü hasret vây veylâ

K'elümden çıkdı demân-ı murâda

Söneydi bâd-ı gamdan şem'-i maksûd
Siyâh itdi cihânı zulmet-i dûd

Götürüldi tarab resmi cihândan
Yile verdi neşât âyîni andan

Ecel 'ayyârı maksûdum gülin âh
Fırîbi-ile elümden kapdı nâgâh

5185. Murâd olan saña vü baña maksûd
Sefer kıldı cihândan hayf u bedrûd

Yirümüze senüñ-le bizüm iy yâr
Kapusın baht-ı bîdâr itdi dîvâr

Gam u hicr-ile iy Ferhâd-âyîn
Yoluñda virdi Leylî cân-ı şîrîn

Bilelden kendüyi ol serv-i mevzûn
Dilinden düşmedi hiç nâm-ı Mecnûn

Komadı çün gamuñ yutdı hârı
Baña ol gül senden özge yâdigâri

5190. Senüñ-le gel berü iy yâr-ı dil-sûz
Bile ağlayalum her gice her rûz

179b

Ki zîrâ şol gicede k'ola deycûr
Çerâg iki yanıcak yeg-durur nûr

Kılalum hem biz iki bülbül-i üâr
Figân u nâle kim hâk oldı gülüâr

Mezârı üzre çün şem'-i şeb-efrûz
Yanalum yakılalum iy ciger-sûz

Haber Yâften-i Mecnûn Ez Vefât-ı Leylî

İşitdi bu kelâmı çünki Mecnûn
Agu içmiş gibi oldı diger-gûn

5195. El urup gönlini eyledi çâk
Diline geleni söyledi bî-bâk

Didi k'iy yâve-gû bu niçe sözdür

Ki cânım cânın itdüñ zehr-ile pür

Niçe vardı dilüñ iy nahs-güftâr
Ki geldüñ baña dirsın öldi dildâr

Baña kim böyleyüm giryân u dil-rîş
Bakup rahm eylemedüñ iy bed-endîş

‘Aceb müşkil kazâya ugramışam
Kadı bitmez belâya ugramışam

5200. Tutulmuşam ‘aceb düşvâr bende
Bu resme düşmesün hiç bende bende

Bunı didi vü düşdi deng ü bî-hûş
İşitmekden dimekden oldı hamûş

Zamândan soñra çün-kim geldi ‘âklı
Hitâb eyledi cânına bu nakli

Gel iy rûz-i ecel katlı it çerâgum
Varaydum bâdsuü kalsun dimâgum

İrişdi iy nefes hengâm-ı râhat
Gidüben gelmeden eyle ferâgat

180a
5205. Tüken şimden gerü iy âb u nânım
Ki ola rencden âsûde cânım

İrişüp iy beşîr-i merg çün bâd
Beni kıl müjde-i mergüm-le dil-şâd

Ki’ayagınuñ toüna nakd-i cânı
Peyâmuñ-çün vireyin müjdegânı

Eyâ merg ölmegüñ irdi üamânı
İriş tîz muntazır eyleme cânı

Esen kıl iy hayât âhır esen kıl
Uçurup cân kuşın iy sînesin kıl

5210. Beni kurtar ilâhî bu belâdan
Belâyı ref kıl bir mübtelâdan

Çıkarup bu kefesden murg-ı cânı

Kenâr-ı yârda vir âşiyânı

Be-hakk-ı nâle-i ‘uşşâk-ı nâ-şâd
Beni bu vartadan yâ Rab kıl âzâd

Vefat Yâften-i Mecnûn Der Firâk-ı Leylî

Diyüp bu sözleri gözden döküp kan
Yaşı mevc urdı çün deryâ-yı ‘ummân

Götürüp şöyle kim eşk-i revânı
Bırakdı ravza-i Leylîye anı

5215. Peyince vahşiyân-ı pür-mehâbet
Bile varmışlar-idi bî-nihâyet

Şu resme koçdı varup ol mezârı
Ki nakş itdi ruhâmını ‘azârı

Tenine virdi ecel renci harâret
Ölüm derdi başın agrıtdı gâyet

Garîb ü haste düşdi hâk üzre
Şu resme kim bisât-ı pâk üzre

180b

Kodı yüz cehd-ile mânend-i bâlişt
Ol üftâde başı altına bir hişt

5220. Degül kimse aña hem-râz-ı bâlîn
Meger bir kûze-i köhne sifâlîn

Ne var kimse ki gel diye tabîbe
Kefen kaydın göre yâ ol garîbe

Ne yârı var k’aña kılup hidâyet
Ölürken ide telkîn-i şehâdet

Ne kes k’andan vasıyyet eyleye gûş
Ne hōd penbe-y-le şerbet itdüre nûş

Ne bulunur mezârın kazar üstâd
Ne tâbûtın götürür âdemî-üâd

5225. Yıkılmış hâk üzre haste vü üâr
Degül hiç kimse hâlinden haberdâr

Gelüp ebr üstine mânend-i ahbâb
Lebine virdi ol bî-çârenüñ âb

Gamından ebr egilürdi vü bârân
Gözinden yaş dökerdi hem-çü yârân

Şitâb iderdi gayet göñli cânı
Ki tâ ta‘cîl ile vire revânı

K’irişe yârına bir lâhûa evvel
Bula maksûdın ide müşkilin hal

5230. Çün irişdi üamân-ı kabz-ı rûhı
Nüzûl itdi aña gökler fütûhı

Görüp cennetde cây-ı döstânı
Çagırup döst diyü virdi cânı

Fenâ cânı aña dahı sunuldı
O dahı bu güzergehden gönildi

Çü cân murgı oldı ten dâmından âzâd
Gürûh-ı vahşiyândan kopdı feryâd

181a

Çü resme oldı hayvânât nâlân
Ki toldurdı cihânı âh u efgân

5235. İder koyup başına gussadan hâk
Peleng öz pençesi-y-le sînesin çâk

Şu resme oldı soñında siyeh gûş
Ki gorguñ sâyesinde düşdi bî-hûş

Süminden şâhına dek her gazâle
Kara giydi ider feryâd u nâle

Alup bu vâkı‘adan şîr rencûr
Kefi-y-le kazdı yir yir gussadan gûr

Tolanur çevresin nahçîr gam-nâk
K’ide yaşı-y-la anuñ çihresin pâk

5240. Hem oldı ‘ankebûtân-ı resen-bâz
Garîbe rişte-i cândan kefen-sâz

Rivâyetdür ki tâ bir ay ü bir sâl
Bu hâl üzre düşüp kaldı ol abdâl

İhâta idüp etrâfin ded ü dâm
Yirinde her biri kılmışdı ârâm

Uyurdi ol nitekim şâh ber-taht
Turur girdinde bunlar bekleyüp raht

Düzüp ol câyda her biri hâne
İdindiler makâm u âşiyâne

5245. Gelürdi halk anda gâh u bî-gâh
Temâşâyâ ki teng olurdi her râh

Gelen tururdi bunlardan velî dûr
Bular cünbişde idi hem-çü zenbûr

Sanasın anda Mecnûn-ı ciger-hûn
Oturmuş kendü resmi birle mahzûn

İdüp ol tîg-zenler kahramanlık
Kırlarlar şâh üzre pâs-bânlık

181b Degüllerdi şehûñ mevtinden âgâh
K'ecel irüp anı kapmışdı nâgâh

5250. Pes âhir zelzelesinden üamânûñ
Çüridi çihresi hâk oldu anuñ

Ser-â-ser hey'etinde her nişândan
Eser kalmadı gayrı üstüh^wândan

‘Acebdür k’ol segân-ı üstüh^wân-h^wâr
Yimezler üstüh^wânından anuñ bâr

Nitekim anda tutmışdı bular cây
Basamazdı kişi ol yöreye pây

‘Acebdür vahşiden böyle kerâmet
Ki yokdur âdemîde bu emânet

Âgâh Şoden-i H^wîşân Ez Vefât-ı Mecnûn

5255. Çü geçdi sâl ü âhir ol ded ü dâm
Tagıldı kûha vü sahrâyâ nâ-kâm

Yine Necde revân oldu kimisi

Muvâfıklık idüp öldi kimisi

Çü ref' itdi tılısmın devr-i eyyâm
Açıldı kufl-ı mahzen kâm u nâ-kâm

Hemîn lâhüa rakîbân-ı haremghâh
Harîm-i ravzaya irürdiler râh

Yıkılmış gördiler ol nâ-tûvânı
Çürimiş cismi kalmış üstüh^wânı

5260. Ezel fehmi itmediler anı üâhir
Nesîm-i 'ışkdan bildiler âhir

Her iklîme gidüp bu kıssa-i şûm
'Arabda bu hikâyet oldı ma'lûm

Karâbatı çü tutdı bu söze sem'
Hep oldılar gelüp ol ravzaya cem'

182a

Çün ol miskîne kıldılar nazâre
Yakalar eylediler pâre pâre

Görüp ol kâlabı sandılar el-hak
Musaffa bir sadefdür pâk u eblak

5265. Terahhüm idüp ol miskîne bunlar
Gözinden her biri cûy itdi hûnlar

Pes âhir âb-ı dîde-y-le yudılar
Götürüp hâkdan kabre kodılar

Velî 'âkıllar itdi ittifâkı
K'ol iki yâr-ı cân-ı bî-nifâkı

Biri biri-y-le hem kabr eyleyeler
Ne çare hasrete sabr eyleyeler

Pes ol iki mezâruñ ortasından
Geçürdiler biri birine revzen

5270. Kodılar Leylîye hem-pehlu anı
İkisinüñde şâd oldı revânı

İdüp bunlar dü-'âlemden ferâgat
Uyudılar safâdan tâ kıyâmet

Çü dünyâda bir itmişler-idi ‘ahd
Hem oldılar yine ‘ukbâda hem-mehd

Bihîşt-i dōstân oldu ol üiyâret
Bahâr u bûstân oldu ol üiyâret

Havâlisine tâ kim pür-letâfet
Binâ eylediler bir hōş ‘imâret

5275. Ki her bir revzeninüñ şîşesinden
Açılmış câ-be-câ sad çeşm-i rûşen

İrürmiş âsumâne kulesi ser
K’aña kandîl olmuş mihr-i enver

Yücelmiş şol kadar ol kubbe-i pâk
Ki dülbendi düşürdi baksa eflâk

182b

Komışdı çarh başı üzre çü tâc
Seher-vaktinden anuñ efser-i ‘âc

Süpürilmek-içün ol tâk-ı mergûb
Per-i kerrûbiyân olmuşdı cârûb

5280. Degül kerpici su-y-la toprak
Gül-âb u gâliyeden idi mutlak

Ser-i kabr üzre turan levh-i nâ-yâb
Du‘â-yı ‘âşîka olmuşdı mihrâb

Hayâl-i nakş reng-i lâciverdi
Felek eyvânı sebûin nesh iderdi

Ser-i sakfında ki ahcâr-ı billûr
Gözini âfitâbuñ kıldı pür-nûr

Şu resme kıldılar ârâyîş anı
Ki oldu fi’l-mesel firdevs-i sâni

5285. Ki hûbân-ı ‘Arab havrâ yirine
Haber kılup dem-â-dem birbirine

Bir araya olup meh-pâreler cem‘
Münevver her birinüñ rûyı çün şem‘

Varup girerler-idi ol bihişte
Nitekim hûr ü gılmân ü firişte

Anuñ her tahtasıdur san derinüñ
Nihâl-i kâmetinden bir perinüñ

O bâba sanma zencîr-i âhenîndür
Ki gîsû-yı siyâh-ı hûr-ı ‘ayndur

5290. Temâm oldukda ol tâk-ı mukarnes
Gelüp etrâfdan seyr itdi herkes

Pes anuñ kıldılar adını ta‘yîn
Ziyâretgâh-ı ervâh-ı muhibbîn

Hem ol demden berü ol revza-i hûb
Olupdur halka hâcetgâh-ı matlûb

183a

Du‘â-yı hastegân u ehl-i hâcet
Bular ol ravzada lâ-büd icâbet

Ne deñlü kim gele bîmâr u rencûr
Olur derhâl renc ü derdden dûr

5295. Murâda irmeyince ir eger gic
Derinden taşra çıkmaz kimse anuñ hîç

Kime kalmış-durur bu dehr-i fânî
Kimesne hîç tutup mıdur cihânı

Bu bir râh-ı ‘ademdür kim gidenler
Bulişup reh-zene lâ-büd virür ser

Bu dâm-ı turfe kim kurmuşdur eyyâm
Tutilur herkes aña kâm u nâ-kâm

Kanı bir baht k’olmadı nigûn-sâr
Kanı bir göz ki dehr itmedi hûn-bâr

5300. Ecel seyli katı yavuü yagıdur
Fenâyı yapma kim seyl ayagıdur

Bu yidi başlu ejderhâ-yı hûn-h^wâr
Çevirmişdür seni çün halka-i mâr

Hakîkat gözler iseñ fark tâ pây
Olupdur halka-i ejder saña cây

Cihân bir pîr-zendür ejdehâ-hû
'Adûv ü ecnebîdür âşinâ-rû

Cihândan gec ki mihnethânedür o
Kim itse meyl aña dîvânedür o

5305. Dilûñ kıl togru havf itme belâdan
Yiyüp yâkûtı üşenme vebâdan

Olup hink-i tekebbürden piyâde
Mukırr ol 'aczüñe gel iy fütâde

K'ecel şîri saña çün üahmet ide
Görüp 'âcizligüñi rahmet ide

183b

Yukaru basma kadrüñden igen pây
Ki tâ fark-ı felek ola saña cây

Cihânuñ râhatı derdine degmez
Buña 'âkıl olan hergiz baş egmez

5310. Bu sûret-le olupdur dehr mevsûf
Hezârân kez bunuñ koltugına yûf

Çü Mecnûn dünyadan düşürdi rahtı
Sarây-ı 'ukbâda bağladı tahtı

Bulup ta'n-ı halâyıkdan halâsı
ÖZinde gördi 'izz ü ihtisâsı

Huzûr itmemiş-idi bunda bir dem
Varup diñlendi anda şâd ü hürrem

Habîbi meşhedi üstinde miskîn
'Aceb teslîm kıldı cân-ı şîrîn

**Der H^wâb Dîden-i Zeyd Leylî vü
Mecnûn-Râ Be-Yekdîger**

5315. Olan bu kıssanuñ aslına râvî
Şu resm-ile bırakmış eyle çâvî

Ki fevt oldugına Mecnûn u Leylî
Dökerdi Zeyd gözden kanlu seyli

Anuñ gibi ere Hak rahmet itsün
İki 'âlemde rûhın rahât itsün

Degüldi gicede gündüzde hâli
Bularuñ meşhedinden hiç hâlî

Gehî Mecnûnuñ eş‘ârın okurdu
Gehî Leylînuñ âsârın okurdu

5320. Görüp her kişi andan bu vefâyı
İder-idi tahsîn ü du‘âyı

Nicedügi ol iki hem müdârâ
Cihân andan oldu âşikârâ

184a

Meger kim geçdi bir gün hâtırından
Ol iki hâtır-efrûzuñ sözinden

Ki zîr-i perdede ol iki şeydâ
Ne hâletde olalar şimdi tenhâ

Çüridiler mi ola toprak içinde
Ya olurlar mı ki uçmağ içinde

5325. Meger bir gice k’oldı nâf-ı devrân
Ser-i kâfûr-ı rûze ‘anber-efşân

Bu fikr-ile uyudu ol hevâ-h^wâh
Düşinde bir firişte gördi nâ-gâh

Elin tutup iletdi ol firişte
Anı sahn-ı gülistân-ı bihişte

Pes itdi ‘arz bir cây-ı latîfi
K’aña bakmak açar kalb-i kesîfi

Görinür çeşm-i bînâyâ çü mînâ
Gehî mînây-reng ü gâh hazrâ

5330. Cihânda ol renglü yokdur zeberced
Ki bulunmaz şu‘â‘ına anuñ had

Bitüp sahnında envâ‘-ı dirahâtân
Yücelmiş hem-çü kadr-i nîk-bahtân

Görinür her taraf zîbâ çemenler
Açılmış güller ü bitmiş semenler

Ayag üzre gül-i ter câm-ber-dest
Figân eyler safâdan bülbül-i mest

Gelür etrâfdan dürlü sadâlar
Ki cân-ı ‘ârife virür safâlar

5335. Kurılmış anda bir gül sâyesinde
Yüce bir taht gerdûn-pâyesinde

Nihâetsüz müzeyyen olmuş ol taht
Ki kıymet-dâr içinde her olan raht

184b

Döşemiş sû-be-sû yüz nat‘-ı dîbâ
Nitekim ferş-i cennet hûb u zîbâ

Oturmuş nûr-ı pâki-y-le sirişte
O taht üzre iki ferruh firişte

Vücûdı her birinüñ garka-i nûr
Şu resme kim müzeyyen hullede hûr

5340. Tutarlar ellerinde câm-ı bâde
Çemende nev-cevânlar gibi sâde

İdüp öz kıssalarını mükerrer
İkisi birbiri-y-le söyleşürler

Gehî bûse-y-le iderler merhabâyı
Añarlar gâh geçmiş mâcerâyı

Ki ‘âlemde ne fi‘l itmişler-idi
Reh-i ‘ışka niçe gitmişler-idi

Gehî bu dünya hâlin söyleşürler
Gehî ‘ışkuñ makâlin söyleşürler

5345. Murâd üzre varurlar gâh h^wâba
Turup geh yine başlarlar şarâba

Bulara karşı bir pîr-i mülâyim
Ayag üzre turur hizmetde dâyim

Alup her şâhdan sad verd-i bî-hâr
Ol iki şahs üzre ider îsâr

Çü gördi Zeyd-i bî-çâre bu hâli
Dönüp ol pîrden kıldı sü'âli

Ki bu serv-i revânlar kim tutar câm
İrem bâğında nedür bunlara nâm

5350. Neden irişdi bunlar bu makâma
Ki virilmez bu baya degme 'âmme

Didi kim bu iki yâr-ı yegâne
Oluplardur refik-i câvidâne

185a

Biri şâh-ı cihândur çâk-dâmen
Biri mâh-ı bütândur pâk-dâmen

Olupdur adı Leylî ol ki mehdür
Lakab Mecnûn-durur aña ki şehdür

İki gevher idi bunlar muhalled
Vefâ dürcinde makfûl ü mükelled

5355. Huzûrın görmemişlerdi üamânuñ
Gamin çekmişler-idi vâfir anuñ

Cihân âsâyişini görmemişler
Buçuk lâhüa murâda irmemişler

Çün oldılar bugün cennetde kâyim
Bu resmedür geçinişleri dâyim

O 'âlemde kişi kim yimeye ber
Bu 'âlemde bu vech-ile çeker ser

Fenâ deyrinde olan nâlân u mecbûr
Bekâ kasrında olur handân u mesrûr

5360. Çün urdı şem' hurşîd-ı pür-envâr
Gicenüñ hirmenine rûzden nâr

Uyandı uyhusından Zeyd der-hâl
Diline keşf olmuş gördi her-hâl

Cihân halkına kıldı anı üâhir
Ki cennetde niçedür anlar âhir

Kamu fânî bu 'âlem hâkdür hem
Ebed bâkî o 'âlem pâkdür hem

Koyup ‘aklı hevâya uyma üinhâr
Ki pür güldür cinân dünyâ dolu hâr

5365. Dûr ü gevher taleb eyle ko kânı
Gerekse cenneti terk it cihânı

Ezel kim gördi bunda ser-bülendi
Ki taht idinmedi âhir tahte bendi

185b

Cihân evvel kime virmişdür efser
Ki soñra kılmamışdur anı bî-ser

Kimûñ bâğında bitdi serv şımşâd
K’anı hiç eylemedi tîşe-i bâd

Kime virdi zer ü sîmi çü nergis
K’anı kılmadı âhir yine müflis

5370. Çü dehr-i dûna budur ‘âdet ü kâr
Gurûr itme aña iy yâr üinhâr

Çü gösterdi muhît-i kıssa pâyân
Kenâr-ı zevke çıkdı keştî-i cân

Hudâvende sipâs-ı bî-nihâyet
K’irişdi intihâya bu hikâyet

Der Hâtîme-i Kitâb

Elâ iy sâkin-i künc-i zarûret
Niçe bir saña bu sabr ü sükûnet

Yiter kıldı tapuñı baht-ı ma’kûs
Tehayyür çâhınuñ ka’rında mahbûs

5375. Zamânı geldi şimden girü şin ol
Ko üindân kûşesin sahrâ-nişîn ol

Bu hâkî âşiyândan hem-çü şeh-bâz
Fezâ-yı lâ-mekâna eyle pervâz

Çıkup kavs-i fenâdan nitekim tîr
Felek cevşenlerin çâk eyle bir bir

Der-i külhân-ı süflîden güzer kıl

Sû-yı eyvân-ı ‘ulvîye sefer kıl

Koma maksûre-i hissîde hiç pây
K’ola ma‘mûre-i kudsî saña cây

5380. İdegör ‘azm-i şehri-i bî-nişânı
K’ola câyuñ mekân-ı bî-mekânı

186a

Büt-i kibri şikeste eyle ko bir ad
Ki sicn-i küfrden olasın âzâd

Bugün sensin Mesîhâ-yı mücerred
Degülsin dünya hâline mukayyed

Mukîm-i hâne-i kûy-ı tecerrüd
Muhîbb-i turre-i rûy-ı teferrüd

Cihândan geçmiş öz hâline meşgûl
Oturmuş halvet ahvâline meşgûl

5385. Misâl-i merdümân-ı çeşm-i ahbâb
Gice gündüz makâmı rûkn-i mihrâb

Çeküp ‘âriflere behr-i fevâid
Sehâ-yı feyz-ı ‘ulvîden mevâid

Demüñden mürdeleri üinde eyle
Felek tahtı şehini bende eyle

Seni h^wâr itmeden hırs azın azın
Kese kör tîg-ı sabr ile bogazın

Mukâbil tut çü cân-bâzân-ı gâzî
Kanâ‘at tîgına gerdân-ı âzî

5390. Ko ‘ület hırsuñı ber-dâr kılsun
Ferâgat nefsuñ itin h^wâr kılsun

Hazînüñ hâsıl-ı yek-rûzededen düz
Me‘âşuñ fazla-i deryüzededen düz

Alup bir hırka-ı sad-çâke sâbir
Koma egnüñde teşrîf-ı ekâbir

Geçen bî-cây hem-çün halka-i der

Koma hiç âsitâne der gibi ser

Nişânsuü bir bucakda eyle ârâm
Ki kimse bilmesün nedür saña nâm

5395. Olup minnet yükünden gerden âzâd
Ayaguñ dâmenüñe çek çü şimşâd

186b

Tama‘ kelbin kapudan sür hakîr it
Rızâñı dil serîrine emîr it

Kanâ‘at tahtı üzre şehriyâr ol
Ferâgât kişverinde kâmkâr ol

Çeküp nefsuñ segin zencîr-i sabra
Hakâret-le bırak üindân-ı cebre

Bu memdûh-ı mecâzîden götür rây
Ko matlûb-ı hakîkî râhına pây

5400. Saña kâr olmasun hûy-ı le‘îmân
Geçin perhîz ile hem-çün hakîmân

İdüben cânuñı esrâra meşgûl
Göñül mir‘âtın andan eyle maskûl

Hidâyet şem‘inüñ nûrî-y-le her gâh
Hakâyık gencinüñ şehrine bul râh

Çü lutf-ı Hak saña kıldı hidâyet
Me‘ânîden cevâhir bî-nihâyet

Dilüñ vîrânı küncinde nihândur
Bahâsı her birinüñ biñ cihândur

5405. ‘Utârid hirmenüñden hûşe-çîndür
Saña ne bâñ zer‘-ı ân u îndür

Yed-i beyzâ-yı Mûsâ gibi her bâr
Giceler eyle dil nûrından izhâr

Hem ol zulmetde efsûn-ıla âsân
Çıkar tab‘ âteşinden âb-ı hayvân

Sevâd-ı tab‘a mu‘tâd eyle ‘ışkı
‘Arûs-ı nazma dâmâd eyle ‘ışkı

Rüsûm-ı ‘ışk senden tâze olsun
Cihân aduñ-la pür-âvâze olsun

5410. Harîm-i ‘ışka teslîm it özüñi
K’ide nûr-ı safâ rûşen gözüñi

187a

Çü tîr ol ‘ışk râhında revâne
Ki togru varablesin nişâne

Ki tîrûñ oldug-içün togru kârı
İdindi cây şest-i şehriyârı

Kişiye ‘ışkdur miftâh-ı hestî
Rehâ-bahş-ı belâ-yı hōd-perestî

Teb-i gam ger çekem derd ü belâdur
Velîkin ‘ışkdan olsa safâdur

5415. Niçeler ‘ışkdan ger renc-keşdür
Velîkin ‘âşık olanlara hōşdur

Bu resme sözlere yokdur nihâyet
Demidür kim temâm ola hikâyet

İşidenler dilerse kim bu nâme
Bile ne ‘asrda irdi temâme

Nebînüñ hicretinden tuta sâli
Ki tâ ma‘lûm idine bu makâli

Çeke ebced hurûfını şümâre
Cümel üslûbı üzre âşikâre

5420. Pes añlaya k’olur târîh-i mevzûn
Tehayyür-nâme-i Leylî vü Mecnûn

Egerçi kim bu defter pür-hatâdur
Velîkin hurde-bînlerden recâdur

Ki çün ‘aybın göreler ehl-i tafzîl
İderler hakk ü islâhıma ta‘cîl

187b

Ki insânuñ işi sehv ü hatâdur
Hatâ vü sehvsüz ancak Hudâdur

Bu sözlerden ilâhî şerm-sârem
Yine kapuñda lîk ümmîd-vârem

5425. Çü hâme ser-nigûn ü pür-günâhem
Me‘âsîden çü defter rû-siyâhem

Yüzüm ‘isyân midâdından karadur
İşüm tûl-1 emelden gey hebâdur

Siyeh-kâram siyeh-kâram siyeh-kâr
Karalanmış-durur nâme çü tûmâr

Ezelden yüz karası nâme gibi
Başumda yazu imiş hâme gibi

Anuñ-çun fi‘lümüñ ‘âmmı vü hassı
Olupdur cürm ü taksîr ü me‘âsî

5430. Siyeh-rûyem günehten râhatum yok
Hat-1 ‘afvüñden özge hucetüm yok

Hüdâvendâ elüm tut hâme gibi
Veger nî sındı poştum nâme gibi

Çü ‘ömrüm nâmesin devrân ide piç
Hayâtum defteri mahv ola vü hiç

Sokalar yire idüp topragı çâk
Saçalar başum üzre hat gibi hâk

188a

Baňa gufrândan ol dem vir berâtı
Ki bulam kayd-1 ‘ısyândan necâtı

5435. Çün îmândan ezel virdüñ sa‘âdet
Hem âhir yine rûzı kıl şehâdet

Be-hatm-i mürselîn ü hakk-1 Kur’ân
Öliecek baňa yoldaş olsun îmân

**Târîh-i Kudûm-ı Şehüâde-i Meymûn-Baht Hazret-i Sultân Selîm Hân
Be-Kişver-i Yûnân “ ‘Azzamallâhu Te‘âlâ Şânehümâ ilâ Yevmi’l-
Gufrân”**

Bihîşt-i cân-fezâ şod mülk-i Yûnân
Ki ruh be-nümüd der vey ravza-i cân

Sevâr âmed be-taht-1 îñ vilâyet
Peleng-i nev-cevân ez nesl-i Osmân

Be-sûy-ı âsumân nâm-ı bulendeş
Şode sultân Selîm bin Hân Süleymân

5440. İlâhî der emân ü hıfû-ı tu bâd
Der-în vâdî-yi dehr ân şîr-i garrân

Ber-în teşrîfî Hamdî goft tarîh
Zihî ikrâmı bî-çün ber Karâmân

(939)

Harrahu el-‘abdü’l-müznib el-fakîr Dervîş ‘Ali el-hakîr

SONUÇ

öLeylâ ile Mecnûn Mesnevisinin Arap, Fars ve Türk Edebiyatında Ele Alınış Biçimi ve Larendeli Hamdî’nin Eseriö adlı tezimizde ulaştığımız sonuçları şu şekilde sıralayabiliriz:

1. Arap edebiyatında Leylâ ve Mecnûn hikayesinin ele alınışı ve işleniş biçimi Uürî aşk anlayışı çerçevesinde saf bir aşkı yansıtmaktadır.

2. Arap edebiyatındaki Leylâ ve Mecnûn hikayesi Arap toplumunun o dönemdeki sosyal şartlarını ve yaşam biçimini bize sunmaktadır. Leylâ ile Mecnûn'un kavuşamaması ve ayrı düşmeleri bile bedevî çöl inançlarından kaynaklanmaktadır.
3. Arap edebiyatında Leylâ ve Mecnûn hikayesi Fars edebiyatına göre daha gerçekçi bir zemine oturmakta, insânî, tabîî güdüler bütünüyle yok sayılmamaktadır.
4. Bu aşk hikayesi X. yy. sonlarında İran edebiyatına geçmiş, Nizâmî tarafından daha tafsilatlı bir şekilde ve uzun bir mesnevi halinde işlenmiştir. Nizâmî Arap rivayetlerine dayanmakla birlikte bir takım ilavelerde de bulunmuştur.
5. Fars edebiyatında Nizâmî'den sonra Hüsrev, Süheylî, Câmî, Mektebî ve Hatîfî tarafından da işlenmiş, bu şairler esas olarak Nizâmî'ye dayanmakla birlikte hikayeye yeni motifler de eklemiştir.
6. Bu hikayenin öUürî ö niteliklerinin yerini tasavvufî bir niteliğe bırakması Fars edebiyatında olmuştur.
7. Bu aşk hikayesinin Türk edebiyatında işleniş biçiminde Arap edebiyatından çok Fars edebiyatının etkisi görülmektedir.
8. Türk edebiyatında bu aşk hikayesi tasavvufî bir bağlamda işlenmiştir.
9. Türk şairleri, kendilerinden önceki İran şairlerinin eserlerini bir şekilde okumuşlar ve yararlanmışlardır.
10. Türk edebiyatındaki mesnevilerin bir kısmı örnek alınan Fars şairlerinin bir nevi kopyası, diğerk bir kısmı adaptasyonu olmakla birlikte bazıları ibdâ eseri, yani orijinaldir.
11. Klasik nitelikli edebî ürünlerde müşterek konulara rastlamak tabîîdir. Bu ürünlerin orijinal yönleri üslubunda, konuların işleniş tarularındadır. Bu

açından bakıldığında Türk edebiyatında Fuzûlî'nin mesnevisi gibi orijinal ürünlerden bahsetmek mümkündür.

12. Türk şairlerinin bu aşk hikayesini işleyiş tarzları Türk toplumunun meselelere bakış tarzı ile uyum sağlamakta, bu konularda örneklerinden özellikle de Arap edebiyatından ayrılmaktadırlar.
13. Türk şairlerinden Şâhidî özellikle Nizâmî ve Hüsrev'den, Bihiştî Câmî'den, Hamdullah Hamdî Nizâmî ve Hâtifi'den, Ahmed Rıdvân Nizâmî ile Hâtifi'den, Celilî Nizâmî'den, Fuzûlî Nizâmî ile Hâtifi'den yararlanmışlardır.
14. Türk şairleri arasında bu müşterek aşk hikayesine ilgi duymamış ve eserlerinde bu konu edinmemiş şair yok gibidir. Bir kısım şairler bu hikayeyi mesnevi tarzında uzun bir tarzda, bir kısmı müstakil manzume halinde işlemişler, bir kısmı ise şiirlerinde bu hikayenin isim ve olaylarına atıflarda bulunmuşlardır.
15. Larendeli Hamdî bütün İranlı şairlerinden yararlanmıştır. Hatta hikayesinin belli bir konusunu daha önceki gerek Fars, gerekse Türk şairler farklı tarzda işlemişlerse, şairimiz bu farklı rivayetleri de kaydetmiştir. Dolayısıyla Larendeli Hamdî'nin eserini uzun bir okuma ve araştırma süreci sonrası yazdığını ileri sürebiliriz.

BİBLİYOGRAFYA

A. Kitaplar:

A. Kebe, Emil: **Divân Ahmed Şevki**, C. I, Beyrut, Darü'l-cîl, 1995.

Abdel-Aziz el-Kafravî, Muhammed: **Tarihü's-Şi'ri'l-Arabî**, C.1, Kahire, Dâr Nehdetü Mısr, 1988.

- Abdurrahman, İbrâhim: **el-Edebu'l-mukâren beyne'n-nazaraiyyeti ve't-tatbîk**, Kahire, Mektebetü'ş-Şebâb, t.y.
- Ahmed Ferâc, Abdüsettar: **Divânü Mecnûni Leylâ**, Kahire, Darü Mısr li'tibââ, 1963.
- Çelebioğlu, Amil: **Türk Edebiyatında Mesnevî (XV. yy.a kadar)**, İstanbul, Kitabevi, 1999.
- Çelik, Ülkü: **Ali Şir Nevâî, Leylî vü Mecnûn**, Ankara, Türk Dil Kurumu, 1996.
- Dayf, Şevki: **Tarihu'l-Edebi'l-Arabî**, 18. baskı, Kahire, Daru'l-Maarif, 1963.
- El.İsfahânî, Ebi'l-Ferec: **Kitabü'l-Egânî**, C. II, Beyrut, Mzesseset Cemâl li'tibââ, 1970.
- El-Antâkî, Dâvûd: **Tezinu'l-esvâk**, 2 baskı, C. I, Kahire, Daru'l-Hilâl, 1986.
- es-Sa'idî, Abdülmetâl: **Divânü Mecnûni Leylâ**, Kahire, Mektebetü'l-Kahire, 1964.
- Ferruh, Ömer: **Tarihu'l-Edebi'l-Arabî**, C.1, Beyrut, Daru'l-İlm li'l-melayin, 1965.
- Guneymî Hilâl, Muhammed: **Leylâ ve'l-Mecnûn, fi'l-edebeyn el-Arabî ve'l-Fârîsî, dirasetü nakdin ve mukarenetin fi'l-hubbi'l-'uüriyyi ve'l-hubbi's-sufî**, Kahire, Mektebetu'l-Anglo el-Mısriyye, 1954.
- Hasan Abdullah, Muhammed: **el-Hubbu fi't-tûrâsi'l-'Arabî**, Kuveyt, Matâb'ul-Enbâ, 1980.
- _____ : **Suratu'l-Mer'eti fi'ş-Şi'ri'l-Emevi**, Kuveyt, Menşurat Zati's-Selasil, 1987.
- Hüseyn, Taha: **Min tarihi'l-edebi'l-'Arabî, el-asrû'l-câhîlî ve'l-asrû'l-İslâmî**, Beyrut, Daru'l-İlm li'l-melayin, 1976.
- _____ : **Hafız ve Şevki**, Kahire, Matbaatu'l-İtimâd, 1933.

Id, Yusuf: **Divanu'l-'Uüriyyin**, Beyrut, Daru'l-cîl, 1992.

İnalçık, Şevkiye: **Kays b. Al-Mulavvah (Al-Macnûn)**, Ankara, Türk Tarih Kurumu Basımevi, 1967.

Kalkışım, Muhsin: **Fuzîlî'nin Leylâ vü Mecnûn Hikâyesi (Tahkiye unsurları)**, Adana, Derya Kitabevi Yayınları, 1998.

_____ : **Şeyh Gâlib Divânı**, Ankara, Akçağ Yayınları, 1994.

Karahan, Abdülkadir: **Eski Türk Edebiyatı İncelemeleri**, İstanbul Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi Yayınları, İstanbul, 1980.

Kut, Günay: **Tercüman Gazetesi Kütüphanesi, Türkçe Yazmalar Kataloğu**, c.1, İstanbul Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi Basımevi, İstanbul, 1989.

Levend, Agah Sırrı: **Arap, Fars ve Türk Edebiyatlarında Leylâ ve Mecnûn Hikâyesi**, Ankara, Türk Tarih Kurumu Basımevi, 1959.

Mucib el-Mısırî, Hüseyin: **Fi'l-Edebi'l-'Arabî ve't-Türkî**, Kahire, Mektebtü'l-Nahdtu'l-Mısriyye, 1951.

Nâil Tuman, Mehmet: **Tuhfe-i Nailî**, (Haz. Cemal Kurnaz), C.1, 2 Ankara, Bizim Borü Yayınları, 2001.

Nefisî, Said: **Tarih-i Nazm ve Nesr Der İnan ve Der Zebân-ı Farsî**, C. I, İntişârât-ı Fûrûğî, Tahran, 1984.

Nur Doğan, Muhammed: **Fuzûlî, Leylâ ve Mecnûn**, İstanbul, Çantay Kitabevi, 1996.

Sa'id el-Habbâk, Es'ad Muhammed: **Kays ve Leylâ, el-hubbu'l-halid**, Cidde, Mektebetü'l- Habbâk, 1964.

Sezgin, Fuat: **Tarihu't-Turâsi'l-Arabî**, (Çev.: Dr. Mahmud Fehmî Hicâzî), C.II, III
Suudi Arabistan, Matbaatü Câmîati'l-Îmâm b. Suûd el-İslamiyye,
1983.

Şentürk, Ahmet Atillâ: **XV. Asra Kadar Anadolu Sahası Mesnevilerinde Edebî
Tasvirler**, İstanbul, Kitabevi, 2002.

Tarlan, Ali Nihad: **Leylâ ile Mecnûn, Nizâmî**, Ankara, Milli Eğitim Bakanlığı
yayımları, 2001.

Yavuü, Kemal: **Âşık Paşa, Garib-nâme**, C. II/1, Ankara, Türk Dil Kurumu
yayımları, 764/2, 2000.

_____ : Yavuü, Kemal: **Mantiku't-Tayr, Metin-İnceleme**, Yayınlanmamış
çalışma.

Zeki el-'Aşmâvî, Muhammed: **Dirâsât Fi'n-nakdi'l-mesrahiyyi ve'l-edebi'l-
mukâran**, İskenderiyye, Dârü'l-ma'rifeti'l-Câmi'yye, 1988.

Zeydan, Corci: **Tarihu'l-adabu'l-lugati'l-Arabiyye**, C. I, Kahire, Darü'l-Hilâl,
1997.

B. Makaleler

Ayan, Hüseyin: öHâmidî-üâde Celîlî'nin Leylâ ve Mecnûn'uö, **Türk Kültürü
(Faruk Kadri Timurtaş Hatıra Sayısı)**, Atatürk Üniversitesi,
Erzurum, Fen-Edebiyat Fakültesi, 1983, s. 67-91.

Okumuş, Ömer: öNizâmeddin Ahmed Suhaylî'nin hayatı ve edebî şahsiyetiö, **Milli
Kültür**, Kültür ve Turizm Bakanlığı yayımları, Ankara, sayı: 60, mart
1988, s. 17-19.

_____ : öNizâmeddin Ahmed Suhaylî'nin Leylî ü Mecnunö **Fen-Edebiyat
Fakültesi, Edebiyat Bilimleri, Araştırma Dergisi**, Sayı: 18 (Atatürk
Üniversitesi, Erzurum 1990), s. 114-124.

Saraç, M. A. Yekta: Fuzûlî'nin Matlau'l-İtikad İsimli Eseri ve Önemi, **İlmî Araştırmalar**, C. 2, İstanbul, Umut Matbaacılık, 1996, s. 111-118.

C. Ansiklopediler

Aksoy, Hasan: Bihiştî, **Diyanet İslam Ansiklopedisi**, C.6, İstanbul, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, 1992, s. 144-145.

_____ : öCelîlî Hâmidîzâdeö, **Diyanet İslam Ansiklopedisi**, C.7, İstanbul, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, 1993, s. 269-270.

Berthels, E.: Nizâmî, **İslam Ansiklopedisi**, C.9, İstanbul, Milli Eğitim Bakanlığı Basımevi, 1964, s. 318-321.

Halaçoğlu, Yusuf: saşiretö, **Diyanet İslam Ansiklopedisi**, C.4, İstanbul, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, 1991, s. 9.

Karahan, Abdülkadir: öFuzûlî, **Diyanet İslam Ansiklopedisi**, C.13, İstanbul, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, 1996, s. 240-246.

Kurtuluş, Riza: öEmir Hüsrev-i Dihlevî, **Diyanet İslam Ansiklopedisi**, C.11, İstanbul, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, 1995, s. 135-136.

Küçük, Sabahattin: öKafüâde Fâizî, **Diyanet İslam Ansiklopedisi**, C.24, İstanbul, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, 2001, s. 162-163.

Okumuş, Ömer: öCâmî, Abdurrahmanö, **Diyanet İslam Ansiklopedisi**, C.7., İstanbul, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, 1993, s. 94-98.

Özkan, Mustafa: öGülşehrî, **Diyanet İslam Ansiklopedisi**, C.14, İstanbul, Diyanet Vakfı Neşriyatı, 1996, s. 250-252.

Öztürk, Mürsel: öHâtifi, **Diyanet İslam Ansiklopedisi**, C.16, İstanbul, 1997, s. 468.

Öztürk, Zehra: öHamdullah Hamdî, **Diyanet İslam Ansiklopedisi**, C.15, İstanbul, Diyanet Vakfı Yayınları, 1997, s. 452-453.

Ünver, İsmail: sahmed Rıdvanö, **Diyanet İslam Ansiklopedisi**, C.2, İstanbul, Diyanet Vakfı Yayınları, 1989, s.123-125.

Yavuz, Kemal: Âşık Paşa, **Yaşamları ve Yapıtlarıyla Osmanlılar Ansiklopedisi**, C. I, İstanbul, Yapı Kredi Kültür Sanat Yayıncılık, 1999, s.259-261.

D. Tezler

Alpay Gönül: **Leylâ ve Mecnûn, Hamdullah Hamdî**, (Basılmamış mezuniyet tezi), İstanbul Üniversitesi Kütüphanesi, nr. 2906, İstanbul, 1970.

Bayak, Cemâl: **Sevdâ'î, Kıssa-ı Leylî birle Mecnûn**, (Basılmamış yüksek lisans tezi), Boğaziçi Üniversitesi (TKL, 1987, B.34), İstanbul, 1987.

Çapan, Pervin: **Mesneviye Düşen Aşıklar (Ali Şîr Nevâyî ve Fuzûlî'nin Leylâ ve Mecnûnları)**, (Basılmamış doçentlik tezi), Muğla 1999.

İlter, Rezan: **Bihîştî ve Leylî vü Mecnûn'u**, (Basılmamış mezuniyet tezi), İstanbul Üniversitesi, Türkiyat Enstitüsü, nr. 386, İstanbul, 1951.

Kartal, Ahmet: **Osmanlı Medeniyetini Besleyen Kültür Merkezleri û Edebî Açıdan û (XI. Asırdan XVI. Asrın Sonuna Kadar Türk Edebiyatı ile Fars Edebiyatının Münasebetleri)**, (Basılmamış Doktora tezi), Ankara, Gazi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, 1999.

Tarlan, Ali Nihad: **İslâm Edebiyatında Leylâ ve Mecnûn Mesnevisi**, (Basılmamış doktora tezi), İstanbul Üniversitesi, (Türkiyat Enstitüsü kitaplığı, nu.1), İstanbul, 1922.

Toska, Zehra: **Sâlih Çelebi ve Kıssa-i Pür-gussa-i Mecnûn u Leylâ Mesnevisi, (İnceleme ve Tenkitli Metin)** (Basılmamış doçentlik tezi), İstanbul, 1999.

Turan, Zikri **Mecnûn u Leylâ, Hakîrî. Transkripsiyon ve Dil İncelemesi**, (Basılmamış yüksek lisans tezi), İnönü Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Malatya 1988.

E. Tebliğ

Yavuü, Kemal: öÂşık Paşa'nın Türk Edebiyatının Temellenip Şekillenmesindeki Rolüö **Kuruluşunun 700. Yıldönümünde Bütün Yönleriyle Osmanlı Devleti Uluslararası Kongresi'nde** sunulan tebliğ, Konya 1999, s. 229.

ÖZ GEÇMİŞ

29.3.1969 tarihinde Mısır'ın güneyinde bulunan Assyût'ta doğdu. İlk, orta ve lise öğrenimini El-Havamdiye şehrinde tamamladıktan sonra 1990 yılında Diller ve Tercüme Fakültesi, Türkçe Bölümü'nü kazandı. Buradan 1993 yılında birincilikle mezun oldu. 1994 yılında aynı bölüme asistan olarak atandı. İki senelik yüksek lisans ders aşamasından mezun olduktan sonra, 1997-98 öğretim yılında Kültür Anlaşmaları ve Kültürel Değişim Programları çerçevesinde Türk hükümetinin Mısır hükümetine sunduğu burslardan yararlanarak, 1998 yılında Yüksek Lisans ve

Doktora yapmak üzere İstanbul'a geldi. İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı, Eski Türk Edebiyatı Bilim Dalında Yüksek Lisans'a başladı. 2000 yılında öİbnü'l-Fâriz ve İsmail Ankaravî'nin Kaside-i Hamriyye Şerhiö adlı Yüksek Lisans tez çalışmasını tamamladı. 2000 yılında aynı Bilim Dalı'nda Doktora'ya başladı. Ders döneminin ardından yabancı dil ve yeterlik sınavlarını vererek öLeylâ ile Mecnûn Mesnevisinin Arap, Fars ve Türk Edebiyatı'nda Ele Alınış Biçimi ve Larendeli Hamdî'nin Eseriö adlı doktora tez çalışmasını hazırladı. Halen Mısır'daki Diller ve Tercüme Fakültesi, Türkçe Bölümü'nde öğretim üyesi olarak görev yapmaktadır. Evli ve üç çocuk babasıdır.